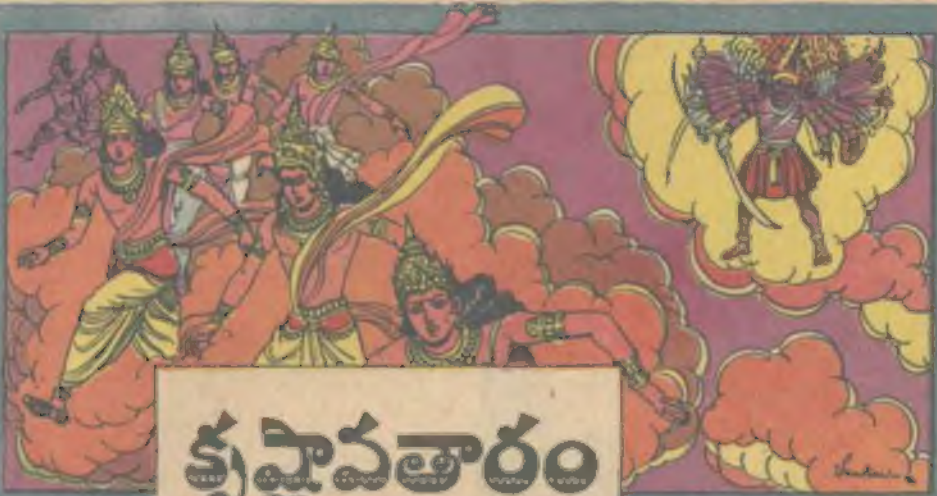

చందమామ

సెప్టెంబర్ 1966

కృష్ణావతారం

అదికాలంలో కాలనేమి అనే గొప్ప రాక్షసుడుండేవాడు. వాడికి నూరు చేతులూ, నూరు తలలూ ఉండేవి. చూడడానికి మహాభయం కరంగా, నూరు శిఖరాలు గల నల్లని పర్వతం లాగుండేవాడు. అసాధారణమైన బలానికి తోడు, వాడు తపస్సు చేసి బ్రహ్మ సుంచి గొప్ప వరాలు కూడా పొంది బాగా మడిచాడు.

అ కాలంలో దేవదానవులకు తరుచు యుద్ధాలు జరుగుతూ ఉండేవి. ఒకప్పుడు దానవులు గెలిచేవారు, ఒకప్పుడు దేవతలు గెలిచేవారు. ఒకసారి యుద్ధంలో దేవతలు ఘనవిజయం సాధించి, దానవులను తరిమి కొట్టారు. అది తెలిసి కాలనేమికి మహాగ్రహం వచ్చింది. వాడు దానవనాయకు లందరినీ

కూడగట్టి, వారిని యుద్ధానికి ప్రోత్సహించి, సైన్యాలను సమకూర్చుకుని, ఇంద్రుడి పైకి యుద్ధానికి వచ్చారు. ఇంద్రుడి నాయకత్వాన దేవతలూ, కాలనేమి నాయకత్వాన దానవులూ తలపడి, మహాభయంకరంగా యుద్ధం చేశారు.

అ యుద్ధంలో కాలనేమి ఇంద్రుడితో బాటు మిగిలిన దిక్కాలకులను కూడా చిక్కుగా పీడించేశాడు. మూడు లోకాలూ అతని అధీనమయాయి. విష్ణుమూర్తి దేవతలకు జరిగిన పరాభవాన్ని చూస్తూ కూడా, కాలనేమికి కాలవరిపాకం కాలేదని గ్రహించి ఏమీ చెయ్యకుండా ఉిరుకున్నాడు.

కాలనేమికి మాత్రం విష్ణువును కూడా జయించాలని బుద్ధి పుట్టింది. అతను విష్ణు

మూర్తి వద్దకు వెళ్ళి, "నీవు మా మధు కైటభులను చంపావు, మా దైత్యులలో మనలాటి హిరణ్యకశిపుణ్ణి గోళ్ళతో చీల్చి చంపావు, మా బలిని పాతాళానికి తోక్కిన, మూడు లోకాలూ ఆక్రమించావు. మా దైత్య స్త్రీల కన్నీరుతో దేవతలనే పాలాన్ని తడిపి కాపాడావు. అందుకు పగ తీర్చుకోవటానికి వచ్చాను," అన్నాడు.

"పోతరించి కారుకూతలు కూసిన మాత్రాన నీచేత ఏమవుతుంది? శూరుడైన వాడెక్కడైనా ప్రగల్భాలాడతాడా? బ్రహ్మ ఇచ్చిన పరాల మూలాన పొగరెక్కి ఒళ్ళు తెలియని పనులు చేశావు. పూర్వం

దానవులకు వట్టిన గతే నీకు పట్టబోతుంది. నిన్ను తప్పక చంపి దేవతలకు వారివారి స్థానాలు తిరిగి ఇప్పిస్తాను," అని విష్ణు మూర్తి అన్నాడు.

అ మాటలు విని కాలనేమి ఉగ్రుడై, ఘోరమైన తన గదను గరుత్మంతుడికి గురి చూసి విసిరి, పెద్ద పెడబొబ్బ పెట్టాడు. అది గరుత్మంతుణ్ణి, వజ్రాయుధం కొండను తాకినట్టు తాకింది. విష్ణువు నిర్భాంత పోయాడు. ఆయన గరుత్మంతుడి వాఘ పొగట్టి, తన శరీరంతోబాటు గరుడుడి శరీరం కూడా పెంచి, చేతిలోకి తన సుద ర్భసచక్రం తీసుకుని కాలనేమి పై విసి రాడు. అది వెళ్ళి కాలనేమి తలలనూ, చేతులనూ తరిగిపారేసింది. అ రాక్షసుడి శరీరం మటుకు ఇంకా అలాగే నిలబడి ఉండటం చూసి గరుత్మంతుడు తన రెక్కలు విసిరి, గాలి పుట్టింది అ శరీరాన్ని పదిపాయెలాగుచేశాడు. ఇది చూసి కాల నేమి అనుచరులైన రాక్షసవియలు బెదిరి, ఎక్కడివాళ్ళక్కడ కుక్కినపెలలాగా అయి పొగా, విష్ణువు వాళ్ళను చంపేశాడు.

రాక్షసులు దావగానే బ్రహ్మ, ఇంద్రుడూ, ఇతర దేవతలూ విష్ణువును చూడవచ్చి, ఆయనను ప్రశంసించారు.

***** చందమామ *****

"అంక మీకు రాక్షస భయం ఉండదు. ఎప్పటిలాగే మీరు మీమీ లోకాలను నిశ్చింతగా విలసిల్లేండి. ఇక యజ్ఞాలు నిర్విఘ్నంగా సాగుతాయి. కాని దుష్టబుద్ధులైన రాక్షసులను మాత్రం ఒక కంట కనిపెట్టి ఉండండి," అని విష్ణువు వారితో చెప్పాడు.

తరువాత ఆయన పాలనముద్రానికి వెళ్ళి, తన శేషపాన్ను పైన వదుకుని యోగనిద్రలో ముణిగిపోయాడు. విష్ణువు యోగనిద్రలో ఉండగానే కృతయుగం వెళ్ళి పోయింది, త్రేతాయుగం కూడా అంతానికి వచ్చింది. ఆ సమయంలో భూదేవి ప్రభాభారం హెచ్చయిందని ఆక్రోశించింది. ఆ ఆక్రోశం విని దేవతలు బ్రహ్మ పద్మకు వెళ్ళి, బ్రహ్మను వెంటబెట్టుకుని విష్ణువును చేరి, ఆయనను యోగనిద్ర నుంచి మేల్కొల్పిరి.

విష్ణువు మెల్లగా కళ్ళు తెరిచి దేవతలను చూసి, "ఏం ఇలా వచ్చారు? మీరంతా సుఖంగా ఉన్నారు గద? లోకాలు రాక్షస బాధ లేకుండా సుఖంగా ఉన్నాయి గద?" అని కుశలప్రశ్నలు వేశాడు.

బ్రహ్మ చేతులు జోడించి, "మహానుభావా, రాజుల మధ్య ఏ విధమైన శత్రుత్వాలూ లేవు. సత్యమూ, ధర్మమూ

స్థిరంగా ఉన్నాయి. యాగాలు చక్కగా జరుగుతున్నాయి, దేవకార్యాలూ, పితృకార్యాలూ తృప్తికరంగా సాగుతున్నాయి, ఎవరికీ రోగాలూ, రొమ్మలూ లేవు. మానవులు సంపూర్ణాయువు కలిగి ఉన్నారు. ఏ పట్టణం చూసినా, పల్లె చూసినా అపారమైన జనసంఖ్య కలిగి ఉన్నది. జనభారం మొయ్యలేనే అని భూదేవి ఆక్రోశిస్తున్నది. ధర్మహని కలగకుండా ఈ భూభారాన్ని తగ్గించే ఉపాయ మేదో నీవే చూడాలి. నీవు మేరుపర్వతానికి దయచేసి, అక్కడ మా అందరికీ కర్తవ్యబోధ చెయ్యవలసిందని వా ప్రార్థన," అన్నాడు.

విష్ణువు లేచి కూర్చుని తన ఆభరణాలు చక్కజేసుకుని, బట్ట బిగించుకుని, నిలబడి, తన శంఖచక్రాది ఆయుధాలు ధరించి, గరుడవాహనానాడుతున్న క్షణంలో మేరుపర్వతానికి వచ్చాడు. ఆ పర్వతం మీద పూర్వం విశ్వకర్మ నిర్మించిన దివ్యమైన సభ ఒకటి ఉన్నది.

ఆ సభలో ఉన్నతాననం మీద మహా విష్ణువు కూర్చున్నాడు. మిగిలిన వారంతా ఉచితాననాలపైన కూర్చున్నారు. ఆ సభకు యక్షులూ, గంధర్వులూ, సిద్ధులూ, విద్యాధరులూ, నాగులూ మొదలైన వారంతా కూడా వచ్చారు.

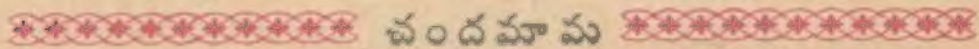
అక్కడికి భూదేవి పుట్టెడు దిగులుతో వచ్చింది. ఆమెను చూడగానే అందరూ ఒక్కసారిగా మాట్లాడారు. వాయుదేవుడు చెయ్యొత్తి ఆ కలకలమంతా వారించి, భూదేవితో ఆమె అక్కడికి వచ్చిన పని ఏదో చెప్పమన్నాడు.

"మీకు తెలియని దేమున్నది? రాజులు అపారంగా పెరిగిపోయారు. ప్రజాభారంతో కృశించిపోతున్నాను. ఈ భారం తగ్గకపోతే నేను బతకలేను. ఈ విష్ణుమూర్తి తలచుకుంటే ఈ పని జరుగుతుంది. పెద్దలు మీరంతా కూడా ఉన్నారు," అన్నది భూదేవి విచారంగా.

భూదేవి చెప్పిన ఈ మాటలు విని సభలోవాళ్ళు తమలోతాము మాట్లాడుకుని, బ్రహ్మదేవుడితో, "భూదేవి బాధ మాన్పటం మన కర్తవ్యం. నీవు పెద్దవాడవు, సృష్టి కర్తవు," అన్నారు.

అప్పుడు బ్రహ్మ లేచి సభాసదులతో అలా చెప్పాడు:

"ఒకనాటి సాయంకాలం నేనూ, కశ్యప మహామునీ సముద్రతీరాన కూర్చుని తత్వ విచారం జరుపుకుండగా, చంద్రోదయం వేళ గంగానంగమం చేత పొంగిన సముద్రుడు అకాశమంత ఎత్తులేచి, మేము

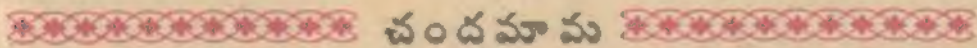

కూర్చున్న ప్రదేశమంతా ఆక్రమించటమే గాక మమ్మల్ని కూడా తడిపాడు. నేను నవ్వుతూ, "ఇదేం పని? కాంతించు!" అన్నాను. వెంటనే సముద్రుడు కాంతించి, మానవరూపం ధరించి, గంగతో సహా మా ఎడట నిలిచాడు. అప్పుడు నేను భవిష్యత్తు గురించి ఆలోచించి, "సముద్రుడా, ఇలా రాజసం చూపావు గనక భూమిపై రాజావుగా జన్మించు. నేను చెప్పగానే కాంతించావు గనక శంతను డనే పెరుతో, ఈ గంగనే భార్యగా చేసుకుని జీవించు," అన్నాను. సముద్రుడు. నాకు సమస్కరించి, "పర్వపువేళా, గాలి ఎగ

వీచినప్పుడూ, చంద్రోదయవేళా పొంగటం నా స్వభావ లక్షణం. అందులో దుర్బుద్ధి ఏమీ లేదు. అలాటప్పుడు నన్ను శపించటం ధర్మమా?" అని దీనంగా అన్నాడు. 'నాయనా, లోకపాతం కోరి నేనీ మాట అన్నాను. నీవు పవిత్రమైన భరతవంశంలో పుట్టు. ఈ గంగకు పనువులను కని, వారికి వనిష్టు డిచ్చిన శాపం తీర్చు. తరవాత సత్యవతి అనే ఆమెకు పంశ్చార్ధారకులైన కొడుకు లిద్దరిని కని జన్మ చాలించు,' అని చెప్పాను. అశంతనుడి కొడుకైన విచిత్రవీర్యుడికి ధృతరాష్ట్రుడూ, పాండుడూ అనే కొడుకులు కలుగుతారు. ధృతరాష్ట్రుడికి నూరుగురు కొడుకులూ, పాండుడికి అయిదుగురు కొడుకులూ పుట్టుతారు. ఆ నూరుగురికీ, అయిదుగురికీ మధ్య రాజ్యకాంక్ష కారణంగా మహాయుద్ధం జరుగుతుంది. ఆ యుద్ధంలో భూమిపై గల రాజులందరూ నశిస్తారు. అనేక లక్షల వీను గులూ, గుర్రాలూ, సైనికులూ వీనుగుల్ని పోతారు. భూభారం తగ్గిపోయి ఈ భూదేవి సుఖపడుతుంది. కలహకారకుడైన కలి అంశ ధృతరాష్ట్రుడి భార్య గర్భానా, యముడి అంశ పాండుడి భార్య గర్భానా పుట్టటం జరుగుతుంది. అంశా అనేకమంది

దేవముఖ్యుల అంశలు వేరువేరు మానవ జన్మలెత్తుతాయి."

[బ్రహ్మ చెప్పిన ఈ మాటలు విని అందరూ ఆయనను ఆధిపతించారు. అదే సమయంలో నారదు డా సభకు విచ్చేశాడు. ఆయన వీణ వాయిస్తూ పాట పాడి, విష్ణు వున్నా, దేవతలనూ రంజింపజేసి, విష్ణు వుతో, "దేవా, భూమిపై గల రాజకులాన్ని నిర్మూలించటానికి ఈ దేవతలందరూ తల పెట్టిన ఈ పని నీవు పూనుకోకుండా ఎలా సఫలమవుతుంది? భూమి పైన నీ అంశ ఒకటి అవతరించాలి, మిగిలినవారి అంశ లకు ఉత్సాహప్రేరణ లివ్వాలి, అప్పుడు

గాని ఈ దేవకార్యం నెరవేరదు. అది అలా ఉండగా, ఈ దేవాంశలతో పుట్టేవారి కెవ్వరికీ సాధ్యంకాని పని మరొకటి ఉన్నది. దాన్ని గురించి హెచ్చరించటానికే నేనింత త్వరగా ఇక్కడికి వచ్చాను. అదేమిటంటే, దేవాసురయుద్ధంలో నీచేత చచ్చిన రాక్షసు లందరూ భూమి పైన మానవజన్మ లెత్తి ఉన్నారు. రాముడి చేత రావణుడు చచ్చిన అనంతరం ఆ రాక్షసుడి మేనల్లాడూ, మధు వనే వాడి కొడుకూ అయిన లవణు డనే వాడు, రాముడి అల్లపై శత్రుఘ్నుడి చేత చంపబడ్డాడు. శత్రుఘ్నుడు అక్కడి మధు వనాన్ని నిర్మూలించి, మధుర అనే పేరు

గల మహానగరం నిర్మించాడు. అక్కడ అనేక తరాల రాజులు పాలించి వాన్ని వృద్ధికి తెచ్చారు. ఇప్పుడక్కడ అనాటి కాలనేమి, కంసుడనే పేరుతో ఉగ్రసేను డనే చోట వంశపురాజుకు కొడుకుగా పుట్టి ఉన్నాడు. వాడికి పూర్వజన్మ దుర్వాసన ఇంకా అలాగే ఉన్నది. వాడు తన తండ్రిని చెరలో పెట్టి, తానే రాజై కూర్చున్నాడు. ఇలాగే అనేక మంది రాక్షసులు తిరిగి భూమిపై పుట్టారు. కాలనేమి మిత్రులందరూ కంసుడికి భృత్యులుగా పుట్టి కాలిందితీరానా, బృందావనం లోనూ, మధురాపురం లోనూ, ఇతరచోట్లా ఉన్నారు. కొందరు రాక్షసులు ప్రాగ్జ్యోతిషంలో పుట్టి నరకాసురుడికి సహాయంగా ఉన్నారు. ఈ రాక్షసుల నందరినీ చంపడానికి నీవు మానవావతార మెత్తవలసి ఉన్నది," అన్నాడు.

విష్ణువు ఈ మాటలు విని, బ్రహ్మ కేసి తిరిగి, "నేను అలాగే అవతార మెత్తు

తాను. నృసింహ కర్త నన్నెక్కడ పుట్టమంటాడు?" అన్నాడు.

దానికి బ్రహ్మ, "వరుణుడి యజ్ఞధేను పులను కశ్యపుడు కాజేశాడు. కశ్యపుడి భార్యలైన అదితి, సురభి వాటిని వరుణుడికి తిరిగి ఇయ్యకుండా అడ్డపడ్డారు. వరుణుడు నాతో ఈ సంగతి మొరపెట్టుకోగా, నేను కశ్యపుణ్ణి, అతని భార్యలనూ మానవ జన్మ లెత్తమని శవించాను. ఆ కశ్యపుడు వసుదేవుడై పుట్టి కంసుడి అవులకు అధిపతిగా ఉన్నాడు. కశ్యపుడి భార్యలు దేవకి, రోహిణి అనేవాళ్ళుగా పుట్టి, వసుదేవుడికి భార్యలై ఉన్నారు. నీవు నీ అంశను రెండుగా విభజించి, వసుదేవుడి భార్య లిద్దరి యందూ ప్రవేశపెట్టు," అని విష్ణు మూర్తితో అన్నాడు.

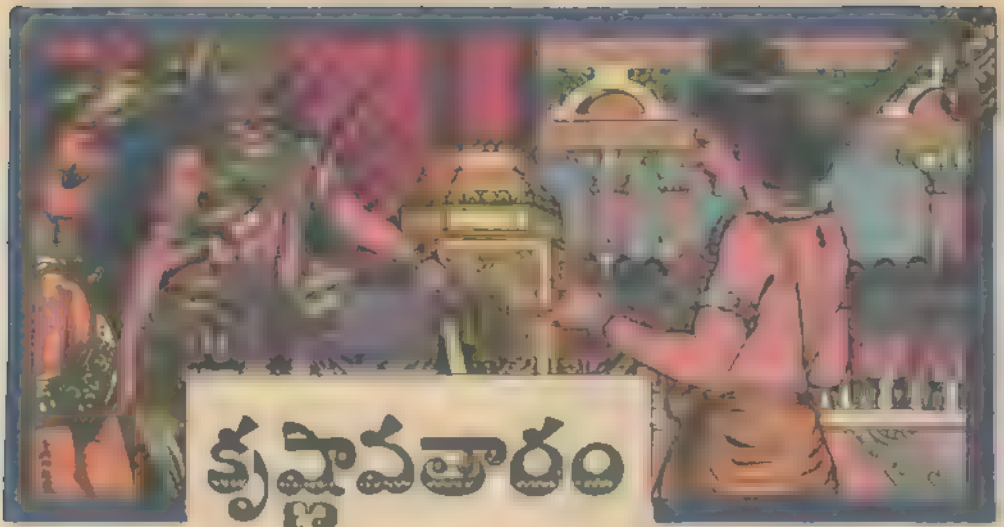
విష్ణుమూర్తి తృప్తిపడి, సభ చాలించి, అందరినీ పంపేసి, తాను తన స్వస్థానమైన పాలనముద్రానికి తిరిగి వెళ్ళాడు.

చందమామ

జూలై 1966

కృష్ణావతారం

దేవుని పర్యవేక్షణ కంటే ముందే జరిగిన దేవతాభిషేకం చూసి నారదుడు తిన్నగా మధురా నగరానికి వెళ్ళాడు. అయిన కలకతి ముందు ద్వారా చీరేసరికి, ప్రతాపించు వచ్చి అక్కడ లోపలికి తీసుకు వెళ్ళాడు. నారదునికి కలకతి వెనుకవచ్చి, ఎంతో విరమంతో అర్చనాద్యాదులిచ్చి, పూజించి, తృప్తి కలిగించాడు.

అప్పుడు నారదుడు కలకతి నీసి చూస్తూ, అందరూ వింటుండగా, "నాయనా, నెను త్రిమూర్తులు చేసుకుంటూ, అలా చేయవచ్చుట కనిపెట్టాను. అక్కడ బ్రహ్మ ముద్రలను చేయవలెనా పెద్ద సభ చేసి ఉన్నామని ఏదో పెద్ద చర్చ జరుగు తున్న దని ప్రబోధించి నెనక్కడ కాన్సిపు నెరి

చాడు. ఎర చెప్పమన్నావు? చాడవలెనా మో, నెన్ను చుంపడానికి పెద్ద పనుల ఆలో చిస్తామని. నీ పెత్తనాది కూతురు దేవికి చేపె తుంటి, చూసావా? అవిదకు కలిగె ఎరిమెచే దేవు నీకు మృత్యువు కలిగిల్లం దట. దేవతల కంటికి రక్షకు వైనవాడే అందుకు గాను అపితార మెత్తితున్నాడట! కలక, నాయనా, నీ ప్రాణానికి హాని కలగ గుంటా తగిన ఏర్పాటులు చేసేకో. భర్త మార్గం తప్పకుండా జరిగిగా జీవించు. నీ మేలు కొనినవాణ్ణి గనక ఈ ముక్క నీ చెవిని మీ పొదాముని వచ్చాను," అని తన దారిన తాను వెళ్లిపోయాడు.

అరవాత కలకతి తన స్మృత్యలను చూసి చెప్పి వచ్చి చెప్పి, "తెలివిగల

వాడ. ఈ నారదుడు దురి. చాలా స్నేహ భావంతో ఉంటూ ఉన్నాడు. కాని నా బోధ సర్వమంతా ఇలా చేయడం వలన? నేను బ్రహ్మను గాన, మరీ చేతలను గాన లక్ష్మి చేతలా? నాకే నామం చేద్దామంటే ఒక్క పదిహేడు పాటలు తో దీక్షలు నూ, దీక్షలు నూ అనుగానం చేసు! కొండ లక్ష్మి అవ్వాలి, నమ్మదానో ఇంకా నేను చరించానా? కాదు! అది అలా ఉంచండి. ఈ నారదుడికి కాలా, నేరూ కలం ఉంది. ప్రతి దోషకీ పాటూ, నోటికి వచ్చినట్లా అంటూ, ఒకరినొకరి ఒకరిని రెచ్చగొట్టి, ఒకరిని పెట్టి తమాషా

చూస్తాడు. ఆయన ఎలాటివాడైతే మనశే? యదుకులం నుంచి అపాయం ఉందని ఆయన అంటున్నాడు గనక, మన అరిష్ట కేసి ప్రరింబ దేనుక పూతన కాళీయు లాచి గాగల వాళ్ళందరూ చాలా జాగ్రూకులై ఉండి, నా శత్రువులను నాశనం చేయాలి. లిల్లిగర్బాన ఉన్నవాళ్ళను సైతం వదిలి పెట్టాడు. నేనుండగా నా భృత్యులెవరూ వెనకీ భయపడవలసిన పనిలేదు. అండగా దేనున్నాను గనక అందరూ స్వైచ్ఛగా సంచరించవచ్చు." అన్నాడు.

తరవాత కంసుడు సభ చాలించి తన భవనానికి వెళ్ళి, తన అత్తలను రహస్యంగా సమావేశపరచి, "ఇవాళ నుంచి మన దేవకిదేవికి అనేక మంది పరిచారి కలను ఏర్పాటు చేసి, కావలా ఉంచండి. వాళ్ళ వసుదేవుణ్ణి కూడా ఒక కంటి కనిపెట్టి ఉండాలి. దేవకికి ఎప్పుడు గర్భధారణ జరిగినది. ఏయే నెలలు జరిగేవి, ఎప్పుడు పుడుతు వచ్చేది నాకు ఎప్పటి కప్పుడు తెలియజేస్తూ ఉండాలి. వినుగూ విరా మమూ లేకుండా అహారాశ్రాలు కావలా సాగి. దీనికంతకూ కారణమేమిట? ఎవ్వరికీ తెలియకూడదు," అని వారిని హెచ్చరించాడు.

***** చందమామ *****

ఈ రోపం నారదుడు మధురానగరం నుంచి విష్ణుమూర్తి వద్దకు వెళ్ళి, తాను ఏ విధంగా కుంకుడి మనసులో విషదీక్ష నాటినది, దాని ఫలితంగా కుంకుడు తల పెట్టిన నీచకార్యాలూ తెలిపాడు.

నారదుడు వెళ్ళినాక విష్ణుమూర్తి, కుంకుడి జాగ్రత్తలన్నీ అప్పించుకుని తాను అపర రించే ఉపాయాలలోచించసాగాడు. అయినా నకు ఒక పాత పృతాంతం జ్ఞాపకం వచ్చింది. అదే మిటంటే — పాతాళంలో కాలనేమి కొడుకులు అడుగుతుంటే వారు, వారు చావు లేకుండా బ్రహ్మ నుంచి వరాలుపొందాలని తపస్సు ప్రారంభించారు. ఆ సమయంలో

మూడు లోకాలనూ తానే అధిపత్యం వహించి ఉన్న హిరణ్యాగిష్ఠుడు, ఈ సంగతి తెలిసి, “కులగ్రేష్ఠుణ్ణి నేనుండగా మరొకరి నుంచి వరాలు పొందాలని అనస్తారా? మిమ్మల్ని కల పెంచిన తండ్రిచేతనే చావండి,” అని శపించాడు.

ఈ సంగతి స్మరణకు రాగానే విష్ణువు యోగమాయను పిలిచి, “నీ వెల్ల ఒక పని కావలసి ఉన్నది. వడ్లబొలసెవాళ్లు, కాల నేమి కొడుకులు అడుగుతున్నారు. వాళ్ళను ఒక్కొక్కణ్ణి తీసుకుపోయి దేవరిగర్భంలో ప్రవేశ పెట్టు. వాళ్లు పుట్టిన వెంటనే కుంకుడు చంపేస్తాడు. దేవరికి కలిగే విషవ

శక్తిగా ఆధిపతిస్తాడు. నీలమేఘద్వారా, విండు చంద్రుడులాంటి ముఖమూ, ఎనెమిది చేతులలో కార్జుణమూ, చక్రమూ, గదా, ఖడ్గమూ, వద్యమూ, మధుకలశమూ, ముసలమూ, శూలమూ ధరించి, దివ్య భరణు చూపితచ్చె, నీలంరంగు గల పట్టు చీర ధరించి, నమస్త దేవతల చేతా పూజంప బడతావు,” అన్నాడు.

యోగమాయ నరే నన్నది. అమె మహిమచేత దేవకీచేవి పట్లచ్చులను, ఒకరి తరవాత ఒకరుగా, తన గర్భాన ధరిస్తూ వచ్చింది. ఆమెకు ప్రసవకాలం సమీపించి నవ్వుడల్లా కంసుడి మనుమలు వెళ్ళి కంసుడితో ఆ సంగతి చెప్పేవాళ్ళు. కంసుడు వచ్చి, పుట్టిన బిడ్డను పుట్టినట్టి లీసగు పోయి, దాని కాళ్ళ పట్టుకుని రాతి మీద కొట్టి, మహదాదులుగా చంపేసేవాడు.

దేవకీచేవి ఏడవసారి గర్భిణిగా ఉండగా యోగమాయ ఆ గర్భాన్ని లీసగుపోయి, గోకులంలో ఉన్న రోహిణి గర్భాన ప్రవేశ పెట్టింది. రోహిణి నెలలు నిండి, పూర్ణ చంద్రుడితో సమానమైన పుత్రుడు కలిగాడు. గర్భసంకర్షణుల చేత పుట్టిన కారణాన ఇతను సంకర్షణు డయ్యాడు. ఇతని బలిరాముడు.

గర్భాన్ని రోహిణి మూర్చి. దేవకీ పిల్లల సారి కంసుడి భయంచేత గర్భస్థాన ముందు ఆండూ అనుకుంటాడు. అబద్ధ నాకు అన్నగా రోహిణి గర్భాన జన్మిస్తాడు. తరవాత దేవకీచేవి అష్టమగర్భంలో నను ప్రవేశించేటప్పుడే, నువ్వు కంసుడి గోవులకు పాలకువైన సందుడి భార్యయ్యి. గర్భంలో ప్రవేశించు. ము మిథ్యరమూ అర్ధరాత్రి వెళ బయలు పొంది స్త్రీనాలు మూడారు. అటు తరవాత కంసుడు నన్ను రాతి కేసి కొట్టి చంప యత్నంచేసప్పుడు ఆకాశానికి ఎగిరిపో. అటు తరవాత ఇంద్రుడు నీ కడుగు వచ్చి, లీసగు పోయి, నన్ను ఆపి

చిలరాముడు పుట్టిన ఆ సంతోషం దేనికి ఎన్నెమిదితానో గర్భం భరించలేదు. అందులో విష్ణుమూర్తి అంశ ప్రవేశించింది. ఆ నాడే గోకులంలో నుండి భార్య అంశవ రూపా గర్భం దాల్చింది.

తెమ్మిడి మాసాలు గడిచి, పదోమాసం ప్రవేశించింది. గ్రామీణుల మాసంలో, కృష్ణ పక్షంలో, అష్టమినాటి ఆరవరాత్రు, అయిదు గ్రహాలు ఉచ్చలో ఉండగా విష్ణువు అంశన కృష్ణుడు దేవకీగర్భాన జననం పొందాడు. అక్షణంలో దేవకీ పనిచేపుయా తిప్పి ఇతరు లెవరూ మెలుకుని లేరు. కావలి వాళ్ళు గావనాడ్రలో మునిగి, శవాలలాగా పడి ఉన్నారు.

తనకు కొడుకు కలిగిందన్న భావం ఎలాగో మనస్సులో కలిగి పనుచేపుడు దేవకి ఉన్న చోటకి ఆ అవతాత్రవక గజగజా వచ్చాడు. అక్కడ చుట్టూ చూడమన్నట్లుగా ఉన్నది. పుట్టిన దీర్ఘ, దుష్టమైన వెంట్రుకలూ, మేఘ పర్ణమూ కలిగి, బుట్టిన ఎక్కడా ఒక్క మరకగానీ, మాలిన్యం గానీ లేకుండా, కళ్ళ విచ్చి చుట్టూరా పరికించ చూస్తూ అమ్మ తంగా కనిపించాడు.

"దుర్మాప్తుడైన కుమారుడు ఈ పిశువుకు పాని చేస్తే ఎలా చూడగలను? ఇప్పుడే

విష్ణు తీసుకుపోయి ఎక్కడైనా దాస్తాను," అనుకున్నాడు పనుచేపుడు తన మనస్సులో.

దేవకి ఆ బిడ్డను ప్రసవచేదన లేకుండా కన్నది. అయితే ఇక చేయవలసిందేమిటో అమెకు తోచలేదు. పనుచేపుడు తనకు కలిగిన ఆలోచన దేవకి చెప్పి, అమె తాడ మీద ఉన్న బిడ్డను తన చేతులలోకి తీసుకుని, చచ్చిన అంతఃపురం దాటివచ్చి, తన్నుగా నుండుడి ఇంటికి వెళ్ళాడు. అక్కడ అంశద అంతకుముందే ఆడపిల్లను కని పెళ్ళు తెలియని నిశ్చలో ఉన్నది. పనుచేపు డామె పక్కన అస కొడుకును పడుకోబెట్టి, అమె కన్న ఆడ పిల్లను ఎత్తుకుని తన

చందమామ

అ భయంకరమైన కెకడు ముందలో గల
గొడుగులంతా అక్కడటి స్త్రీలచేత
కృష్ణుడు పట్టినప్పుడే అతడ స్త్రీలచేయి.
అమె మేలుకుంటూనే ఎక్కడో పల్లవాతు
కొనుటకు పోయేసరికి భయపడి, నందున్న
కెక పెట్టించి, నందుడు వచ్చేసరికి మిగిలిన
గొడుగుకూడా చానే పచ్చాయు. వారికి భయం
కరమైన పాత్రులకెవరల కనిపించినను,
చాల బడిలో పట్టలాగా వారి ఈ కృష్ణుడు
కూడా కనిపించాడు.

"ఎందుకంటే? ఈ రాత్రి గర్భవతిలా
వచ్చింది? అది వచ్చి దుబ్బరా దుబ్బరా
దుబ్బరా చూస్తూ చూస్తున్నా?" అని
నందించి ఆ భార్య నడిగాడు.

"వచ్చకు కడుపుబిరదా పాలిచ్చి నెచ్చ
పుచ్చాను. దివిజీ వెలుగుతున్నది. చాలా
సేపు మేలకునే ఉంది. విక్రకణంపాటు
కన్నుమూగారు. అదికూడా ఎంతో సేపు
కాలేదు. ఈ రాక్షసిమొండ ఎలా వచ్చిందో,
పల్లెవాళ్ళు మీ చెయ్యబోయిందో, ఇదే

ఇలా అనుకోగా పూతనను తోపాటు
పట్టించి, ఆ రాక్షసి వచ్చు చుట్టూ
కొరికింది. దాని మిదిగుట్ట నుంచి విష్ణుడు
చాలా చురుకుగా ముడుచుకున్నాడు.
నుదురు చెవులు వచ్చింది. ఆ పిరి బ్రహ్మగా
అడింది. ఆమె ఆ పిల్లవాణ్ణి తల్లి వస్తా
నుంచి బలాత్కారంగా లాక్కుని, విష్ణు
పూని ఉన్న తన చనుమొనకు వాడి నోటి
గుక్కించి. శక్తిస్థుడు కెప్పుడైనా ఉద్ధృత
పూతన చనుమొనకు నోటి గట్టిగా పట్టుకుని,
బలంకొద్ద పాలతోవాడు పూతన శరీరం
లోని సప్తధాతువులనూ పీల్చాడు. నివాసక
తను పూతనను మించిన రాక్షసుడు. అందు

దుకోదాసుండుల అక్కర్లానికి జూరెవా
నికి మరలదు వాళ్ళు తమ కొడుకును
ముద్దాడి, గురి మట్టి తన మట్టివాడికి దిగ
దుడిచి పారేశారు. తన కొడుకును కాపా
డుతూ ఉండమని నందుడు దేవతలకు
దర్శన పట్టేశాడు. తానెవరి పదిమంది
చేరి, జరిగిన సంగతి విని, చూసి, నిశ్చేస్తు
లైపోయారు. తరవాత, విరిగి పోయిన
మందిని తిరిగి కూర్చి, బాగుచేసి, ఎప్పటి
లాగా చేసేశారు

జోబాబు గిడుచున్నాడు. కష్టముడు పడునె
లొన్నాడు. బోరగిలపడి, మంచం అంచు
లకు చేరుకున్నాడు. కిరికీతలు పెడితే కిరి

కిరి నవ్వి కేరితలు కొడుకున్నాడు. నెల
పెట్టి వెళ్ళు పట్టుకోవటానికిస్తే తప్పటడు
గులు వెస్తున్నాడు. చప్పట్లు కొట్టి, "దా,
దా," అని విరిస్తే దగ్గిరికి వస్తున్నాడు.
చూసేవాళ్ళు అతన్ని ఎత్తుకుని ముద్దాడ
కుండా ఉండలేదు. అందుకని ముప్పలు
గలగలాడితూ, చెంగచూపులు చూస్తూ
వలచుచుంటాడు. చూసేవాళ్ళు చరమా
దులను చెందుతారు.

అది కష్టమిదికి వెన్న గోపముద్దలుగా
చేసి రోజు తిన్నించేది. చతి బిడ్డూ, చూత
బిడ్డూ, ఒక్కండా పట్టించేది. ఉదయం
వూట అల్లి ఉడుపు నెండా వెన్నపెట్టి గృహ
కృత్యాలు చూ గోపవాసిపోతే, తప్పటడు
గులు వెనుకుంటూ వెనకనే వెళ్ళేవాడు.
అడవాళ్ళు దగ్గిరిపోయి వెన్న పెట్టమని బతి
మాలేవాడు. ఎంత పెట్టినా ఇంకా పెట్టమని
వెధించుకు తినేవాడు. వెన్న చిలికేవాళ్ళు
చగ్గిరికివెళ్ళి, కష్టం తాడు పట్టుకుని కష్టం
అడకుండా చేసేవాడు, బట్టముడి తూచి
తీసేవాడు, చీరెకొంగు పట్టుకుని లాగేవాడు.

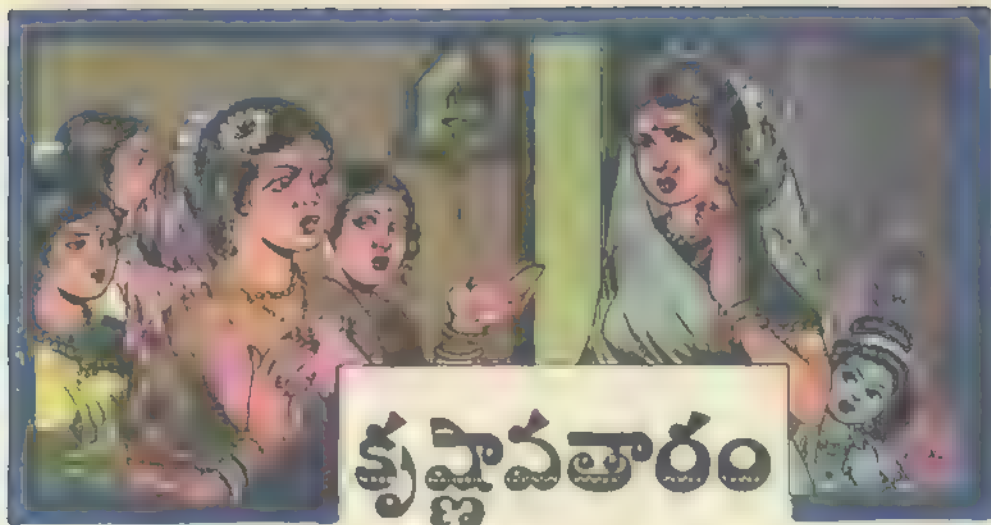
"వెన్న పెడతాను గాని కాస్త అట
చూపించరా, బాబూ," అని గోపికలు
అడిగితే ముప్పలూ, ములగంటలూ గల
గలలాడుతూ అడేవాడు. గోపికలు చల్ల

చందమామ

జనవరి 1944

కృష్ణావతారం

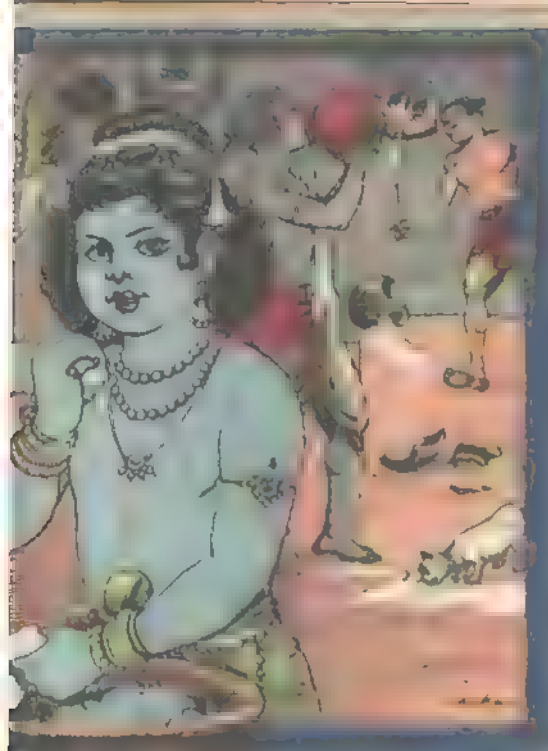
రామరాను కృష్ణుడు. చేసి అగవాల మితి మీరిపోయి గోకులను విధిత్వంలో ముంచెత్తాడు. మీ చెయిలో తోడక వాళ్ళు దిమ్మరపోయి చూస్తూ ఉన్నాము. గోపికలు మూతల అలా ఉన్నారేదు. వారంతా కూడ బలమైన, ఒక బట్టుగా యాగడ పడ్డకు వెళ్ళి ఆమె పైకి పడుచుకు పడ్డారు.

"బయ్యమ్మా, పుట్టి కాగా ఒక గారాబు కొడుకును కన్నావు! వాడితో మేము పడే పాట్లు కూడా కాస్త చూడు మరీ! పోసి చిన్నవాడు గదా అని చూస్తూ ఉన్నప్పుడు అలాగా చేసేది? మీరు గొప్పవాళ్ళయితే అవుదురు గాక! అసలు తప్పుతా నీచే. నువ్వే వాణ్ణిలా తయారుచేసి

మా మీదికి వంపకం చేశావు. నీ గుండలో బారి అనేది ఏదోకానా ఉన్నట్టులేదు. నీ ముద్దులకొడుకు ఏం చేశాడో చెప్తారా ఏను? " అని ఒకతే అంటుండగా మరొకతే ముందుకువచ్చి—

"ఏం చేశాడా? మా అంటో జోరబడి పడి కడపల నెయ్యా, పెరుగూ, వాలూ తాగేశాడు! 'కె' అంటూ కడపలన్నీ బోర్లా తోసిరి పొరిపోయాడు. మా వంటి పేద వాళ్ళు కింత కన్ను పం కావాలి? మే మెలా బతికేట్టు?" అన్నది.

అంతలో మరొక గోపిక ముందుకు వచ్చి, "ఓ తల్లీ, నీ కొడుకు రాక్షసుడు! నేను బాబ్లానూ, ఉట్ల మీదా వెన్న పెట్టి ఉంపితే, అంత ఎన్నా తిని, బాసలు పడ

+++++

మా పశువులతో ఇంకో చోటికి పోయి నిశ్చయంగా బతుకుతాం!" అన్నది.

మరొకతె వెనక నుంచి అందర్నీ నెట్టుకుంటూ ముందుకు వచ్చి, "అదంతా ఏం వింటావు? మా యింట జరిగిన ఘోరం విను. ని రాలుగాయి కొడుకు మా యింట బోరబడి పదికంఠం నెయ్యి, పాలూ, పెరుగు ఇల్లంతా ఈ లోతున వివరమిచ్చి, జాగ్రత్తపడమ చేతులూ, కాళ్ళూ తన్ని, వంట కుండల్లో ఉన్న ఆన్నమూ, కూరలూ పాయ నమూ కుర్చికారు చేత తిసిపించి, కుండ లన్నీ పగలగొట్టి, దూకలను ఆవుల పద్దకు విడిచాడు. ఇంట్లో ఏదీచే బిడ్డకు ఒక్క చుక్క పెళ్ళి గాని, పాలు గాని, పెరుగు గాని లేదు," అన్నది.

దీని, చిట్లు తెంచాడు. మేము వీరితో ఎలా వెళ్ళాలి? ఎక్కడికి పోవాలి?" అన్నది.

మరొకతె అమితమైన కోపంతో, చేతులు తిప్పుకుంటూ, నాట్యంచేస్తూ వాని లాగా యశదను సమీపించి, "వెనక్కిట్లో ఎన్నో నేతిబాసలున్నాయి. తలుపుకు తాళంపెట్టి ఉంచాను. నీ మాయదారి కొడుకు వచ్చి పడి, తలుపును తాళంతో సహా విరగవన్న, లోపల బోరబడ్డాడు. నేను హడలిపోయి చాల పోయాను. నెయ్యంతా తాగాడో, పంచెగాడో, ఏమో! వెళ్ళి చూద్దామగదా, ఒక్క చిట్టు నెయ్యి లేదు. చేకం గొడ్డుపోయిందా, అట్టి? ఈ పాట్లు పడేకన్న ఈ పద్దెక్కు ఆగి పెట్టేసి, యశాదిక్కు కృష్ణుడి పైన చాడీలు చెప్పారు.

మరొకతె ఏడుపు గొంతుతో, "నా ముగ్గుడూ, పిల్లలూ తినాలని మోజుపడితే, పాలూ, పండి, కలకండా, వెన్నా కల్పి అట్లు పెరి, కుండల వింతరలో పెట్టాను. నీ కొడుకు వచ్చి కుండలు దించి అన్నీ తినేశాడు. వాడి కడుపులో ఏం భూతా లున్నాయో ఏమో! నిజం చెబితే నా మొగుడు నమ్ముతాడా, తల్లీ?" అన్నది.

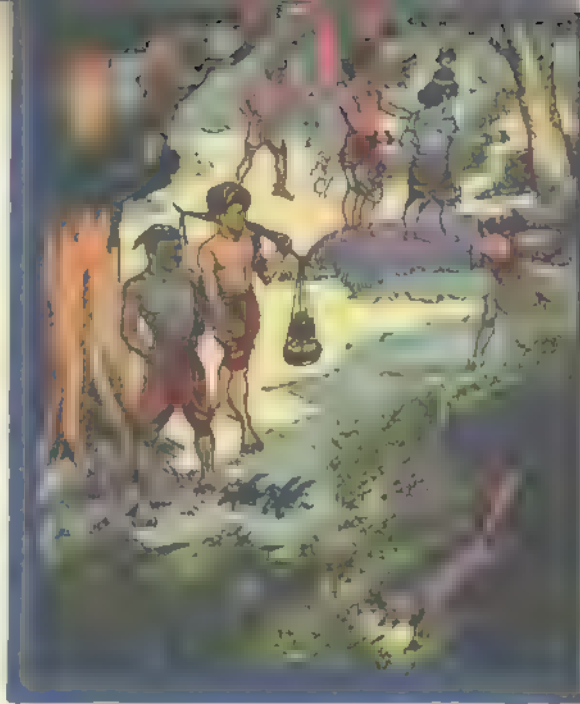
ఈ విధంగా ఒకరిని మించి ఒకరు యశాదిక్కు కృష్ణుడి పైన చాడీలు చెప్పారు.

+++++ చందమామ +++++

యశోద వచ్చి తానే కుర్రవాణ్ణి రోజుకి తాడుతో కట్టానని చెప్పింది. నందుడు తన కొడుకు బలనత్తాలకు లోలోపల ఆశ్చర్యపోయి, వరమానందం చెందాడు.

ముసలి గోపకులకు ఇదేమీ అంతుచిక్కలేదు. "ఒక గాలి లేదు, పిడుగుపాటు లేదు, ఏ ఏనుగూ ఇటు వెనకాలేదు, పానీ సేనలన్నా రాలేదు; ఇలాటి నీచజైన కారణాలేమీ లేకుండా, చుట్టచెట్లను ఇంతో చెట్లను పడగూల్చాడు గదా, ఇంతంటే ఉత్సాహం ఎలా కావాలి? ఇదేమన్నా మొదటి సారి కనకనా? రాక్షసిమొంద పూతన అమాంతం చచ్చింది. అంత లావు బండి అకారణంగా ముక్కలుముక్కలు అయింది. ఇక్కడ ఉండటమే ప్రమాదంగా వుంది. కాని పుట్టి పెరిగిన ఈ చిట్టు విడిచి ఎక్కడి కని పోతాం?" అని తమలో తాము ఆసుకుంటూ తమతమ ఇళ్ళకు వెళ్ళిపోయారు.

రోజులు గడిచాయి. బలరాముడికి ఎనిమిదేళ్ళూ, కృష్ణుడికి ఏడేళ్ళూ నిండాయి. వాళ్ళు తమ యాదు గోపబాలకులతో కూడి అడుతూ, దూడలతో ఆడుకుంటూ ఉత్సాహంగా కాలం గడుపుతున్నారు. చేతుల్లో చద్దివిక్కాలూ, చెరణాకోలలూ తీసుకునే వాళ్ళు; కాళ్ళకు కర్రచెప్పులు తొడిగే

వాళ్ళు; పొట్టి జుట్టు ఎగరేసుకుంటూ బయటచేరేవాళ్ళు; చుట్టూపక్కల ఉండే భూముల్లో గట్టిగా కేకలు పెడుతూ తోడేళ్ళను తరిమేవాళ్ళు; సరదాగా పాటలు పాడేవాళ్ళు; కూతలు పెట్టేవాళ్ళు; చెల్లెళ్ళువాళ్ళు; తేనెపట్టు కనిపిస్తే తేనె తాగేవాళ్ళు; తెచ్చుకున్న అన్నాలు తినే వాళ్ళు. ఆ యాదవబాలకులకు జీవితం మధురమైన ఆటవిడుపు లాగా సాగింది.

ఇలా కాలం గడుస్తుండగా ఒకనాడు కృష్ణుడు బలరాముడితో ఇలా అన్నాడు:

"అన్నా, మనం ఈ వనం లోనే పుట్టాం. ఇనాళ్ళూ ఇక్కడే పెరిగాం. మందలూ,

వెళ్ళిపోయి నువ్వుగా బతుకుదాం. ముసలి
వాళ్ళు ఈ చోటు విడవడానికి ఇష్టపడ
నుండా ఉన్నారు. వాళ్ళను అడరగొట్ట
టానికి ఒక ఉపాయం చేశాను, చూడు."

ఇలా అంటున్నాడగానే కృష్ణుడి శరీరం నుంచి వందల సంఖ్యలోనూ, వేల సంఖ్యలోనూ తోడెళ్ళు గుంపులు గుంపులుగా బయటపడి, చుట్టుపక్కల ప్రదేశమంతటా పరిగెత్తసాగాయి. గోపాలకులకూ, గోవులకూ గాభరా పుట్టిపోయింది. ఈ తోడెళ్ళ దౌష్ట్యం అసాధారణంగా కనబడింది. వాటిని వేచాడటం గోపకులకు ఎంతమాత్రమూ సాధ్యం కాలేదు. పులులను సైతం నిలవ వేయగల అబోతులను అవి చంపాయి. కాదే వాళ్ళు తల తిప్పి చూసే లోపుగా ఎటు నుంచో వచ్చి అవి దూడలను కాజేసుకు పోయాయి. ఈ ఉక్తాశానికి తోడు రాత్రి సమయాలలో పులుల రంగెలూ, సింహ గర్జనలూ, వినిపించ సాగాయి. పెద్దపెద్ద పండులు వచ్చి, ఎక్కడబడితే అక్కడ గుంటలు తవ్వకున్నాయి.

గోపకుల పెద్దలంతా చేరి చర్చించారు. బదిలీపను జరిగిన ఉత్సాహాలకే దీనికి కూడా, వాళ్ళు ఉన్న చోటు విడిచిపెట్టలేక వాటిని సహించి ఉంచుకుంటే, ఇప్పుడు

గోపవరలూ ఇంత కాలంపాటు బకేచేటు
ఉండితూ ముందేదా? మొల కీళ్ళన్నెదనీ
పశువులు మట్టగించేశాయి. చెట్లు నుంచుడు
పడి పల్లంసమయాయి. చెరువులూ, మడు
గులూ వెంపిగుంటి లయాయి. కిరారలూ,
కడ్డెలూ కావాలంటే చాలా దూరం వెళ్ళ
వలసి పున్నది. కనక మును ఈ ప్రదేశం
పదిలిచెట్టి బృందావనానికి వెళ్ళబోచాం.
అది చాలా అందమైన వనముని చెబుతారు.
అక్కడ గోవర్ధనగిరి ఉన్నదట. దాని పైన
భాండీర మనే పేరుగల మహావటపువ్వుల
ఉన్నవట. బృందావనం మధ్యగా కాకిండి
నది ప్రవహిస్తూ వుంటుందట. అక్కడికి

వాటస్యేటిని మించిని ఉత్పాతం వచ్చి పడింది. ఏం చెయ్యాలి?

"బృందావను చాలా చిన్నగా ఉంటుందని అందరూ తెగచెబుతున్నారు. కానీ అక్కడ కూడా దుర్గమ ప్రాంతాలున్నాయట; వాటిలో రాక్షసులుంటారట. ఏమైనా, ఏదో ఒకటి చెయ్యాలి. ఎక్కడికైనా వెళ్తుంటే పాపమింటే గానీ ఇక్కడ ఒక్క క్షణం ఉండటం సాధ్యం పడదు. క్షణక్షణానికి ఏదో నష్టం జరుగుతూనే ఉన్నది," అని గోప వృద్ధులు తేల్చారు.

వారందరూ ఈ విధంగా అనుకుంటూ దగా అక్కడికి వారడడు వచ్చి, నందగోపుణ్ణి పలిచి, దూరంగా తిన్నపాటు. "మీరందరూ కలిసి బృందావనుని వెళ్ళాలనుకుంటున్నారు. కానీ అక్కడ రాక్షసులున్నారునీ, నీ కొడుకుకు ప్రమాదం చేస్తారేమోననీ నువ్వు భయపడుతున్నావు. అవునా? చెను. నీ కొడుకును మనస్థి

మూర్తుడుగా భావించకు. అతను రాక్షసులను చంపటానికే అవతారమెత్తిన అది నారాయణుడు. కృష్ణుడూ, బలరాముడూ కూడా నారాయణుని పుట్టినవాళ్ళే. కృష్ణుణ్ణి చంపటానికి రాక్షసులు పూతన రూపంలో వచ్చి, బండిలో దాగి, మద్దిచెట్ల హిమం ధరించి, అతన్ని చంపలేకపోగా, తామే అతని చేతిలో చచ్చారు. నువ్వు ప్రత్యక్షంగా చూశావుకదా? అందుచేత, ఏ మాత్రమూ సంకోచం లేకుండా మీ అందరి నివాసమూ బృందావనానికి మార్చి. అప్పుకే మేలు కలుగుతుంది," అని చెప్పాడు.

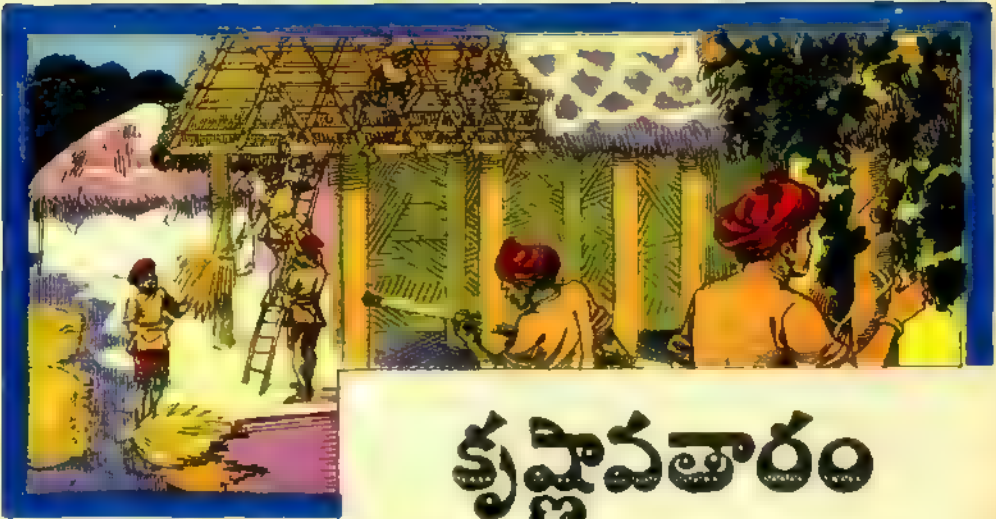
వారడడు కృష్ణుణ్ణి కూడా చూసి, అదే మాట చెప్పి వెళ్ళిన తరువాత, నందగోపుడు మిగిలిని గోపకులతో, "మనమంతా బృందావనానికి తరలిపోతున్నాం. అదే నిశ్చయం. అందరూ అందుకుగాను ప్రయాణిస్తామే ప్రారంభించండి," అన్నాడు.

చందమామ

మార్చి 1967

కృష్ణావతారం

గోకుల మంతా ఒక్కసారి కదిలింది. అందరూ ప్రయాణనన్నాహంలో ముణిగి పోయారు. బరువులు బళ్ళకెత్తారు. నేతులూ, పాలూ గల కుండలను భద్ర పరిచారు. నంచులలో ధాన్యమూ, బియ్యమూ మొదలైనవి పోసి కట్టారు. రక రకాల తాళ్ళూ, పలుపులూ, కవ్వాలూ, కొడవళ్ళూ, కత్తులూ, గంటలూ, పశువుల నోళ్ళు తెరవటానికి ఉపయోగించే సాధనాలూ మొదలైన పనిముట్లన్నీ జాగ్రత్త పరిచారు. కోలాహలంగా ప్రయాణనన్నాహం పూర్తి అయింది.

బలకాలులు పశువులను తోలుకుంటూ ముందు బయలుదేరారు. మందల వెనకగా బళ్ళు నడిచాయి. వాటి వెనక మను

మలు కదిలారు. వయసులో ఉన్న అడవాళ్ళంతా ఒక జట్టుగా నడుస్తూ, పరాచకాలాడుకుంటూ, వినోదం పొందారు. కుంటి, గుడ్డి, ముసలివాళ్ళు నడవలేకుండా ఉంటే వాళ్ళకు యువకులు సహాయపడ్డారు.

ఈ విధంగా గోకులం బృందావనానికి వచ్చి చేరింది. గోపాలకులలో పెద్దలైన వాళ్ళు ఇళ్ళు కట్టుకోవటానికి స్థలాలు నిర్ధారణ చేశారు. బళ్ళన్నీ ఒక వరసలో అర్థచంద్రాకారంలో దిగాయి. కొందరు గుడిసెలు నిర్మించారు. కొందరు లతా గృహాలనే తాత్కాలికంగా ఇళ్ళుగా వాడుకున్నారు. కొందరు చెట్ల కింద కాపరాలు పెట్టేశారు. కొందరు కంప పేర్చి దొడ్లు నిర్మించారు. ఒక్క రోజు గడిచే సరికల్లా

బృందావనం గోపకులకు స్వస్థలమయి పోయింది. రోజులు గడిచేకొద్దీ, చక్కగా అలంకరించుకు తిరిగే గోపికలతోనూ, ఆదా వుడిగా తిరిగే గోపాలకులతోనూ, నందది చేసే గోవులమందలతోనూ అప్రదేశానికి ఎక్కడలేని కళా వచ్చింది.

నానాటికీ గోపకులంవాళ్ళు సంపద పెంపొందుతున్నది. మందలు పెద్దపవుతున్నాయి. జీవితం హాయిగా నడుస్తున్నది. కృష్ణుడు పదమూడేళ్ళ వాడయ్యాడు.

వేసవి వచ్చింది. నిశ్లేపంగా ఉన్న పశువులకు రకరకాల తెగుళ్ళు పుట్టుకొచ్చాయి. అవి వణుకుతూ, విలబడలేకపోయాయి.

వేట నురుగులు కక్కాయి. వాటి మెడలు వాలబడిపోయాయి. గిట్టలు పగిలి పురుగులు బయటికొచ్చాయి.

ఈ తెగుళ్ళకు గోపాలకులు మంత్రాలూ, మందులూ, మాకులూ, అన్నీ ప్రయోగించి చూశారు. కాని ప్రయోజనం లేకపోయింది. ఇక ఏం చెయ్యాలో వారికి తోచలేదు. ఈ తెగుళ్ళు యమునానదీ ప్రాంతపు అరణ్యాలలోని నమస్త మృగ పక్షి కీటకజాతులకూ వచ్చాయి, వాటి నుంచి గోపకులకు కూడా రోగాలు తగిలాయి. అందరూ భయంకరమైన వ్యాధిలక్షణాలతో బాధ పడసాగారు.

నందుడూ, యశోదా, రోహిణి కూడా రోగగ్రస్తలయారు. అస్థలం వదిలిపెట్టి పోలేగాని బతకలేమని కృష్ణుడికి తోచింది. అతను బలిరాముడితో మాట్లాడి, కొన్ని మందలను తోలుకుని ఒక కోసుదూరం వెళ్ళి అక్కడ ఆగాడు. అతనిలాగే మరి కొందరు గోపకులు కూడా అలాగే చేశారు. అలా వెళ్ళిపోయిన గోవులకూ, మనుషులకూ వ్యాధి సోకలేదు.

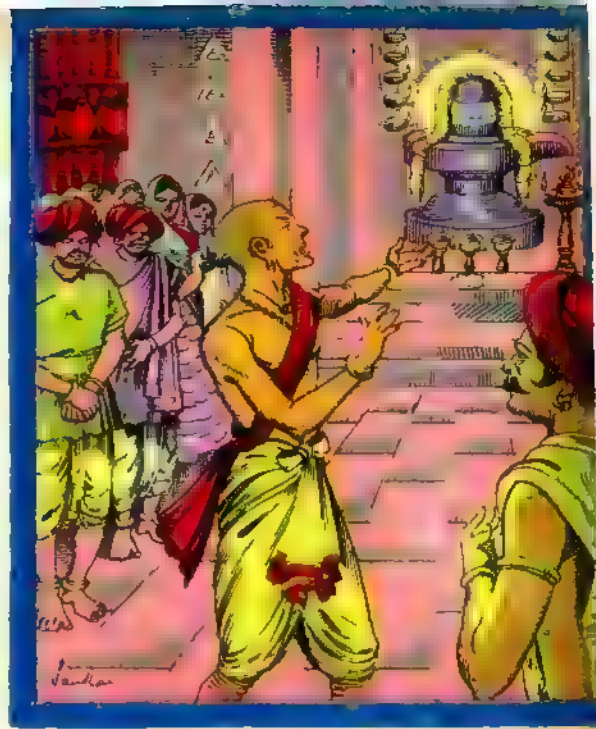
నందుడు మాత్రం కదలననేకాడు. "ఇది మన చేటు. ఇక్కడ ఏమి వచ్చినా భరించవలసిందేగాని, చుట్టాలందరినీ వేసు

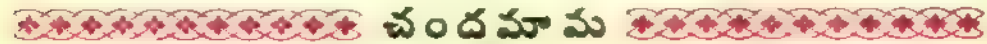
కుని ఎక్కడికని వెళ్ళేది?" అన్నాడతను. నంద యశోదా రోహిణులు రోగంతో తీసు కుంటూ ఇలా మూర్ఛించేసరికి ఏం చెయ్యాలో కృష్ణుడికి తెలియలేదు.

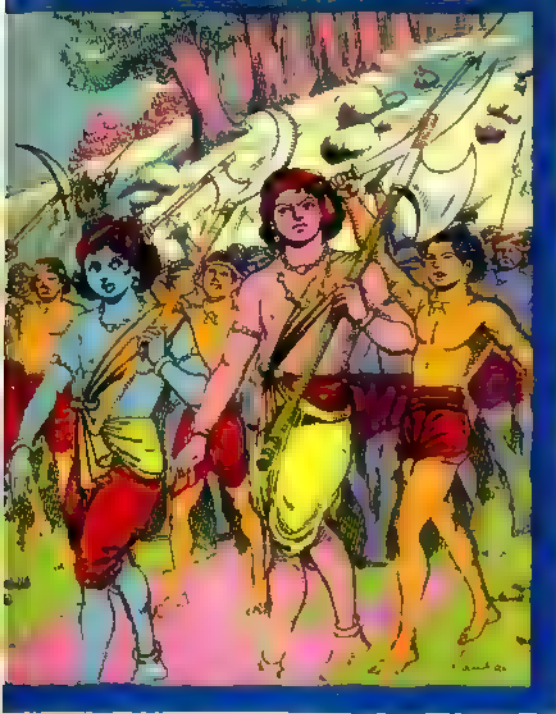
ఈ గోకులంలో విదేహదేశం నుంచి వచ్చిన ఒక ముసలిగోపకు డొక డున్నాడు. అతను గోవప్రముఖులతో, "చూడండి, నాయనలారా! మనం పశువుల నాశ్రయించి బతుకుతున్నవాళ్ళం. పశుపతి శివుడు. శివార్చన చేస్తేనేగాని మనకి కష్టాలు తీరవు. ఇలా దిగాలుపడి చూస్తూ కూర్చుంటే ఎమీ లాభంలేదు. తెలిసిన బ్రాహ్మణులను పిలిపించి శివార్చన జరిపించండి," అన్నాడు.

పెద్దవాడు చెప్పిన మాటపైన గురి ఉంచి గోపకులు సమర్థులైన బ్రాహ్మణులను పిలిపించి శివపూజకు అవసరమైన ఏర్పాట్లన్నీ చేశారు. ఈశ్వరుడికి వారం రోజులపాటు పగలూ, రాత్రి అభిషేకమూ, అర్చనా, నైవేద్యమూ జరిగాయి. ఏడు రోజులూ నిర్విఘ్నంగా శివార్చన జరగగా, ఏడోనాటి మధ్యాహ్నం ఒక సద్బ్రాహ్మణుడికి పూనకం వచ్చింది. ఆ పూనకంలో ఆ బ్రాహ్మణుడు వెర్రిగా నవ్వుతూ, భయం కరంగా నాట్యం చేస్తూ ఇలా అన్నాడు :

"వన్ను పరమశివుడు కైలాసం నుంచి పంపాడు. 'ఒరే, శంఖకన్ఠా, కాళిందీతీరాన రోగాలతో తీసుకుంటున్న ప్రాణులకు మేలు చెయ్యి, వెళ్ళు!' అని నాతో అన్నాడు. మీరు చేసిన అర్చనకు శివుడు సంతోషించాడు. మీ కందరికీ ఈ రోగాలు రావటానికి కారణం తెలుసా? ద్వాపరయుగాంతులో రాక్షసులందరూ భూలోకాన్ని పీడించటానికి రకరకాల జన్మలైత్రేటవ్వడు, కాలకలి అనే రాక్షసుడు, విరోచనుడి కొడుకు, ఒక విషపు వెలగచెట్టుగా యమునానదికి దక్షిణతీరాన మొలిచాడు. ఆ చెట్టు చుట్టూ ఆ రాక్షసుడి బంటులందరూ విషవృక్షాలు

గానూ, ముళ్ళచెట్టుగానూ పుట్టాడు. ఆ విషపు వెలగచెట్టు గాలిసోకి మీకూ, మీ పశువులకూ ఈ రోగాలు వచ్చాయి. దాని మూలంగా నీరు కూడా చెడిపోయింది. ఆ విషవృక్షాన్ని నిర్మూలించే శక్తి నంద గొప్పడి కొడుక్కూ, బలరాముడికీ ఉన్నది. వాళ్ళందుకు ఒప్పుకునే పక్షంలో మీరంతా బతికిపోతారు. ఈ మాట మీకు చెప్పమని పరమశివుడు నన్ను పంపాడు. ఇక నేను పోతాను, శలవిప్పించండి."

ఈ మాటలంటూండగానే బ్రాహ్మణుడికి పూసకం దిగిపోయింది. బ్రాహ్మణులు సంతోషించి, శివార్చన పరిసమాప్తి చేసే

శారు. వెంటనే గోపకులు బలరామకృష్ణులను పిలిపించి, వారికి సంగతంతా చెప్పారు. అంతా విని వాళ్ళు, "ఈశ్వరాజ్ఞ అయింది. తల్లిదండ్రులనూ, కులం వాళ్ళనూ బతికించుకునే అవకాశం కన్న కావలసినదేమున్నది? ఆ విషపు వెలగ చెట్టును తప్పక నిర్మూలిస్తాం," అన్నారు.

కృష్ణుడు బ్రాహ్మణులకు సమస్కారం చేసి, శంకరుడి ముందు సాష్టాంగపడి, శివాలయం చుట్టూ ప్రదక్షిణ చేసి బలరాముడి కేసి చూశాడు. బలరాముడు కూడా అలాగే చేశాడు. తరువాత వాళ్ళిద్దరూ కత్తులూ, గొడ్డళ్ళూ తీసుకుని విషవృక్షం ఉండే ప్రాంతానికి బయలుదేరారు.

శివార్చనతోనే చాలామంది గోపకులకు ఆరోగ్యం కలిగింది. వాళ్ళందరూ కూడా సింహనాదాలు చేస్తూ, బలరామకృష్ణుల వెంట బయలుదేరారు.

విషవృక్షం ఎక్కడ ఉన్నదా అని వెతికితే అవసరం కూడా లేకపోయింది. వాళ్ళు కీ కారణ్యం కేసి నడిచే కొద్దీ చెట్టు నుంచి వచ్చే దుర్గంధం దుర్భరం అయింది. త్వరలోనే ఆ విషవృక్షం వారికి భయం కరాకారంలో ఎదురుగా కానవచ్చింది. అది ఆకాశమంత ఎత్తుండి ఒక పెద్ద భూతంలా

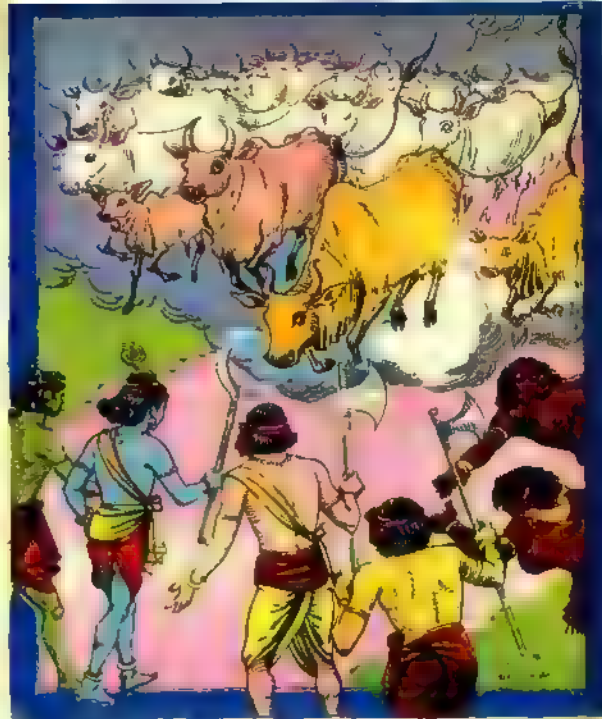

గున్నది. దాని చుట్టూ చాలా దూరందాకా దారుణమైన ముళ్ళచెట్లు వ్యాపించి ఉన్నాయి. బలరామకృష్ణులు కత్తులతో ఆ ముళ్ళపాదలను నరికి దారి చేసుకుంటూ విషవృక్షాన్ని సమీపించారు.

ఆ విషపు వెలగచెట్టు మొదలు ముప్పై బారలున్నది. దాని కాయలు ఏనుగు తల లంతైన ఉన్నాయి. దాని కొమ్మలు అన్ని వైపులకూ అంతులేకుండా వ్యాపించి ఉన్నాయి. దుర్గంధ మంతా ఆ చెట్టు కాయల నుంచే వస్తున్నది. అందుచేత ముందుగా వాటిని నిర్మూలించాలనుకున్నాడు కృష్ణుడు.

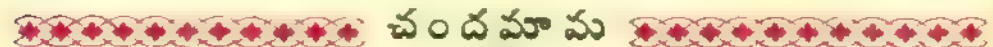
బలరామకృష్ణులిద్దరూ కలిసి చేతికందిన పిందెలనూ, కాయలనూ, దేరకాయలనూ, పళ్లనూ తెంచిపారెయ్య నారంభించారు. అందని వాటిని రాళ్ళతోనూ, కర్రలతోనూ కొట్టి చాల్చారు. అందీ అందని కొమ్మలను పట్టి వంచి ఫెళఫెళా విరిచేశారు. గోపాలకు లందరూ పెద్ద పెట్టున కేకలు పెడుతూ ఈ పనిలో సహాయపడ్డారు. కొంతసేపటికి చెట్టు మీద ఒక్క పిందెకూడా మిగలలేదు.

బలరామకృష్ణులు ఈ విధంగా విష వృక్షాన్ని ధ్వంసం చేస్తూ ఉంటే ఆ ప్రాంతంలో తిరిగి కొన్ని అవులా,

దూడలూ గోవకుల పైకి దౌర్జన్యంగా వచ్చాయి. అవి మామూలు అవులా, దూడలూ కావు. అక్కడ చెట్లుగానూ, పాదలుగానూ జన్మించిన రాక్షసుల భార్యలూ, వాళ్ళపిల్లలూ పశువుల రూపంలో అక్కడ సంచరిస్తున్నారు.

కృష్ణుడు ఈ పశువులను నిర్మూలించ సాగాడు. రాక్షసులు తమ అసలు రూపాలతో, నెత్తురు కక్కుతూ, చచ్చిపోనారంభించారు. గోమాతలుగా ఉన్న రాక్షసస్త్రీలు మండిపడి, కృష్ణుణ్ణి తమ కొమ్ములతో పాడిచి చంపబోయారు. కృష్ణుడు అవ లీలగా వాటిని పారదోలాడు. ఆ తరవాత

అతను విషవృక్షాన్ని పూర్తిగా ధ్వంసం చేసేశాడు.

గోపకుమారు లందరూ కలిసి ఆ చెట్టు తుండాలనూ, చుట్టూ ఉండిన ముళ్ళ పొదలనూ, చచ్చిన రాక్షసకళేబరాలనూ ఒక గుట్టగా వేసి, ఆ గుట్టకు నిప్పు అంటించారు. చూస్తుండగానే మంటలు ఆకాశ మెత్తు లేచాయి. అగ్నిహోత్రుడా చెట్లనూ, పొదలనూ, రాక్షసకళేబరాలనూ అతి ప్రీతిగా దహనంచేసి ఇంత బూడిద మిగిల్చాడు.

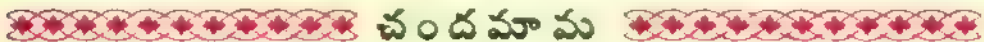
గోపాలకు లందరి శరీరాలూ చెమటతో తడిసి, నుసి అంటుకున్నాయి. వాళ్ళు

చాలా శ్రమపడి అలిసిపోయి ఉన్నారు. అందుచేత అందరూ ఇసుక మీదుగా యమునా నదికి వెళ్ళారు. అక్కడ వాళ్ళు చాలాసేపు ఈతలు కొట్టారు, ఓలలాడారు, నీటిమీద చేతులతో దరువులువేస్తూ పాటలు పాడారు. ఆ విధంగా పొద్దువాలే దాకా జల క్రీడలాడి సాయంకాలం వేళకు నీటి నుంచి బయటికి వచ్చి, తల్లులు తెచ్చిన భోజనాలు తిని, తాంబూలాలు వేసుకుని, కాస్తేవు విక్రాంతి తినుకుని మళ్ళీ ఇళ్ళకు అడుతూ, పాడుతూ తిరిగి వచ్చారు.

రోజులు గడుస్తున్నాయి. మనుషులకూ, పశువులకూ వచ్చిన తెగుళ్ళు నివారణ అయ్యాయి. ఇంతలో వేసవి కూడా గడిచి పోయింది. వర్షాకాలం అరంభం కాదో తున్నట్టు గుర్తుగా ఆకాశాన నల్లని మేఘాలు కమ్మసాగాయి. మేఘగర్జన వినిపించి అందరికీ ఉత్సాహం పుట్టుకొచ్చింది. త్వరలోనే వడగళ్ళతో సహా వాన అరంభ మయింది. భారాపాతంగా వర్షం పడింది. భూమి పచ్చగా అయింది. నెలయేళ్ళా, నదులూ నిండుగా పారాయి.

ఇలాంటి అనంద సమయంలో, విదేహ దేశంలో ప్రజలందరినీ భయోత్పాతంలో ముంచెత్తే కొన్ని విపరీత సంఘటనలు

చందమామ

జరగసాగినై. ఆ ప్రాంతాల నివసించేవారిలో కుంభకు డనేవాడు గొప్ప గోధనాలు కలవాడు. అతడు దాతృత్వానికి, ధర్మగుణానికి పేరు పొందినవాడు. అర్థులకు లేదనకుండా, అతడూ, అతడి భార్య అయిన ధర్మద దానాలు చేస్తూండేవారు. అతడు యశోదకు తమ్ముడు. శ్రీధాముడనే పుత్రుడూ, సేభ అనే కన్యా అతని సంతానం.

పూర్వం తారకాసురుడితో విష్ణువు యుద్ధం చేసినప్పుడు, ఆ యుద్ధంలో కాలనేమి పుత్రులేదుగురిని అతడు వధించాడు. అవిదుగురూ పగతీర్చుకునేందుకు కుంభకుడుండే గోవ్రజంలో ఏడు అబోతులుగా పుట్టారు. వాళ్ళ ఘోరకృత్కాలు అన్నీ యిన్నీ కావు. మందలలోపడి దొరికిన అవులనూ, ఎద్దులనూ చంపటం, ఎదిరించవచ్చిన గోపాలకులను పొడిచి కాళ్ళతో మట్టగించటం, గోడలను కొమ్ములతో కుమ్మి పడకొట్టి కొట్టాలలో వున్న పశువు

లను కూడా హతమార్చటం, వాళ్ళ నిత్య కృత్యమైపోయింది.

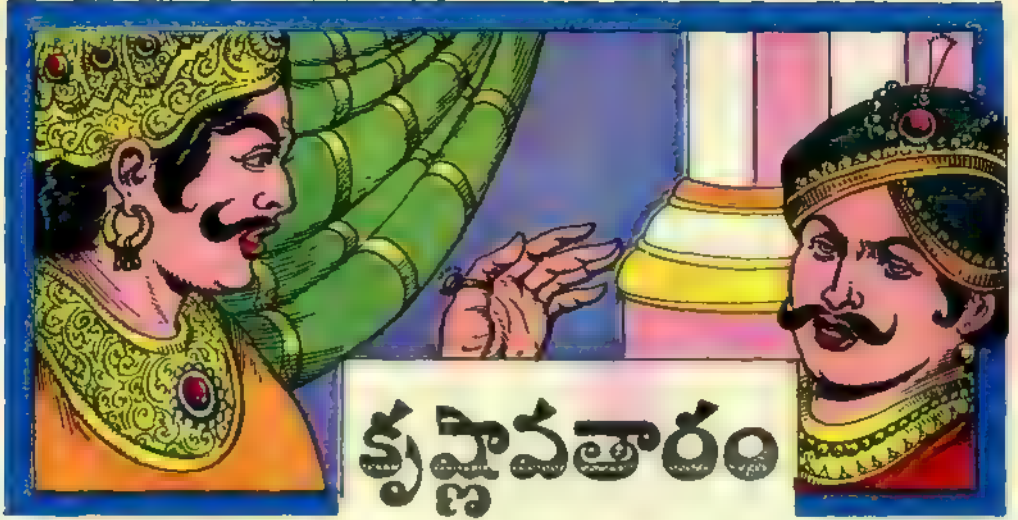
కుంభకుడు అబోతులను పట్టుకొనటానికి ఎన్నో ప్రయత్నాలు చేశాడు. ఎందరెందరో యోధులూ, మల్లులూ వెళ్ళి, వాటిని హతమార్చబోయి తామే హతులయ్యారు. కొన్నాళ్ళకు యీ అబోతులు కుంభక వ్రజంలో యిక తాము నాశనం చేసేందుకేమీ మిగలక, విదేహరాజ్యంలోని గ్రామాల మీదికి వెళ్ళి పశువులనూ, మనుషులనూ చంపసాగినై. ఈ ఘోరాలు భరించలేక వ్రజలందరూ మిథిలానగరరాజు వద్దకు వెళ్ళి, అయనతో, "మహారాజా! కుంభకుడి గోవులమందలో పుట్టిన ఏడు అబోతులు, మా మందలనూ, పచ్చని పైరుపొలాలనూ సర్వనాశనం చేస్తున్నవి. వాటిని చంపి మీరు మమ్మల్ని కాపాడకపోతే, మేమంతా మరో రాజ్యం వలనపోక తప్పదు," అని విన్నవించుకున్నారు.

చందమామ

ఏప్రిల్ 1967

కృష్ణానతారం

కుంభకుడి మందలో పుట్టిన రాకాసికోడెలను గురించి, అవి చేసే దురాగతాలను గురించి, ప్రజలు మొరపెట్టుకోగా, మిథిల రాజు కుంభకుణ్ణి పిలిపించి, "నీ కోడెలు తమను బ్రతకనివ్వటం లేదని పౌరులు ఆక్రోశిస్తున్నారు. నువ్వయినా ఘరానా మనిషివే గాని, పాదా మనిషివి కావు; నీకు బోలెడంత బలగమున్నది. పదిమందిని సహాయం పిలిచి, ఆ పొట్లగిత్తలను వెంటనే అదుపులో పెట్టెయ్యి, లేదా బీజాలు తీయించు, అలాగూ కాకపోతే అరణ్యంలోకి తరిమెయ్యి," అని గట్టిగా హెచ్చరించి పంపాడు.

కుంభకుడి కేమీ పాలుపోలేదు. ఆ పాగరు బోతు కోడెలను నిగ్రహించటం అతని తరం

కాలేదు. అందుకు ప్రయత్నించినప్పుడు చాలామంది గాయపడ్డారు, కొందరు చచ్చారు కూడా. అందుచేత అతను, మరొక ఉపాయ మేదీ తోచక, తన కోడెలను బయించిన వాడికి తన కుమార్తె అయిన నీళ నెచ్చి పెళ్ళి చేస్తానని చాలాడు.

ఈ చాటంపు వింటూనే ఎక్కడెక్కడి నుంచో గోపయువకు లందరూ పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చారు. గోపుల మధ్య జీవించే వాళ్ళకు గొడ్లను వంచడం ఎంత పని అని వాళ్ళ ఉద్దేశం. అందుచేత తేలికగా మంచి భార్య దొరుకుతుందని వాళ్ళు ఆశపడ్డారు.

అలా వచ్చిన వాళ్ళు తలా ఒక విధం గానూ ప్రగల్భాలు పలికారు. ఒకడు కోడెలను కొమ్ములు పట్టి వంచేస్తానన్నాడు.

ఇంకొకడు వాటిని పడదోసి పట్టి, ముక్కులు కుట్టుతానన్నాడు. ఇలా వీరాలు పలుకుతూ గోపకులు మల్లలు చరిచారు, అరిచారు, పరుగులు తీశారు, హంగామా చేశారు.

చాటింపు. వేసిన సమయంలోనే కుంభ కుడు నందగోపుడి వద్దకు మనుషులను పంపాడు. ఆ మనుషులు వచ్చి ఏడెద్దుల సంగతంజా చెప్పగానే నందుడూ, యశోదా, వాళ్ళ వెంట బలరామ కృష్ణలూ, మరి కొందరు గోపకుమారులూ బయలుదేరారు.

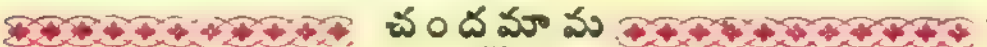
కుంభకుడు తన అక్కకూ, బావకూ ఎదురు వచ్చి స్వాగతం చెప్పాడు. కుంభ కుడి భార్య ధర్మద యశోదకు మర్యాదలు

చేసింది. కుంభకుడి కొడుకు శ్రీధాముడు కృష్ణ బలరాములను కౌగలించుకుని, వాళ్ళకు తానే పీటలు తెచ్చి వేశాడు. పాయసాలూ, నేతులూ పుష్కలంగా వడ్డించు కుని అందరూ భోజనాలు చేశారు.

ఆ రాత్రి రాకాసి ఎద్దులు, కృష్ణుడు వచ్చిన సంగతి గ్రహించి, విజృంభించాయి; చూడి ఆవులను కొమ్ములతో పాడిచాయి; ఆ తరవాత కుంభకుడి అంగణంలో చోర బడి, రంకెలు పెడుతూ, గిట్టలతో నేలను తవ్వతూ ఆటహాసం చేసి, కుండలు పగల గొట్టి, గోడలు గీరి, గరిసెలు కూలదోసి, బళ్ళు విరగదన్నీ, పందిళ్ళు పడదోసి, తలుపులు విరగదన్నీ నానా భీభత్సమూ చేశాయి. అడవాళ్ళూ, పిల్లలూ హాహాకారాలు చేశారు. పై నుంచి వచ్చిన గోపకులు ఎక్కడ పీలుంటే ఆక్కడ దాక్కున్నారు.

తెల్లవారింది. కుంభకుడు గోవుల నందరినీ పిలిపించాడు. తన కూతురిని అలంకరింప జేసి తెచ్చి వారి ముందు నిలబెట్టి. "గోపకుమారులారా, చూశారు గదా? ఈ పొట్ల గొడ్డు దిగ్గజాలలాటివి, సింహాలలాటివి. వీటిని అదుపులోకి తెవాలని మేము చేసిన ప్రయత్నాలన్నీ వృథా అయ్యాయి. వీటిని అదుపులో పెట్టకపోతేనేమో రాజు

చందమామ

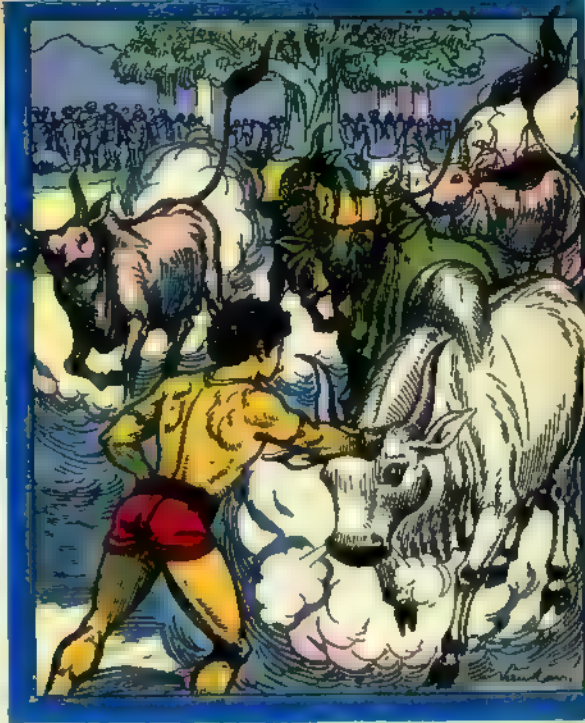

గాడు మమ్మల్ని దుడిస్తారు. అందుచేతనే మహబలూ, అత్యంత సమర్థులూ అయిన మీ అందరినీ పిలిపించాను. మీలో ఎవరు ఈ పోట్ల గొడ్డను శిక్షించిరా, అతనికి ఈ పిల్లనిచ్చి పెళ్ళి చేసేస్తాను," అన్నాడు.

గోపకుమారులంతా ఈ మాటలు విని పెద్ద సందిగ్ధంలో పడ్డారు. నీళను చూస్తే మనసులు ఉవ్విళ్ళూర్చుతూ ఉత్సాహం పొందుతున్నాయి. రాకాసి ఎడ్లను తలుచుకుంటే గుండెలు నీరై, కాళ్ళు చల్లబడుతున్నాయి. అందుచేత ఎవరూ ఒక నిశ్చయానికి రాలేని స్థితిలో చిక్కుపడ్డారు.

అప్పుడు సందుడి జ్ఞాతి అయిన ఘోష వంతు చూసే గోపకుడు, "ఈ బోడి ఎద్దులను చంపలేకపోతే నా బలపరాక్రమా లెందుకు? చూస్తూ ఉంచండి, ఒక్కక్షణంలో విడిచి కూల్చిపారేస్తాను," అని మల్లచూచి, పోట్ల ఎద్దుల మీదికి వెళ్ళాడు. మిగిలిన వాళ్ళు దూరం దూరంగా, చెట్ల మీదా, పుట్టల మీదా, గట్ల మీదా నిలబడి ఆశగా చూడసాగారు.

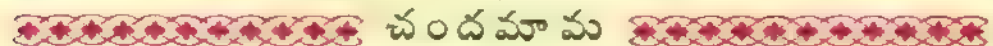
ఘోషవంతుడు ఒక ఎద్దు నెత్తిన పిడి కిటితో బలంకొద్దీ కొట్టాడు. చూసే వాళ్ళంతా హస్తద్ధానాలు చేశారు. మరుక్షణమే ఎదు ఎద్దులూ అతన్ని చుట్టుముట్టాయి. కృష్ణుడు మాత్రం విచారంతో, "ఇతనెందు కిలాటి

పని పెట్టుకున్నాడు? ఎద్దులితన్ని ప్రాణాలతో వదులుతాయా?" అనుకుంటున్నాడు. అంతలోనే ఎద్దులు అతన్ని తమ కొమ్ములతో పొడిచి ఎత్తి, నేల మీద విసిరికొట్టి, తమ కాలిగిట్టలతో దూరంగా తన్నేశాయి.

చూస్తున్న వాళ్ళంతా హాహాకారాలు చేశారు. ఈ విధంగా ఘోషవంతుణ్ణి నేల పాలు చేసిన ఎద్దులు మిగిలిన గోపక సమూహం పైనపడి, కొమ్ములతో పొడుస్తూ, గిట్టలతో మట్టగిస్తూ, నోళ్ళతో కొరుకుతూ, అందరినీ చెదరగొట్టి పారదోలసాగాయి.

అప్పుడు కృష్ణుడు బలరాముడితో, "ఇవి ఎద్దులు కావు. ఎద్దుల కింత కసీ, ఇంత

సాహసమూ ఉండటం అసంభవం. కుంభ కుడికి నే నే సహాయం చేస్తాను," అన్నాడు. అని అతను ఆ పొట్టెద్దులను సమీపిస్తూ ఉంటే, నందుడూ, యశోదా కూడా, "వద్దురా, బాబూ!" అని కేకలు పెట్టారు.

కృష్ణుడు మహా కోపంతో పిడికిలి బిగ బట్టి వస్తుంటే, అన్నదమ్ములైన ఆ ఏడు రాక్షసి ఎద్దులూ, పాత పగ కొద్ది కోపావేశం చెంది, ఒక్కసారిగా అతని పైకి దూకుతూ వచ్చాయి. అతను అందిన ఎద్దులను. అరి చేతులతో ముఖాల మీద కొట్టి, కొమ్ములు పట్టుకుని ఒక ఎద్దును మరొక ఎద్దు మీదికి తోసి, కొన్నిటిని తోకలు పట్టి గిరగిరా తిప్పి,

కొన్నిటి ముట్టెలూ, పీపులూ వాయగొట్టి, చూసేవారందరికీ మహాశ్చర్యం కలిగేలాగా పోరాడాడు. ఇదంతా అతనికి అట-చూసే వాళ్ళ వినేదం కోసం అడిస అట. చూసే వాళ్ళలో నీళ కూడా ఉన్నది. ఆమె ఎంతో ప్రేమతోనూ, సిగ్గుతోనూ తన కేసి చూస్తుంటే కృష్ణుడికి చాలా ఆనందం కలిగింది.

చిట్టచివర కతను ఈ అట కట్టిపెట్టి ఒక్కొక్క పిడికిటి పాటుతో ఒక్కొక్క ఎద్దును తల పగలగొట్టి, ముక్కులా నోటా నెత్తురు కక్కించి, కాలనేమి కొడుకు లేడు గురినీ కడతెచ్చేశాడు. నందుడూ యశోదా పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి కృష్ణుణ్ణి కొగలించు కున్నారు. కుంభకుడు నీళను చెయ్యిపట్టి కృష్ణుడి దగ్గరికి తీసుకొచ్చి, అతని చేతిలో ఆమె చెయ్యి పెడుతూ, "ఇదుగో నీ పరాక్రమానికి కానుక. నీ మరదలు నీ సొత్తే అయింది. వివాహం," అన్నాడు.

ఆయన కృష్ణుడికి వస్త్రాభరణాలూ, యశోదానందగోవులకు బట్టలూ, మిగిలిన గోపకుమారులకు ఇతర కానుకలూ ఇచ్చి, నందుడితో, "బావా, నీ కొడుకు ఉద్దండ ప్రచండ శూరుడు. అతడి దయవల్ల మాకు భయంకరమైన అపద తొలగిపోయింది. నా పడుపు దక్కింది. ఇక మేము హాయిగా

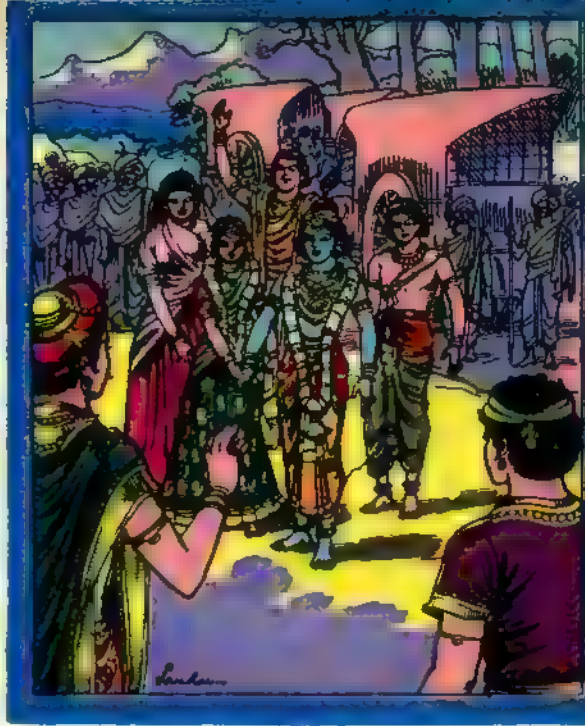
***** చందమామ *****

బతుకుతాం. నీళ్ళకు వేలకువేలు గోవులను అరణంగా ఇస్తాను. నా సంతోషం కొద్దీ ఇచ్చే వీటిని నిరాకరించకు,” అన్నాడు.

“ఏచ్చివాడా, నాకు కట్టుకు పోయినన్ని గోవులున్నాయి. కృష్ణుడు పుట్టాక మా మందలు తెగ వృద్ధి చెంది, అంతులేని పాలు ఇస్తున్నాయి. ఆ పాల నుంచి ఎత్తుకు ఎత్తు నెయ్యి అవుతున్నది. అందరూ సుఖంగా ఉంటున్నాం,” అన్నాడు సందుడు.

ఆ రోజు మహాత్మ్యవంగా గడివి సంద యశోదలూ; నీళ్ళనూ, తోడుగా శ్రీధాముజ్జీ వెంట బెట్టుకుని కృష్ణుడూ, మిగిలినవాళ్ళూ తమ బృందావనానికి బయలుదేరి వెళ్ళి పోయి, సుఖంగా జీవించసాగారు. నూత్న యౌవనంలో ప్రవేశించిన కృష్ణుడు పసుపు పచ్చని పట్టు బట్ట కట్టి, నెమలి కన్నులు గల తలపాగా ధరించి, అడవి పువ్వుల మాలలు మెడలో వేసుకుని, వేణుగానంలో ఓలలాడుతూ అంతటా తిరుగుతున్నాడు.

ఒకనాడు బలరామకృష్ణులు పశువులను మేపటానికి యమునా తీరాన గల ఒక మహా పటవృక్షం వద్దకు వెళ్ళి, చుట్టూ గోవులు మేస్తూంటే వాటిని చూస్తూ ఆ మురిచెట్టు కింద కూర్చున్నారు. మిగిలిన గోవబాలకులు అటలాడు కుంటున్నారు.

ఆ సమయానికి వామదేవుడూ, భరద్వాజుడూ అనే మహామునులు తీర్థయాత్రకై అటుగా వచ్చి, బ్రహ్మాండమైన మురిచెట్టును చూడగానే దానికి ప్రదక్షిణ సమస్కారాలు చేసి, అక్కడ ఉన్న గోపకులతో, “అబ్బాయిలూ, పాములూ, మొసళ్ళూ లేకుండా స్నానం చెయ్యడానికి అనువైన రేవు, యీ ప్రాంతాల ఎక్కడ ఉన్నది?” అని అడిగాడు.

గోపకులు ఒకళ్ళముఖాలు ఒకరు చూసుకుంటూ, “నాకు తెలీదు, వాణ్ణి అడగండి,” అని ఒకరినొకరు చూపుతున్నారు. అల్లరి వెధవలు అకతాయితనం చేస్తున్నారని

కృష్ణుడు లేచి మునిశ్వరులను సమీపించి, వినయంగా, "మహామునులారా, ఏళ్ళకు మంచి రేవేదో ఏం తెలుస్తుంది? మీకు దివ్యమైన రేవు నేను చూపిస్తాను. మీ కాల కృత్యాలూ, అనుష్ఠానాలూ పూర్తి కాగానే తెరిగి ఇక్కడికి రండి. చిక్కాలలో మీగడ పెరుగుతో కలిపిన చద్ది ఉన్నది. చక్కెర కలిపిన పాయసం బోలెడంత తెచ్చాం. మీరు హాయిగా ఆరగించవచ్చు. లేదా, అప్పటికప్పుడు ఉష్ణధారలు పండి మీకు తాగటానికి ఇస్తాం. నేను నందుడి కొడుకును. నా పెరు కృష్ణుడు. ఇతను మా అన్న బలరాముడు," అన్నాడు.

ఆ మునిశ్వరులు తమతో మాట్లాడిన ఆ కుర్రవాడి తేజస్సు చూసి, గోపకులంలో ఇలాటి వాడు ఎలా కలిగాడా అని ఆశ్చర్యపడి, క్షణంపాటు కళ్ళు మూసుకుని, సమాధిశక్తి ద్వారా నిజం తెలుసుకున్నారు. వాళ్ళు కృష్ణుడితో, "మా అదృష్టం నాయనా! బ్రహ్మదేవుడు మొదలైన వాళ్ళు విశ్వప్రయత్నం చేసినా కనబడని నిన్ను మేము ఇవాళ ఇక్కడ చూడగలిగాం! మా జన్మ సార్థకమయింది. నిన్ను కొడుకునుగా కన్న ఆ తల్లిదండ్రులు అదృష్టవంతులు," అంటూ కృష్ణుణ్ణి పొగడి తమ దారిన కాము వెళ్ళిపోయారు.

మళ్ళీ కృష్ణుడికి జీవితం మామూలుగా గడిచిపోతున్నది. ఆతను బలరాముడితో సహా గోపబాలకుల వెంట ఆవుల మందలతో బాటు మేత ప్రదేశాలన్నీ తిరుగుతూ, ఆడుతూ, పాడుతూ హాయిగా ఉంటున్నాడు.

ఒకనాడతను యమున వెంబడి చాలా దూరం వెళ్ళి అందులో ఒక భయంకరమైన మడుగొకటి చూశాడు. అది చాలా పెద్దది. అందులో సముద్రపు నీరు తెల్లనట్టు నీరు తెల్లుతున్నది. దానిపైన దట్టంగా ఆవిరి కప్పి ఉన్నది. దాని సమీపంలో ఉన్న తీరాల వెంబడి గల చెట్లూ, లతలూ

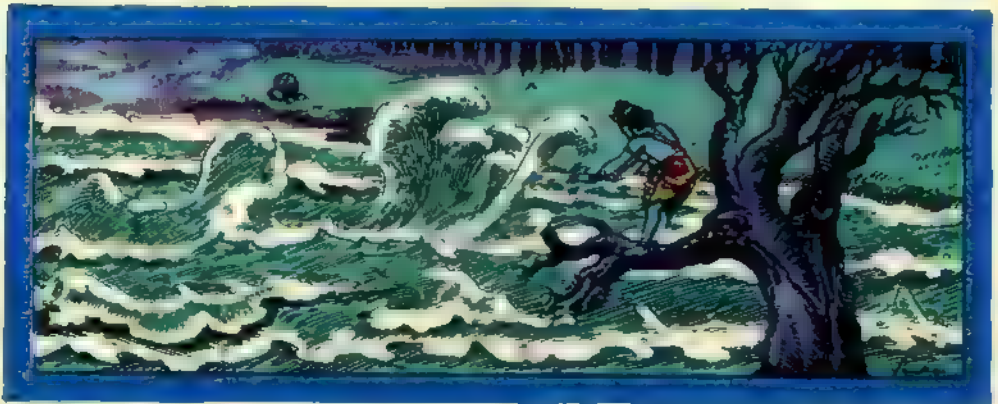

మాడి ఉన్నాయి. దాని నుంచి బయలు దేరే అలలు భయంకరంగా ఒడ్డును కొట్టు కుంటున్నాయి. ఆ ప్రాంతాల ఒక పట్టణాని ప్రాణిగాని బతికేటట్టు లేదు.

ఆ మడుగులో కాళియుడనే మహానర్పం ఉంటున్నదనీ, దాని నేట ఆ గ్ని జ్వాలలు వెలువడు తూంటాయనీ, ఆ కాళియుడికి గరుత్మంతుడి భయం లేదనీ కృష్ణుడు అది వరకే విని ఉన్నాడు. ఇప్పుడి మడుగు చూస్తూంటే ఆ మాట నిజమే అయి ఉంటుందనిపించింది. అతను ఆ మడుగు లోకి ప్రవేశించి, ఆ మహానర్పం మదమణ గించి, మడుగును పశువులు దిగటానికి వీలుగా చెయ్యాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. అందువల్ల మరొక మేలు కూడా ఉన్నది. అదేమిటంటే, ఈ కాళియుడి పరివారానికి చెందిన పాములు అసంఖ్యాకంగా వన మంతటా సంచరిస్తూ, బృందావనంలోని కొన్ని ప్రాంతాలను ఆపాయకరంగా చేస్తు

న్నాయి; కాళియుణ్ణి తగిన విధంగా మర్దించి నట్టయితే ఈ చిల్లర సర్పాల ఆటకట్టవు తుంది. ఇది ఎలాగూ చేసి తీరవలసిన పని. అలాటప్పుడు జాప్యందేనికి? వెంటనే చేస్తే సరిపోతుంది.

ఇలా అనుకుని కృష్ణుడు మడుగు ఒడ్డును సమీపించాడు. నీటి అంచున, నిలువునా మాడిపోయిన కదంబవృక్షం ఒకటి ఉన్నది. కృష్ణుడు దానిపైకి ఎక్కి, మడుగులోకి దూక నిశ్చయించాడు. అతను ఎవరితోనూ సంప్రతించలేదు. చంకలో ఉన్న పలుపు తాళ్ళు అవతల పడ వేశాడు. తన ధక్కా, వేణుపూ మరొకరి కిచ్చాడు. నెత్తి మీది వింఛం తీసేసి, జుట్టు ముడివేసుకున్నాడు. బట్ట వెనక్కు విరిచి కట్టాడు. చెవ్వులు వదిలేసి కదంబవృక్షం మీది కెక్కి, పోలో మని పెద్ద కేకపెట్టి మడుగులోకి దూకేశాడు. అతను పద్ద చోట నది నీరు ఇంతెత్తున పైకి చిమ్మింది.

చందమామ

మార్చి 1961

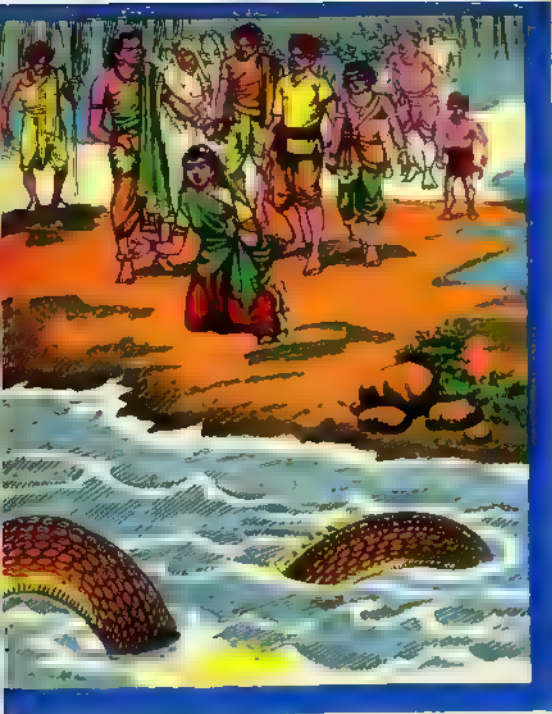

కృష్ణావతారం

కృష్ణుడు కాళియుడి మడుగు లోకి దూక గానె, పాలనముద్రంలో మందరపర్వతం పడినట్టుగా, మడుగు లోని నీరు అల్లకల్లోలమై, దాని అలజడి రసాతలం దాకా దిగింది. కాళియుడికి చాలా కోపం వచ్చింది. వాడు తన ఐదుపడగలూ విప్పి, ఘోరమైన కోరలు కనిపించేలాగా నేళ్ళు పెద్దగా తెరిచి, నోట విషజ్వాలలు కక్కుతూ, మెలికలు తిరిగే తన శరీరాన్ని నది నిండా పరిచి, కృష్ణుణ్ణి అక్కడక్కడా కాట్లు వేసి, అతని శరీర మంతా చుట్టి, నొక్కసాగాడు. కృష్ణుడు మూర్ఛపోయాడు. అది చూసి కాళియుడి చుట్టాలూ, భార్యలూ, పిల్లలూ అయిన మహాసర్పాలన్నీ మూగి, నేళ్ళ మంటలు కక్కుతూ కృష్ణుణ్ణి కరిచారు.

అదంతా చూస్తున్న గోపకుమారులు బెదిరిపోయి, దక్షిణంగా కోసెడు దూరంలో ఉన్న వ్రేవల్లెకు పరిగెత్తి, అక్కడి వాళ్ళతో, "నందగోపుడి కొడుకు కృష్ణుడు, అదుతూ అదుతూ ఉన్న వాడు కాస్తా ఎవరితోనూ చెప్పకుండా, నదిలో పెద్ద పాములుండే మడుగులోకి దూకేశాడు. అన్నిటికన్నా పెద్దపాము సైనుంచి కిందికి కాలా చెయ్యా అడకుండా అతన్ని చుట్టేసింది. పాము లన్నీ అతన్ని కరిచేస్తున్నాయి. పాపం. వాళ్ళ నాన్న ఎక్కడున్నాడో చెప్పండి. అందరూ వచ్చి కృష్ణుణ్ణి విడిచించే ఉపాయం చూడండి," అన్నారు.

ఈ వార్త విన్నవాళ్ళకు పిడుగు పడ్డట్టుయింది. నందుడికి అశ్చర్యమూ,

దుఃఖమూ ముంచుకోవచ్చాయి. "ఎక్కడ? ఎక్కడ?" అంటూ ఆయన వార్త చెప్పిన వాళ్ళ వెంటడి బయలుదేరాడు. బలవంతులైన గోపకు లండరూ చేతుల్లో అయుధాలు పట్టుకుని ఆయన కన్న ముందే పరిగెత్తారు. యశోదకు మూర్ఛ వచ్చినంత పని అయింది. ఆమె పెద్దపెట్టున ఏడుస్తూ, విడిపోయిన జుట్టుముడితో, మిగతా గోపస్త్రీలు పట్టుకుని నడివిస్తూంటే మడుగు దగ్గరికి బయలుదేరింది.

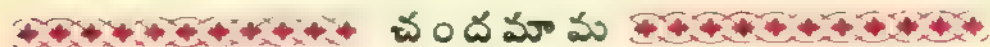
మొత్తానికి ఊరుకు ఊరంతా కదిలింది. "ఏం ప్రారబ్ధం వచ్చి పడిందరా!" అన్నారు కొందరు. "కృష్ణుడెప్పుడూ ఏదో

ఒకటి తెచ్చిపెట్టుకుంటాడు. చిన్నవాడు చిన్నవాడి పనులు చెయ్యడు," అన్నారు మరి కొందరు. "ఇంతకంటే పెద్దగంటాలే గడిచాడు. కాళియుడికి మూడిం దనుకో వలసిందే. కృష్ణుడి కెలాంటి భంగపాటూ రాదు, చూస్తూ ఉండండి," అన్నారు ఇంకా కొందరు.

అందరూ కాళిందీతీరాన నిలిచి కృష్ణుణ్ణి చూసి నీరుకారి పోయారు. అతను పాము చుట్టల్లో చిక్కుకుని చాలా దీనస్థితిలో ఉన్నాడు. ఎవరు గావి చేయగలిగిన దేమీ కనిపించలేదు. నందుడూ, యశోదా మూర్ఛ పోయారు. మిగిలినవాళ్ళు వాళ్ళకు నైత్యోపచారాలు చేసి స్పృహతెప్పించారు.

నందుడు మిగిలిన వాళ్ళతో, "ఏం మహాపాతకం చేసుకున్నానో ఏమో, నా బిడ్డ ఇలా పామువాత పడ్డాడు. నేను మహా పుణ్యాత్ముణ్ణినీ, అందుకే ఇంత అందమూ, బలవరాక్రమాలూ గల కొడుకును కన్నా నని అందరూ నన్ను మెచ్చుకుంటే దేవుడి కళ్ళు కుట్టాయి. పూతన మొదలైన వాళ్ళందరినీ చంపినవాడు ఈ పామువాత పడి ఎలాగైనా బయట పడకపోతాడా అన్న ఆసక్తూడా ఒక చెంప పుట్టుతూనే ఉన్నది. మేము ఎలాగైనా ధైర్యం చిక్కబట్టుకోగలం.

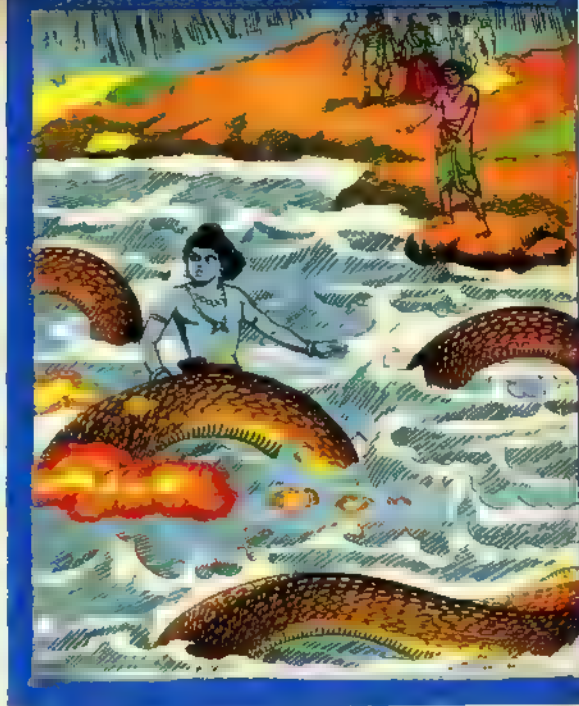

శని కొడుకు దుష్టత చూసి తల్లిడిల్లే తల్లి దుఃఖం ఎలా పోగొట్టబట్టు?" అన్నాడు.

అప్పుడు యశోద కృష్ణుడితో, "నాయనా, నువ్వు చెన్న తిన్నందుకు గొప్పకలు పితూరీ చేస్తే వాళ్ళను సముదాయించడానికి నిన్ను రోటికి కట్టాను. అందుకుగాను అవాళ నన్ను విధంగా బాధిస్తున్నావా? ఎంతో బలం గల వాడివి, నిన్ను పాము ఏం చెయ్యగలదురా, బాబూ? నేనంటే నీ కిక్కిం కాదా? ఒక్క సారి నా కేసి చూసి నవ్వవూ? కళ్ళు తెరిచి చూడవూ? అడవిలో గొవులు దిక్కులేక ఎలా చెల్లాచెదరయాయో చూడు. వెంటనే వచ్చేయ్యి, నాయనా. విషపృక్షాలు గల అరణ్యాన్ని ధ్వంసం చేసిన నీ కి పాముక లెక్కా?" అంటూ ఏడ్చింది.

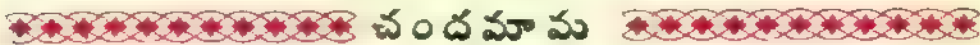
అందరికీ దుఃఖం ముంచుకొచ్చింది. యశోదకు పుత్రనష్టం కలిగినట్టే భావించి తలా ఒక మాటా అన్నారు. కొందరు గొప్ప కులు, "మనమంతా మడుగులోకి దూకి ఆ పాముతో యుద్ధం చేద్దాం. కృష్ణుణ్ణి విడిపిద్దాం. లేకపోతే ఆ కాళియుడి విషా గ్నిలో చచ్చిపోదాం. కృష్ణుడు లేకుండా ప్రేపల్లె కెలా తిరిగిపోతాం?" అన్నారు.

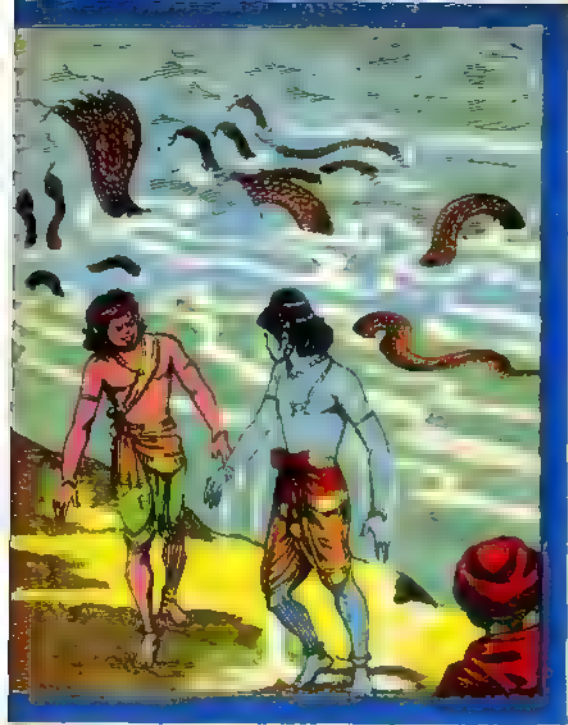
బలరాముడు అంతా చూస్తున్నాడు, అందరి మాటలూ వింటున్నాడు. అతను

కృష్ణుడితో చివరి కిలా అన్నాడు: "కృష్ణా, మానవస్వభావం చాటు చేసుకుని, లోక హితం మాట మరిచిపోయి, ఈ వెధవ పాముకు చిక్కి, అసహాయుడి వైపోయా వేమిటి? నీ వాళ్ళందరూ ఎంత ధైర్యంలో ఉన్నారో గమనించావా? అ విషపుపురుగును శిక్షించి అందరినీ సంకోష పెట్టు," అన్నాడు.

ఈ మాట వింటూనే స్వహా తెచ్చుకుని కృష్ణుడు కాళియుడి చుట్టలను ఒక్క తోపు తోసి, గాలిలోకి ఎగిరి బయటగా పడగల మిదికి చూశాడు. అతను కాళియుడి తోక చేతిలోకి తీసుకుని, వాడి శిరస్సులను కాళ్ళతో మర్తన చేయసాగాడు. యమునలోని అలలు

తాళం వేస్తూండగా, తిరాన ఉన్న గోపకుల హస్తధ్యానాలు సంగీతంగా చేసుకుని, కాళియుడి తలలపై కృష్ణుడు చేసే మహాచారుణమైన నాట్యాన్ని ఆకాశం నుంచి దేవతలు చూశారు.

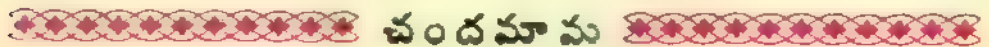
కాళియుడి తలలు చితికాయి. వాడి ముక్కుల రక్తధారలు కారాయి. వాడి కోరలు విరిగి, నోట మంటలతో కూడిన విషం వెలువడింది. వాడు వడిలిపోయిన తామరకాడ లాగా అయిపోయి, చచ్చే స్థితికి వచ్చాడు. ఆ స్థితిలో వాడు హిసస్వరంతో, "చేవా, నువ్వు నర్వేశ్వరుడ వని తెలిక, తుచ్చమైన కోపంతో, నీ పవిత్రమైన

దేహాన్ని ఇలా చేశాను. నా మదానికి తగినట్టు క్షింభావు. ఇక నన్ను కరుణించి, క్షమించు. నా విష మంతా దిగిపోయింది. బుద్ధి వచ్చింది. నీకు దానుడుగా ఉండి ఏం చెయ్యమంటే అది చేస్తాను. నీ పాదాలు తాకి నేను పవిత్రుణ్ణి కావటంచేత, నీ అగ్రహం నాకు అనుగ్రహమే అయింది," అన్నాడు వినయంగా.

కృష్ణుడికి కాళియుడి పైన జాలి కలిగి, "ఇక నుంచి నువ్వు ఈ యమునానదిలో ఉండబానికి ఏలులేడు. నీ వారందరినీ వెంటబెట్టుకుని సముద్రంలోకి వెళ్ళిపో. నీ విషంతో పాడైపోయిన నీరంతా పోయి సది ఇక శుద్ధంగా ఉంటుంది. జనానికి ఉపయోగపడుతుంది. నీ తలల మీద నా కాలి గుర్తులు చూసి గరుత్మంతుడు నీ జోలికి రాడు. ఇది నేను నీ కిచ్చే వరం," అన్నాడు.

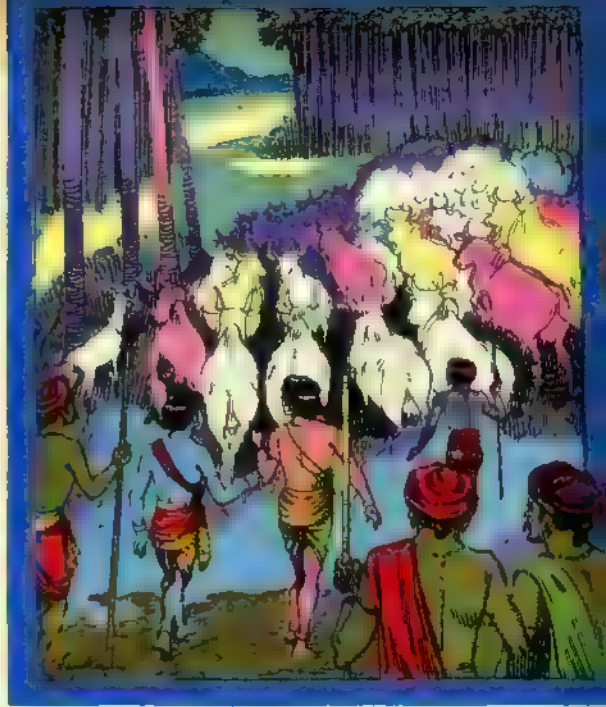
కాళియుడు తన పరివారంతో సహా అప్పుడే సముద్రం కేసి ప్రయాణమయ్యాడు. కృష్ణుడు నదిలో నుంచి ఒడ్డుకు వచ్చాడు. తల్లిదండ్రులు అతన్ని కొగలించుకుని దీవించారు. అతను వాళ్ళకు నమస్కరించాడు. మిగిలిన గోపకులంతా అతని చుట్టూ మూగి, తెగ ప్రశంసించుతూ, అద్భుతాశ్చర్యాలు ప్రకటించారు.

చందమామ

గోపకులలో ముఖ్యులైన వారందరికీ కృష్ణు డొక దేవుడు లాగే కనబడ్డాడు. "కొంత బలమూ, ధైర్యమూ, సాహసమూ ఎక్కడా ఎవరికీ ఉండవు. నీ మహిమ జగత్తంతా కొనియాడ దగినది. మా మంద లకూ, మాకూ నీవే రక్షకుడవు. నీ దయ వల్ల ఇక గోవులు ఎక్కడ బడితే అక్కడ యథేచ్ఛగా సంచరించగలవు. ఈ నదిలో దిగే మునులకు ఎలాటి అపాయమూ ఉండదు. నీ సంగతి కొంతకాలమూ మేము గ్రహించలేక పోయాం," అంటూ వారు అతనికి ప్రదక్షిణ చేశారు.

అతను అందరినీ తగిన విధంగా పరామర్శించి, వారందరితోనూ వ్రేపల్లెకు తిరిగి వచ్చి, ఎప్పటిలాగే సుఖంగా జీవితం గడపసాగాడు.

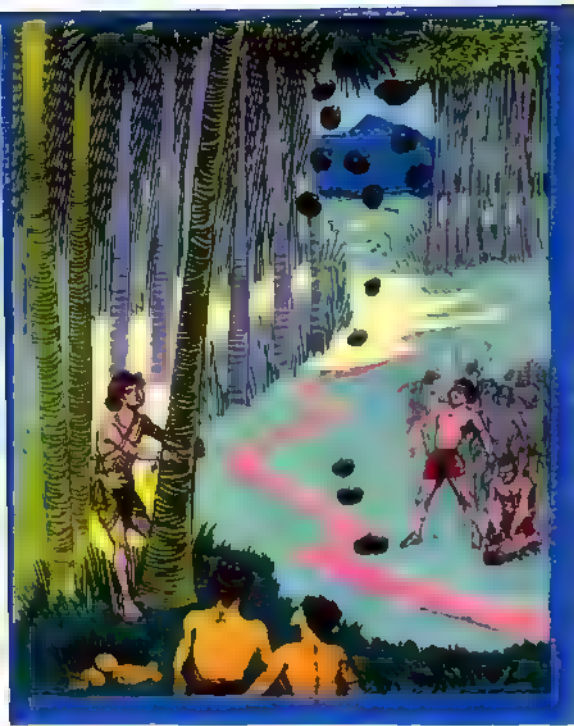
కొంత కాలం గడిచింది. పశువులకు మేత లేకుండా పోయింది. కృష్ణుడు మిగిలిన గోపకులతో కర్తవ్యం ఆలోచించాడు. అప్పుడు వారిలో పెద్దవాళ్ళు ఒక విషయం కృష్ణుడికి చెప్పారు.

గోవర్ధన పర్వతానికి ఉత్తరంగా, కాళింది నదికి దగ్గరలోనే అతి విశాలమైన కాటితోపు ఉన్నది. అందులో పచ్చిగడ్డి పుష్కలంగా ఉన్నది. అయితే అందులో ధేనుకు డనే

రాక్షసుడు గాడిద రూపంలో ఉండటం చేత అందులోకి ఏ ప్రాణి ప్రవేశించదు.

ఈ విషయం చెవుల పడేసరికి బలరామ కృష్ణులకు ఉత్సాహం పుట్టుకొచ్చింది. వాళ్ళు ధైర్యం గల గోపకులతో, "పశువులకు మేత వుండాలి గాని, రాక్షసులకు భయపడకామా? పదండి!" అన్నారు. వాళ్ళంతా గోవులను తోలుకుని కాటితోపుకు బయలుదేరి వెళ్ళారు. అందులో ఎటు చూసినా నవనవలాడుకూ బోలెడంత పచ్చిక, పశువులు అత్రంగా ధాన్య మేయ నారంభించాయి. కృష్ణుడు మొదలైన గోపకులు పరమానందంతో ఆ గడ్డిలో విహరించారు.

చందమామ

కృష్ణుడా తోపు అందం చూసి అనందించాడు. తాటిచెట్టు పాతాళంలో నుంచి పైకి వచ్చి, నిల్లటి శరీరాలతోనూ, పడగల లాటి తలలతోనూ ఆడుతున్న పాముల్లాగా ఉన్నాయి. వాటి మీద ఉన్న తాటిపళ్ళు ఎరుపూ, నలుపూ కలిసిన రంగు కలిగి వుండి, మంచి వాసన కొడుతున్నాయి. కృష్ణుడు బలరాముడితో, "అన్నా, నువ్వు చెల్లెల్ని పళ్ళు వడెయ్యి, నా కా పళ్ళు తినాలని ఉన్నది. అవులకు కూడా పెడదాం," అన్నాడు.

"ఎక్కటం చాలా ఆలస్యమవుతుందిలే. నేను చెట్ల మొదళ్ళు పట్టుకుని ఊపుతాను,

రాలిన పళ్ళను అందరూ ఏరుకొండి," అని బలరాముడు గోపకు లందరితోనూ చెప్పి, ఒక్కొక్క చెట్టునే మొదలు పట్టుకుని అవలీలగా ఊపసాగాడు. తపతపా మోత చేస్తూ తాటిపళ్ళు రాలి నారంభించాయి.

ఈ ధ్వని ధేనుకాసురుడి చెవిని పడింది. గాడిద ఆకారంలో ఉండే ఆ భయంకర రాక్షసుడు, తన లాటి ఆకారాలలోనే ఉన్న వెయ్యిమంది అనుచరులు వెంట రాగా బలరామకృష్ణులున్న చోటికి వచ్చాడు. వాణ్ణి చూసి గోపకులంతా హడలిపోయారు.

ఇలా గాడిద లన్నీ వస్తుంటే దుమ్ము ఆకాశంలోకి లేచి మబ్బు లాగా అయింది. అవి ఉండ్ర పెడుతుంటే దిక్కులు ఏక్కటిల్లాయే. అలా వచ్చే గాడిదలమందకు ముందు నడిచే ధేనుకాసురుడికి ఎదురుగా, ఉత్తచేతులతో బలరాముడు నిలబడ్డాడు. ధేనుకుడు బలరాముడికి దగ్గరగా వస్తూనే, వెనక్కు తిరిగి, వెనకకాళ్ళు రెండూ ఎత్తి, బలంగా బలరాముడి గుండెలమీద తన్నాడు. బలరాముడు ఒడుపుగా ఆ కాళ్ళు రెండూ పట్టుకుని ధేనుకుణ్ణి విసిరి పైకి ఎగర వేశాడు. ధేనుకుడి శరీరం తాటిచెట్లకు తగిలి నుగ్గునుగ్గయింది. ఆ శరీరంతో బాటు తాటి పళ్ళు కూడా చాలా రాలాయి.

చందమామ

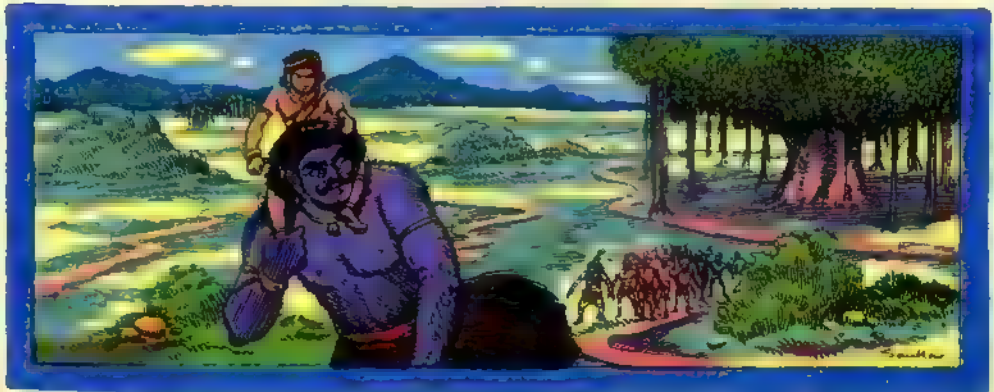

బలరాముడు అంతటితో పానీక మిగిలిన రాకాసిగాడిదలను కూడా వెపకకాళ్ళు పట్టుకుని, తాటిచెట్ల కేసి కొట్టి చంపాడు. అతనితోబాటు కృష్ణుడు కూడా ఆ రాక్షసులను చంపాడు. మొత్తం తాటితోపంకా తాటి పళ్ళతోనూ, రాక్షసుల కళేబరాలతోనూ నిండిపోయింది. గోపకులు ఆ ఇద్దరి పొరు పొన్నీ మెచ్చుకున్నారు. రాక్షసులు చాపటంతో ఆ తాటితోపు, నిరసాయ మయింది.

మరొకసారి గోపకులు భాంధీరవట ప్రాంతంలో అపులను మేపుతూ అటవిలో ముణిగి ఉండగా, ప్రలంబు డనే రాక్షసుడు ఒక గోపకుడి రూపంలో వారితో చేరాడు. గోపబాలకు లందరూ హరిణశ్రీధన మనే అట అడదలచి జంటలు జంటలుగా చీలారు. కృష్ణుడూ, అతని బావమరిది శ్రీధాముడూ ఒక జంటగా అయారు. ప్రలంబుడు బలరాముడికి జంట అయ్యాడు. ఆ విధంగా సగంమంది కృష్ణుడి పక్షిమూ, సగంమంది

శ్రీధాముడి పక్షిమూ అయారు. అట ఏమిటంటే భాంధీరవటవృక్షం హద్దుగా పెట్టుకుని జింక లాగా దూకుతూ పరిగెత్తాలి. ఈ అటలో కృష్ణుడి పక్షింవాళ్ళు గెలిచారు. శ్రీధాముడి పక్షింవాళ్ళు ఓడారు. ఓడిన వాళ్ళు గెలిచిన వాళ్ళను మూపు మీద ఎక్కించుకుని హద్దు దాకా మోసుకుపోవాలి.

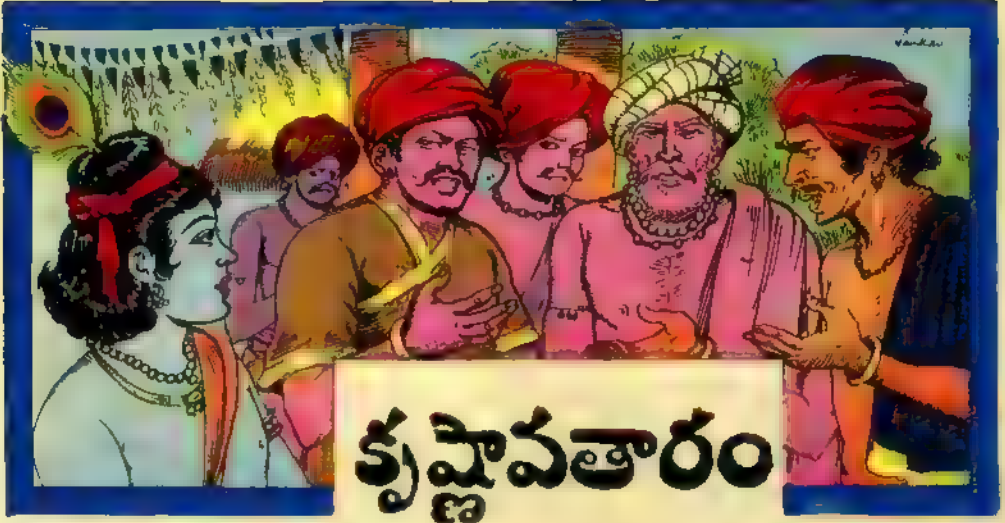
అందుచేత ప్రలంబుడు బలరాముణ్ణి మూపు మీద ఎక్కించుకుని, ఎటో తీసుకుపోయి, అకస్మాత్తుగా తన రాక్షసాకారం ధరించి, అకాశంలోకి లేచాడు. బలరాముడు అశ్చర్యపడి, ఏం చెయ్యాలో తోచక, కృష్ణుణ్ణి కేకపెట్టి తన స్థితి చెప్పాడు. "వాడి అంతు తేల్చక చూస్తావేం?" అని కృష్ణుడు హెచ్చరించాడు. వెంటనే బలరాముడు సిడికిలి బిగించి, రాక్షసుడి నెత్తిన ఒక్కటి పెట్టాడు. వెంటనే రాక్షసుడు, తల పగిలి, నేలకూలి చచ్చాడు. ప్రలంబుణ్ణి చంపాక బలరాముడికి బలదేవు డనే పేరు వచ్చింది.

చందమామ

జనవరి 1967

కృష్ణావతారం

అది యేడు చక్కని పర్వాల కురిశాయి. పశువులూ, వాటి దూడలూ చక్కగా నవనవ లాడుతూ తయారయాయి. పంటలు బాగా పండాయి. గడ్డి, లతలూ, చెట్లూ నమృద్ధిగా పెరిగాయి. పాడి, పంటా ఎన్నడూ లేనంత బాగా గోకులానికి లభించాయి.

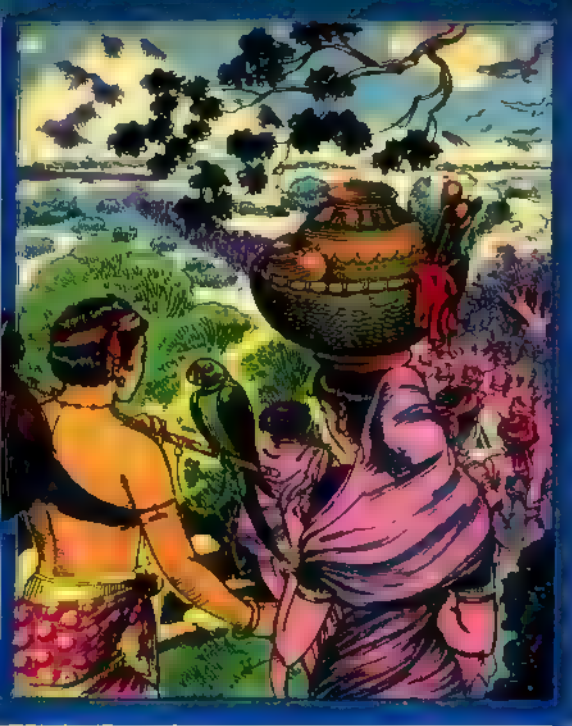
వానలు వెనకపట్టి శరత్కాలం వచ్చింది. నందగోవుడు మొదలుగా గల పెద్దలు తమలోకాము మాట్లాడుకుని ఇంద్రోత్సవం చేద్దామని నిశ్చయించుకున్నారు. అనుకోవట మేమిట్టి మరుక్షణమే అందుకు ప్రయత్నాలు కూడా ప్రారంభమయాయి. అందరూ హడావుడిగా తిరగసాగారు.

కృష్ణుడి హడావుడి చూసి నవ్వుతూ గోపకులతో, "మీరంతా ఎందు కింత సంభ్ర

మంలో ఉన్నారు? ఏం పండగ ఇది? ఏ దేవుణ్ణి కొలవబోతున్నారు? ఆ దేవుడి పల్ల కలిగే లాభా లేవి?" అన్నాడు.

గోపకులలో అతి వృద్ధుడైనవాడు కృష్ణుడితో, "బాబూ, లోకపాలకు లందరికీ ఇంద్రుడు రాజు గదా. వర్షర్తువు అతనిదే నాయె. గోగణాలకు మేలు చేసే ఆ దేవుడు. గోపకులకు ఎంతైనా కొలవదగిన దేవుడు. అందుచేత ఇంద్రోత్సవం తలపెట్టాం," అని చెప్పాడు.

అది విని కృష్ణుడిలా అన్నాడు: "మనుష్యుల కుండే వృత్తులు మూడు. అవేవంశ పృథ్వీసాయమూ, పర్వకమూ, పశుపాషణా. ఎవరే వృత్తి చేస్తే వారి కదే దేవుడు. మను గోపాలకులం; అడవులలో ఉంటాం,

కొండల్లో తిరుగుతాం, పశువులను పెంచుతూ జీవిస్తాం. అందుచేత మనకు అడవులూ, కొండలూ, పశువులూ దేవతలు. ఎవరి కుల దేవతలను వాళ్ళు పూజించాలి. కర్తకులు గ్రామాలలో నివసిస్తారు, అటవికులు అరణ్యంలో నివసిస్తారు, మనం కొండలలో నివసిస్తాం. బ్రాహ్మణులు మంత్రయజ్ఞం చేస్తారు; కర్తకులు నాగలియజ్ఞం చేస్తారు; గోపాలకులు కొండయజ్ఞం చేస్తారు. అందు చేత మనం పర్వతోత్సవం జరపటం యుక్తంగా ఉంటుంది. నేను చెప్పినట్టు చెయ్యక పోయారో బలాత్కారంగా నైనా మీ చేత చేయిస్తాను.”

ఈ విధంగా కృష్ణుడు చాలా సేపు బోధించిన మీదట అతను చెప్పినది మిగిలిన వాళ్ళకు నచ్చింది. అది గాక వాళ్ళు పూర్తిగా కృష్ణుడి పైన అధారపడి, అతనే తమకు అన్నింటికీ దిక్కిన్న ధోరణిలో ఉన్నారు. ఎందుకంటే, అతను చేసిన అద్భుతాలు అన్ని ఇన్నీ కావు. వాటికి తోడు అతను వాళ్ళను ఎన్నోసార్లు ఆపదల నుంచి కాపాడాడు. వాళ్ళ పాలిటికి అతను మనిషి కాదు, దేవుడు.

గోపాలకులు ఇంద్రోత్సవం మానేసి, బ్రాహ్మణులను విలిపించి గిరియజ్ఞోత్సవానికి తగిన ఏర్పాట్లు చేశారు. పాయసాలూ, అపూపాలూ, ఉండ్రాళ్ళూ మొదలైనవి తయారయ్యాయి. రకరకాల అన్నాలూ, మాంసాలూ, మధువులూ, పచ్చళ్ళూ, పెరుగు, నెయ్యి, పాలూ మొదలైనవి ఏలునుబట్టి కావళ్ళలోనూ, బళ్ళ మీదా ఎక్కించారు. ఆబాలగోపాలంగా గోపికలూ, గోపకులూ వాద్యాలతో సహా వృద్ధగోపకుల వెంబడి, గోవర్ధనపర్వతానికి జాతర చేస్తూ బయలుదేరారు.

గోవర్ధనగిరి సమీపంలో ఒక మంచి స్థలంలో పేడతో అలికి, అందంగా ముగ్గులు పెట్టి ఉన్న స్థలాన, కృష్ణుడి అధ్వర్యాన

చందమామ

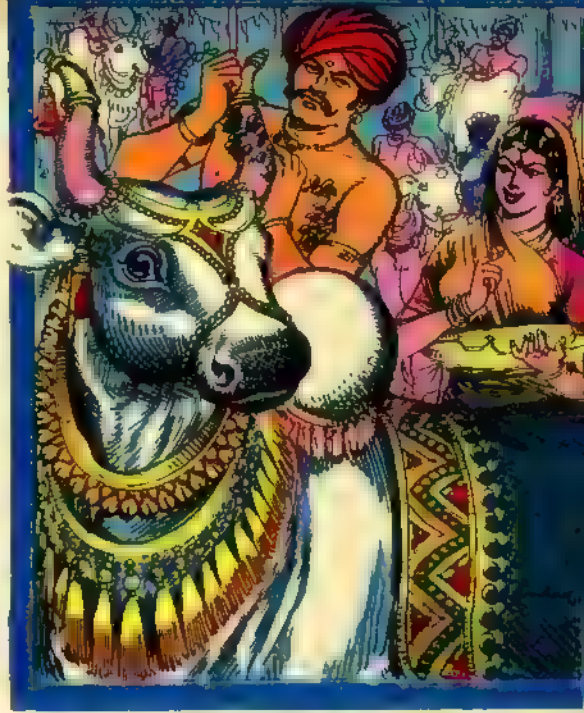

గిరిపూజ జరిగింది. కొండకు తాము తెచ్చిన అహరవదార్థాల నైవేద్యం పెట్టారు, గోపాలకు లందరూ కొండకు పుష్పాంజలు లిచ్చి సమస్కారాలు చేశారు. అందరూ ఈ సమయంలో నిమగ్నులై ఉన్న సమయంలో కృష్ణుడే పర్యతాధి దేవత లాగా కొండశిఖరాన ప్రత్యక్షమై, అందరూ ఆశ్చర్యంతో చూస్తూండగా, చెయ్యి చాచి నైవేద్య మంతా ఆరగించేశాడు. తరవాత అతను, "మీ భక్తికి మెచ్చాను. నాకు తృప్తి అయింది," అన్నాడు.

గోపకు లంతా చేతులు మోడ్చి, "దేవా, మే మంతా నీ దాసులం. నీ ఆజ్ఞకు లోబడి ఉన్నాం. మాకు ఏమి ఆసతిస్తావో జయ్యి. ఆ ప్రకారం నడుచుకుంటాం," అని పర్యత దేవుడితో అన్నారు.

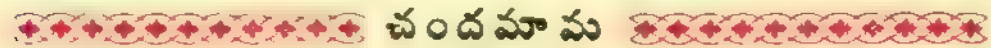
"కొండరూపంలో ఉన్న సన్నే ఇక నుంచి మీరు దేవతగా ఆరాధించండి. అలా చేస్తే మీ కోరిక లన్ని తీరుతాయి, మీ గోవులు వృద్ధి పొంది అమృతధారలు పితుకుతాయి. నేను కామరూపంతో మీలో ఒకడుగా ఉంటూ ఉంటాను," అని చెప్పి కొండ మీది దేవుడు అదృశ్యమయ్యాడు.

గోపాలకులు కొండ మీది కృష్ణుణ్ణి, కొండ కింది కృష్ణుణ్ణి ఒకే సమయంలో చూసి దణ్ణాలు పెట్టుకున్నారు. తరవాత వాళ్ళు

తమ పశువుల కొమ్ములకు పూజ చేశారు, వారి మెడలకు చిరుగజ్జెలు కట్టారు, లతలు తెచ్చి వారి కలలకు చుట్టారు, ఇంకా అనేక అలంకరణలు చేశారు. పెద్దపెట్టున శేకలు పెడుతూ కొండ చుట్టూ ప్రదక్షిణం చేసి, అక్కడక్కడా దిగదుడుపులు తీశారు. తరవాత బ్రాహ్మణసంతర్పణలు చేసి, యజ్ఞ శేషాన్ని తాము తమవారితో కలిసి సంతోషంగా తిన్నారు. ఉత్సవం పూర్తి అయింది. కృష్ణుడితో సహా అందరూ వైపలైకు తిరిగి వెళ్ళిపోయారు.

అక్కడ స్వర్గంలో ఇంద్రుడికి తీరని అవమానమై, పట్టరాని కోపం వచ్చింది.

అతను సంవర్తం మొదలుగా గల మహా మేఘాలను పిలిచి, "చూశారా, బృందా వనంలో ఉండే నందగోపకుడు మొదలైన ముసలి గొల్లలు మదమెక్కి, ఏటా నాకు చేసే పూజలు మాని, కపటి అయిన కృష్ణుడి మాటలు విని, ఒక చచ్చుకొండకు చేశారు. అంతటితో అయిందనుకున్నారు కాబోలు. మీరు ఏకురోజుల పాటు ఎడతెరిపి లేకుండా బ్రహ్మాండమైన వాన కురిసి, వాళ్ళకు బతుకుతెరువుగా ఉండే గోవులకు హని కలిగించండి. ఆ విధంగా ఆ గోపకులకు హని కలిగించి వచ్చారంటే నేను చాలా సంతోషిస్తాను. నేను కూడా మీ వెనకే

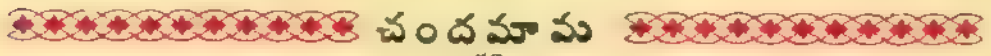

వచ్చి మీ ప్రతాపం విపాటిదో అకాశం నుంచి చూస్తాను," అన్నాడు.
గోకులంలో వాళ్ళకు ఈశాన్యదిక్కున మెరుపులు కనిపించాయి. గాలి తీవ్రంగా విచింది. ఎండ దుస్సహమై, దుర్భరమైన ఉక్క పుట్టుకొచ్చింది. చంటిపిల్లలు అలమ దించారు. పెద్దవాళ్ళకు కాళ్ళు బొబ్బి లెక్కాయి. చెట్టుచేమలకు చీడ పట్టు కొచ్చింది. వాన వచ్చే లక్షణాలు బాగా కనిపించాయి.

తూర్పున మేఘం వట్టి ఉరుముకున్నది. "ఈ అకాలవర్ష మేమిటబ్బా?" అను కున్నారు గోపపెద్దలు.

చూస్తూండగానే కాలమేఘాలు అకాశ మంతటా సంచారం సాగించి, సూర్యుణ్ణి చాటు చేశాయి. అకాశం సొంతం మూసుకు పోయింది. పెళపెళార్పాటాలతో, కళ్ళు చెదిరే మెరుపులతో పిడుగులు పడనారం బించాయి. తరవాత వడిగళ్ళు పడ్డాయి. ఆ వెంటనే, భూమ్యాకాశాల మధ్య ఎడం లేకుండా కుంభవర్తం ప్రారంభమయింది.

ఆ వర్షం చూసి గోపకులు బెదిరి పోయారు. ప్రళయం ప్రారంభమైనట్టు వారికి తోచింది. ఆ వర్షం నుంచి ప్రాణా లెలా కాపాడుకోవాలో, ఎక్కడకి పారి

సావలో వారికి తోచలేదు. పశువుల పాట్లు వర్షనాతికం. చెట్లు కూడా తివ్రంగా దెబ్బ తిన్నాయి, కొన్ని ఏడుగులు పడి మాడి పోయాయి, కొన్నిటిని గాలి పడగెట్టింది, మరి కొన్ని వరదలలో కొట్టుకుపోయాయి. గాలివాన అక్కడి అరణ్యా లన్నిటిని భీభత్సం చేసేసింది. పక్షులు అనంతా కంగా చచ్చాయి.

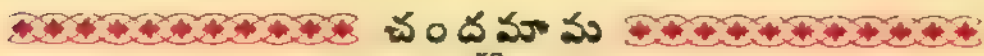
ఇక మనుషుల దుస్థితి వర్షనాతికం. గుడిసెలు కూలిపోయాయి. బళ్ళు తిరగ బడ్డాయి. పశువులు చాలా నశించాయి. వంటలూ, వార్పులూ లేవు. పాలుపెతకటం నిలిచిపోయింది. ఆ దుస్థితిలో గోపకులు కృష్ణుడి వద్దకు వెళ్ళి, "నువే మాకు దిక్కు! కాపాడు! కాపాడు!" అని మొర పెట్టుకున్నారు.

కృష్ణుడికి ఇంద్రుడి దుర్బుద్ధి అర్థమయింది. తనకు జరగవలసిన ఉత్సవాన్ని కృష్ణుడు మాన్పించాడన్న రోషంతో, గోకులం మీద ఇంద్రుడిలా పగ దీర్చు కుంటున్నాడు. ఇలా చెయ్యటంతో కృష్ణుడు అసహాయుడై పోతాడని ఇంద్రుడి నమ్మకం. గోవర్ధనపర్వతాన్ని ఆకాశాని కెత్తి దాని కింద గోపకులకూ, గోవులకూ రక్షణ కలిగించటానికి కృష్ణుడు నిశ్చయించాడు.

అతను వెంటనే గోవర్ధనపర్వతాన్ని అవలింగా భూమి నుంచి పెరికి, తన చేత్తో గడుగు లాగా ఎత్తి పట్టుకున్నాడు. అతను దాన్ని పెకలించేటప్పుడు గండరాళ్ళు పెద్ద చప్పుడుతో కిందికి దొర్లి వచ్చాయి. చెట్లు కూలి పడ్డాయి. గుహలలో ఉండే సింహాలూ, బిలాలలో ఉండే పాములూ బయటికి వచ్చాయి. దాని మీద ఉండే విద్యాధరులు పారిపోయారు; తపస్సు చేసుకునే మునులకు తపోభంగమయింది.

కృష్ణుడు గోవర్ధనగిరి ఎత్తి, "మీరూ మీ పశువులూ దీని కిందికి వచ్చేయ్యండి. వాన మిమ్మల్ని బాధించదు," అని గోపకు

లను పలిచాడు. నాళ్ళు బిలబిలా పరిగెత్తు కుంటూ, తమ సామానులనూ, బళ్ళనూ, ప్రిలనూ, పెల్లలనూ, గోవులనూ వెంటబెట్టు కుని కొండ కిందికి వచ్చేకారు.

ఏడురోజులూ కుంభవర్తం కురిసిన తర వాత ఇంద్రుడు మేఘాలను ఉపసంహరించి వెళ్ళిపోయాడు. అకాశం నిర్మలమయింది. గోపకుల మంతా కొండ కింది నుంచి ఇవ తలికి వచ్చేసింది. కృష్ణు డా పర్వతాన్ని యథాస్థానంలో ఉంచేకాడు. తరవాత అతను కొండ మీద ఎక్కి కూర్చుని, చుట్టూ మేతలు మేస్తూ వంచరించే గోవులను చూడసాగాడు.

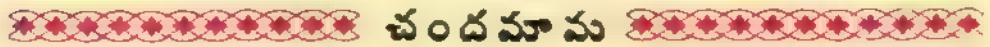

కృష్ణుడు చేసిన అద్భుతం చూశాక ఇంద్రుడు నిర్వికారంగా ఇంట్లో కూర్చోలేక పోయాడు. అతని కేదో బెదురు పుట్టింది; అందుచేత కొద్దిమంది దేవతలను వెంట తీసుకుని, ఐరావత మెక్కి, వజ్రాయుధం చేత బట్టి, భూలోకానికి దిగి, గోవర్ధనగిరి మీద కృష్ణుడు కూర్చుని ఉన్న చోటికి వచ్చి, కృష్ణుణ్ణి చూసి అతను దేవదేవుడని తెలుసు కుని, ఐరావతాన్ని దిగి, తల వంచి సమస్కరించాడు.

కృష్ణుడు ఇంద్రుణ్ణి చూడనట్టు నటిస్తూ విశ్వలంగా కూర్చుని ఉండిపోయాడు. అతనికి తన మీద అగ్రహంగా ఉందని ఇంద్రుడు గ్రహించి, ప్రోతపాఠాలు చది వాడు; గోపాలుడుగా ఉన్న కారణం చేత సర్వేశ్వరుడని గుర్తించలేక, తాను మదాంధత్వంతో అవచారం చేశానని ఒప్పు కున్నాడు; క్షమించ వలసిందని వేడుకు న్నాడు. తరవాత అతను కృష్ణుణ్ణి గోపతిగా అభిషేకించి, అతడికి దివ్యాంబరాభరణాలు కట్ట బెట్టాడు.

చివరకు ఇంద్రుడు ఇలా అన్నాడు:

"కంసుడి కింద ఇంకా అనేకమంది రాక్షసులు నీకు హాని చేయాలని ఉన్నారు. వారందరూ నీ చేత చస్తారు. కంసుణ్ణి కూడా

చంపి నువు రాజువవుతావు. మీ మేనత్త అయిన కుంతికి ధర్మరాజూ, భీముడూ పుట్టాక నా వల్ల అర్జునుడు కలిగాడు. అతను నీకు భక్తుడై నిన్నాశ్రయిస్తాడు. నువ్వతన్ని అదరించి, కవిపెట్టి ఉండాలి, అతనికి కిరీతి తేవాలి. ముందుముందు కొరవ పొండవ యుద్ధం జరుగుతుంది, ఆ యుద్ధంలో అసంఖ్యాకులైన రాజులు పాల్గొంటారు. అందులో అతనికి విజయం చేకూర్చిపెట్టాలి. ఇదే నా కోరిక."

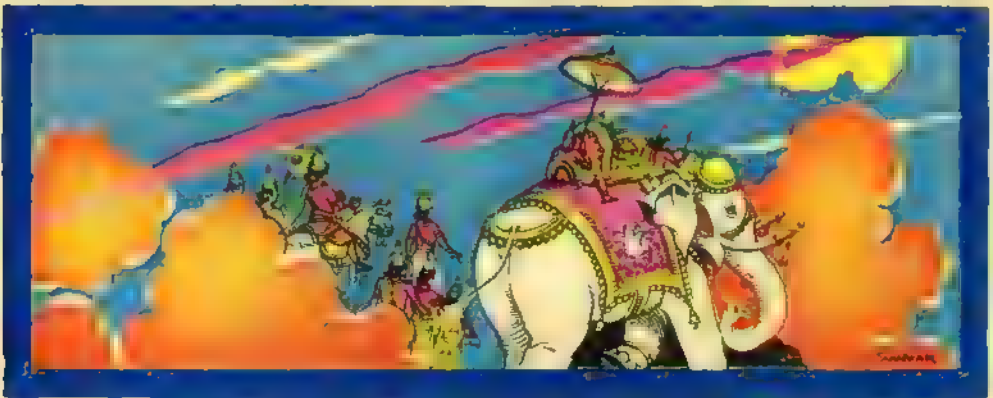
దానికి కృష్ణుడు జవాబిస్తూ, "మా మేనత్త కొడుకులు అయిదుగురూ మహావరాక్రమ సంపన్నులు. దేవతాంశలతో జన్మించినవారు. ఒకనాడు భూమి కంతకూ విలికలు కాటేశారు. అందరిలోకి మధ్య వాడైన అర్జునుడు అసాధారణ శౌర్యవంతుడు. ఈ విషయాన్ని నాకు ముందే తెలుసు. నువ్వెంత చెప్పావో అంతా చేస్తాను. నువు రావటం నాకు చాలా సంతోష కారణ

మయింది. ఇక నువు నిశ్చింతగా వెళ్ళవచ్చు." అని చెప్పాడు.

జంద్రుడు కృష్ణుడి కాళ్ళ మీద పాష్టాంగ పడి, అతని చుట్టూ ప్రదక్షిణంచేసి, ఐరావత మెక్కి, దేవతలతో నహా తన లోకానికి వెళ్ళిపోయాడు. తరవాత కృష్ణుడు కొండ దిగి వ్రేపల్లెకు వచ్చేకాడు.

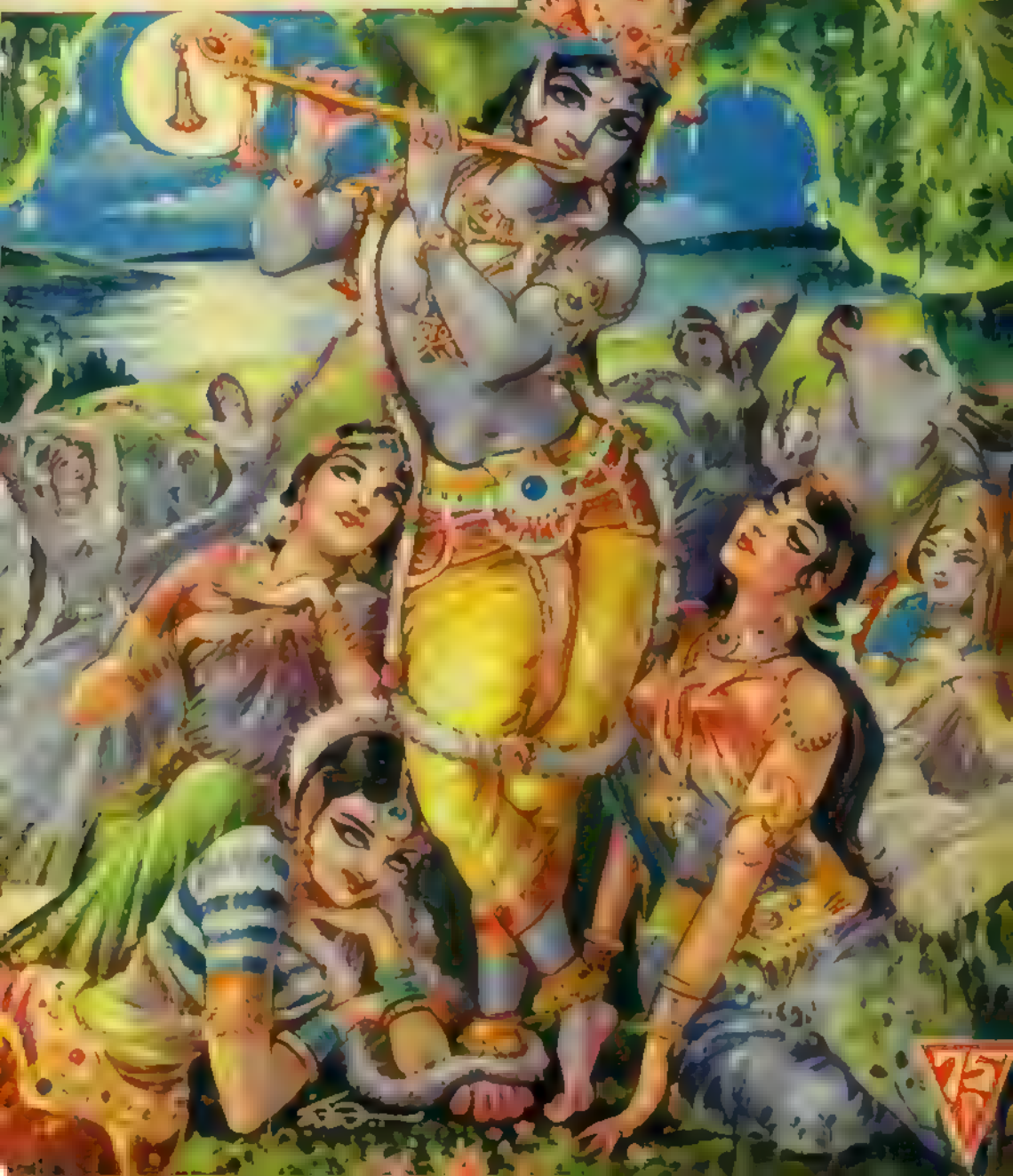
అతను రాగానే గోపప్రముఖు లందరూ అతని చుట్టూ మూగారు. అతను మామూలు మనిషి కాదని వారి కి సారి పూర్తిగా తెలిసి పోయింది. వాళ్ళు అతనితో, "బాబూ, మా మధ్య ప్రచ్ఛన్నంగా ఉంటున్న నువు నిజంగా ఎవరు? మూడులోకాలనూ రక్షించ గలిగినట్టున్నావు. ఇక్కడ గోవులను కాస్తున్నావే? నిన్ను చూస్తే మాకు భయంగా ఉంది, చెప్పిద్దా!" అన్నారు.

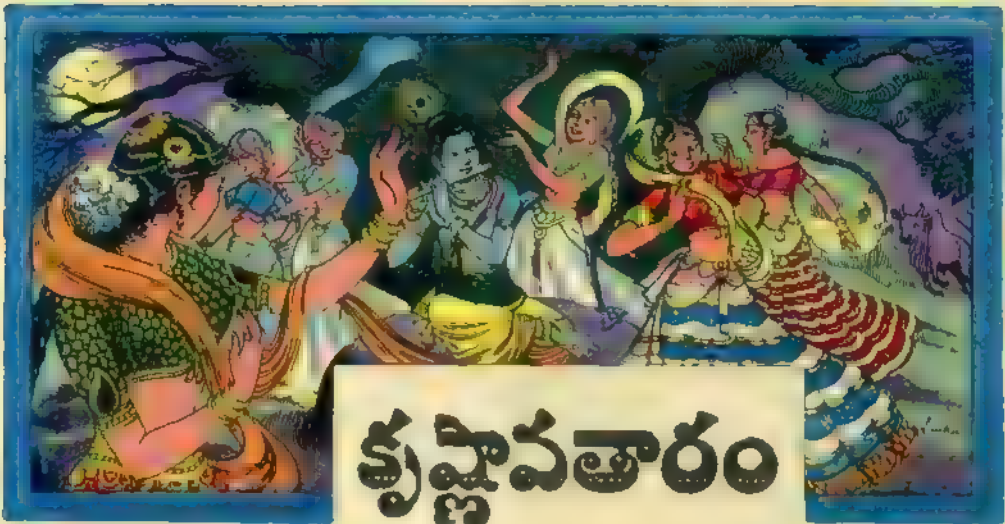
కృష్ణుడు నవ్వి, "నేను మీవాణ్ణే గదా, ఈ ప్రశ్నలన్నీ దేనికి?" అన్నాడు. అందరూ పరమానందభరితులయ్యారు.

చంద్రమామ

మే 1967

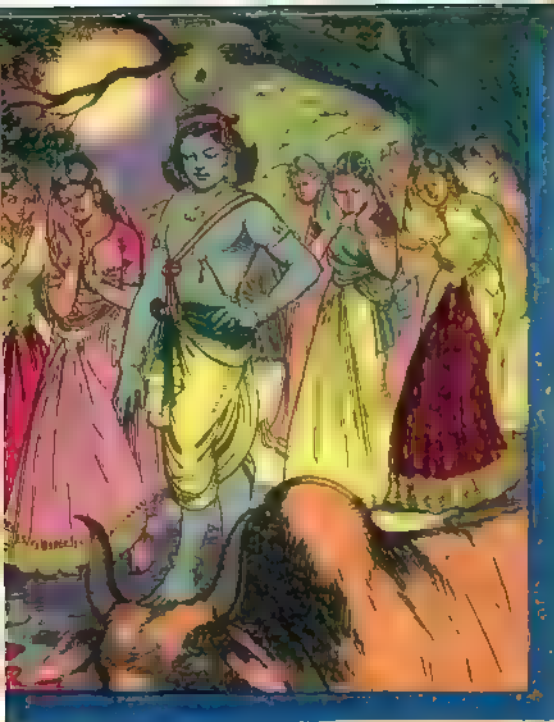
కృష్ణావతారం

కృష్ణుడికి యౌవనం సంప్రాప్తమయింది. అతని అందమూ, బలమూ వ్రేపల్లెలోని స్త్రీలనందరినీ సమ్మోహింపజేశాయి. అతను వేణువు ఈ దితే వాళ్ళకు మతులు పోయేవి. తల్లిదండ్రులూ, భర్తలూ, బంధువులూ చివాట్లు పెడుతున్నా లక్ష్మిపెట్టక, వాళ్ళు వేణునాదాన్నిబట్టి మందలు మందలుగా అతని దగ్గిరికి పోయేవాళ్ళు. అతనితో విచ్చలవిడిగా విహరించేవాళ్ళు. ఈ ఆడ మూకను వెంట వేసుకుని కృష్ణుడు నృత్యాలు చేసేవాడు, పాటలు పాడేవాడు, యమునలో జలక్రిడ లాడేవాడు, దాగుడు మూతల లాటి అటలాడేవాడు. కృష్ణుడు వారితో అహోరాత్రాలు ఇలాటి క్రిడలలో గడపసాగాడు.

ఒకనాటి అర్ధరాత్రి, చుట్టూ వలయంగా గోపికలను నిలిపి, మధ్య తా నుండి అటల పేడుకలో ఉండగా అరిష్టు డనే రాక్షసుడు ఒక బలమైన అబోతు రూపం ధరించి పెద్దగా రంకెలు పెడుతూ కృష్ణుణ్ణి ధ్వంసం చెయ్యటానికి వచ్చాడు.

ఆ అబోతు ఆకారమూ, అది పెట్టే భయంకరమైన రంకెలూ చూసి గోపికలు భయపడి కళ్ళు మూసుకుని, కృష్ణుడి చాటుకు వెళ్ళారు.

భయపడ పద్దని కృష్ణుడు గోపికలకు ధైర్యం చెప్పి, మీదికి వస్తున్న ఆ అబోతు కొమ్ములు రెండూ గట్టిగా పట్టుకుని కదల లేకుండా చేసి, బలంగా దాని మెడ మెరి పెట్టి, ఒక్క కోపు కోడు.

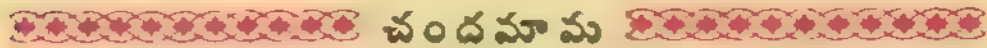
నేటా, ముక్కులా రక్తం కక్కుతూ ఆ అబోతు చచ్చి పడిపోయింది. అప్పటికి గోవికలకు ధైర్యం వచ్చి, అతన్ని చుట్టు ముట్టి, ప్రశంసించారు.

ఒక్కడ కృష్ణుడిలా ఉంటే, మధురా పురంలో కంసుడు విత్తమూ చస్తున్నాడు. అతని మనస్సంతా వికలమయింది, జీవ చ్ఛవం లాగా తయారయ్యాడు. ఒక నాడతను తన సభాభవనానికి ఉగ్రసేనుణ్ణి, పను దేవుణ్ణి, సత్యకుణ్ణి, అంధకుణ్ణి, కంపకుణ్ణి, దారుకుణ్ణి, విష్ణుకుణ్ణి, బ్రహ్మకుణ్ణి తదితర యుడు, భోజ ప్రముఖులను పిలిపించి, అలా అన్నాడు:

"మీ రందరూ గొప్ప మేధావులు, జ్ఞానులు, ఎలాటి సమస్యలనైనా పరిష్కరించగలవారు, నాకు ఎంతో మేలు చేయాలనే దృష్టిగలవారు. అయినప్పటికీ, నా కిప్పుడొక పెద్దప్రమాదం వచ్చిపడినా, ఏ కారణం చేతనో మీరు చూస్తూ ఉండి పోయారు. నందగోపుడికి పుట్టిన కృష్ణుడనే వాడు నన్ను నిర్మూలించటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాడు. వాడు అశ్రద్ధ చేసిన జాడ్యంలాగానూ, గాలి తోడైన మేఘంలాగానూ, విషవృక్షంలాగానూ దిన దినమూ పృథ్వి పొందుతున్నాడు. వాడెలాటి అంశతో పుట్టినది, ఎంత ఆలోచించినా అంతుపట్టకుండా ఉన్నది. ఏ దేవతాంశవో పుట్టాడేమోననిపిస్తుంది. ఎందుకంటే వాడి చరిత్రంతా అమానుషంగానే ఉన్నది. చెబుతాను వినండి."

కంసుడు వారితో కృష్ణుడి పనులన్నీ వివరించి చెప్పాడు; సరిగా కళ్ళు తెరవని దశలోనే పూతనను చంపాడు; బోర్లా పడటం కూడా రాని రోజుల్లోనే బండిని ఒక్క తన్నుతో తుత్తునియలు చేశాడు; తప్పటదుగులు వేసే ఈడున జంట మద్ది చెట్లకు రోలు తగిలించి లాగి, కూల్చేశాడు; ఒక రేమిటి? ఆరోజు కారోజు గడుస్తున్న కొద్దీ కాళియుణ్ణి మర్తించాడు, ప్రలంబుణ్ణి,

ధేనుకుష్ఠే చంపించాడు, అరిష్టుణ్ణి చంపాడు. బాల్యం మాట దేవు డెరుగు, వయసు వచ్చిన వాళ్ళు మాత్రం ఇలాటి పనులు చేయ గలిగారా? ఏడురోజులు ఎదాతెరిపి లేకుండా కుంభవర్తం కురిస్తే కొండను అవలీలగా గొడుగల్లే ఎత్తేసి పట్టుకున్నాడు. ఆ ఆమా సుషకార్యం ఒక్కటే చాలు, మిగతావి చెప్పకో నవసరం లేదు.

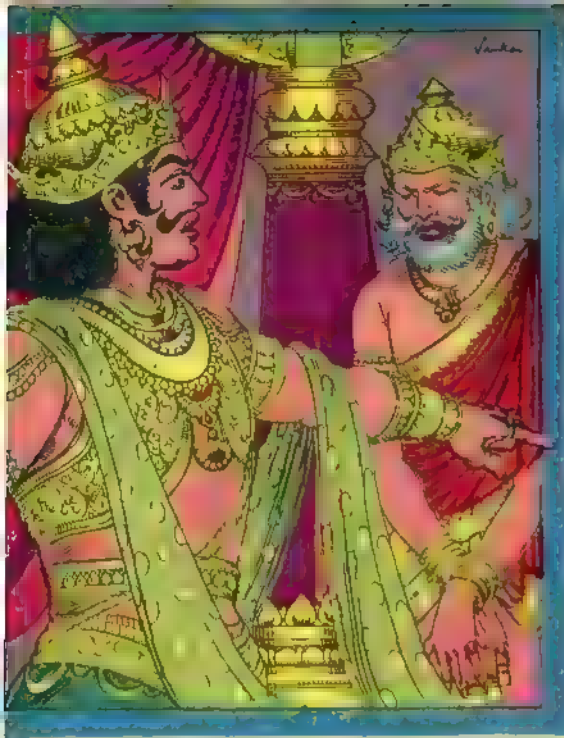
ఇదంతా చెప్పి కంసుడు వారితో మళ్ళీ ఇలా అన్నాడు.

"ఇక మిగిలి ఉన్న రాక్షసుడు కేశి ఒకడే. కేశి కూడా కృష్ణుడి చేత చచ్చాడంటే అతరవాత వచ్చేది నా వంతే. చంప మరిగినవాడు నన్ను మాత్రం విడిచి పెడతాడా? వట్టిది. కృష్ణుడే అనుకుంటే వాడంతవాడు వాడి ఆన్న బలరాము డొకడు కూడా ఉన్నాడు. అసలు జరిగిన దేమిటో నారదుడు నాకు చెప్పాడు. దేవకీదేవి అర్ధ రాత్రి వేళ కొడుకును కంటే, ఈ వసుదేవుడు వాణ్ణి తీసుకుపోయి నందగోపురి భార్య పక్కలో పెట్టి, ఆమె కన్న ఆడపిల్లను తెచ్చి తన భార్య పక్కలో పెట్టాడు. అది కూడా నాకు అందకుండా ఆకాశాని కెగిరి, వింధ్యవాసినీ దేవత ఆయి కూర్చున్నది. ఇంతకాలంగా ఆయిన వాడల్లే నటిస్తూ

పనుదేవుడు నా కింత ద్రోహం చేశాడు. నేను ఎంత మర్యాద చేశానో, నాకు అంత గొప్ప ద్రోహం చేశాడు."

తరవాత కంసుడు వసుదేవుడి కేసి తిరిగి, "నీ ఆలోచన నాకు తెలుసు: నీ కొడుకు చేత నన్ను చంపించి, వాణ్ణి మధురకు రాజు చేసి ఏలింతా మనుకుంటున్నావు. కాని నీ కొకటి తెలియ: ఇంకా ఉండే వచ్చినా నన్నేమి చెయ్యలేదు. అక్కడే భ్రమపడ్డావు. చక్రవర్తి పంకంలో పుట్టావు, చిన్నతనం నుంచి మా తండ్రి దగ్గర పెరిగావు. మా చెల్లెల్ని పెళ్ళాడి, యాదవు లందరికీ గురు స్థాన మైనావు; ఇలాటి నీచ మైన పని

చేస్తావా? నీ పాతకం నీకే ఉండని, నేను నిన్ను చంపను. బంధు మిత్ర బ్రాహ్మణ హత్యలు చేసినవాణ్ణి కాను, చేయను కూడా. నిన్ను వెళ్ళగొట్టవచ్చు, కాని అది కూడా చెయ్యను. నీ అంతట నువు పాతేపా, ఉంటే ఉండు," అన్నాడు.

తరవాత కంసుడు భోజనం నాడైన అక్రూరుడి కేసి తిరిగి, "నేను ఈ యేడు నా ధనుస్సుకు గొప్ప ఉత్సవం చెయ్యి బోతున్నాను. దానికి ఎక్కడెక్కడి రాజులూ వస్తారు. చాలా రోజులపాటు విందు చెయ్యి వలసి ఉంటుంది. గోకులం నుంచి పుష్కలంగా పెరుగూ, పాలూ, నెయ్యి, అడవి

తేనే కావలసి వస్తుంది. అందుచేత నువు గోకులానికి వెళ్ళి ఇవన్నీ వచ్చేటట్టు ఆజ్ఞ ఇయ్యి. తిరిగి వచ్చేటప్పుడు నంద గొప్పట్టే, అతని కుటుంబాన్ని వెంట బెట్టు కురా. నా మేనల్లుళ్ళయిన బలరామకృష్ణులను చూడాలని నాకు మహా వేడుకగా ఉంది. వాళ్ళు మహా బలులట. నేను తమను చూడాలని ఉవ్విళ్ళూరుతున్నానని నమ్మకం కలిగి లాగా చెప్పి, వాళ్ళను వెంట బెట్టుకురా. నా దగ్గర ఇద్దరు మేటి మల్లులు లున్నారు. వీళ్ళకూ, వాళ్ళకూ పోటీ పెట్టి వాళ్ళ బలపరాక్రమా లెలాటివో చూస్తాను. వాళ్ళిద్దరినీ తెచ్చావంటే నాకు మహోపకారం చేసిన వాడవవుతావు. వను దేవు డేమన్నా చెవిలో ఉడుతాడేమో, అదేమి వినిపించుకోక, నువు వెంటనే బయలుదేరు," అన్నాడు.

కంసుడి పరివారంలో కృష్ణుణ్ణి భగవంతుడి అవతారంగా భావించే వారు చాలా మంది ఉన్నారు. వారిలో అక్రూరు డొకడు. కృష్ణుణ్ణి కళ్లారా చూసి తరించే అవకాశం దొరికినందుకు లోపల పొంగి పొత్తూ, అక్రూరుడు కంసుడి వద్ద సెలవు పుచ్చుకుని అప్పటికప్పుడే రథం ఎక్కి, వ్రేపల్లెకు బయలుదేరాడు.

మొత్తం మీద కంసుడు వసుదేవుణ్ణి గురించి అంతమంది మధ్యా అలా మాట్లాడటం పెద్దల కందరికీ కర్తవ్యమనిపించింది. వారిలో వృద్ధుడైన అంధకుడనే యాదవుడు నిర్భయంగా ముందుకు వచ్చి, కంసుడితో అలా అన్నాడు:

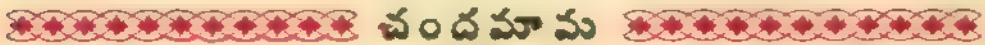
"నువ్వన్న మాటలు రాజోచితమైనవి కావు. ముందూ వెనకా అలోచించకుండా పెద్దవాణ్ణి పట్టుకుని ఎంతెంతమాట అన్నావు! ఇలాటి ప్రవర్తనతో నీ తల్లిదండ్రులకూ, పంకానికి తీరని కళంకం తెచ్చావు. వసుదేవుడు తన కొడుకును దాచాడని తప్పు పట్టు తున్నావా? తల్లిదండ్రులు తమ సంతానాన్ని కాపాడుకోవటానికి అడ్డమైన అగచాట్లూ పడరా? నీ తల్లిదండ్రులు నీ కోసం ఏ పాట్లూ పడకుండానే నువ్వుంత వాడివయావా? నీ ధోరణి మాకు ఏమీ బాగా లేదు. నీతో తెగతెంపులు చేసుకుని వెళ్ళిపోలేక పోవటం మోదే బుద్ధి తక్కువ. మా కన్న ఆ అక్రూరుడు చాలా అదృష్ట వంతుడు. కృష్ణుణ్ణి చూసి వచ్చిన అక్రూరుణ్ణి చూసి మేము కూడా సవిత్రుల మవుతాం. కృష్ణుడు యిక్కడికి వచ్చాడంటే నీకు చావు తప్పదు. నీ కెవరూ అడ్డపడ లేరు. అందుచేత నువ్వే ముందు గోకులంలో

వున్న కృష్ణుడి వద్దకు వెళ్ళి, అతన్ని మంచి చేసుకుని బాగుపడు."

అంధకు డిలా అనే సరికి పట్టరాని కోపం వచ్చి, కంసుడు చివాలిన లేచి వెళ్ళి పోయాడు. మిగిలిన వారు కూడా తమతమ ఇళ్ళకు వెళ్ళారు.

అక్రూరు డింకా గోకులం వెళ్ళక పూర్వమే కంసుడు కేశి అనే రాక్షసుణ్ణి బృందావనానికి పంపాడు. గుర్రం రూపు గల ఆ రాక్షసుడు బృందావనం చేరి, అక్కడి అరణ్యంలో మేతలు మేసే పశువులనూ, గోవులను కాసి వారిని నాశనం చెయ్యసాగాడు. ఆ గుర్రాన్ని, భయంకర

మైన దాని అవతారాన్ని చూస్తే గోకులాని కంతకూ దడ పుట్టుకొచ్చింది. ఆ గుర్రం పశువుల కండలు చిల్చి తినేది, వాటి రక్తం తాగేది. అది అరణ్యంలో ఎక్కడా ఒక్క మృగం లేకుండా చేసి గోపకుల నివాసాల కేసి వచ్చింది. దాన్ని అంత దూరంలోనే చూసి గోకులంలో వాళ్ళు కృష్ణుణ్ణి శరణు జొచ్చారు. కృష్ణుడు వాళ్ళకు భయపడ వద్దని చెప్పి, చప్పట్లు చరుస్తూ గట్టిగా కేక పెట్టి కేశిని కవ్వించాడు.

ఇలా కవ్వించటం చూసి గుర్రానికి చాలా పొరుషం వచ్చింది. కృష్ణుడి చేతిలో ఎలాటి అయుధమూ లేకపోయేసరికి దాని పొరుషం

రెట్టింపయింది. అది పెద్దగా నోరు తెరిచి, దంతాలను భయంకరంగా బయట పెట్టి, పెద్దపెట్టున సకిలినూ కృష్ణుడి పైకి వచ్చింది. అది వెనకకాళ్ళపై నిలబడి ముందు కాళ్ళెత్తి తన పైన దూకబోతే, కృష్ణుడు ఒడుపుగా పక్కకు తప్పుకుని, చప్పున తన చెయ్యి దాని నోట దూర్చి, దాని నాలుక మొదలంటు పట్టుకున్నాడు.

వెంటనే గుర్రం అట కట్టింది. అది, కృష్ణుడి పట్టు తప్పించుకోలేక, అతన్ని కరవలేక, ఇంకేమీ వెయ్యలేక, కాళ్ళు నేల కేసి తాటిస్తూ, గుడ్డు వెళ్ళబెట్టి అతి హీన స్థితిలో పడింది. కృష్ణుడు దాని నాలుక పెరికి, కుతం చిల్చి, పళ్ళు రాల్చి, దాని డొక్కలో చెయ్యి దూర్చి కెలికి, మహాదారుణంగా చంపేసాడు.

గోకులంలో వాళ్ళంతా పెద్దనిట్టూర్పులు విడిచారు. అందరూ చుట్టూరా చేరి అతన్ని ఎంతగానో ఆభినందించారు. గోపికలు పూల దండలు తెచ్చి కృష్ణుడి మెడ నిండా వేశారు.

అప్పుడు నారదుడు అదృశ్యంగా ఆకాశంలో ఉండి, తన పేరు చెప్పుకుని కృష్ణుడితో, "నాయనా, కలహప్రియుణ్ణయిన నేను నీ యుద్ధం చూడటానికి ప్రత్యేకంగా దేవలోకం నుంచి వచ్చాను. నువ్వు చూపిన

Vanavar...

ఈ పరాక్రమం ఇంద్రుడికి చెల్లెను, శివుడికి చెల్లెను, మరెవరికీ సాధ్యం కాదు. ఆ ఇంద్రుడే అయినా ఎదుర్కోలేని ఈ కేశని సునాయాసంగా చంపావు. వీణ్ణి చంపి నందుకు నువ్వు కేశవుడనే పేరుతో ప్రసిద్ధుడి వస్తుతావు," అని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

ఈ లోపల అక్రూరుడు మధుర నుంచి, మేలైన గుర్రాలను పూన్చిన రథంలో బయలుదేరి, ఎక్కడా ఆగకుండా సాయం కాలం వేళకు వ్రేపల్లె చేర వచ్చాడు. సూర్యాస్తమయమై, చీకట్లు కమ్ముతూం డగా, వాటిని చెదరగొట్టుతూ చంద్రుడు ఉదయించాడు. గోకులం సందడిగా ఉన్నది. ఎక్కడ చూసినా వేలకొద్దీ గోవులు. గోప కులు వాటిని పేర్లు పెట్టి విలుస్తున్నారు. పాలుపితికే ధ్వనులు వినబడుతున్నాయి. ఇలా కోలాహలంగా ఉన్న గోకులం మధ్యకు అక్రూరుడు రథాన్ని తోలు కొచ్చి, అంత దూరాన బలరామకృష్ణులను చూసి పరమా

సంద భరితుడయ్యాడు. అతను చప్పున కృష్ణుణ్ణి సమీపించి తన గోత్రనామాలు చెప్పకుని, కృష్ణుడి పాదాలకు నమస్కారం చేశాడు. కృష్ణుడతన్ని లేవనెత్తి కొగిలించు కుని, కుశల ప్రశ్నలు వేసి, బలరాముడి వెంట అతన్ని తన ఇంటికి తీసుకుపోయాడు.

అక్రూరుడి కొరిక మీద సందగోపుడు మొదలైన పెద్దలందరూ అతని వద్దకు వచ్చారు. వారితో అక్రూరు డిలా అన్నాడు:

"కం స మ హ రా జా తన ధనువుకు గొప్పగా ఉత్సవం చేయ తలపెట్టాడు. మీ రందరూ మీరు మీరు చెల్లించ వలసిన కప్పాలు తీసుకు వచ్చి చెల్లించండి, విందు లకు గాను నేకులు మొదలైనవి తీసుకు రండి. ఈ ఉత్సవానికి ఈ బలరామ కృష్ణులు కూడా రావాలని కంసమహారాజు మహావేడుక పడుతున్నాడు. మీరు వెంటనే ప్రయాణం కట్టండి. నేను వీ రిద్దరినీ రథం మీద తీసుకుని బయలుదేరుతాను."

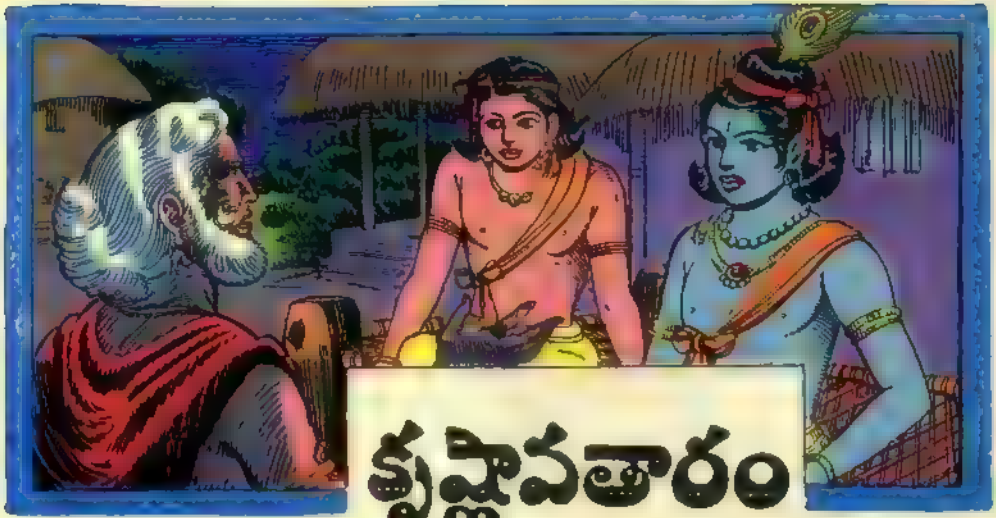

చందమామ

మే 1967

75 P

కృష్ణావతారం

ఆ రాత్రి అక్రూరుడు బలరామకృష్ణులతో సహా సుఖమైన భోజనం చేసి, ఒకచోటనే అందరూ పడుకున్నప్పుడు, "నాయనా, తల్లిగర్భం నుంచి బయటపడుతూనే ఇలాటి హిసజీవితంపాలై, ఎన్నో ఘనకార్యాలు చేశావు. ఇంక ఈ జీవితం చాలు. నీ ఆసలు వంశానికి కీర్తిప్రతిష్ఠలు చేకూర్చు. నీ తండ్రి పసుదేవు డెంతో గొప్పవాడు. మీ ఇద్దరిలాటి కొడుకులుండి కూడా, కంసు దికి భయపడుతూ, ఆ దుర్మార్గుడి చేత అవమానాలుపడుతూ, కొడుకులను ఆశవుల పాలు చేశానే అని మహాకుమిలి పోతున్నాడు. కంసుడు మీ తండ్రిని అనరానిమాటలంటూంటే, మేమందరమూ చేసేదిలేక, తలలు వంచుకుని, కంట తడిపెడకాం.

ఇక మీ తల్లి దేవకిదేవి దుఃఖం చెప్పటానికే లేదు. వరసగా ఆమె గర్భాన పుట్టిన బిడ్డలందరినీ కంసుడు చంపేశాడు. అంతమంది పిల్లలను కని కూడా ఆ ఇల్లాలు ఒక్క బిడ్డకు పాలిచ్చి ఎరగదు. ఇంత చక్కనివాడివి, నీ ముఖం ఎలా ఉంటుందో ఆ తల్లికి తెలుసునా? అవిడ మాతృత్వం సఫలం చేసే భారం నీపైన ఉన్నది. నీవంటి కొడుకును పెట్టుకుని అవిడ అహర్నిశలు దుఃఖంలో మునిగి తేలుతున్నదంటే, ఇంతకంటే గొడ్రాలితనమే మేలుగదా?" అంటూ అక్రూరుడు కృష్ణుడికి హితోపదేశం చేశాడు.

ఆయన మాటల సారాంశం కృష్ణుడికి అర్థమయింది. అతను మధురానగరానికి

వెళ్ళి, కంసుణ్ణి చంపి, తన తల్లిదండ్రులైన దేవకి వసుదేవులకు ఆనందం చేకూర్చాలి.

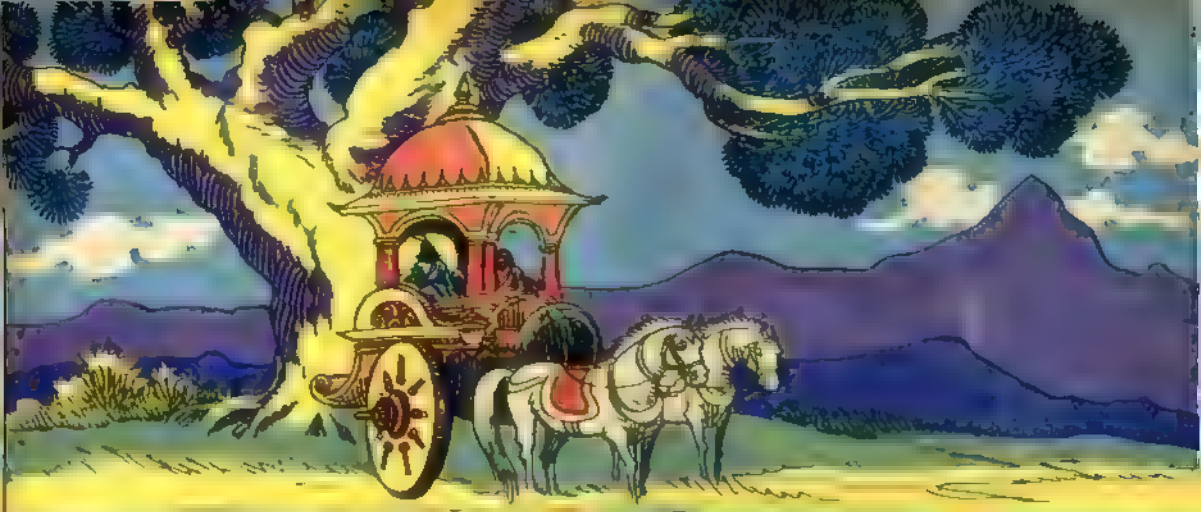
తెల్లవారింది. అక్రూరుడూ, బలరామ కృష్ణులూ కాలకృత్యాలు తీర్చుకుని రథం ఎక్కారు. అక్రూరుడు రథం జేలుతూ వ్రేపల్లె దాటి, మధురకు వెళ్ళే దారిపట్టాడు. కొందరు గోపికలు రథాన్ని కొంతదూరం వెంటించారు. కృష్ణుడు వెళ్ళిపోవటం వాళ్ళకేమీ బాగాలేదు. కొందరు అక్రూరుణ్ణి బాగా తిట్టుకున్నారు. మరికొందరు, “రేపు ఏ రాక్షసుడన్నా మనమీద వచ్చిపడితే ఎవరు కాపాడతారు? కృష్ణుణ్ణి వెళ్ళిపోని

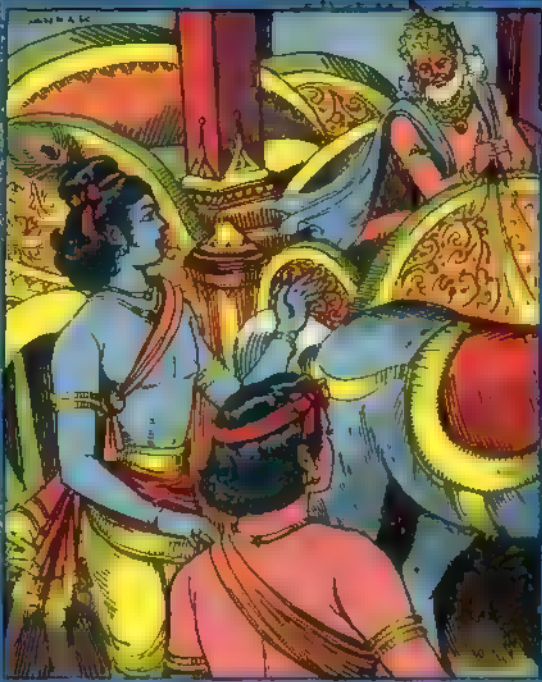
స్తున్న మనవాళ్ళు వెర్రివాళ్ళుకారా?” అని అడిగారు. వాళ్ళు కొంతదూరం రథాన్ని వెంటించి, అతివేగంగా వెళ్ళే రథాన్ని అనుసరించలేక అగి, రథం లేపే దుమ్ము కనబడకుండా పోయేదాకా చూసి, తిరిగి వెళ్ళిపోయారు.

మధ్యాహ్నం దాకా నడిచి రథం కాళిందీ తీరాన ఒక కదంబవృక్షం నీడలో ఆగింది. అక్రూరుడు బలరామకృష్ణులతో, “నేను నదిలో స్నానంచేసి, అర్ఘ్యం విడిచి, అప్పుడే వస్తాను. అంతదాకా మీరు రథంలోనే ఉండండి. ఈలోపుగా గుర్రాలు గరికి మేస్తాయి,” అని చెప్పి, నదిలోకి దిగి, నదుములోకు నీటిలో ముణగాడు.

అలా ముణగిన అక్రూరుడికి నీటిలో రసాతలం కనబడింది. అక్కడ వాసుకి, కర్కెటకుడూ మొదలైన నాగశ్రేష్ఠులు తిరుగుతున్నారు. చాలా అందంగా నిర్మించిన రత్నమండపం లోపలి వెయ్యి తలల అదిశేసుడు కనిపించాడు. అతని శరీరం స్వచ్ఛంగానూ, తెల్లగానూ, చుట్టలు చుట్టుకుని ఉన్నది. పడగలు ఎత్తి ఉన్నాయి. అతని నాలుకల వరస మెరుపుతీగలాగా చలిస్తున్నది. అతని పార్శ్వాల రోకరీ, నాగరీ, తాటిచెట్టూ గుర్తులు గల జెండా

చందమామ

లున్నాయి. ఆ శేషుడి చుట్టలపైన కృష్ణుడు, నల్లగా, తామరకన్నులతోనూ, పసుపు పచ్చని బట్టతోనూ కూర్చుని కనిపించాడు.

అలా కనిపించిన కృష్ణుణ్ణి అక్రూరుడు మంత్రాలతో ఆరాధించి, మానసికంగానే వివిధ అర్చనాసామగ్రితో ఆర్చించాడు. తరవాత అతను నీటిలో నుంచి పైకి లేచి చూసేసరికి, రథం మీదనున్న బలరామ కృష్ణుల దేహాలపైన తన అర్చన తాలూకు గుర్తులు కనిపించాయి. అక్రూరు డది చూసి మరింత అద్భుతపడి, మళ్ళీ నీటిలో ముణిగి, తిరిగి అదిశేషుణ్ణి, అతని పైన కూర్చుని ఉన్న కృష్ణుణ్ణి చూశాడు.

చివరకు అక్రూరుడు తన అనుష్ఠానాలు ముగించుకుని రథాన్ని చేరరాగానే కృష్ణుడు, "అక్రూరుడా, చాలా అలస్యం చేశావు. పాతాళంలో ఏదో చోద్యం కనిపించినట్టున్నదే? నీ ముఖాన ఆశ్చర్యం చూస్తే అలాగే ఉన్నది," అన్నాడు.

"దేవా, నువ్వు దగ్గిరలో ఉండటం కన్న పెద్ద చోద్యం ఇంకేం కావాలి? నువ్వు, నీ అన్నా ఇక్కడ కనిపించినట్టే నీటిలో కూడా కనిపించారు. నీ వాస్తవరూపం వర్ణించటం బ్రహ్మకైనా సాధ్యంకాదే, నేనేపాటివాణ్ణి? నా పైన వాక్సల్యం ఉంచి అనుగ్రహించు. మనం ఇంక బయలుదేరాలి. కంసుడు మీ కోసం అత్రంగా ఎదురుచూస్తూ ఉంటాడు. సూర్యాస్తమయం లోపల మనం నగరం చేరాలి," అన్నాడు అక్రూరుడు.

కృష్ణుడు నవ్వి, "నీ చేతిలో ఉన్నాం, మా చేతిలో ఏమీలేదు," అన్నాడు.

రథం తిరిగి బయలుదేరి సాయంత్రంకాలం వేళకు మధురానగరం చేరింది. కృష్ణుడు అక్రూరుడితో, "నగరం అనేది ఎట్లా ఉంటుందో ఎన్నడూ చూసినవాళ్ళంకాము. కంసమహారాజును చూసినదాకా ప్రాణాలాగేటట్టులేవు, అందుచేత ముందుగానే

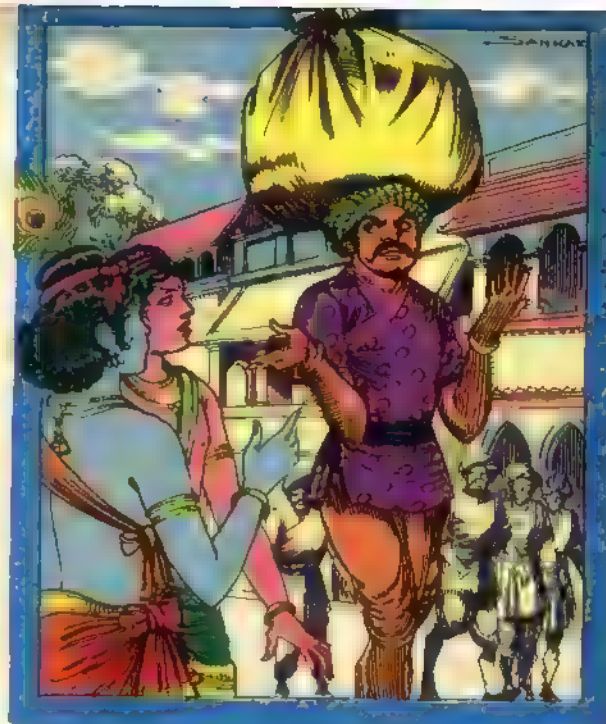
నాలుగు విధులూ చుట్టివస్తాం, అనుమతిండు," అన్నాడు.

అక్రూరుడు వాళ్ళను రథం దించి, "మీకు వనుదేవుడి ఇంటికి వెళ్ళాలనిపించవచ్చు. కాని ఆ పని చెయ్యకండి. ముందు తనకు కనపడకుండా వనుదేవుణ్ణి చూస్తే కంనుడికి కొపం వస్తుంది," అని చెప్పి, బలరామకృష్ణులను తీసుకొచ్చానని కంనుడితో చెప్పటానికి వెగంగా రథం తోలుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

కట్టుకాళ్ళు విప్పిన ఏనుగుల జంటలాగా బలరామకృష్ణులు మధురానగరపు రాజవిధి వెంటిడి, నగరపు వింతలను అక్కర్లంగా భూసుకుంటూ, ముందుకు నడవసాగారు. వారలా నడుస్తుంటే అక్కడి పొరులు వారిని చూసి రకరకాలుగా మాట్లాడుకున్నారు.

కొంతదూరం వెళ్ళేసరికి బలరామకృష్ణులకు రంగకారుడనే చాకలి కనిపించాడు. అతను రకరకాలబట్టలు మడతలుపెట్టి మూటగట్టి తీసుకుపోతున్నాడు.

"ఏమోయ్, చాకలి? మేం రాజుగారిని చూడబోతున్నాం. రాజసభకు వెళ్ళేవాళ్ళు మంచిమంచి బట్టలు కట్టుకుని మరీ వెళ్ళాలి గద. అందుచేత నీ దగ్గర ఉన్న

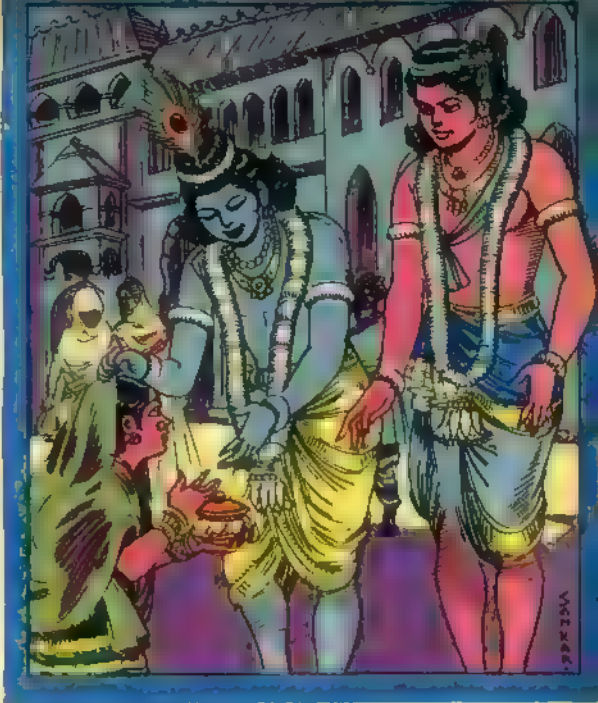
బట్టల్లో మంచివి చూసి మా కియ్యి, మంచి వాడివి!" అన్నాడు కృష్ణుడు.

ఆ మాటకు చాకలి చాలా కోపించి, "అదవుల్లో పశువుల మధ్య తిరిగే అనాగరికపు మొహాలకు కంసమహారాజు కట్టే బట్టలు కావలినవచ్చాయా? ఈ బట్టలంటే ఏమిటనుకున్నారు? ఎక్కడెక్కడి రాజులో కంసమహారాజుకు కానుకగా పంపినవి. పిచ్చిపిచ్చిగా మాట్లాడక, పదండి," అన్నాడు.

కృష్ణుడికి కొపం వచ్చింది. అతను కత్తిపెట్టి చాకలి మెడ మీద ఒక్కటి పెట్టాడు. తల తెగి కిందపడి చాకలి కాస్తా చచ్చాడు. వాడి కెందరో భార్యలున్నారు. వాళ్ళు పరి

“మేము దేశాంతరం నుంచి వచ్చిన మల్లులం. మీ రాజుగారిని, రాజ్యాన్ని, విల్లుకు జరగబోతున్న గొప్ప ఉత్సవాన్ని చూసి సంతోషించామని వచ్చాం. ఏ గొప్ప నువు చెప్పకున్నావనుకో. మేము ఊరికే నిన్ను ఎలా మెచ్చుకోం? ఆ పాత్రలో ఉన్న గంధం ఇచ్చావంటే, మేము పూను కుని, నిన్ను మెచ్చుకుని వెళ్ళి రాజుగారి దర్బారులో కాస్త కళగా కూర్చుంటాం,” అన్నాడు కృష్ణుడు.

ఆ మాటకు కుబ్జ నవ్వి, “నరే తీసు కోండి,” అంటూ తన పాత్రలోని గంధం ఇచ్చేసింది. కృష్ణుడు ఆ గంధాన్ని ముందు బలరాముడి కిచ్చి, తనకు కావలసినది తాను కూడా పూనుకుని, మిగిలినది అక్కడ ఉన్న పిల్లల కిచ్చేశాడు. అతనికి ఆ కుబ్జను మామూలు మనిషి చెయ్యాలనిపించింది. అందుకని అతను, ఆ కుబ్జ కాలివేళ్ళను తన కాలివేళ్ళతో నొక్కివట్టి, చూపుడు వేలుతో ఆమె ముఖం పైకెత్తాడు. వెంటనే ఆమె రూపు మారిపోయి, ఆమె శరీరం పంకలు తీరింది. నన్నని నడుమూ, చదు నైన వీపూ, దీర్ఘమైన దేహమూ ఏర్ప డాయి. ఆమె తనను తాను చూసు కుని అద్భుతమూ, ఆనందమూ పొంది,

నవ్వుతూ కృష్ణుణ్ణి చూసి, “నా కెంతో మహిమకారం చేసిన మహానుభావుడవు, మా యింటికి వచ్చి నన్ను ధన్యురాలని చెయ్యి. నీ దారిన నువు పోతానంటే ఊరు కోను,” అన్నది, అతని చేతివి తన చేత్తో పట్టుకుని.

“నా కిప్పుడు బోలెడంత పని ఉన్నది, మళ్ళి వస్తాను. నువు నా దానివే ననుకో,” అంటూ కృష్ణుడు మంచిగా ఆమె చెయ్యి విడిచించుకుని, బలరాముడితో సహా ముందుకు సాగాడు. వాళ్ళిద్దరూ తమ ఉద్దేశాలనూ, వింకాన్ని పైకి కనబడ నీయక, మామూలు గొల్లవాళ్ళలాగానే ప్రవ

ర్తించుకూ, నెమ్మదిగా నడుచుకుంటూ కంసుడి మందిరద్వారాన్ని చేరుకున్నారు. అక్కడ చాలా కోలాహలంగా ఉన్నది. కంసుడికి ఎండరెండరో రాజులు పంపిన కానుకలు, ఏనుగులూ, గుర్రాలూ, రథాలూ, సుందర వస్తువులూ వేల సంఖ్యలో ఎడతెగ కుండా వచ్చి చేరుకున్నాయి.

లోపల ఆయుధాగారం ఉన్నది. దాన్ని బంగారంతోనూ, పెద్దపెద్ద మణులతోనూ చాలా అందంగా నిర్మించారు. అనేకమంది రాజులు దాన్ని చూడవచ్చారు. అసంఖ్యాకులైన భటులు దానికి రక్షణ ఉన్నారు.

"కంసమహారాజుగారి విల్లు ఇక్కడేనా ఉండేది? దాన్ని చూద్దామని చాలా దూరం నుంచి వచ్చాం. ఏదీ? చూడవచ్చునా?" అని బలిరామకృష్ణులు అమాయకంగా అనే సరికి, రక్షకభటులు వాళ్ళను విల్లున్న చోటికి తీసుకుపోయారు. అది బ్రహ్మాండమైన విల్లు; తక్షకుడి శరీరంలాగున్నది.

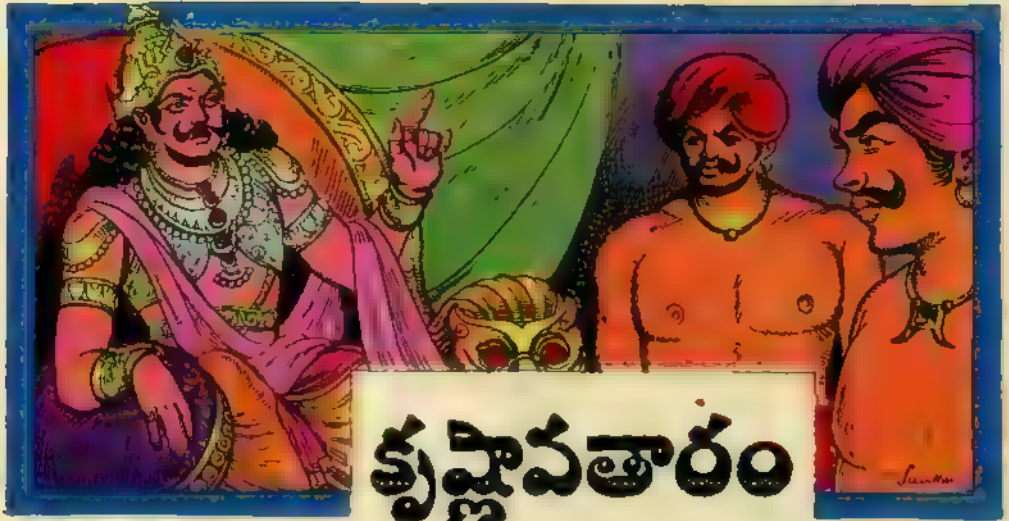
దాన్ని చూసి కృష్ణుడు, "దీన్ని ఎక్కు పెట్టటం దేవతలకూ, దానవులకూ కూడా సాధ్యం కాదంటారే. నిజం ఏమిటో చూస్తాం," అంటూ ఆ విల్లును ఒక్కచేత ఆపలీలగా ఎత్తి, చులాగ్గా నారి సంధించి మీటాడు. అది చేసిన మోత భయంకరంగా అన్ని దిక్కులా ప్రతిధ్వనించింది. అక్కడ ఉన్నవారంతా నిర్భాంతపోయి చూస్తూండగా, కృష్ణుడు ఆ వింటిని తన విడికిటపట్టి పెళుక్కున విరిచేశాడు. గొప్ప ఉత్సవం చేసుకోసున్న ఆ విల్లు కాస్తా ముక్కలుముక్కలయింది. కృష్ణుడు తన కేమీ తెలియనట్టు చల్లగా జనంలో కలిసి పోయి ఆయుధాగారం నుంచి బయట పడ్డాడు. ఆయుధాగారాన్ని రక్షించే భటులు ఒకరి కన్న ఒకరు ముందు పరిగెత్తి కంసుడి అంతఃపురానికి వెళ్ళి, తీరపోయిన గొంతులతో, జరిగిన సంగతంతా కంసుడికి నివేదించారు.

చందమామ

1957

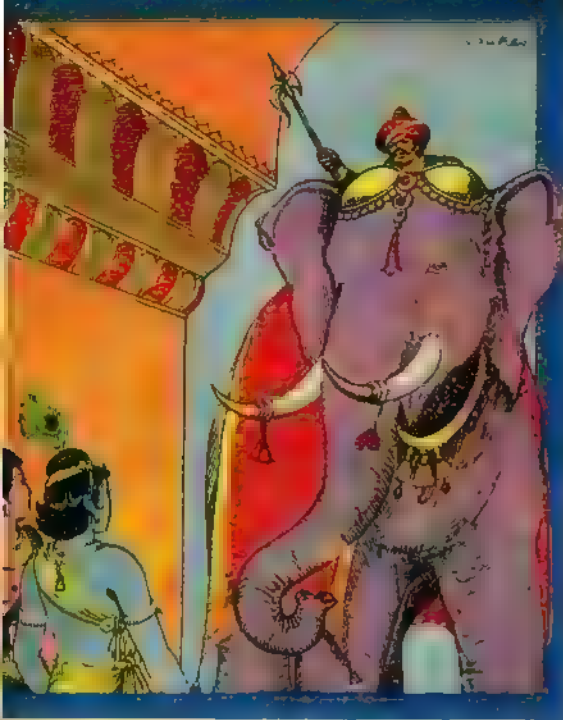

కృష్ణావతారం

అయుధాగారపు భటులు వచ్చి తన విల్లు విరిగిందని చెప్పగానే, కంసుడికి తన ఏపే విరిగినట్లయింది. అతను పుట్టెడు విచారంతో లేచి, ఉత్సవానికి చేసిన ఏర్పాట్లు చూడబోయాడు. ఒక అందమైన రంగస్థలం ఏర్పాటుచేసి, రాజు, మంత్రిలూ, పై నుంచి వచ్చే రాజులూ, రాజబంధువులూ, భృత్యులూ, పౌరులూ, విలాసినులూ కూర్చోవటానికి వేరువేరు స్థలాలు నిర్మించి, వాటికి మెట్లు అమర్చారు. అంతటా కనులవండువైన కొల్లాలూ, తెరలూ, తోరణాలూ ఉన్నాయి. అంతటా అలంకార వస్తువులూ, పూలూ, ధూపాలూ ఏర్పాటై ఉన్నాయి. వీటన్నిటినీ పరీక్షించి, సవివాళ్ళకు అవసరమైన పనులు చెప్పి,

కంసుడు తన అంతఃపురానికి తిరిగివచ్చి, చాణూరముష్టికు లనే మల్లులను పిలిపించి, "ప్రపంచంలో మీసాటి మల్లులు లేరు. బలరాముడూ, కృష్ణుడూ అనే గొల్లకుర్ర కుంకలు ఇప్పటిదాకా అడవిలో తిరిగిన వాళ్ళు. వాళ్ళకు ధైర్యమూ, ప్రతాపమూ, శౌర్యమూ ఏ కోణానా లేవు. వాళ్ళు మీతో తలవడినప్పుడు మీరు వాళ్ళతో చాలాసేపు పెట్టుకోక, ఒక దెబ్బన చంపేసినట్లయితే నాకు చాలా మేలు కలుగుతుంది," అన్నాడు.

రాజు ఈ విధంగా అడిగినందుకు సంతోషించి మల్లులు, "మా కింతగా చెప్పారా? ఆ గొల్లల్లాయిలు చిక్కగానే నలిపేస్తాం. మా సంగతి తమ రెరగరా? అది మా కొక వనా?" అని చెప్పి, పెద్దగా

మల్లలు చరిచి, బొబ్బలుపెట్టి తమ ఇళ్ళకు వెళ్ళిపోయారు.

తరవాత కంసుడు మహామాతృకు డనే మాపటివాణ్ణి పిలిపించి, "నువు నాకు చాలా ఆప్తుడివి. నీతో అప్పుడు ముఖ్యమైన పని వడింది. వసుదేవుడి కొడుకులు గొల్ల పల్లెలో పెరిగి, గొల్లలలాగే తయారైనారు. వాళ్ళు మహా చెడ్డవాళ్ళు, బలవంతులు. వాళ్ళిక్కడికి వచ్చి ఉన్నారు. ముందుగానే వేకువవేళ నువు కువలయాపీడాన్ని తీసు కుని రాజభవనద్వారం దగ్గర నిద్రిస్తా ఉండి, వాళ్ళు అక్కడికి రాగానే వాళ్ళ మీదికి దాన్ని ఉసిగొల్పు. కువలయాపీడం

వాళ్ళిద్దరినీ క్షణంలో పీనుగులను చేసే న్తుంది," అన్నాడు.

మర్నాడు తెల్లవారింది. రాజ కాననం ప్రకారం అందరూ వచ్చి రంగస్థలాన ఎవ రెవరి స్థానాలలో వారు కూర్చుని, బలరామ కృష్ణుల రాక కోసం ఆత్రంగా ఎదురు చూస్తున్నారు. కంసుడు చాలా ఎక్కువ బంగారు సింహాసనం మీద, తెల్ల బట్టలూ, ముత్యాలతో కూడిన అభరణాలూ ధరించి, తెల్లటి గొడుగు, వింజామరాలు వేయించు కుని, తెల్లని బట్టలు కట్టిన విలాసినులతో సహా చంద్రుడి లాగా ప్రకాశిస్తున్నాడు.

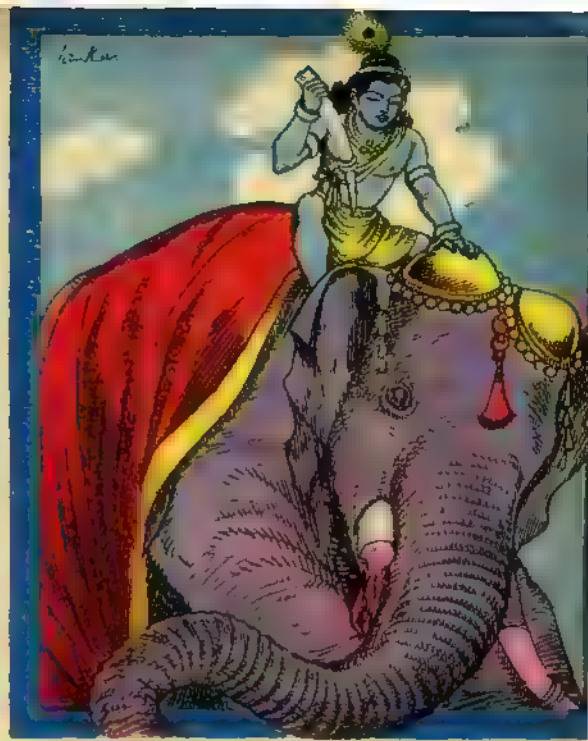
చాణూర ముష్టికులు మడించిన విను గుల లాగా ఉత్సవ రంగం ప్రవేశించి, కంసుడి కెదురుగా నిలబడ్డారు. మహా మాత్రుడు కువలయాపీడాన్ని ఎక్కి వచ్చి, ద్వారం వద్ద నిలిపి, బలరామ కృష్ణుల రాక కెదురు చూస్తున్నాడు.

కొంచెం సేపటికి బలరామ కృష్ణులు ద్వారం వద్దకు వచ్చారు. వారిని అందరూ అమితాశ్చర్యంతో చూశారు. వాళ్ళు ఎంతో నిశ్చింతగానూ, నిర్వికారంగానూ ఉన్నట్టు కనపడ్డారు. వాళ్ళు ద్వారం వద్ద కనిపించ గానే వాద్యాల మోతా, ప్రేక్షకుల హర్ష ధ్వనాలూ మిన్ను ముట్టాయి. ఆ కోలా

హలం మధ్య మహామాత్రుడు కువలయా
పదాన్ని వాళ్ళ మీదికి తోలాడు.

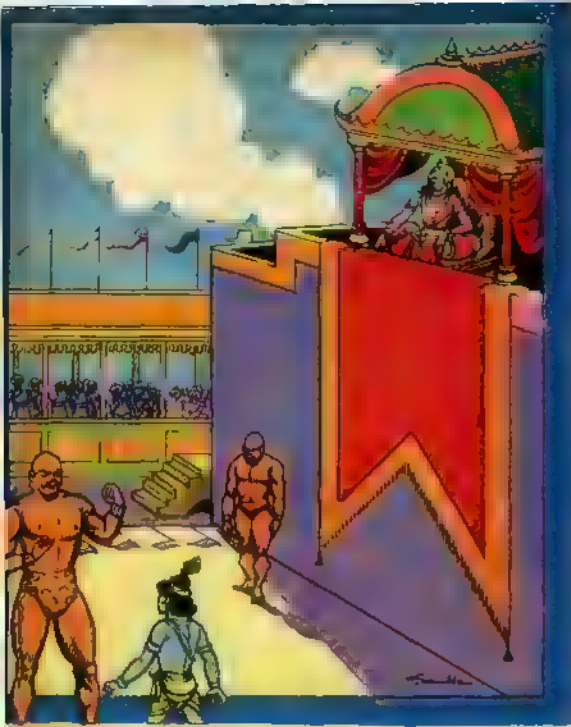
అది గమనించిన కృష్ణుడు బలరాముడి
తేసి నవ్వుతూ, "కనుక మనని చంపించ
టాని తోక ఎనుగుగున్నను సిద్ధం చేశాడు.
పాపం, తాను మృత్యువు కోరల సందున
ఉన్న సంగతి ఎరగడు. నువ్వు నన్ను గమ
నిస్తూ ఉండు," అని ముందుకు నడిచాడు.
పెద్ద దంకాలూ, భయంకరమైన తొండమూ
ఎత్తి, భూమి అదిరేలాగా అడుగులు వేస్తూ
కువలయాపీడ మనే ఎనుగు మహా రౌద్రంగా
కృష్ణుడి పైకి వచ్చింది.

కృష్ణుడు దానితో యుద్ధం చేసి మిష
మీద తన బలం అందరికీ చూపుదామనీ,
కాస్తిపు వివేదం పొందుదామనీ, ముందు
ఎనుగును దాని తొండంతో తన రొమ్ముమీద
కొట్ట నిచ్చాడు. తరవాత, ఎగిరి, దాని
దంకాల పైన కాళ్ళు పెట్టి నిలబడి, ఎడమ
కాలితో దాని కుంభస్థలాన్ని బలంగా తన్ని,
దాని ఏపు మీదికి వెళ్ళి, అది వెనక్కు
చాచిన తొండాన్ని పట్టుకుని, కిందికి దూకి,
పిడికిటితో దాని డెక్కల్లో పాడిచాడు.
ఎనుగు వెనక్కు తిరిగే సరికి, దాని కాళ్ళ
సందుగా వెనక్కు వెళ్ళి, దాని తోక పట్టు
కుని గుండ్రగా తిప్పాడు. ఎనుగు చేసేది

లేక కింద పడి, వెంటనే లేచి, అమిత
రోషంతో అతని పైన తొండంతో బాదించి,
దంకాలతో పాడిచింది. కృష్ణు డిక దాన్ని
చంప నిశ్చయించి, ఎగిరి కాలితో దాని
ముఖం మీద తన్ని, దాని దంతం ఒకటి
బలంగా పెరికి, దానితోనే ఎనుగు తలను
బద్దలు కొట్టి నారంభించాడు. త్వరలోనే
కువలయాపీడు నేల కూలి ప్రాణాలు విడి
చింది. దానితో బాటు కింద కూలిిన మావటి
వాడి తల దాని దంతంతోనే పగలగొట్టి
కృష్ణుడు వాణ్ణి కూడా చంపేశాడు.

ఎనుగు చేసిన గాయాల నుంచి రక్త
ధారలు కారుతూ, చేతిలో దాని దంతం

పట్టుకుని మహా భయంకరాకారంతో సభలో ప్రవేశించిన కృష్ణుణ్ణి చూసి కంసుడు అమిత క్రోధంతో చాణూదుడి కేసి చూసి, కృష్ణుడితో మల్లయుద్ధం చెయ్యమని ఆజ్ఞాపించాడు. అలాగే ముష్టికుణ్ణి బలరాముడితో యుద్ధం సాగించమన్నాడు.

చాణూర ముష్టికులు ఆంధ్రులు. దిగ్గజాలను పోలినవాళ్లు. ప్రపంచంలో తమకు చాలినవాళ్లు లేరన్న గర్వాతిశయం గలవారు. చాణూదుడు కృష్ణుణ్ణి సమీపించి వెటకారంతో కూడిన కోపంతో, “గోవులను కాస్తూ, గొల్ల పిల్లలను భయపెట్టి గొప్ప భౌతి సంపాదించావు గాని, ఇవాళ నా

పాల పడ్డావు, తప్పించుకోలేవు. మహారాజా, మెచ్చుకునేటట్టుగా నిన్నిప్పుడే యమకింకరుల కప్పగిస్తాను,” అన్నాడు.

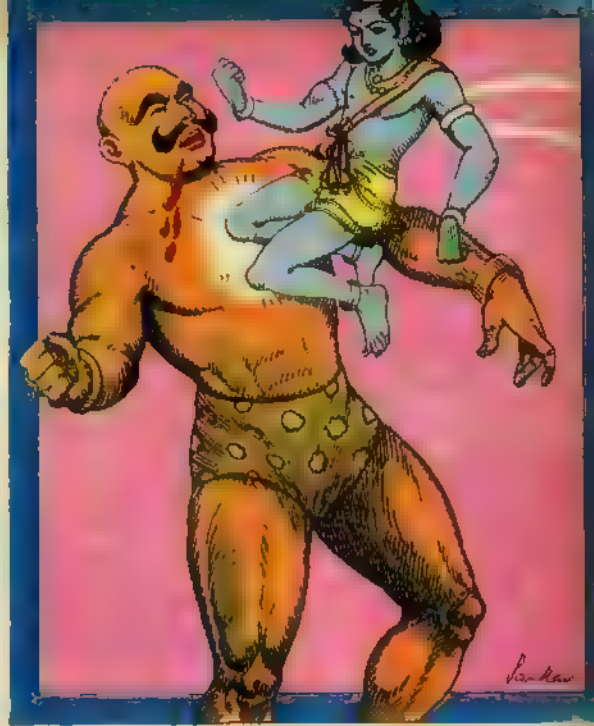
కృష్ణుడు చాణూరుడితో కాపిగా, “కంసుడు నీ మీద చాలా ఆశలు పెట్టుకుని ఉన్నాడు. అందుచేత నీ బలమంతా చూపించు. వ్యర్థాలాపాలతో ఏమవుతుంది?” అంటూ మల్లచరిచాడు.

చాణూరుడు కృష్ణుడి పైకి కలియబడ్డాడు. సభలో ఉన్న యాదవులు కృష్ణుణ్ణి గురించి భయపడ్డారు. “కొండంత చాణూరుడికి, పిల్లవాడు కృష్ణుడికి మల్లయుద్ధమేమిటి? అన్యాయం! ఇక్కడ ఉండే పెద్దలకు ఆ మాత్రం జ్ఞానం లేదా? అదీ గాక, మల్లయుద్ధం చేసే పద్ధతి ఇది కానే కాదు. మల్లులతో యుద్ధం చేసేవారికి సహాయకులు వెంట ఉండి, అలిసినప్పుడు నైశ్కాది ఉపచారాలు చెయ్యాలి, మోటు బలానికి నేర్పరితనానికి తేడా గమనించాలి, అవసరమైనప్పుడు యుద్ధం ఆపాలి. ఇది వినోదం గాని, విరోధుల మధ్య కొట్లాట కాదే! అయినంత మటుకు చాలు. రాజు గారు ఇద్దరినీ తగిన విధంగా సత్కరించి, యుద్ధం ఆపు జెయ్యటం మంచిది,” అని యాదవులు తమలో కాము అనుకోసాగారు.

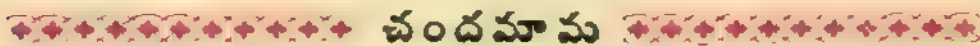

అ మాటలు విని కృష్ణుడు వారితో, "నన్ను ఇలాగే పోట్లాడ నివ్వండి. మనో భలమూ, పరాక్రమమూ, ఓపిక, ఉత్సాహమూ, జయమూ ప్రదర్శించే యోధుడికి ఒడ్డూ, పొడుగూ, వయసుతో విం పని? నేను పగపట్టి వీణ్ణి చంపాలనే ఉద్దేశంతోనే ఉన్నాను. మిమ్మల్ని మెప్పిస్తాను. మీరు అదీ ఇదీ అనక, చూస్తూ ఉండండి. ఈ చాణూరుడు కరుణ దేశంలో పుట్టినవాడు. ఎందరో మల్లాలను హతమార్చిన వీణ్ణి పడగట్టి గొప్ప కీర్తి సంపాదిస్తాను," అని చాణూరుడితో మల్లయుద్ధం ప్రారంభించాడు.

ఆ యుద్ధంలో అరితేరిన చాణూరుణ్ణి మించిన నేర్పు కృష్ణుడు చూపాడు. ఒకరి నొకరు పంచుతూ, తోస్తూ, పంగుతూ, ఎగురుతూ, ఒడుగుతూ, పక్కకు తొలుగుతూ చాలా అద్భుతంగా వాళ్ళు యుద్ధం చేశారు. వీపుకు వీపు, తలకు తలా తగిలి నవ్వుతూ, ఒకరినొకరు గుద్దుకున్నప్పుడూ గొప్ప ధ్వనులు పుట్టాయి. ఒకరినొకరు చేకులతోనూ, కాళ్ళతోనూ తన్నుకుంటూ, దంతాలతోనూ, గోళ్ళతోనూ రక్కుకుంటూ పోరాడుకుంటే చూసేవారికి అతి భయంకరంగా ఉన్నది.

మొత్తం మీద అన్ని రకాలపట్లలోనూ కృష్ణుడి నేర్పు హెచ్చుగా కనబడి, సఖికులు హర్షధ్వనాలు చేస్తే, కంసుడు కోపంగా "అపండి" అన్నట్టు చేత్తో సంజ్ఞ చేశాడు. కృష్ణుడు కొంతసేపు తన చాక చక్రం ప్రదర్శించి, చాణూరుడి పని తెల్చేయ్యి నిశ్చయించాడు. చాణూరుడి పని కూడా చాలావరకు అయిపోయింది. దుర్బలుడైపోతున్న ఆ మల్లుడిపైన కృష్ణుడు ఒక్కపెట్టున లంఘించి, వాడి నడి తల మీద పెడికిలితో ఒక్కపాటు పొడిచి, ఎగిరి మోకాలితో వాడి గుండెలో ఒక్కతాపు తన్నాడు. ఆ దెబ్బతో చాణూ

రుడు గుడ్డు వెళ్ళబెట్టి, నోట నెత్తురు కక్కుతూ కిందపడి ప్రాణాలు వదిలాడు.

కృష్ణుడు చాణూరుణ్ణి చంపే లోపునే బలరాముడు ముప్పికుణ్ణి హత మార్చేశాడు. మల్లు లిద్దరినీ కడతేర్చి, బలరామకృష్ణులు రంగస్థలాన విజయులై నిలబడ్డారు. వాళ్ళు కంసుడి కేసి చూసిన చూపూ, కంసుడి ముఖంలో కనిపించిన క్రొర్యమూ చూసి సందగోపుడు మొదలైన గోపకు లందరూ భయంతో వణుకుతూ, కుక్కిన పేనుల్లాగా ఉండిపోయారు.

తాను కని పారేసిన కొడుకు చాణూరుడి చేతిలో ఏమైపోతాడో, ఇంత కాలానికి కన

పడి అంతలోనే ప్రాణాలు విడుస్తాడేమో నని తల్లిదిల్లివ దేవకిదేవి, చాణూరుణ్ణి చంపిన తన కొడుకు దర్పం చూసి అనం దాశ్రువులు రాల్చింది. వసుదేవుడి అనం దానికి కూడా మేరలేదు.

కంసుడికి మాత్రం ముఖాన చెమటలు పోస్తున్నాయి. దురాగ్రహంతో శరీరమంతా కంపిస్తున్నది. ఈపరి భారంగా తీస్తున్నాడు. ఎర్రబకళ్ళ నుంచి నిప్పులు కక్కే వాదిలాగా చూస్తూ అతను, నాలుగు వైపులా చూసి, తన నొకర్లను పిలిచి, "ఈ గొల్ల కుర్రాళ్ళను ఇద్దరినీ తీసుకుపోయి నగరం దాటి పంపియ్యండి. నందగోపుణ్ణి పట్టు కుని, సంకెళ్ళతో బంధించండి. మిగిలిన గోపకులందరినీ శిరశ్చేదం చెయ్యండి. నా రాజ్యంలో గొల్లవాడన్నవాడు కనిపిస్తే దొంగలను శిక్షించినట్టు శిక్షించండి. గొల్లల సొత్తు తీసేసుకోండి. కుటలుడైన వసుదేవు డికి క్రూరమైన శిక్ష ఇవ్వండి," అని ఆజ్ఞాపించాడు.

ఈ మాటలు విని ఎక్కడివాళ్ళక్కడ కొయ్యబారిపోయారు. మళ్ళీ శోకం ముంచు కొచ్చి దేవకిదేవి మూర్ఛపోయింది.

కృష్ణుడు తన తల్లిదండ్రుల దైన్యమూ, బంధువర్గంపడే బాధా, సభలో ఉన్న

వాళ్ళ అసహాయస్థితి చూసి అగ్రహారేశం చెందాడు. అతను ఈహించరాని వేగంతో సంహారనం మీద కంసుడున్న చోటికి మెట్లెక్కి వచ్చాడు.

సభలో వాళ్ళకు కృష్ణుడు ఎక్కి రావటం కనిపించలేదు. ఒక క్షణం రంగస్థలంలో ఉన్నాడు, మరుక్షణం అతను కంసుడి వద్ద ఉన్నాడు.

మరుక్షణం అతను కంసుడి కిరీటాన్ని తన్నేశాడు, దాని ముఠాలు రాలాయి. కంసుణ్ణి జుట్టు వట్టుకుని తల వంచి, తల అంతటా పిడికిలితో తెగ పొడిచాడు. మోకాలితో గుండెల్లో పొడిచాడు. కంసుడు ఏమీ చెయ్యలేకపోయాడు. అతని మెడలో హారాలు తెగిపోయాయి. చెవిలో పెట్టుకున్న పూలు రాలాయి. బట్ట ఊడి పోయింది. ముక్కునా, చెవులా, నోటా రక్తం చిమ్మేలాగా, కనుగుడ్లు వెళ్ళు కొచ్చేలాగా కంసుణ్ణి కృష్ణుడు పై నుంచి

కిందికి తోసి, చేత్తో నెట్టాడు. ఆ తోపుతో కంసుడి శవం రంగద్వారాన పరిఘ అకారంలో పడిపోయింది.

అదే సమయంలో బలిరాముడు, కంసుడి తమ్ముడైన సునాము ధనేవాడి పైన సంహంలాగా లింగుంచి, వాణ్ణి హత మార్చేశాడు.

కృష్ణుడు కంసుణ్ణి చంపిన చేతులతోనే వసుదేవుడి పాదాలు తాకి సమస్కరించాడు. వసుదేవుడు కృష్ణుణ్ణి గాఢంగా కొగలించుకుని ఆశీర్వాదించాడు. తరవాత కృష్ణుడు దేవకికి సమస్కరించాడు. అమె అతన్ని కొగలించుకుని తల వాసన చూసింది.

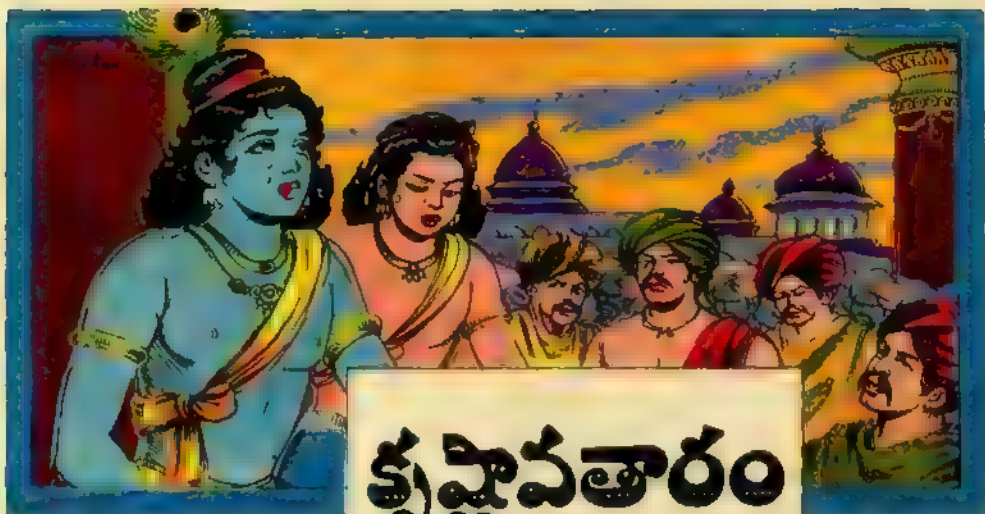
తరవాత కృష్ణుడు ఉగ్రసేనుడికి, పెద్ద లకూ మొక్కి వారి దీవనలు పొంది, అందరినీ వెళ్ళిపొమ్మని చెప్పి, తాను బలరాముడితో సహా తన తండ్రి ఇంటికి వెళ్ళిపోయాడు.

చందమామ

మార్చి 1967

కృష్ణావతారం

కంసుడు చచ్చిన వార్త తెలియగానే అతని భార్య లండరూ మూర్తిభవించిన శోక దేవతలలాగా వచ్చి, తమ భర్త కళిబరం మీద పడి నైనవైనాలుగా ఏడ్చారు. మూడు లోకాలలోనూ కంసుణ్ణి జయించ గలవాడు లేడని వాళ్ళ నమ్మకం. అలాటివాడు ఒక కుర్రవాడి చేతిలో ఇంత దారుణంగా మరణిస్తాడని, ఇంతలోనే తమకు వైధవ్యం సంప్రాప్తమవుతుందని వారు అనుకోలేదు.

కంసుడి తల్లి కూడా తన కోడళ్ళతో బాటు కొడుకు కోసం దుఃఖించింది. అమె తన భర్త అయిన ఉగ్రసేనుడి పద్దకు వెళ్లి, "ఏడుగు పడి కూలిపోయిన కొండలాగా పడి ఉన్న నీ కొడుకును చూసుకున్నావా? వాడికి దహనసంస్కారాలు జరపాలి గదా?

తన బాహుబలంతో కృష్ణుడు రాజ్యాన్ని గెల్చుకున్నాడు. కృష్ణుణ్ణి ఉత్తరక్రియలకు అనుమతించమని అడుగు," అన్నది.

కంసుడి బావ చూసి మరి వెళ్ళిపోదా మన్నట్టుగా నూర్చుడు అస్తమించాడు. అ సంధ్యవేళ యాదవుల మధ్య ఉన్న కృష్ణుడికి కంసుడి భార్యల రోదనలు విస వచ్చాయి. అతని కళ్ళ నీళ్ళు తిరిగాయి. అతను తన చుట్టూ ఉన్న బంధుజనంతో, "నేను అతి బాల్యం మూలాన ఉద్రేకంతో ఎంత మంది స్త్రీలకు వైధవ్యదుఃఖం కలిగించాను! కాని, విజయ అలోచిస్తే, కంసుడి దుర్మార్గానికి మరొక విరుగుడు లేదు. ఈ దుర్మార్గుడిలాగా తన కండ్రిని నిర్బంధంలో ఉంచి తానే రాజ్యం విలినవాడెక్కడైనా

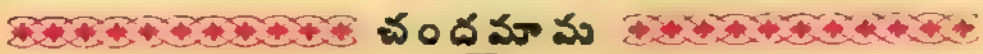
ఉన్నాడా? పాపిని చూసి జాలిపడటం కూడా పాపమే నని చెబుతారు. లోకక్షమం కోరి నే నీ దుర్మార్గుణ్ణి చంపాను. ముందు ఏం చెయ్యాలో కూడా నేను అలోచించే పెట్టాను," అన్నాడు.

అత విలా అంటూండగానే ఉగ్రసేనుడు, శిని మొదలైన యాదవవృద్ధులను వెంట బెట్టుకుని వచ్చి, కృష్ణుడి ముందు కొద్దిసేపు తల వంచుకుని నిలబడి, కన్నీకు కార్చి, తల ఎత్తి, గద్గద కంఠంతో, "నాయనా, అతి భయంకరుడైన శత్రువును హతమార్చి గొప్ప ఖ్యాతి సంపాదించుకున్నావు; యాదవ వంశానికి మహదానందం చేకూర్చావు; అక-

రాజ్యం నీదే. నువ్వే రాజువు. ఏ లోటూ లేకుండా మహా వైభవంగా రాజరికం అనుభవించు. నీ శత్రువు పోయాడు గనక, నీ మనసులో పగ పెట్టుకోక, నా బోటివారి పట్ల అదరంతో ప్రవర్తించు. ప్రస్తుతం కంసుడి ప్రేతవిధి జరగవలసి ఉన్నది. ఇందుకు నువు అనుమతించే వక్షంలో నేనూ, నా భార్య, నా కొడళ్ళూ ఇన్ని నీళ్ళు వదలుతాము. ఆ తరవాత నేను జటావల్క్య లాల్లు ధరించి అరణ్యవాసం చేసుకుంటాను," అన్నాడు.

ఆ మాటకు కృష్ణుడు, "దీనికి నా అనుమతి కావాలా? కంసుడి ఉత్తరక్రియలకు నేను అభ్యంతరం చెబుతానా? ఒక్క మాట చెప్పవలసి ఉన్నది. నాకు రాజ్యంతో పని లేదు. నేను రాజధనం మీది అక కొద్ది కంసుణ్ణి చంపలేదు. వంశద్రోహి, లోక కంటకుడూ కనక లోకహితం కోరి అతన్ని చంపాను. అందువల్ల నాకు వచ్చే శిక్షి-చాలు. అక నేను నా మానాన ఆవులమందల మధ్యకు వెళ్ళి, అడవి జంతువులాగా గోపాలకులతో కలిసి ఆటలూ, పాటలూ సాగిస్తాను. నా మనవి ఒకటి ఉన్నది. నే నీ మాటలు కవటంగా న్యాయంగా సేదైన

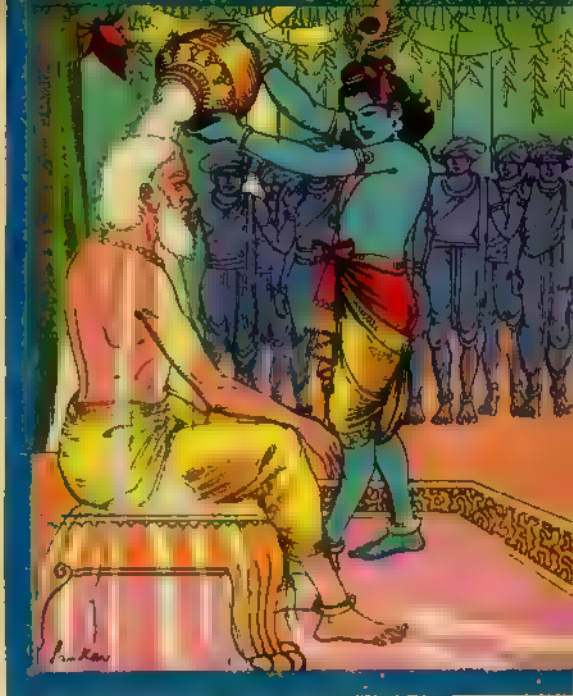

రాజ్యాన్ని సీచుతై నీ కొడుకు హరించాడు. అది చివరకు నీదే అయింది. హయిగా రాజ్యాభిషేకం చేసుకో. ఈ రాజ్యం నేను గెలిచి నీ కిస్తున్నాను. నా మీద వాత్సల్య ప్రేమలున్న పక్షంలో నా కోరిక నిరాకరించ వద్దు," అన్నాడు.

అనటంతో పానివ్యక కృష్ణుడు ఉగ్ర సేనుడికి అప్పటికప్పుడే అందరి మధ్యా రాజ్యాభిషేకం జరిపించేశాడు. ఉగ్రసేనుడు బలరామ కృష్ణులకు చేయించవలసిన సంస్కరణలన్నీ చేయించాడు. కృష్ణుడు పూనుకుని మధురానగరాన్ని పూర్వంకన్న చాలా వైభవంగా తయారుచేశాడు.

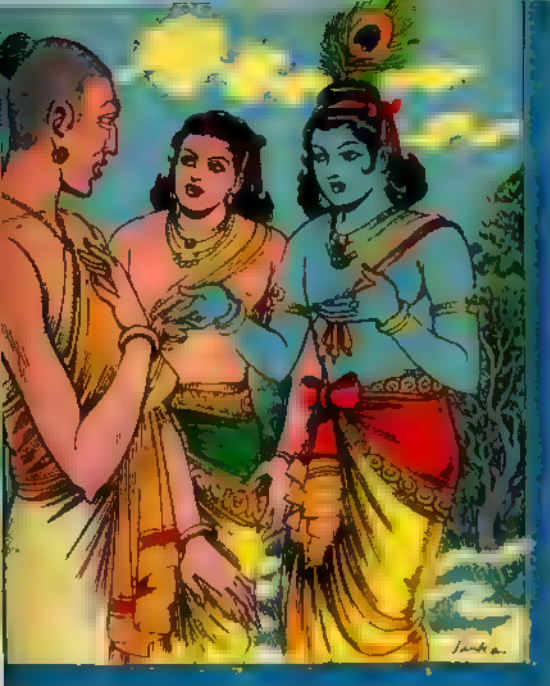
ఒకనాడు అతను బలరాముడితో, "మనం పుట్టిన నాటినుంచీ చదుపూ, సంస్కారమూ, అచారమూ లేకుండా అడవుల వెంటబడి తిరిగాం. ఇప్పటికైనా ఒక గురువు దగ్గర చేరి చదువుకోవటం మంచిది గదా!" అన్నాడు.

ఈ ఆలోచన రాగానే బలరామకృష్ణులు తమ అభిప్రాయాన్ని అయినవాళ్ళకు చెప్పి, వారి అనుమతితో అవంతిపురంలో ఉండే సాందీపను డనే బ్రాహ్మణుడి వద్దకు వెళ్లి, తమ గోత్రనామాలు తెలుపుకుని, చదువు చెప్పమని ప్రార్థించారు. ఆయన వాళ్ళను

తమ కిష్కలుగా పరిగ్రహించి, అరవైనాలుగు రోజులలో నాలుగు వేదాలూ, షడంగాలూ చెప్పాడు. వాళ్ళు వచ్చేందు రోజులలో ధర్మశాస్త్రమూ, తర్కమూ, న్యాయ శాస్త్రమూ, గణితమూ, సంగీతమూ, సైనిక విద్యలూ నేర్చుకున్నారు. యాభై రోజులలో అస్తశాస్త్రం పూర్తిగా అభ్యసించారు. సాందీపనుడు వారి అధ్యయన శక్తి చూసి, "ఏళ్లు మానవ రూపంలోవచ్చిన సూర్య చంద్రులా ఏమిటి?" అనుకుని అశ్చర్యం పొందాడు.

బలరామకృష్ణులు గురువు వద్ద విద్యాభ్యాసం పూర్తిచేసి, ఆయనకు నమస్క

రించి, "మీ దయవల్ల మేము విద్యావంతులమయ్యాం. మా వల్ల మీకు ఏం కావాలి కోరండి. ఎంత దుర్లభమైనా సరే, మీ కోరిక నెరవేరుస్తాం," అన్నారు.

ఆ మాట విని సాందీపనుడు, "నా కొక కొడుకుండేవాడు. వాడు తీర్థయాత్రలు చేస్తూ సముద్రస్నానం చేస్తూండగా ఒక తిమి వాణ్ణి మింగింది. ఆ పుత్రకోశం నన్నిప్పటికీ దహించుకూనే ఉన్నది. నా కొడుకును ఎలాగైనా నాకు తిరిగి ఇప్పించండి, అంతేచాలు," అన్నాడు.

అయిన కొరస గురుదక్షిణ చెల్లించటానికి నిశ్చయించి కృష్ణుడు, అన్న అనుమతి

పొంది, ధనుర్పాఠాలు తీసుకుని సముద్ర తీరానికి వెళ్ళి, సముద్రుడితో, "మా గురువు గారు సాందీపనుడు తన కొడుకును నీలో పోగొట్టుకున్నాడట. అతన్ని మింగిన దుష్టుణ్ణి తక్షణం చూపించు," అన్నాడు.

వెంటనే సముద్రుడు ప్రత్యక్షమై చేతులు జోడించి, "పంచజను డనే రాక్షసుడు తిమి రూపంలో వచ్చి మీ గురువుగారి కొడుకును మింగేశాడు. ఆ రాక్షసుణ్ణి అప్పడే నీ ముందుంచుకాను," అన్నాడు.

మరుక్షణమే సముద్రపు కెరటాలు తిమి రూపంలో ఉన్న పంచజనుణ్ణి తెచ్చి ఒడ్డున పారేశాయి. కృష్ణుడు కత్తితో దాని పొట్ట చీల్చి చూస్తే దానిలో గురువుక్రుడు లేడు, కాని ఒక గొప్ప శంఖం ఉన్నది. దాన్ని చూడగానే కృష్ణుడికి ముచ్చట వేసి, తన ఉపయోగం కోసం ఉంచుకున్నాడు. పంచ జనుడి కడుపులో దొరికింది గనక ఆ శంఖానికి పాంచజన్య మనే పేరు వచ్చింది.

అయితే గురువుక్రుడి సమస్య తీరలేదు. అకుర్రవాడు ఏమై ఉంటాడు? చచ్చిపోయి యమలోకానికే పోయి ఉండాలి. అలా అనుకుని కృష్ణుడు తిన్నగా దక్షిణ దిక్కుగా బయలుదేరి యమలోకానికి వెళ్ళి, సంహార సనం మీద కూర్చుని ఉన్న యమధర్మ

రాజును చూసి, కోపంగా, "మా గురువు గారైన సాందీపనుడి కొడుకును నువ్వు తీసుకొచ్చావు. అతన్ని నాకు తిరిగి ఇచ్చేయి. ఇవ్వకుండా దౌర్జన్యానికి దిగావే, నీ ప్రాణాలు తీస్తాను," అన్నాడు.

యముడు వెణికిపోతూ లేచి విలపిడి, చేతులు జోడించి, "నేను ప్రాణుల పుణ్య పాపాలు నిర్ణయించే వాణ్ణిగాని, ప్రాణాలు తెచ్చేవాణ్ణి కాను. అది మృత్యువు పని," అని చెప్పాడు.

"మృత్యువు కింత పొగరా? మా గురు పుత్రుణ్ణి తీసుకు పోవటమే గాక, మమ్మల్ని ఇంత దూరం తిప్పిస్తాడా? వాడి ఆయువు

మూడింది!" అంటూ కృష్ణుడు వింటికి ఒక దివ్య బాణం ఎక్కు పెట్టాడు. అది చూసి భయపడి మృత్యువు గురువుత్రుడి ప్రాణాలను తిరిగి శరీరంలో ఉంచి తెచ్చి, కృష్ణుడి ముందుంచాడు.

ఈ విధంగా కృష్ణుడు సముద్రుణ్ణి, యముణ్ణి, మృత్యువునూ గడగడ లాడించి, పాంచజన్యాన్ని, ప్రాణాలతో గురువుత్రుణ్ణి సాధించి, తన గురువు దగ్గరికి తిరిగివచ్చాడు. గురువుగారు ఆశ్చర్యంతోనూ, అనందంతోనూ వివశుడై, తన కొడుకుని కొగలించుకుని, అపూర్వమైన గురుదక్షిణ ఇచ్చి నందుకు కృష్ణుణ్ణి వెయ్యివిధాల అశీర్వాదించాడు. బలరామకృష్ణులు మరికొన్ని రోజులు గురువుగా రింట ఉండి, ఆయన పద్ద సెలవు పుచ్చుకుని, మధురానగరానికి తిరిగి వచ్చారు.

వాళ్ళకు ఉగ్రసేనుడు బ్రహ్మాండమైన స్వాగతమూ ఊరేగింపు ఏర్పాటుచేసి, బంధువులనూ, పరివారాన్నీ వెంటబెట్టుకుని వాళ్ళకు ఎదురువెళ్ళి, మేళకాలతో తీసుకొచ్చాడు. బలరామకృష్ణులు వనుదేవుడి ఇంటికి చేరుకుని, తమ విద్యాభ్యాసం అనుభవాలు అందరికీ చెప్పి, సుఖంగా కాలం గడపసాగారు.

చందమామ

జరాసంధుడు మగధదేశానికి రాజు. అతని కుమార్తెలు అన్ని, ప్రాప్తి అనేవాళ్ళు కంసుడి భార్యలు. తన అల్లుణ్ణి కృష్ణుడు చంపి, తన కుమార్తెలకు వైధవ్యం కలిగించాడన్న వార్త విని ఆ కోపంతో, జరాసంధుడు, అనేకమంది రాజులను కూడ గట్టుకుని, ఇరవైవేల అశ్వినిల సేనను వెంటబెట్టుకుని మధుర మీదికి యుద్ధానికి బయలుదేరి వచ్చి, యమునా తీరాన విడిసి, విందుడూ, అనువిందుడూ అనే రాజకుమారులను కృష్ణుడి వద్దకు తన దూతలుగా పంపాడు. వారు ఉగ్రసేనుడి సభకు వచ్చి, ఆ సభలోనే బలరాముడితో సహా కూర్చుని ఉన్న కృష్ణుడితో, జరాసంధుడి మాటలుగా ఇలా చెప్పారు:

"నువ్వు, నీ అన్న పెద్ద మొనగాళ్ళలాగా వచ్చి కంసుణ్ణి, అతని తమ్ముణ్ణి చంపారు. కంసుడు నా అల్లుడు. నా కుమార్తెల వైధవ్యదుఃఖం చూడలేక, నీతో యుద్ధం చెయ్యటానికి వచ్చాను. నువ్వు త్వరగా యుద్ధానికి రా. నువ్వయినా బతికి ఉండాలి, నేనైనా బతికి ఉండాలి; మన ఇద్దరికీ భూమి మీద చేతులేదు. ఎదట నిలబడి నాతో యుద్ధం చేశావా నిన్ను చంపేస్తాను; యుద్ధం చెయ్యలేక పారి

పోయావా, పాతాళంలో దూరినా వెంట తరిమి హతమార్చుకాను. నే నెలాటివాణ్ణో ఆక్రూరుణ్ణి అడిగినా, నీ తమ్ముడు సాత్యకిని అడిగినా చెబుతాడు. రేపి మధురానగరానికి ముట్టడి వేస్తున్నాను. కనక నువ్వు సిద్ధంగా ఉండు."

జరాసంధుడి మాటలుగా దూతలు చెప్పిన ఈ మాటలు విని కృష్ణుడు నవ్వుతూ, "చాలా సంకోచం. నేను ఇన్ని మాటలవాణ్ణి కాను. జరాసంధుడి కోర్పు అణచటానికి నేనే పద్మా మనుకుంటుండగా తానే వచ్చాడు. రానీ. పూర్వం రాక్షసి అతికించిన అతని శరీరాన్ని మళ్ళీ రెండుగా

చీలుస్తాను. కంసుణ్ణి చంపి ఈ రాజ్యాన్ని ఉగ్రసేనుడి కిచ్చినట్లే, జరాసంధుణ్ణి చంపి, అతని కొడుక్కు మగధ రాజ్యాభిషేకం చేస్తాను,” అన్నాడు.

జరాసంధుడి దూతలుగా వచ్చిన రాజకుమారులు కృష్ణుడి చేత సత్కారాలు పొంది వెళ్ళి, అతను చెప్పిన జవాబు జరాసంధుడికి అందించారు.

జరాసంధుడి పేరు వినిగానే ఉగ్రసేనుడు మొదలుగా గల యాదవులందరికీ కాళ్ళు చల్లబడ్డాయి. వారిలో వికామ దాసే యదువృద్ధుడు, కృష్ణుడితో జలా అన్నాడు:

“నాయనా, కమలంలో బ్రహ్మ పుట్టి నట్టుగా ఈ యదువంశంలో నువ్వు పుట్టావు. నువ్వొండగా యాదవుల కే భయమూ ఉండదు. జరాసంధుడికి అంతులేని రాజుల అండ ఉన్నది. అతను యుక్తిపరుడు, దారుణ స్వభావుడు. అతన్ని యుద్ధంలో ఓడించే శక్తి నీ కొక్కడికే ఉన్నది.

కంసుడు బలగర్వితుడై కోటకు ఎలాటి రక్షణలూ లేకుండా ఉంచాడు. ఆయుధాలు సిద్ధంగా లేవు, అవసరపదార్థాలు అంతకన్నా లేవు. విజాని కిది జవాళి దుర్గమే కాదు. అకస్మాత్తుగా శత్రువు వచ్చి పడ్డాడు. అతన్ని ఎదిరించక ఎవరి మానాన వారు చేతులు కట్టుకు కూర్చుంటే ఈ రాష్ట్రం దక్కదు. పూర్వం ముచికుందుడూ, పద్మవంతుడూ, సారసుడూ, హరితుడూ అనే యాదవ రాజులు ఋక్షవంశమూ, వింధ్యమూ, నహ్యమూ అనే పర్వతాలలోనూ, పడమటి సముద్రంలోని దీవులలోనూ శత్రువులకు లొంగని దుర్గాలెన్నో నిర్మించారు. వీరు నలుగురికీ పూర్వమే మాధవుడు ఈ మధురమే పాలించాడు. ఈ నాడు దీనిని బలపరచటం సాధ్యం కాదు. వేరే మరొక దుర్గం ఏర్పాటు చేసుకోవలసిందే. సూచన ప్రాయంగా చెప్పాను. కర్తవ్యం నువే అలోచించు.”

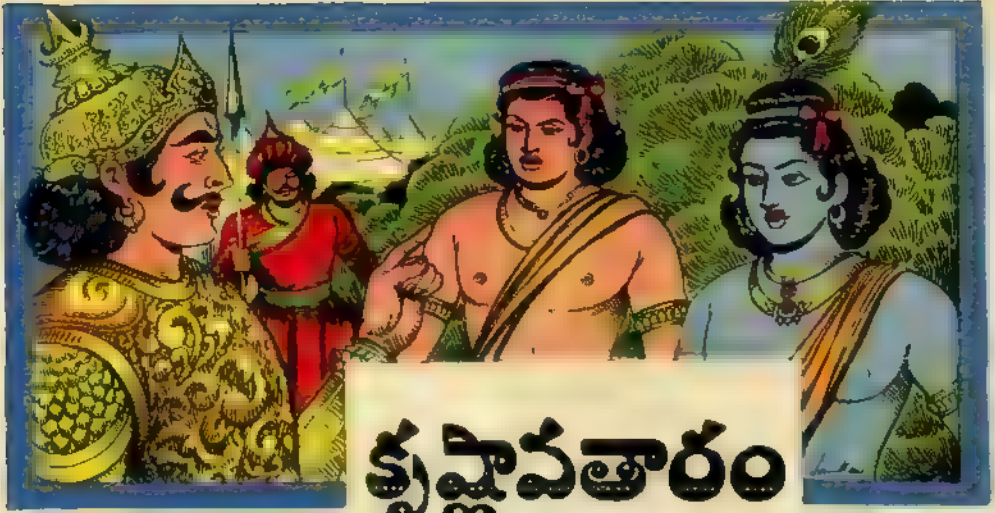

చందమామ

నవంబరు 1961

75
P

కృష్ణావతారం

విక్రదుడు చెప్పిన మాటలు కృష్ణుడు శ్రద్ధగా విని, "దీనికి ప్రస్తుతం ఒకటే ఉపాయం తోస్తున్నది. నేనూ, అన్నా కూడా వెంటనే బయలుదేరి, జరాసంధుడు మొదలైనవారు చూస్తూండగా దక్షిణ దిక్కుగా పోతాం. అప్పు డతను మధురానగరాన్ని ముట్టడించే యత్నం మాని మా వెంట పడతాడు. మేము వింధ్యాద్రి మొదలైన పర్వతాలలో గల దుర్గాలను పట్టుకుని, జరాసంధుడితో యుద్ధం చేస్తాం. మేమిలా చెయ్యటం వల్ల మన కులం వారికి, రాష్ట్ర పౌరులకూ అపద తప్పకుంది," అన్నాడు.

దీనికి అందరూ సమ్మతించారు. బలరామ కృష్ణులు నిరాయుధులై మధుర నుంచి బయలుదేరి, దైర్యంగా జరాసంధుడి

దగ్గరికే వెళ్ళి, "మగధరాజా, నానా దేశాల సైన్యాలను వెంట బెట్టుకుని ఇక్కడికి ఏ ఉద్దేశంతో వచ్చావో చెప్పు. మేము కూడా సహాయం చేస్తాం," అన్నారు.

జరాసంధుడు కృష్ణ బలరాముల రాక విని, కవచమూ, బాణమూ, రెండు అంబుల పాదులూ ధరించి వచ్చి, "మి రిద్దరూ మహా బలవంతులని విని, మిమ్మల్ని యుద్ధంలో గెలుద్దామనే ఉద్దేశంతో నే వచ్చాను. మి ప్రాణాలు తీయకుండా తిరిగి వెళ్ళేది లేదు. తనక మీరు కూడా యుద్ధ సన్నద్ధులై రండి," అన్నాడు.

అత నా మాట అనగానే బలరామ కృష్ణులు కొంచెం కూడా తొణకకుండా, అక్కడి నుంచి బయలుదేరి దక్షిణదిక్కుగా

నడుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయారు. వాళ్ళు అలా అనేక దేశాలూ, నగరాలూ దాటి, వింధ్యారణ్యాలను నమిపించి, సహ్యాద్రి మీది అరణ్యంలో ఒక మహా వటవృక్షం కింద వరశురాముణ్ణి చూశారు.

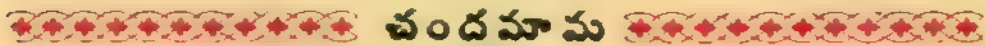
అక్కడ వరశురాముడు శివార్చన చేస్తున్నాడు. ఒక పక్కగా హేమధేనువు, దూడలే నహా కబ్బి ఉన్నది. ఆయనకు ఒక పక్కన స్రుక్ స్రువాలూ, అరణి, కమండలువు, చక్కగా ప్రణవలిస్తున్న అగ్ని ఉన్నాయి. మరొక పక్కన ఒక మహా ధనువు, బాణాలూ, ఖడ్గమూ, గండ్రగొడ్డలి ఉన్నాయి. ఈ విధంగా బ్రాహ్మణ కైత్ర

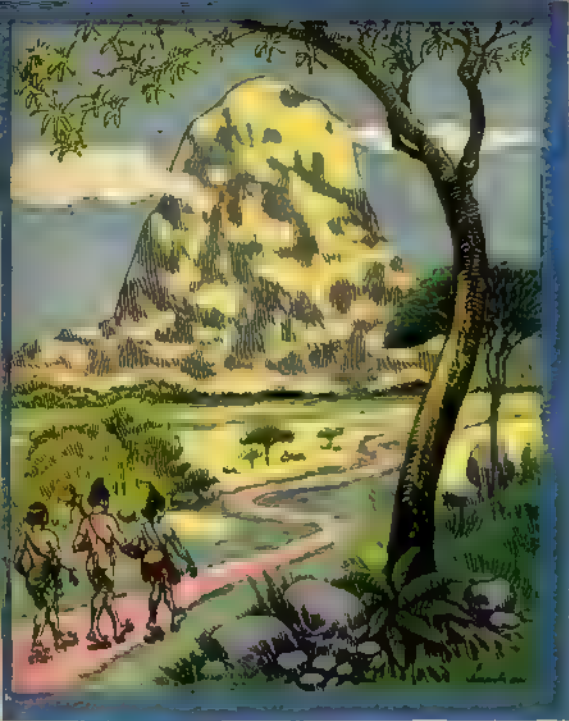
తేజాలతో వెలిగిపోతున్న వరశురాముణ్ణి నమిపించి, బలరామకృష్ణులు ఆయన కాళ్ళకు తలలు తాకేలాగా ప్రణామం చేసి, ఆయనను స్తోత్రం చేశారు.

కృష్ణుడు ఆయనకు తమ కథను సంగ్రహంగా తెలుపుతూ, "మహాత్మా, మా నివాసం యమునా నదీ ప్రాంతాన గల మధుర. యాదవ శ్రేష్టుడైన వసుదేవుడు మా తండ్రి. నా పేరు కృష్ణుడు, మా అన్న పేరు బలరాముడు. కంసుడి భయం చేత మా తండ్రి మమ్మల్ని వృద్ధినప్పడే గోకులానికి పంపెయ్యగా, అక్కడ పెరిగి పెద్ద వాళ్ళమయ్యాము. తరవాత మధురా నగరానికి తిరిగి వచ్చి, కంసుణ్ణి చంపి, అతని రాజ్యాన్ని అతని తండ్రికే ఇచ్చాం. కంసుణ్ణి చంపినందుకు మా మీద అలిగి జరాసంధుడు మా మీదికి పెద్ద సేనతో ఎత్తి వచ్చాడు. నిరాయుధులం కావటంచేత అతనితో యుద్ధం చేసే అవకాశం లేక, అతను చూస్తుండగానే కాలినడకన ఇటుగా వచ్చాం. మే మిప్పుడేం చెయ్యాలో సలహా ఇచ్చి మమ్మల్ని అనుగ్రహించండి," అని కోరాడు.

వరశురాముడు అంతా విని, "మీ రిటు దక్షిణావధానికి రావటం చూశాడు కనక,

జరాసంధుడు తన సైన్యంతో సహా మిమ్మల్ని వెంటించి వస్తాడు. జరాసంధుణ్ణి జయించడానికి అనుకూలంగా ఉండే దుర్గం ఒకటి ఉన్నది. నేను మీ వెంట వచ్చి అక్కడి దిగ విధుస్తాను," అన్నాడు.

ముగ్గురూ కలిసి బయలుదేరారు. వారు కొన్నిరోజులు నడిచి గోమంత మనే పర్వతాన్ని చేరారు.

గోమంతం ఒక మహా పర్వతం. దానికి ఒకే ఒక శిఖరం ఉన్నది. ఆ పర్వతం మీదికి వెళ్ళి ఆ శిఖరాన్ని చేరుకున్నట్లయితే, అక్కడి నుంచి సూర్యుడు ఉదయించే చోటూ, అస్తమించే చోటూ దగ్గరలో

ఉన్నట్టే కనిపిస్తాయని, అనేక లంకలతో వహా సముద్రం కనిపిస్తుందని పరశురాముడు బలిరామకృష్ణులకు చెప్పాడు.

"మీ రీ కొండ మీద నుంచి యుద్ధం చేసినట్లయితే జరాసంధుడూ, అతని వెంట వచ్చిన రాజులూ, ఓడి వెళ్ళిపోతారు," అన్నా రాయన.

ఆ తరువాత ముగ్గురూ అతి వేగంగా పర్వతం పైకి ఎక్కారు.

"మీ శత్రువులు చేరవస్తున్నట్లు ధ్వనులు వినిపిస్తాయి, మీరు మహా జాగ్రత్తగా ఉండండి. ఇక నేను వెళ్ళి వస్తాను," అని పరశురాముడు ఆనేనరికి, బలిరామకృష్ణులాయనను గౌరవంగా సాగనంపారు.

తరువాత బలిరామ కృష్ణులు ఆ పర్వతం మీది గుహలూ, దృక్పథాలూ చూస్తూ గడిపారు. అంతలో జరాసంధుడి సేన అర్ధాటంగా వచ్చి, పర్వతం చుట్టూ విధిసింది. అసేనలో జరాసంధుడి వెంట శిశుపాలుడూ, రుక్మి, చేకితానుడూ, బాహ్లికుడూ, ద్రుపదుడూ, విరాటుడూ, ఉత్తమౌజుడూ, జయద్రథుడూ మొదలైన రాజులున్నారు.

జరాసంధుడు విరందరిని పిలిపించి సభ చేసి, "యాదవ కుమారులు ఈ కొండ మీద ఉన్నట్లు తెలిసింది. పర్వతాన్ని ఎక్క

టానికి వీలుగా రాళ్ళూ, తిప్పలూ ధ్వంసం చేయింతాం. అక్కడక్కడా ఒడిసెల వాళ్ళను ఏర్పాటు చేశాం. పైనుంచి ఎవరు తొంగిచూసినా బాణాలూ, ఈటెలూ విసురుదాం. అపసరమైతే ఈ పర్వతాన్ని పిండి కొట్టి అయినా మనం వచ్చిన పని పూర్తిచేసి మరీ తిరిగి పోదాం," అన్నాడు.

దానికి శిశుపాలుడు, "ఈ పర్వతం దేవతలకే సాధ్యంకాదంటారు. రథాల మీద విశ్రాంతి తీసుకునే మన రాజులు నడిచి దీన్ని ఎక్కగలరా? చాలామందిమి ఉన్నాం గదా అని విరుచుకుపడటం నీతి కాదు, ఉపాయమూ కాదు. బలరామకృష్ణులను పిల్లల కింద బమకట్టపడ్డు. దుర్గం వాళ్ళ అధీనంలో ఉన్నది కాబట్టి, యుద్ధం చేసే కన్న ముట్టడివేసి, వాళ్ళకు అన్నపానాలు లేకుండా చెయ్యటం తెలివైన పని. మరొక ఉపాయం కూడా ఉన్నది. కొండ చుట్టూ నిప్పు పెట్టామంటే వాళ్ళు దానికి ప్రతిక్రియ చెయ్యలేక చిక్కులోపడతారు," అన్నాడు.

చేదీరాజైన శిశుపాలుడు చెప్పిన ఈ ఉపాయం జరాసంధుడికి నచ్చింది.

సైనికులు పర్వతం చుట్టూ ఎండిన మానులూ, పొదలూ, కంపా పేర్చి, గాలి వాలున అవి మండేటట్టుగా నిప్పుపెట్టి,

అ మంటల మీదికి కట్టెలూ, గడ్డి ఎగ దోశారు. వెంటనే పర్వతం చుట్టూ కాల్చిచ్చు బయలుదేరింది. మంటలూ, నిప్పురవ్వలూ, పాగా అకాశంలోకి లేచాయి.

అదంతా చూస్తూ బలరాముడు కృష్ణుడితో, "చూశావా, మన మూలాన ఈ పర్వతాని కెంత దుర్బల కలిగిందో! మనం చూస్తూ ఉడుకోవటం కన్న వేరే అపకర్త ఏముంటుంది? నే నిప్పుడే ఈ జరాసంధుణ్ణా భుజబలంతో చంపేస్తాను. ఇన్ని దేశాల నుంచి, ఇంతమంది రాజులు ఇంత సైన్యాన్ని వెంట బెట్టుకుని యుద్ధానికి వస్తారా? భూమిమీద రాజనెవాడు లేకుండా

చేస్తాను,” అని కొండ మీది నుంచి, కింద ఉన్న సేన మధ్యకు ఎగిరి దూకాడు, ఆ క్షణమే కృష్ణుడు కూడా అలాగే దూకాడు. రెండు మందర వర్షకాలు ఒక్కసారిగా పడితే సముద్రం అల్లకల్లోలమైనట్టుగా, జరాసంధుడి సేన చాళుపాటుకు చెల్లా చెదరయింది. వాళ్ళ పాదఘట్టనతో వర్షతం కొంచెం కుంగి, పాతాళ గంగ పైకి వచ్చి, మంటలు ఆరిపోయాయి.

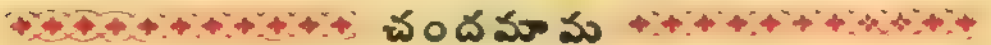
ఆ అన్నదమ్ముల శౌర్య పాహసాలను మెచ్చి, దేవతలు అకాశం నుంచి వారిద్దరికీ రకరకాల ఆయుధాలు అందించారు. ఆ క్షణంలో కృష్ణుడు విష్ణుమూర్తి లాగానూ, అ

బలిరాముడు సహస్రఫణాలు గలి అది శేషుడు లాగానూ కనిపించారు. వాళ్ళిద్దరూ విజృంభించి సైన్యాన్ని ఎడాపెడా వధ చేస్తూంటే రాజులు పారిపోసాగారు.

వాళ్ళను వెనక్కు విలుస్తూ జరాసంధుడు, “యుద్ధంలో వెన్నిచ్చి పారి పోయే వారికి భూటపశ్చాపాతకం లాబిది చుట్టుకుంటుందని పెద్దలు చెప్పారు. మీరంతా మహామహ యోధులై ఉండి, ఇద్దరు గొల్లవిల్ల వాళ్ళకు దడిచి పారి పోకున్నారా? మీరు కాలుతోక్కుకు నిలబడి నన్ను చూడండి. నేనుండగా మీకే అపాయమూ రావివ్వను. ఈ యాదవులను నా బాటాలకు ఎరచేసేస్తాను,” అన్నాడు.

ఈ మాటలు విని పారిపోయే రాజులు వెనక్కు తిరిగి, తమ సేనలను వెనక్కు తిప్పి, బలిరామకృష్ణులను చుట్టుముట్టారు. అంతమంది తమ పైన వివిధాస్త్రాలనూ, శస్త్రాలనూ ప్రయోగిస్తున్నా చలించక, బలిరామకృష్ణులు తమ చుట్టూ ఉన్న సేనను ఉచకోత కోస్తూ, పీనుగు పెంట కుప్పలు వేశారు. రాజులు క్రమంగా వెనక్కు తగ్గసాగారు. అప్పుడు కృష్ణుడు వారితో, “అందరూ వాహనాలెక్కి ఉన్నారు; అందరూ అనేక యుద్ధాలలో ఆరితేరినవారే;

నేల మీద నిలబడి యుద్ధంచేసే మమ్మల్ని ఎదుర్కోలేక వెనక్కు తగ్గటం ఏమీ బాగా లేదు. మిమ్మల్ని ఆధంపెట్టుకుని ఆ జరా నంధుడు దూరదూరంగా ఉంటున్నాడు. అతని కోసం మీరెందుకు చావాలి? అతన్ని వట్టుకురండి, నా యుద్ధ వదిమ చూపి స్తాను," అన్నాడు.

ఈ మాట విని జరానంధుడు, పొరువం వచ్చి, ఒక రథం మీద ఒంటరిగా కృష్ణుడున్న చోటికి వచ్చాడు. అతను కృష్ణుణ్ణి చూసి, "నేనుండగా మధ్య ఈ రాజుల నెందు కవమానిస్తావు? యుద్ధ మంటే అడవిలో పశువులను కాయటం కాదు. నువ్వేదో మహా ఐల పరాక్రమాలు కలివాడి విట. అదంతా నా మీద చూపించినప్పుడు గదా పార్థకమయేది? నువ్వు నిలిచి పోల్లాడు. క్షణంలో నిన్ను యమధర్మరాజు డగ్గరికి పంపేస్తాను," అన్నాడు.

"నా ప్రకాశం తెలుసుకో గరితే నేను ఎదటే ఉన్నాను గద. శూరుడు ప్రగల్భా లాడరాడు. నీ శస్త్రాస్త్రవదిమ చూపించు," అంటూ కృష్ణుడు జరానంధుడి పైన ఎని మిది బాణాలూ, అతని సారధిపైన ఆయిదు బాణాలూ వేశాడు. ఆ క్షణంలోనే ఐల రాముడు జరానంధుడి చేతిలోని వింటని

తన బాణాలతో విరగగొట్టాడు. జరానంధు డికి కావుగా అతని సేనాపతులు, కోశిక చిత్రసేను లనేవాళ్ళు, ఐలరామకృష్ణుల మీదికి వచ్చారు. యుద్ధం అతి దారుణంగా సాగింది. యుద్ధంలో దెబ్బతిని కృష్ణుడూ, ఐలరాముడూ, జరానంధుడూ కూడా ఒకరి తరవాత ఒకరు మూర్ఛపోయారు. జరా నంధుడి పక్షాన కొందరు చచ్చారు. చివరకు జరానంధుడు నిలవలేకపోయాడు. అతనూ, అతని సేనా ఓడి పారిపోయారు. కృష్ణుడు విజయగర్వంలో పాంచజన్యం ఉదాడు.

ఐలరామకృష్ణులు కొంత కాలంపాటు గోమంతగిరి మీదనే విశ్రాంతి తీసుకుందా

చందమామ

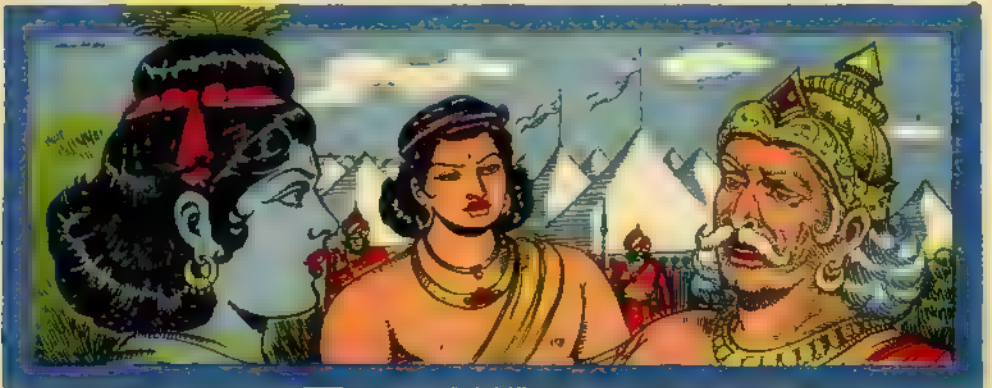
మని విశ్వయించారు. అంతలో ఒక చిత్ర మైన సంఘటన జరిగింది.

జరాసంధుడి వెంట రాజులందరూ వెళ్ళి పోయారు. అయితే చేదిచేశపు రాజైన దమ ఘోషు డనేవాడు, శిశుపాలుడి తండ్రి, తన సేనలతోసహా గోమంతానికి తిరిగివచ్చి, కృష్ణుణ్ణి కలుసుకుని, "నాయనా, నేను మీ మేనత్త పెనిమిటిని. నా పేరు దమ ఘోషుడు. ఈ జరాసంధుడు మరీ దూర్తుడు. కృష్ణుడితో వైరం వద్దని చాలా పార్లు చెప్పి చూశాను, కాని విన్నాడుకాదు. వాడంటే భయంగాని, లేకపోతే ఎన్నడో విడిచిపెట్టి ఉండును. ఇవాళ వాడి ఓటమి చూసి, నాకు అయిన వారందరితో సహా నీ వక్షం వచ్చేవాను. కాని ఏడు బలవం తుడు. ఇంతటితో ఏడి పడ విరగడ అయిం దనుకోకు, మళ్ళీ ఏదో పంక వెతుకుతాడు. ఈ పినుగు పెంటల మధ్య ఇంకా నువ్వు చేనికి ఉన్నట్టు? పొదాంపద. ఇక్కడికి

దగ్గరలోనే కరవీరపురం అని ఉన్నది. దాన్ని పాలించే సృగాల వాసుదేవుడికి నీ పైన చాలా ఈర్ష్య. వాణ్ణి అణచటం అవసరం. ఇవిగో, రెండు ఉత్తమ రథాలు. వీటిని మీ అన్నదమ్ము లిద్దరూ తీసుకోండి," అన్నాడు.

కృష్ణుడు దమఘోషుణ్ణి అభిమానంతో చూసి, "బంధుత్వంతో గూడిన ప్రేమ అంటే ఇలాగే ఉండాలి. నీ మాటలు మాకు మహదానందం కలిగించాయి. నీవంటి వాడి ప్రాపు దొరకటంచేత మేము ధన్యులం. ఇప్పుడు జరిగిన యుద్ధం చూశావుగదా! ఇదే పద్ధతిలో మేము ఎన్ని యుద్ధాలైనా చేయ్య గలం," అన్నాడు.

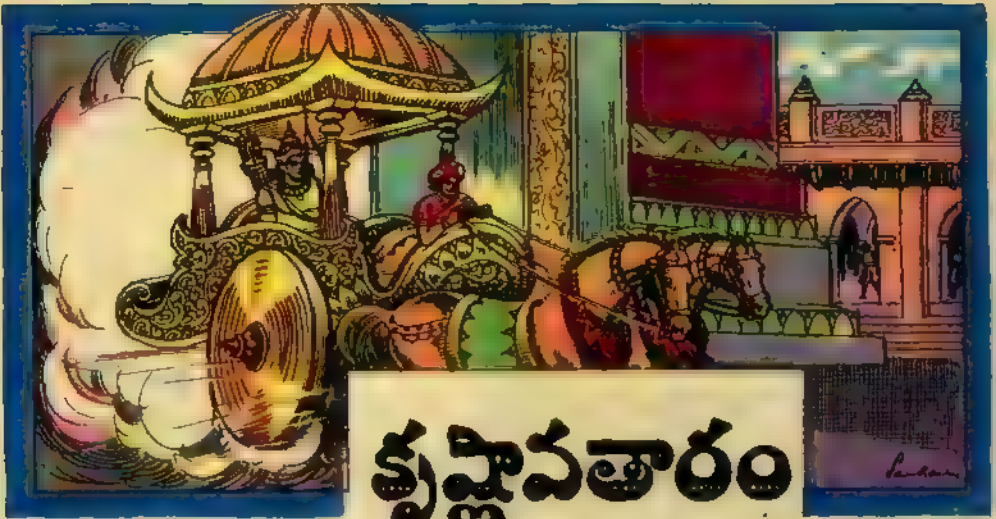
ఆ రోజే బలరామకృష్ణులు రథాలెక్కి దమఘోషుడి బలాల వెంట బయలుదేరి, దారిలో రెండు మజిలీలు వేసి, మూడో నాడు ఉదయం కరవీరపురం చేరి అక్కడ శిబిరం వేశారు.

చందమామ

ఫిబ్రవరి 1967

కృష్ణావతారం

కేరవిరపురం చేరుతూనే కృష్ణుడు అక్కడి కావలివాళ్ళతో తాను ఫలానా అని, నృగాల వాసుదేవుడితో యుద్ధానికి తామంతా వచ్చామనీ, వెంటనే ఆ నృగాలవాసుదేవుడు వచ్చి యుద్ధం చెయ్యవలసిందనీ చెప్పి కబురు చేశాడు. వాళ్ళు వెళ్ళి తమ రాజుకు యీ వార్త చెప్పారు.

ఆ మాట వింటూనే నృగాలవాసుదేవుడు కోపంతో కళ్ళెర్ర చేసి, పూర్వం సూర్యుడు తనను మెచ్చి ఇచ్చిన బంగారు రథం ఎక్కి, బంగారు కవచం ధరించి, అమోఘ మైన విల్లూ, బాణాలు, ఖడ్గమూ మొదలైన అయుధాలు వెంట తీసుకుని, సైన్యాన్ని వెంట రావద్దని చెప్పి, ఒంటరిగా బయలుదేరి వచ్చాడు.

యమధర్మరాజు లాగా వచ్చే నృగాల వాసుదేవుణ్ణి చూసి బలరామకృష్ణులు సంభ్రమం చెందారు. దమఘోషుడు వారిద్దరికీ ఉత్సాహం కలిగించాడు. తరవాత కృష్ణుడు తన రథాన్ని శత్రురథానికి ఎదురుగా నడిపించుకుంటూ వెళ్ళాడు. ఆ మీద ఇద్దరికీ భయంకరమైన ద్వంద్వ యుద్ధం జరిగింది.

ఒకరి పైన ఒకరు బాణవర్షం కురిపించారు. ఒకరు వేసిన అస్త్రాలను ఒకరు ఛేదించారు. కృష్ణుడు తన విరోధి విల్లు విరగగట్టి, సారథిని చంపాడు. నృగాలవాసుదేవుడు లక్ష్మిపెట్టక, మరొక విల్లు తీసుకుని, రథాన్ని తానే నడుపుకుంటూ కృష్ణుడితో, “గోమంతం దగ్గర కొందరు

రాజులను జయించి, ఆ గర్వంతో ఇక్కడికి పచ్చావు. ఆ రాజులు మూఢులు, అల్పులు. నేను ఒంటరిగా వచ్చాను. నువ్వు కూడా ఒంటరిగానే నాతో యుద్ధానికి వచ్చావు. ఇది ధర్మయుద్ధం. ఈ ప్రపంచంలో అద్దరు వాసుదేవు లుండటానికి వీలేదు. అందుచేత నిన్ను చంపి, నేనెక్కణ్ణి వాసుదేవు డని పించుకుంటాను,” అన్నాడు.

కృష్ణుడు వెటకారంతో, “నీలో ఇంకా యుద్ధ వాంఛ ఉన్నట్లయితే నీ ప్రతాపం చూపించు, చూస్తాను. తరవాత నేను చేసే దేదో చేస్తాను. దాన్ని గురించి ఇప్పుడు చెప్పవలసిన పని లేదు,” అన్నాడు.

స్వగాలవాసుదేవుడు అతి వేగంగా కృష్ణుడి పై బాబాలూ, తమరాలూ, చక్రాలూ, గొడ్డళ్ళూ, పరిఘలూ, బిడ్డాలూ ఎనిరి, చీకటి కమ్మే లాగా చేశాడు.

కృష్ణు డది చూసి, “నీ శక్తి చూపావు, చూశాను. ఇదుగో నేను చెయబోతున్నది,” అంటూ తన చక్రాయుధాన్ని అతడి మీద ప్రయోగించాడు. అది మహాభయంకరంగా తిరుగుతూ మెరుపులా వెళ్ళి, స్వగాలవాసు దేవుడి తలను రెండుగా నరికి, కృష్ణుడి చేరికి తిరిగి వచ్చింది.

ఈ విధంగా స్వగాలవాసుదేవుడు యుద్ధంలో చనిపోయాడని విని, అతని అంతఃపుర కాంతలు గొల్లిన ఏడుస్తూ తమ భర్త పడిపోయిన చోటికి పచ్చారు. వట్టపు రాణి తన కొడుకైన శక్రదేవుణ్ణి తెచ్చి, కృష్ణుడి పాదాల మీద పడేసి, ఏడ్చింది. కృష్ణు డామె నోదార్చి, మంత్రులనూ సామంతులనూ, పౌరముఖులనూ, పురో హితులనూ పిలిపించి, శక్రదేవుడికి రాజ్యాభిషేకం చేయించాడు.

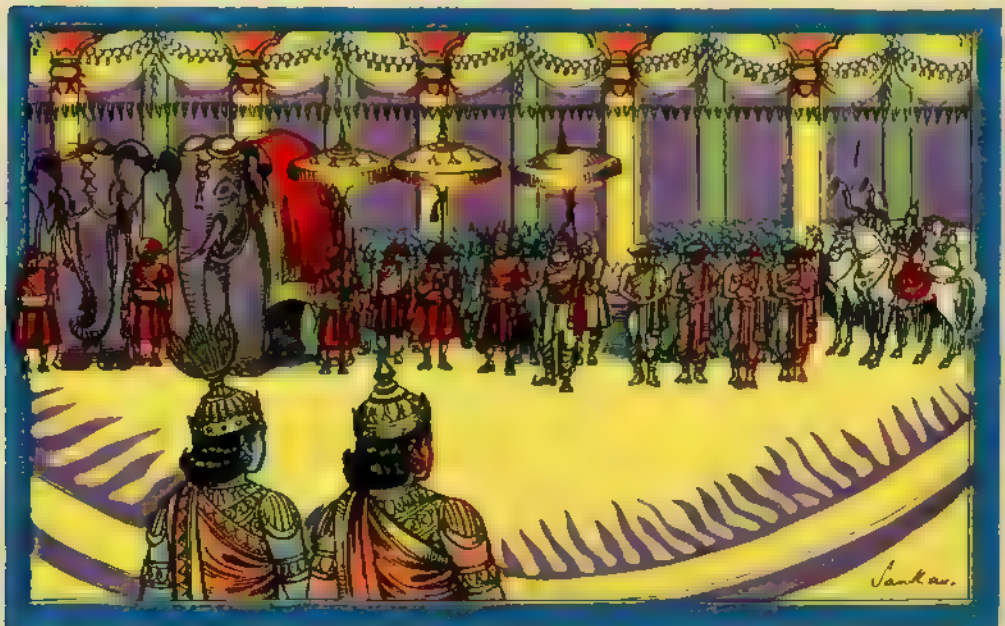
తరవాత కృష్ణుడు మధురకు తిరిగి పోతాడని తెలిసి అతని మేనమామ అయిన దమఘోషుడు, వెళ్ళిపస్తానని చెప్పి, తన సైన్యంతో సహా చేదిదేశానికి వెళ్ళిపోయాడు.

బలరామకృష్ణులు అయిదు రోజులు ప్రయాణించి ఆరో నాటికి మధురా నగరాన్ని చేర వచ్చారు. నగరం అంతదూరాన కనబడగానే కృష్ణుడు పాంచజన్యం పూరించాడు. ఆ శంఖనాదం విని యాదవులు, ఉగ్ర సేనుణ్ణి, ప్రధాన పురోహితులనూ వెంటబెట్టుకుని, ఏనుగులనూ, గుర్రాలనూ, సైనికులనూ ఆయత్తపరిచి, గొడుగులు తీసుకుని, మంగళవాద్యాలతో సహా ఎదురు వచ్చారు. వందిమాగధుల స్త్రాత్రాలూ, బ్రాహ్మణుల ఆశీర్వాదాలూ మారుమోగుతూండగా బలరామకృష్ణులు మహావైభవంగా మధురా ప్రవేశం చేశారు.

కృష్ణ బలరాముల చేత ఓడిపోయి మగధకు తిరిగి పోయిన జరాసంధుడు అపమానంతో కుమిలిపోతున్నాడు. అంతమంది రాజులనూ, అంత సేననూ వెంటపెట్టుకుని పోయి, ఇద్దరు యాదవ కుమారుల చేతిలో ఓడి పారిపోవటం కన్న సిగ్గుబాటు ఇంకేముంటుంది? ఈ అపమానంతో అతనికి మనశ్శాంతి లేకుండా పోయింది.

చివరకు జరాసంధుడు రాజుల నందరినీ తిరిగి నమావేశపరిచి, "పాపిష్టి దేవుడు అనుకూలించక పోయేసరికి మనం, ఇంత బలపరాక్రమా లుండి కూడా ఇద్దరు గోపబాలకుల చేతిలో దెబ్బ తిన్నాం. మనకు

కలిగిన ఈ అవకాశాన్ని కావ్యకంగా ఉండి పోతుంది. అలా కాకుండా చెయ్యాలంటే మనం ఆ యాదవు లిద్దరినీ ఎలాగైనా చంపటం తప్ప మరొక మార్గం లేదు. మీ రందరూ మీమీ సైన్యాలతో మధుర పైకి బయలుదేరండి. మన బలాల ముందు కుద్రులైన యాదవులు నిలవటం కల్గి, అని చెప్పాడు.

ఈ మాటకు అందరూ సమ్మతించారు. ఎందుచేతంటే, వారంతా గోమంతం దగ్గర అవమానం పొందినవారే. పై పెచ్చు వారిలో జరాసంధుడి దా యాదులూ, సగోత్రులూ, మిత్రులూ, బంధువులూ

ఉన్నారు. పాండ్ర, కళింగ, దంతవక్త్ర, కశు పాలి, సాల్య, రుక్మి, గాంధార, త్రిగర్త, భగదత్తులూ, మరికొందరూ కృష్ణద్వేషులు. అంగ, వంగ, విదేహ, కాశ, కరూశ, మద్ర, పాండ్య మొదలైన దేశాల రాజులు కూడా జరాసంధుడి పక్షాన పోరాడటానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. తిరిగి ఇరవైకొక్క అక్షపాతాల సేన సమకూడింది. వాళ్ళు అంచె ప్రయాణాల మీద మధురానగరాన్ని చేరవచ్చి, నగరం చుట్టూ ఉండే కోటలలో యమున పొడుగునా విడిచారు.

కృష్ణుడు మొదలైనవాళ్ళు కోట గోడ లెక్కి చూస్తే జరాసంధుడి సేన ప్రళయానికి ముందుండే సముద్రం లాగా కనబడింది. కృష్ణుడు బలరాముణ్ణి చూసి నవ్వుతూ, "భూభారం తగ్గించటానికి దేవుడి ఏర్పాటు చేసినట్టున్నది," అన్నాడు.

అద్దరూ కలిసి సేనలతో శత్రువును ఎదిరించటానికి సిక్చయించారు.

జరాసంధుడు తన వెంట వచ్చిన రాజులతో తన యుద్ధ తంత్రం ఈ విధంగా చెప్పాడు. వెంటనే సేనలు మధురా నగరాన్ని చుట్టుముట్టాలి. గునపాలతో కోట గోడలు అక్కడక్కడా బద్దలు కొట్టాలి. నగరాన్ని పూర్తిగా నాశనం చెయ్యాలి.

చందమామ

గోమంతపర్యటాన్ని చుట్టుముట్టినప్పుడు ఎవ రెవరు ఏయే దిక్కులలో నిలబడ్డారో, అదేవిధంగా మధుర చుట్టూ కూడా నిల బెట్టాడు జరాసంధుడు.

ఈసారి యాదవులు జరాసంధుడితో యుద్ధమంటే జంకలేదు. నిజానికి జరా సంధుడి బలాలముందు తమ బలాలు ఎందుకూ పనికిరావు, కాని తమ వెంట కృష్ణుడున్నాడు. అదే వారి ధైర్యం. గరుత్మం తుడి జెండా గల రథంలో చక్రం మొదలుగా గల ఆయుధాలు పెట్టుకుని కృష్ణుడూ, నాగలీ, రోకలీ మొదలైన ఆయుధాలు వెంటబెట్టుకుని బలరాముడూ యుద్ధానికి వస్తుంటే చాలా కనులవండువుగా కనిపించింది. వాళ్ళిద్దరూ ఉగ్రసేనుడితోసహా తమ సేనకు ముందుండి నడుస్తూ, జరాసంధుడి సేనను సమీపించారు. తన సేనకు ముందు నిలబడి ఉన్న జరాసంధుడు వాళ్ళను ఎదుర్కొని, కృష్ణుడి పక్కనే ఉన్న ఉగ్ర సేనుడితో, "భోజవంశం వారు రాజ్యా లేలితే, యాదవులు వారికి సేవచేస్తారు. అలాటి భోజవంశంలో పుట్టి కూడా నువ్వు వంశ ప్రతిష్ఠ పొగొట్టుకున్నావు. నీ కన్న మూర్ఖుడుంటాడా? ఈ కృష్ణుడు నీ కొడు కును చంపి రాజ్యం కాజేసి, ఉత్త సహ

సనం మటుకు నీ కిచ్చాడు. వాడు పెట్టే విండాకూడు తింటున్నావు. ఎందుకు? ఏళ్ళు వచ్చాయి! నీదీ ఒక జన్మనా? సిగ్గు లేక ఈ భోగం ఎలా అనుభవిస్తున్నావు? కృష్ణుడికి నువ్వు బంటువు తప్ప రాజువు కావు," అన్నాడు.

కృష్ణు డిది వివి మండిపడి, "గౌరవ నీయుడైన ఉగ్రసేనుణ్ణి నిందించటంలోనే ఉన్నదా ఏమిటి నీ పాపం? ఏమైనా అనదలిస్తే నన్నే అను. నీకు నేనేగదా అనలు విరోధిని? ఆ రోజు గోమంతం దగ్గిర నాతో యుద్ధం చేసినవాడవేగదా. హస్త్యాస్త్ర దంగా మాట్లాడకు. ఈసారైనా పారిపో

కుండా నిలిచి యుద్ధంచెయ్యి, వా ప్రకాశం పూర్తిగా చూతువుగాని," అంటూ జరా సంధుణ్ణి, సారథిని బాబాలతో కొట్టి, అతని విల్లు విరగగొట్టాడు.

ఉభయపక్షాల వీరుల మధ్యా తీవ్రంగా యుద్ధం సాగింది. ఈ యుద్ధంలో ఉగ్ర సేనుడు కూడా గొప్ప పరాక్రమం ప్రదర్శించాడు. ఒకసారి కృష్ణుడికి రుక్మిణీ ద్వంద్వ యుద్ధం జరిగింది. అందులో రుక్మిణి విక్రూర ఓడి తప్పకు పోయాడు.

బలరాముడు చెలరేగి తన వక్షింవాళ్ళను ముందను తోలినట్టు తోలటం చూసి జరా సంధుడు అతన్ని ప్రతిఘటించాడు. ఇద్దరూ

ఒకరి రథాలొకరు ధ్వంసం చేసుకుని, గదా యుద్ధానికి దిగారు. వాళ్ళ యుద్ధం చూడటానికి మిగిలినవాళ్ళంతా యుద్ధం మానేశారు. వాళ్ళిద్దరూ ఒకరి దెబ్బలు ఒకరు తప్పించుకుంటూ, ఒకరి నొకరు గదలతో మోడుకుంటూ, రక్తధారలు కార్చుతూ, భూమి దద్దరిల్లేలాగా, రెండు పెద్ద పులుల మాదిరి యుద్ధం చేశారు. చివరకు ఎవరిని ఎవరూ చంపకుండానే ఆ గదా యుద్ధం ముగిసింది.

ఈ విధంగా కొన్ని రోజులపాటు యుద్ధం జరిగింది. జరాసంధుడు కోరిన విధంగా అతనికి విజయం లభించలేదు. అతని బలాలు రోజు రోజుకూ క్షీణిస్తున్నాయి. అతను ప్రాణం విసిగి, దైవం తనకు అనుకూలించటం లేదనుకుని, తన పక్షి వచ్చిన రాజులనూ, సేనలనూ వెంట బెట్టుకుని మగధకు తిరిగిపోయాడు.

కాని జరాసంధుడు అంతటితో వదలలేదు. ఇదేవిధంగా అతను మధుర మీదికి పద్దెనిమిదిసార్లు దండెత్తి వచ్చాడు. కృష్ణుణ్ణి చంపటం జరాసంధుడి వల్లా కాలేదు, జరాసంధుణ్ణి చంపటం కృష్ణుడి వల్లా కాలేదు. కారణం, జరాసంధుడు మరొకరి చేతిలో చావవలసి ఉన్నాడు.

చందమామ

రోజులు సుఖంగా గడుస్తున్నాయి. బల రాముడికి తన చిన్ననాటి విషయాలన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చి, ఒకసారి గోకులం చూడాలనిపించింది. కృష్ణుడితో చెబితే అతన్ని వెళ్ళిరమ్మన్నాడు, కాని తాను బయలుదేర లేడు. బలరాముడు అరణ్యప్రాంతాలకు తగిన వేషం వేసుకుని ప్రేవల్లెకు వెళ్ళాడు. అతన్ని అంత దూరంలోనే చూసి గోపకులు వరమానందంతో ఎదురు వెళ్ళారు. బల రాముడు కొందరికి దణ్ణాలు పెట్టాడు, కొందరి చేత పెట్టించుకున్నాడు, మరి కొందరిని కొగిలించుకున్నాడు. గోపక లందరూ అతని చుట్టూ మూగితే వారం దరినీ ప్రేమగా పలకరించాడు.

మృద్ధగోవులు అతన్ని తమ మధ్య కూర్చోబెట్టుకుని ఇష్టాగోష్ఠి జరిపారు.

"నాయనా, మవు రావటం గొప్ప విశేషం. ఎటువంటి వాళ్ళకైనా జన్మస్థలం మీద ప్రేమ పొదనటానికి ఇంతకంటే ఎం

నిదర్శనం కావాలి? మీ అన్న దమ్ములు చాణూరముష్టికులను చంపారు, కంసుణ్ణి హతమార్చారు, గోమంతం దగ్గర మహా సేనను జయించారు, నృగాల వాసుదేవుణ్ణి చంపారు, ఎంతో కిర్తి సంపాదించారు. అయినా మవు గోవులను కాచిన చోటు వెతుక్కుంటూ వచ్చావు!" అన్నారు గోపవృద్ధులు.

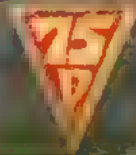
"మీరు పెంచబట్టేగదా మాకి ఖ్యాతి వచ్చింది? మీవంటి బంధువులు కావాలంటే మటుకు దొరుకుతారా? నాకూ, నా తమ్ముడికి ఆ రాజభోగాల మీద మనసు పొదు. ఇక్కడ చిన్నతనంలో గడిపిన రోజులు మరుద్దామన్నా మరవలేం," అన్నాడు బలరాముడు.

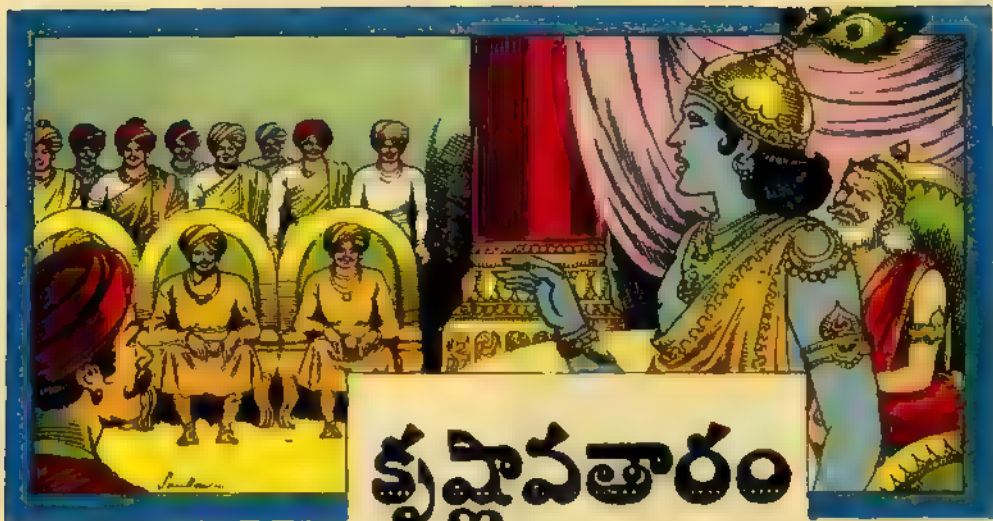
ఈ మాటకు అందరూ సంతోషించి అతను తాగటానికి, తినటానికి ఉత్తమమైన పానీయాలూ, భక్ష్యాలూ పెట్టి ఎంతో ప్రేమతో ఆదరించారు.

చంద్రమామ

జనవరి 1967

కృష్ణావతారం

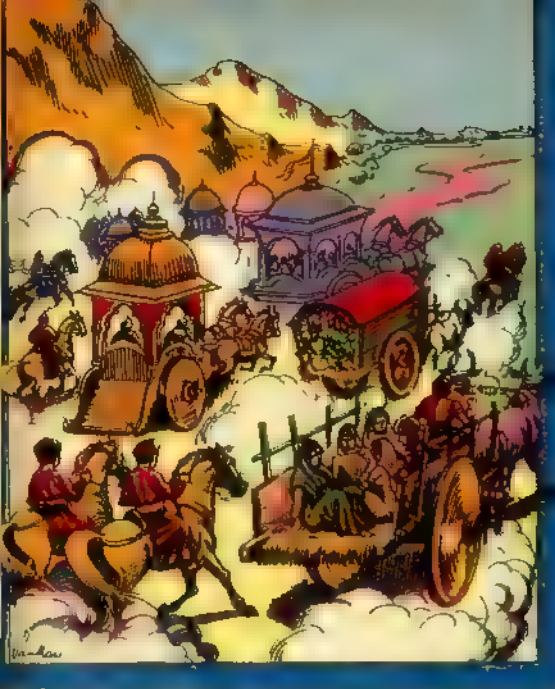
గోకులానికి ఎలాటి బట్టలతో వెళ్ళాడో వాటి తోనే బలరాముడు మధురకు వచ్చి, తిన్నగా కృష్ణుడింటికి వెళ్ళాడు. కృష్ణుడు డతని పాదాలకు నమస్కారం చేసి, స్వాగతం తెలిపాడు. తరవాత అన్నదమ్ము లిద్దరూ వసుదేవుడి ఇంటికి వెళ్ళారు. వసుదేవుడు బలరాముణ్ణి కొగలించుకుని, విశేషాలు అడిగాడు. బలరాముడు గోకులంలో తాను చేసిన ఘనకార్యం ఒకటి చెప్పాడు.

అతను ఒకనాడు తాను కూర్చున్న చోటి నుంచి కాళిందీనదిని విలచి, తన దగ్గిరికి వచ్చి, తన చేత స్నానం చేయించమన్నాడు. కాళిందీనది రాలేదు. బలరాముడికి కోపం వచ్చింది. అతను తన నాగలిని కాళిందికి వేసి లాగాడు. ఆ విధంగా బృందావనానికి

కాళింది కాలువ ఒకటి ఏర్పడి, గోపకులకు చాలా ఉపకారం జరిగింది.

కొంతకాలం గడిచింది. ఒకనాడు కృష్ణుడు యాదవుల సభలో ఒక ప్రతిపాదన ఈ విధంగా చేశాడు :

"మనం నివసించే ఈ మధుర లాటిది ప్రపంచంలో మరొకటి లేదు. ఇలాటి క్షేత్రం కూడా మరెక్కడా ఉండదు. మేం ప్రేవల్లెలో పెరిగినా, పుట్టటం ఇక్కడే పుట్టాం. ఇక్కడికే తిరిగివచ్చి సకలైశ్వర్యాలూ సంపాదించుకున్నాం. అయితే, ఇక్కడ మనకు శత్రుబాధ జూస్తే అయింది. ప్రపంచంలో ఉండే రాజులందరూ జరా సంధుడి వెంట ఎత్తివచ్చి, ఎటువంటి హింసాకాండ జరిపారో మీరు చూశారు కదా!

ఈ ప్రమాదం తుదముట్ట లేదు. మనకు మంచి మార్పలం ఉన్నది. ఏనుగులూ, గుర్రాలూ, రథాలూ ఉన్నాయి. పుష్కలంగా బంగారమూ, రత్నరాసులూ ఉన్నాయి. కాని ఏం లాభం? మన శత్రువులు వచ్చి పడ్డప్పుడల్లా మనం మనకున్నది నష్టపోతున్నాం. ఇది సహించరానిది. అందుచేత మనం అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోవటం నాకు కర్తవ్యమనిపిస్తున్నది. మనం ఉండటానికి మరొక ప్రదేశం చూస్తాను. అక్కడికి పోయి సుఖంగా ఉందాం."

కృష్ణుడు చెప్పిన మాటలు యాదవులకు సరిగా ఉన్నట్టే తోచాయి. జరాసంధుణ్ణి

చంపటం సాధ్యం కాదు. అతని వెనక అడుగులేని సేన లుంటున్నాయి. యుద్ధం చెయ్యవచ్చు. ఆ యుద్ధం ఎప్పటికీ తెగదు. జరిగేదల్లా ఉభయ పక్షాలవారూ నాశనం కావటం. కృష్ణుడు నిరసాయ స్థలం చూపే పక్షంలో అక్కడికి పోవటమే మంచిదని యాదవనాయకు లనుకున్నారు.

కృష్ణుడు యాదవుల నందరినీ ఫలాని చోటికి తీసుకుపోవాలని తన మనసులో నిశ్చయించుకుని, అందరినీ ప్రయాణ సన్నాహాలు చేయమన్నాడు.

ఇదే సమయంలో కాలయవను డనే వాడు మధుర మీదికి సైన్యాలతో సహా బయలుదేరాడని, జరాసంధుడు కూడా అదే ప్రయత్నం ప్రారంభించాడని తెలియ వచ్చింది. ఈ సంగతి వింటూనే కృష్ణుడు, "మనం ఇవాళే బయలుదేరుదాం. ఈ రోజు చాలా బాగుంది," అని తన వారికి చెప్పాడు.

వసుదేవుడూ, ఉగ్రసేనుడూ, బలరామ కృష్ణులూ, వారి వెంట వృష్టి, అంధక పీఠులూ, వారి కుటుంబాలూ, అంతులేని ఏనుగులతో, రథాలతో, గుర్రాలతో, తమ సంపద లన్నిటినీ వెంట తీసుకుని మధురా నగరం విడిచి, పడమటి దిక్కుగా ప్రయాణ మయారు. వారు అలా రోజూ ప్రయాణం

చేస్తూ పశ్చిమ సముద్రతీరాన్ని చేరు కున్నారు. అది అనేక చెట్లతోపులతో కూడు కుని ఉన్న గరువుప్రదేశం. ఆ ప్రాంతం లోనే పూర్వం ఏకలవ్యుడు ద్రోణాచార్యు లను పూజించాడు.

ఏక్కడ ఇళ్ళు కట్టాలో, ఏక్కడ తోటలు పెంచాలో, ఏక్కడ నీటి సదుపాయాలున్నాయో బాగా ఆలోచించి, అక్కడ ఒక అందమైన నగరం నిర్మించి, దానికి ద్వారపతి అని పేరు పెట్టారు. అందరికీ నగరంలో మంచి ఇళ్ళు ఏర్పాటయాయి. యాదవులకు శత్రుభయం తీరిపోయింది. వాళ్ళు సుఖంగా, విశ్చింతగా ద్వారపతిలో జీవించసాగారు. అయితే ద్వారపతి నిర్మాణానికి ముందు చాలా కథ నడిచింది.

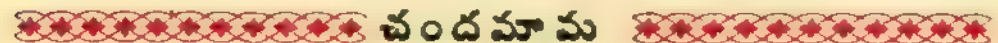
ఎటువంటి శత్రువునూ లక్ష్మిపెట్టని కృష్ణుడు కాలయవనుడికి వెరిచి, మధుర విడిచిపెట్టి, పడమటి సముద్రాన నగరం నిర్మించుకోవటానికి కారణం ఉన్నది. అదొక చిన్న కథ.

ఒకప్పుడు వృష్టి, అంధకతులాల వారికి గర్భ దని ఒక గురువు ఉండేవాడు. అతను ఆజన్మ బ్రహ్మచర్యం అవలంబించాడు. గర్భుడు యాదవుల మధ్య ఉండగా ఒకసారి ఎవడో ఆయనను చూసి, మగవాడు కాదు,

అడది అని అపహాస్యం చేశాడు. యాదవులు ఆ మాట విని ఊరుకున్నారు గాని తమ అక్షిపణ తెలవలేదు.

గర్భుడికి మండిపోయింది. అతను అడవికి వెళ్లి, పన్నెండేళ్ళ పాటు లోహ చూర్ణం తింటూ, అతి ప్రచండమైన తపస్సు చేసి, శివుణ్ణి ప్రత్యక్షం చేసుకుని, వృష్టి, అంధకులను పీడించగల కొడుకు తనకు కలిగేటట్టు వరం పొందాడు. ఈ సంగతి తెలిసి, కొడుకులు లేని యవనేశ్వరుడు, అతన్ని పిలుచుకు పోయి, తన గోవుల మందల మధ్య అతనికి నివాసం ఏర్పాటు చేసి, అతనికి కావలసిన ఏర్పాట్లన్నీ చేశాడు.

గర్గుడు ఆలా గోవుల మందల మధ్య నివసిస్తూండగా ఒక అప్పరస గోవిక రూపంలో అతని వద్దకు వచ్చి, ఈశ్వరాదేశం ప్రకారం గర్భవతి అయి, కాలయవనుణ్ణి కన్నది. ఆ కుర్రవాణ్ణి యవనరాజు తన కొడుకుగా పెంచి, పెద్దవాణ్ణి చేశాడు. కాలయవనుడు గొప్ప తేజోవంతుడూ, పరాక్రమవంతుడూగా పెరిగాడు. అతను ఎంతటి వారిని లక్ష్మిపెట్టేవాడు కాదు.

ఒకనాడు యవనరాజు వద్దకు నారదుడు వచ్చాడు. అప్పుడు కాలయవను డాయనను, "ప్రపంచంలో గొప్ప వీరు రెవరు?" అని అడిగాడు.

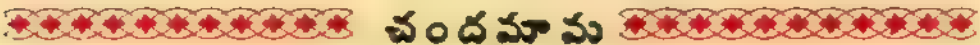

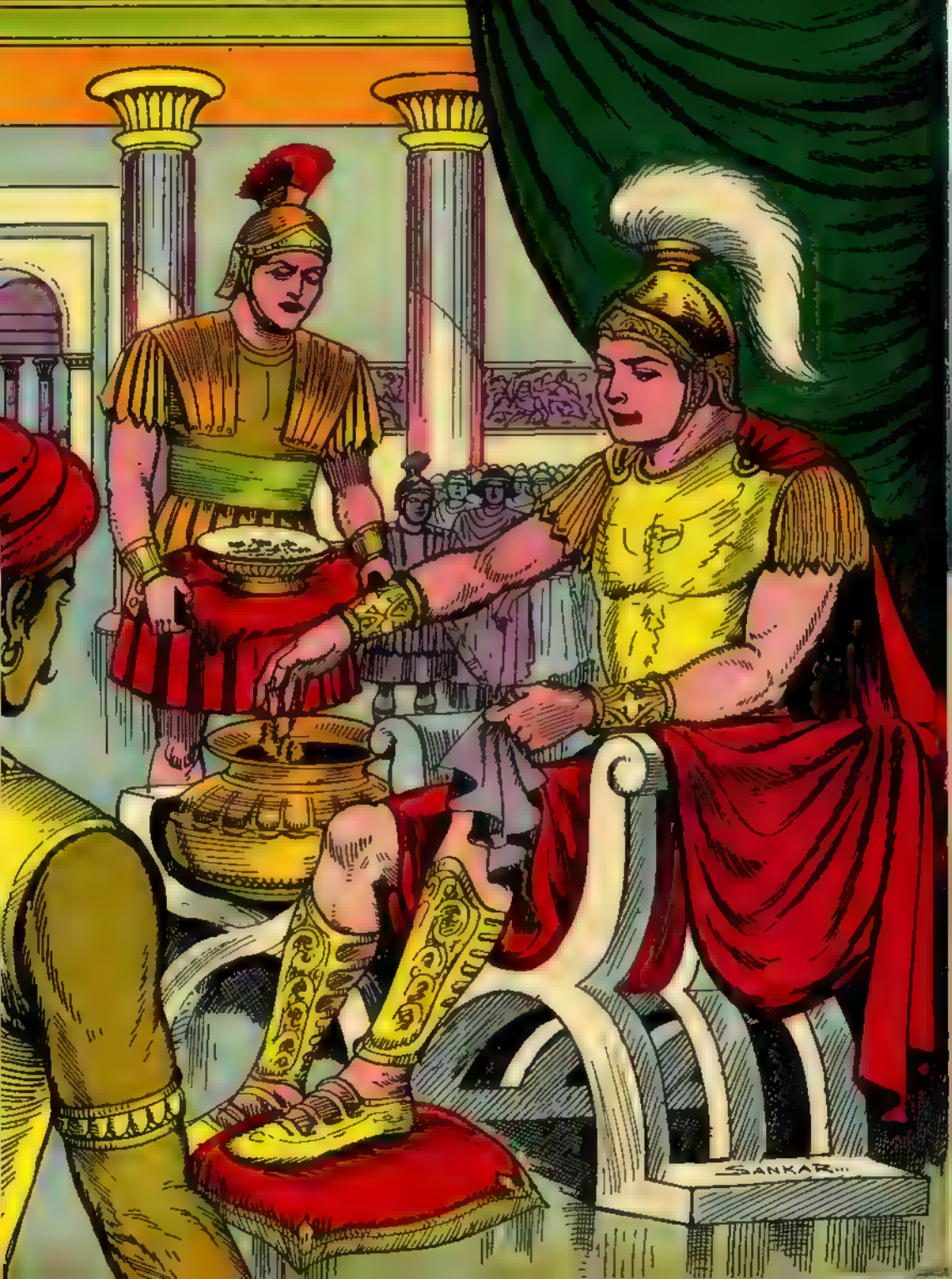
"ఈ నాడు యాదవులను మించిన వీరులు ప్రపంచంలో లేరు," అంటూ నారదుడు చాలా గొప్పగా వర్ణించి చెప్పాడు. నారదుడి మాటలు వింటున్న కొద్ది కాలయవనుడికి మాత్సర్యం పుట్టుకొచ్చింది. శకవంశానికి చెందిన రాజులూ, హేమాలయంలో ఉండే దన్యులూ అత నెలా చెబితే ఆలా నడుచుకుంటారు. అందుచేత వారి నందరినీ చేర్చి ఒక సేనగా తయారుచేసి, వినుగులనూ, గుర్రాలనూ, గాడిదలనూ అమితంగా వెంటబెట్టుకుని, మధుర మీదికి కాలయవనుడు బయలుదేరాడు.

ఈ సంగతి నారదుడివల్లనే వివికృష్టుడు పరిస్థితి అంతా చక్కగా ఆలోచించి, మధుర విడిచి వెళ్ళటమే కర్తవ్యమని నిశ్చయించుకున్నాడు. తానీ నిశ్చయానికి రాగానే యాదవులను హెచ్చరించాడు.

కృష్ణుడు మరొక పని కూడా చేశాడు. అతను ఒక కుండలో ఒక కాలసర్పాన్ని ఉంచి, దానికి వాసెన కట్టి, ఒక దూత చేతికిచ్చి కాలయవనుడి దగ్గరికి పంపుతూ, ఇలా చెప్పమన్నాడు : "ఈ కుండలో ఉన్న కాలసర్పం లాటిదీ కృష్ణుడి పరాక్రమం."

ఆ మాట విని కాలయవనుడు ఏమీ అనక, కాలసర్పం ఉన్న కుండలో కండ

చీమలను కొన్నిటిని వేసి, మళ్ళీ వాసిన కట్టి, దాన్ని తీసుకుపోయి కృష్ణుడి కియ్యమన్నాడు "నువ్వు ఎంత బలవంతుడినైనా, అనేక మంది మధ్య ఒంటరిగా చిక్కితే నీ బలం ఎందుకూ పనికిరాదు," అని కాలయవనుడి సందేశం. దాని అంతరార్థం గ్రహించి కృష్ణుడు మధురానగరం నుంచి, యాదవు లందరితోనూ బయలుదేరాడు.

అతను ద్వారపతి నుంచి నిగాయుధుడుగా, కాలినడకన బయలుదేరి తన శత్రువు ఉండే నగరం చేరాడు. అక్కడి వాళ్ళు కృష్ణుణ్ణి గుర్తించి, "చుట్టు ముట్టండి. పట్టుకోండి," అని ఆర్పాటం

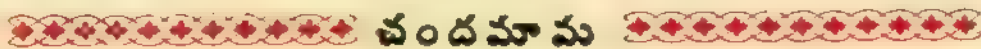

చేశాడు. ఈ లోపల కృష్ణుడి రాక విన్న కాలయవనుడు తాను కూడా నిరాయుధుడూ, పాదచారి అయి కృష్ణుడికి ఎదురు వచ్చి, కృష్ణుణ్ణి సమీపించాడు. కాని కృష్ణుడు అతనికి చేయి ఇవ్వబోయేవాడిలాగా నటించాడు, ఇవ్వకుండానే అతి వేగంగా ఒక గుహలో ప్రవేశించాడు.

ఆ గుహలో ముచికుందుడనేవాడు నిద్ర పోతున్నాడు. ఈ ముచికుందుడు మాంధాత కొడుకు. అతను దేవాసుర యుద్ధంలో చాలా కాలం యుద్ధం చేసి, దేవతలకు విజయం చేకూర్చి, శ్రమతీరదానికి నిద్ర పోబోతూ, తనకు నిద్రాభంగం కలిగించిన వాణ్ణి తన చూపులతోనే భస్మం చేసేట్టు వరం పొందాడు. ఈ సంగతి కృష్ణుడికి తెలుసు. అతను గుహలో ప్రవేశిస్తూనే ముచికుందుడి తల వైపున దాక్కున్నాడు.

అతని వెనకగా గుహలోకి వచ్చిన కాలయవనుడు, నిద్రపోతున్న ముచికుందుణ్ణి చూసి కృష్ణుడే నని భ్రమపడి, కాలితో తన్ని, "ఇలా చావు తప్పించుకుందా మనుకుంటున్నావా? లే, లే. నీ బలం తెలిసింది," అంటూ వికటాట్టహాసం చేశాడు.

నిద్రాభంగం కలిగి ముచికుందుడు లేచి కూర్చుని, కాలయవనుడి కేసి కోపంగా

చూశాడు. మరుక్షణమే కాలయవనుడు, విదుగుపడిన చెట్టులాగా అయి, నిలువునా లేచిన మంటలలో బూడిద అయిపోయాడు.

తరవాత కృష్ణుడు తాపీగా ముచికుందుడి ఎడటపడి, "అయ్యా, నీ విక్కడ ఉన్న సంగతి నాకు నారదుడి ద్వారా తెలిసింది. నా పని నీ మూలాన నెరవేరింది. కృష్ణి పడ్డాను. ఇక వెళ్ళివస్తాను," అన్నాడు.

ముచికుందుడు కృష్ణుణ్ణి చూసి, "అయ్యా, నీ వెవరు? ఇక్కడికి ఏం పని మీద వచ్చావు? నాకు నిద్రాభంగం కలిగించిన ఈ మనిషి ఎవరు? నే నిక్కడ ఎంతకాలంగా నిద్రపోతున్నాను? తెలిస్తే చెప్పు," అన్నాడు.

దానికి కృష్ణు డిలా చెప్పాడు.

"చంద్రుడికి సాటి అనదగినవాడు నహుషుడు. అయిన కొడుకు యయాతి. యయాతికి అయిదుగురు కొడుకులు. వారందరిలోకి పెద్దవాడు యదువు. అ యదువు సంతతిలో వసుదేవు డనే మహానీయుడు పుట్టాడు. ఆ వసుదేవుడికి దేవకి అనే భార్య యందు నేను పుట్టాను. ఆయనకు రోహిణి అనే భార్య యందు పుట్టిన బలిరాముడికి తమ్ముణ్ణి, నన్ను వాసుదేవు డంటారు. నీ కొప్పాగ్నికి అహుతి

అయిన ఇతను కాలయవను డనే ప్రసిద్ధుడు, వరంవల్ల పుట్టినవాడు. మరొకవిధంగా దావనివాడు, నా శత్రువు. నీవు శ్రేతా యుగంలో పుట్టినట్టు విన్నాను. ఇప్పుడు కలియుగం సమీపిస్తున్నది."

ముచికుందుడు గుహ నుంచి బయటికి వస్తూ తిరిగి రాజ్యం చేసుకుందా మను కున్నాడు. కాని తిరా భూమి మీద నంచ రించే మనుషుల అల్పప్రమాణమూ, అల్ప బుద్ధులూ, అల్ప పరాక్రమమూ చూస్తే అయనకు రాజ్యాలేలా లనిపించలేదు. అందుచేత అయన తపస్సు చేసుకోవటానికి హిమాలయారణ్యాలలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

చందమామ

తన ప్రబల శత్రువు చనిపోయాక కృష్ణుడు కాలయవనుడి సేనలోని ప్రధాన ఏనుగులను తన దివ్యాస్త్రాలతో అనాయాసంగా చంపేసి, మిగిలిన సేనలను తన వశం చేసుకుని, అతి వేగంగా వెళ్ళి తన వారిని చేరుకున్నాడు. ఇదంతా జరిగాకనే ద్వారవతీశగర నిర్మాణం జరిగింది.

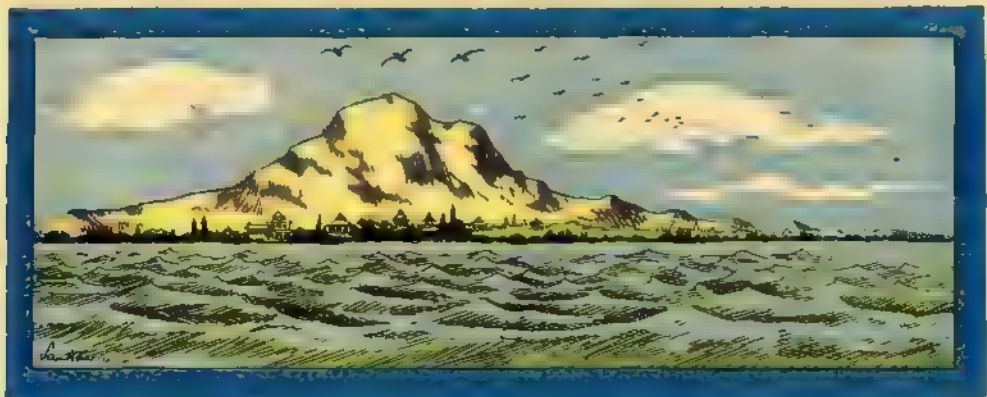
ద్వారవతీ నిర్మాణానికి విశ్వకర్మ సహాయంపొంద నిశ్చయించి కృష్ణుడు ఆ దేవశిల్పిని స్మరించాడు. వెంటనే విశ్వకర్మ ప్రత్యక్షమై, "నన్నెందుకు స్మరించావు? నా వల్ల ఏం పని కావాలి?" అని అడిగాడు.

"స్వర్గంలో ఇంద్రుడి నగరం ఎలా ఉత్తమంగా ఉంటుందో, భూలోకంలో అలా సర్వోత్తమంగా ఉండే నగరాన్ని నాకు కట్ట పెట్టాలి," అన్నాడు కృష్ణుడు.

"ఈ జనాని కంతకూ తగిన నగరం నిర్మించాలంటే ఇక్కడ ఉన్న ప్రదేశం

చాలదు. సముద్రం కొంత వెనక్కు పోయి సప్తయితే, చక్కని విశాలనగరం నిర్మించ వచ్చు," అన్నాడు విశ్వకర్మ.

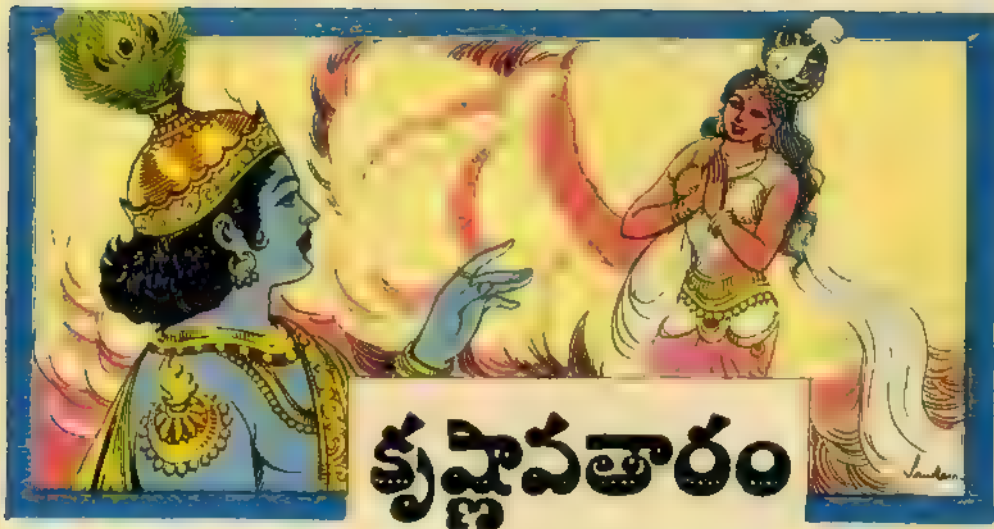
కృష్ణుడు సముద్రుణ్ణి ప్రార్థించాడు. సముద్రుడు ప్రత్యక్షమై, ఎటుచూసినా పన్నెందు యోజనా లుండేటట్టుగా భూమి వదిలి, తాను వెనక్కు వెళ్ళిపోయాడు. అప్పుడక్కడ విశ్వకర్మ దివ్యమైన నగరాన్ని నిర్మించాడు. బంగారపు కోట, అకాశాన్ని అంటే మణిగోపురాలూ, ఎత్తయిన ప్రాసాదాల వరసలూ, హర్యాదలూ, చక్కని రాజమార్గమూ, చైత్యాలూ, సభలూ, చావడాలూ, తోరణాలూ, బురుజులూ, బావులూ, సరస్సులూ, కల్పిత శిలోద్భావాలూ అవతరించాయి. రాజభవనంలో కృష్ణుడు ఉన్న తాసనంలో కూర్చుంటే, యాదవప్రముఖులందరూ సభితురారు. కృష్ణుడు విశ్వకర్మను సముచితంగా సత్కరించి ఇంద్రుని కానికి పంపేశాడు.

చందమామ

నవంబరు 1961

కృష్ణావతారం

ఒకనాటి రాత్రి కృష్ణుడు తన తండ్రి ఇంట ఉండి ఒక ఆలోచన చేశాడు. తన వారికి వైభవపతమైన ద్వారకానగరం ఏర్పడింది. కాని వారికి జీవనం సుఖప్రదంగా జరిగే ఒనరు ఏర్పడలేదు. అందుచేత ఆతను శంఖనిధిని తలుచుకున్నాడు. వెంటనే శంఖనిధి ప్రత్యక్షమై, చేతులు మోడ్చి సమస్కరించి, "స్వామీ, ఎందుకు నన్ను స్మరించావు? నీ ఆజ్ఞ ఏమిటో తెలిస్తే నిర్వర్తిస్తాను," అన్నది.

"నిధిదేవతా, దరిద్రుడు చచ్చినవాడితో సమానం. నా వారిలో దీనులూ, ఆనాధులూ, ఆర్తులూ ఉండగా చూసి సహించలేను. అన్ని ఇళ్ళలోనూ సంపత్నమృద్ధి ఉండేటట్లు చూడు," అన్నాడు కృష్ణుడు.

"చిత్తం," అని శంఖనిధి వెళ్ళి మిగిలిన ఎనిమిది నిధులనూ కలుసుకుని, కృష్ణుడి కొరిక తెలిపింది. వెంటనే ద్వారక అంతటా నవనిధులూ వెలిశాయి. ఆ నగరంలో పేదవాడంటూ లేకుండా పోయాడు.

ఇదే విధంగా కృష్ణుడు మరొకసారి వాయుదేవుణ్ణి స్మరించాడు. వాయుదేవుడు పచ్చి కృష్ణుడికి సమస్కరించి నిలబడ్డాడు.

"వాయుదేవుడా, బలంలో నీకు చాలిన వాడు ఎవడూ లేడు. నా కొక పని చేసి పెట్టాలి. అదేమిటంటే, ఇంద్రుడికి విశ్వ కర్మ సుధర్మ అనే సభ చేసి యిచ్చాడు. మా యాదవులకు కూడలిగా ఒక మంచి సభ అవసరం. అందుచేత నువ్వు ఇంద్రుడితో నా ఆజ్ఞగా చెప్పి, అతని అనుమతి

మీద మా కా సభ తెచ్చిపెట్టు," అన్నాడు కృష్ణుడు. వాయుదేవుడు సరేనని దేవలోకానికి వెళ్ళి, దేవతలతో కృష్ణుడి కోరిక చెప్పి, వారి అంగీకారంతో సుధర్మ అనే సభాభవనాన్ని తెచ్చి, కృష్ణుడికి అప్పగించి వెళ్ళిపోయాడు.

ఈ విధంగా కృష్ణుడు సమస్త లోకాలలోనూ ఉన్న సర్వోత్తమమైన వస్తువులన్ని తెప్పించి ద్వారకలో ఉంచాడు. కృష్ణుడు తాను పై నుండి పరిపాలన నడుపుతూ ఈ విధంగా ముఖ్యస్థానాలలో వారి వారిని నియమించాడు. రాజు ఉగ్రసేనుడు, కాశ్యపుడనే బ్రాహ్మణుడు పురోహతుడు;

వికద్రుడు మంత్రి, వివిధ రాజ్యాంగకాళలు నిర్వహించడానికి వదిమంది యాదవ ప్రముఖులు, మంచి మేధావులైన పృథ్వులు నియమించబడ్డారు. దారుకుడు కృష్ణుడికి సారథి; అస్తవిద్యలో ద్రోణాచార్యుడితో సమానుడనదగిన పాత్యకి సేనాధిపతి.

ఈ విధంగా ప్రజల జీవితాన్ని వ్యవస్థాపించిన మీదట ద్వారక భూలోక స్వర్గంలాగా, అత్యంత వైభవంగా విలసిల్లింది. రైతుకుడికి రేవతి అనే చక్కని కుమార్తె ఉన్నది. అమెను బలరాముడు పెళ్ళాడాడు. అ తరవాత కృష్ణుడికి వివాహమయింది. అదేక కథ.

వింధ్యపర్వతానికి దక్షిణంగా విదర్భ దేశం ఉన్నది. అందులో కుండిననగరాన్ని భీష్మకుడనే రాజు పాలించేవాడు. అయనకు రుక్మి అనే కొడుకుండేవాడు. ఈ రుక్మి మేటి వీరుడు. అతను ద్రుముడనే రాజు వద్ద అనేక అస్త్రాలూ, పరశురాముడి నుంచి బ్రాహ్మస్త్రమూ పొందాడు. అతనికి మొదటి నుంచి కృష్ణుడంటే ఎంతో మత్సరం ఉండేది.

అ రుక్మికి చెల్లెలు రుక్మిణి; గొప్ప తేజస్వతి, అసమాన సౌందర్యవతి. అమె

అందం మూడు లోకాలలోనూ ప్రఖ్యాతి పొందినది. ఆమె గొప్పతనాన్ని మూడు ముక్కలలో చెప్పవచ్చు, కృష్ణుడి ప్రేమకు పాత్రురాలయింది; మన్మథుడు ఆమె గర్భాన తిరిగి జన్మించాడు; మునీశ్వరు లామెను దేవతగా పూజించారు. అంత కంటే ఇంకేం చెప్పాలి?

రుక్మిణిని గురించి తన అత్తలు చెప్ప కుంటూంటే కృష్ణుడు విన్నాడు. అదే విధంగా కృష్ణుణ్ణి గురించి నలుగురూ చెప్ప కుంటూంటే రుక్మిణి విన్నది. ఇద్దరి మన సులలోనూ ఒకరి మీద ఒకరికి అనురాగం పుట్టు కొచ్చింది. దాని ఫలితంగా ఇద్దరూ మన్మథావస్థలకు గురి అయి, వేదన అను భవించారు.

"నేను వరించిన దాన్ని నాకు కాకుండా చెయ్యగలవాడు మూడు లోకాలలోనూ ఎవడున్నాడు?" అన్న ధైర్యంతో ఉన్నాడు కృష్ణుడు. రుక్మిణి మనస్సులో కృష్ణుడి ఆలోచన తప్ప మరొక ఆలోచన లేకుండా పోయింది.

కాని రుక్మిణి కృష్ణుడంటే బొత్తిగా పేరడు. "నందగోపుడి యింట పశువులను కాచిన వాడికి నాకూ పంటేమిటి?" అన్న ధీమాలో ఉన్నాడతను.

ఇలా ఉండగా, మగధ దేశంలోని గిరి ప్రజపురం నుంచి జరాసంధుడు రుక్మిణిని శిశుపాలుడి కిష్టవలసినదని కబురు చేశాడు. శిశుపాలుడు జరాసంధుడి పెంపుడుకొడుకు. వాస్తవానికి అతని తండ్రి దమఘోషుడు. అతని తల్లి వసుదేవుడి తోబుట్టువైన శ్రుత శ్రవ. దమఘోషుడూ జరాసంధుడూ జ్ఞాతులు. అందుచేత దమఘోషుడు, జరాసంధుడు కొరిస మీదట తన నలుగురు కొడుకులలోనూ పెద్దవాడైన శిశుపాలుణ్ణి అతడికి పెంపుడిచ్చాడు.

శిశుపాలుడికి మనీషు డనే పేరు కూడా ఉన్నది.

జరాసంధుడు శిశుపాలుడికి రుక్మిణినిచ్చి పెళ్ళి చెయ్యమని కబురు చెయ్యగానే రుక్మిణి తండ్రి ఆయిన భీష్మకుడు సరే నన్నాడు. నిజానికి భీష్మకుడి ఉదేశం రుక్మిణిని కృష్ణుడికిస్తేనే బాగుంటుందని. కాని రుక్మిణి కృష్ణుడంటే ద్వేషమని ఆయనకు తెలుసు. రుక్మి తన చెల్లెలిని శిశుపాలుడికే ఇవ్వాలన్న ఉదేశం బయటపెట్టాడు. కొడుకుకు ఎదురు చెప్పటం ఇష్టం లేక భీష్మకుడు సరేనన్నాడు.

తన కొరిక ఈడేరినందుకు జరాసంధుడు సంతోషించి తన ఆస్తులైన రాజులందరికీ శుభలేఖలూ, అహ్వనాలూ పంపాడు. అంగ,

వంగ, కళింగ, పాండ్ర, పాండ్య, కాళి, కర్ణాట మొదలైన రాజులనేకమంది పెళ్ళికి బయలుదేరారు. శిశుపాలుడికి తోడుగా వచ్చిన వారిలో కర్ణాట రాజకుమారుడు పాండ్రక వాసుదేవుడూ, ఏకలవ్యుడి కొడుకు ఏర్మవంతు డనేవాడూ, దంతవక్త్రుడి కొడుకు సువక్త్రు డనేవాడూ, ఇంకా అనేకమంది ఇతర రాజకుమారులూ ఉన్నారు. ఈ బలగాన్ని అంతనూ వెంట బెట్టుకుని జరాసంధుడు కుండిసనగరానికి వచ్చాడు.

రుక్మి ఆనేక రథాలనూ, ఏనుగులనూ, గుర్రాలనూ వెంట బెట్టుకుని ఎదురు వచ్చి, జరాసంధుడికి స్వాగతం తెలిపి, సమస్త మర్యాదలూ జరిపి, వచ్చిన వారందరినీ విడుదులలో విప్పాటు చేశాడు.

ముహూర్తాలు పెట్టేవాళ్ళు వచ్చి, మర్నాడే లగ్నం ఉన్నదన్నారు. వెంటనే ఆ విషయం నగరమంతటా చాటింపువేశారు. రాజులందరూ తమ తమ హోదాలకు తగినట్లుగా సేనలను అలంకరించారు. శిశుపాలుడు పెళ్ళికొడుకై తన తోటి రాజకుమారుల మధ్య ఉల్లాసంగా ఉన్నాడు.

ఇక్కడ అలా ఉంటే అక్కడ ద్వారకకు వారదుడు వచ్చాడు. తెల్లని శరీరమూ, బంగారు రంగులో ధగధగా మెరిసే

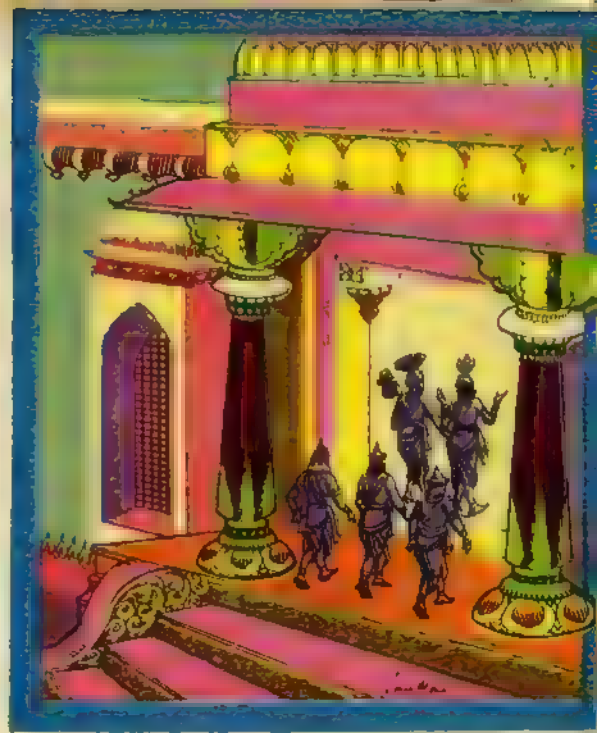

జట్టుముడి, శరీరం మీద ధరించిన చర్మమూ, నెత్తిన నెమలితూకల గొడుగు, గాలి తాకుదుకు నాడు చేస్తున్న విణా— ఈ అవతారాన్ని ద్వారకాపురవాసులు అతి వింతగా చూశారు.

నారదుడు పచ్చాడని లోపలికి కబురు రాగానే, ఉగ్రసేనుడూ, వానుదేవుడూ, కృష్ణ బలరాములూ, మిగిలిన యాదవ ప్రముఖులూ ఎదురు వచ్చి, నారదుణ్ణి సుధర్మ సభాభవనానికి తీసుకు పోయి, ఒక బంగారు ఆసనం మీద కూర్చోబెట్టి, అర్హ్యపాద్యాలిచ్చి సత్కరించారు.

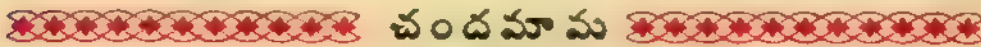
కృష్ణుడు అందరినీ కూర్చోమని, తాను కూడా కూర్చుని, చేతులు బోడించి, "నువ్వు క్షేమంగా ఉన్నావా, నారదా? లోకాలకూ, దేవతలకూ క్షేమమే కదా? లోకాలన్నీ స్వేచ్ఛగా సంచరించే నీకు తెలియని దేముంటుంది? ఒకటి మాత్రం నిజం, నీ రాకకు ఏదో ప్రయోజనం ఉంటుంది. నూ యాదవ పంశానికి ఏదో మంచి చెయ్యగలిగితే నువ్వు వచ్చి ఉండాలి. నీ రాకవల్ల మేము ధన్యులమైనా మనలానికి ఎలాటి సందేహమూ లేదు," అన్నాడు.

కృష్ణుడు చేసిన స్తోత్రపాఠాలకు ప్రీతుడై నారదుడు ఇలా అన్నాడు:

"నువ్వు తలచుకున్నంత మాత్రాన నమస్త ప్రాణులకూ క్షేమం కలుగుతుంది గదా, అన్ని యుగాలలోనూ నీ పాద సేవ లోనే మునుగితేలే నా బోటి వాళ్ళ క్షేమం వరే అడగాలా?"

ఇలా అని నారదుడు తన వీణను శ్రుతి చేసి, కృష్ణుడి సంతోషం కోసరం అత్యంత మధురంగా వాయించాడు; మినాపతారల దగ్గర నుంచి రామావతారం పరకూ గల అవతార కథలను పాటలుగా పాడాడు; తరవాత కృష్ణుడి బాలక్రితలూ, పరాక్రమాలూ, కాళియమర్దనమూ, గోవర్ధనోద్ధరణా, కంసపథా మొదలైనవి ప్రస్తు

తించుకూ చక్కని పాటలు పాడాడు. ఆయన పాటలు విన్న వాళ్ళందరూ తన్నయత్వంలో ముణిగిపోయారు. నారదుడు ఆ పాటలలో కీర్తించిన కృష్ణుడు తమకు ఆత్మీయుడూ, నాయకుడూ అయినందుకు వాళ్ళు ఎంతో గర్వపడ్డారు. నారదుడు పాట చాలించి, వీణ పక్కన పెట్టెయ్యగానే, ఏమేమి కబుర్లు చెబుతాడో వినాలని చాలా ఆతురతగా ఉన్నారు.

అప్పుడు కృష్ణుడు నారదుడి కేసి నవ్వుకూ చూసి, "బాబూ, ఒక్కటి కూడా మీరు పోనివ్వకుండా నేను చేసిన పనులన్నీ ఏ కరు పెట్టావు, చాలు గాని నువ్విప్పుడు

వచ్చిన పని ఏమిటో చెబుతావా? నువ్వు తొరికే వచ్చేవాడివి కావు," అన్నాడు.

అందుకు నారదు డిలా చెప్ప నారంభించాడు:

"దక్షిణ సముద్రతీరాన గోకర్ణ మనే మహా పుణ్యక్షేత్రం ఉన్నది. అక్కడ శంకరుడు దివ్య లింగరూపంలో ఉంటాడు. అదేవుడి ముందు వీణ వాయించి, నంకీర్తన చేసి, భక్తితో అర్చన చేసి, అక్కడి నుంచి కదిలి తుజేరుణ్ణి చూద్దామని బయలుదేరాను. దారిలో కుండిన పురాన్ని ఏలే భీష్మకుణ్ణి చూశాను. అతను కూడా నన్ను చాలా గౌరవించి, నంకోష పెట్టాడు. అయితే అక్కడ నాకు జరాసంధుడు మొదలుకుని భూమి మీద ఉండే రాజులందరూ కనపడ్డారు. వీరంతా ఇక్కడ ఏం చేస్తున్నారని భీష్మకుణ్ణి అడిగాను. అదిగితే, తన కుమార్తెను రుక్మిణిని చేడి దేశపురాజైన శకుపాలుడి కిచ్చి పెళ్ళి చేస్తూ అందరినీ అహ్వానించాననీ, రేపు ఉదయమే లగ్నమని చెప్పాడు. నరే, ఈ ముక్క నీ చెవిని వేసి పొదామని వచ్చాను."

నారదు డింకా ఇలా అన్నాడు:

"నీ మనసులో ఆ రుక్మిణిని నువ్వు కోరుకున్నావు. ఆ భీష్మకుడేమో ఆ పిల్లను

నీ పగవాడి కిచ్చి పెళ్ళి చేయ సంకల్పం
చాడు. ఈ పెళ్ళి నిర్విఘ్నంగా జరిగి
పోతుంది. ఇలాగే జరిగిపోయితే నీకు ఎంత
అవకీర్త చూడు. అందుచేత ఏం చేస్తా
వంటి. ఉగ్రసేన మహారాజును వెంట
బెట్టుకుని, సాత్యకిని, మిగిలిన యోధు
లనూ, సేనలనూ తీసుకుని ఈ పూటే
బయలుదేరు. అక్కడికి వెళ్ళి, అక్కడ
చేసిన రాజుల మూకలను చావబాది,
సంతోషంగా ఆ పిల్లను తెచ్చుకో. నీ దగ్గర
నుదర్శనచక్రం ఉండగా అసాధ్యమేమిటి?
ఇంకో సంగతి చెబుతాను విను. నేను
ఆ కాశీమార్గాన అదృశ్యంగా ఉండి,
ఆ చుక్కెనీ లీలోద్ధానంలో తన చెలికత్తెల
మధ్య కూర్చుని కంట తడి పెట్టుకుంటూ
డటం చూశాను. నిన్నే తలుచుకోవటమూ,
నిన్ను గురించే మాట్లాడటమూ, నిన్ను
చూడటం కోసం ఆరాటపడటమూ తప్ప
ఆ పిల్లకు మరొక ప్రపంచమే ఉన్నట్టు లేదు.

పాపం, ఆ పిల్ల స్థితి వర్ణనాతీతంగా ఉన్నది.
నున్నటి చెక్కిళ్ళు వడిలిపోయి, కన్నీడతో
తడిసి ఉన్నాయి. మెడలో ఒంటి పేట
హారం తప్ప లేదు. పాపిట చెవిరిపోయింది.
జుట్టంతా రేగి ఉన్నది. చూపిరి విడిచినప్పు
డల్లా ప్రాణం పోతుందేమో నన్నట్టుగా
తోస్తున్నది. శరీరం కలపించిపోతున్నది.
చెలికత్తెలు ఎన్ని నైత్యవచారాలు చేసినా
ఏమీ ఫలితం లేకుండా ఉన్నది. వాళ్ళు
నీ పేరు తప్ప మరెవరి పేరెత్తినా చచ్చి
పోతానని చెలికత్తెలతో అంటున్నది. నిజంగా
అమెను చూస్తే ఎంత కటికవాడికి కూడా
గుండె కరిగిపోతుంది. సహజ కరుణా
స్వభావుడివైన నువు ఏ మాత్రమూ చూస్తూ
ఉండకోదగదు. పాపం, ఆ చుక్కెనీ ప్రాణాలు
ఎలాగైనా కాపాడు. కాపాడటం నీ పంటి
వాడికి ధర్మం. ఇక నేను వెళ్ళివస్తాను.”
ఈ మాట కాస్తా అని నారమడు తన
దారిన కాను వెళ్ళిపోయాడు.

వందశుశు

1954

సాగాయి. కలువలు ముడుచుకు పోయాయి. సూర్యోదయమయింది. కృష్ణుడు కాల కృత్యాలు తీర్చుకుని, చక్కగా అలంకరించుకుని, తన పరివారాన్ని వెంట బెట్టుకుని, విడిది నుంచి రథం మీద బయలుదేరాడు. దుక్కిణిని చూడాలన్న కోరిక అతన్ని తీవ్రంగా అనేకించింది.

రాజసభలలో దుక్కిణిని చెలికత్తెలు చక్కగా అలంకరించి ముస్తాబు చేశారు. అలంకరణ పూర్తి కాగానే ఆమె ఒక బంగారు పల్లకిలో ఎక్కి, చెలికత్తెలు వెంట రాగా, నగరం వెలవల ఉండే గోరీదేవిని అర్చించి రావటానికి బయలుదేరింది. ఆమె అలంకరణ దగ్గర పల్లకి దిగి, లోపలికి చెలికత్తెల మధ్య నడిచి వెళ్ళి, దేవికి మొక్కి, "తల్లీ, నాకు కృష్ణుడే భర్త అయ్యేట్టు అనుగ్రహించు," అని ప్రార్థించింది.

దుక్కిణి గోరీఅలయం నుంచి బయటికి వచ్చే సమయానికి కృష్ణుడు అక్కడికి వచ్చి, మొట్ట మొదటిసారిగా ఆమెను చూశాడు. ఆమె అప్పటి పాలసమ్మేదం నుంచి వైకి వచ్చిన అమ్మీలాగా అతనికి కనిపింది. బ్రహ్మస్థైర్యంలో ఆమెని సాంవత్సర పరిమూడు లోకాలలో చూసినా ఉంటుందని అతనికి కోవలేదు. ఆమెను గురించి

విస్తదానికో కలిగిన ఉద్రేకాన్ని ఎలాగో భరించాడు గాని, ఆమెను కళ్ళ ఎడట చూస్తూ పేమెద్దేగావు సిగ్గహించు కోవటం అతనికి సాధ్యంగా కనబడలేదు.

దుక్కిణిని తన దాన్ని చేసుకోవటానికి తగిన చొటూ, సమయమూ వైవికంగా అతనికి కలిగి వచ్చాయి. ఇలాంటి అవకాశాన్ని పోగొట్టు కోవటం అనివేకం అని అతను తనలో అనుకున్నాడు.

ఇదే సమయంలో దుక్కిణి కూడా కృష్ణుణ్ణి మొదటిసారిగా చూసింది. అతనే కృష్ణుడని చెలికత్తె లామెకు చెప్పారు. ఆమె అతని కని ఒక్కొక్కా కళ్ళు చేసుకుని చూసింది.

జలరాము తాను విజయకుండా ధ్యానం చెప్పుకున్నాడు. అకస్మాత్తుగా అని నిశ్చయమందు కనిపించేసరికి అమెను అక్కర్తమూ, కంపమూ, అనందమూ ఒక సారిగా కలిగాయి. అమె కళ్ళు చల్లగా చెప్పు గిట్టాయి. సమాధిస్థితి లోకి చెళ్ళి పోయిన యోగిలాగా అమె తనను తానే మరచి పోయింది. అమె అలా అయిపోవటం చూసి చెలికత్తెలు భయపడ్డారు.

జలరామ బలరాముడు చెప్పే కృష్ణార్థ కలంకం వచ్చారు. కృష్ణుడు తాను చేయదలచిన పనుల గురించి అక్కడ నుండి హరిశ్చంద్రుని అమాంశంగా

కొగిలించుకుని ఎత్తెత్తెత్తి అసలధురమీద పెట్టాడు. ఇక్కణి చెలికత్తెలు కంపించి పడ్డాయి. సమీపంలో ఉండే భటులు కృష్ణుడి మీదికి రాసాగాడు. బలరాముడు చెట్టుపట్టి పడి, మీదికి వచ్చే రథాలనూ, ఏనుగులనూ, గుర్రాలనూ, సైనికులనూ చావమోది, చెళ్ళ చెడరు చేశాడు.

ఈ అర్చాటం విని, ఉగ్రసేనుడూ, సాత్విక, కలదుర్ముడుడూ, పెదురభుడూ, ప్రసాదెత్తు కలదుర్ముడు కలదుర్ముడు భక్తి పడులు తమ తమ ఒలాలతో వచ్చి బలరాముడికి అంబగా నమించి, కృష్ణుడిలో, "నువ్వు కలదుర్ముడు తీసుకుని ద్వారకకు వెళ్ళిపో. ఇక్కడ నుంచే వాళ్ళుండరి సంగతి మీమీ చూచుకుంటారు" అన్నారు.

వీరులా ముద్దానికి సిద్ధపడుతూ ఉండి, ఇక్కణి అంగరక్షకులలో భటులలో చావగా మిగిలిన వాళ్ళు ఎళ్ళి. ఇక్కణి అపహరణం గురించి కృష్ణుడికి, బలరాముడికి, కలదుర్ముడికి, వారి తెంటు పచ్చిన రాజులకూ తెలిపాడు. అంతేమీ ఈ వార్త విని ఆశ్చర్యపడితాడు. "ఇంతమంది మహాయోధులకు ఉదయంగా కృష్ణుడింట పని చేశాడే! వాడి కలం గురించి పూరి హాసం, ఎంత ధైర్యం!" అనుకున్నారు.

యుద్ధమునందు ముందుగా సేన
లన్నీ భీమ, భీమభీమ, ముద్దున
వాద్యములు వాడెను. అట్లుపాటగా
మధ్యమునందు తులసిదాస, రథం
మీద రుక్మిణిని ఉంచుకుని పోతున్న
కృష్ణుని గురించి అన్న యాదవ
సేనలనూ చేర వచ్చారు.

బలరాముడు సేనలైన యాదవ వీరులు
తమ సేనలను ఆవి, జరాసంధుడి బలా
లతో ముట్టడింపగలరని యాదవ
సేన పెట్టెను. మరల మరల పెద్దవి.
అయితే అది సేనల ముట్టడి
రక్తపాతం జరిగింది. ఉభయ పక్షం

పక్షాలూ వ్యూహ యుద్ధాల చేశారు.
సాత్యకి, జరాసంధుడూ మహా దానియైన
యుద్ధం చేశారు. కృష్ణసేనడూ, అశ్వమేడూ
కలిసి దురిగివచ్చి తో యుద్ధం చేశారు.
ఇరుపాదలు ముగుసు యాదవ వీరులతో
పరిపూరితపాదాడు. కృతవర్మనూ హంద్రక
వా. జేవుడికి యుద్ధం జరిగింది.

అందరికన్న బలరాముడు మహా భయం
గలవాగా కృతనాశనం చేశాడు. అతని
పక్షం జరాసంధుడు కూడా చాలా దారు
ణంగా యుద్ధం చేశాడు. చివరకు బల
రాముడి అతన్ని గదా యుద్ధంలో మూర్ఛ
పోగొట్టాడు. వెంటనే జరాసంధుణ్ణి అతని
సారిధి రథం మీద పెట్టుకుని, దూరంగా
తీసుకుపోయాడు. అది చూసి సేనలు పలా
యనం సాగించాయి. ఆ పారిపోయే వాళ్లను
నెలకొని మురింత తనమాడు. సాత్యకి
కృష్ణుల పూరించటం విన్న కృష్ణుడు, జరా
సంధుడు పో దొంగపట్టు గదాంచి, తన
పాంచజన్యాన్ని ఉదాడు.

అప్పుడు కృష్ణుని కృష్ణపాదాద్వా
ద్యుక్తం చేసి జరాసంధు. కృష్ణు
రాజులను చంపి ని
సమయంలోనే, రాజ
కృష్ణుని ఉన్న రుక్మి కూడా అ వార్త

చంద్రమామ

ఏప్రిల్ 1968

శృష్టావతారం

యోద్యులు జరాసంధుడు మొదలుగాగల రాజుల సేనలను ఓడించి, విజయోత్సాహంతో సుహృదాచార్యులు చేస్తూ, విజయమందుకులు మోగిస్తూ, బలరాముణ్ణి సాక్షాత్తుని ముందుంచుకుని ద్వారకకు తిరిగిపోయాడు.

శృష్టుడు దుష్కిణిని తీసుకుని వెళ్ళి సోగానే శ్రుతవద్దుడు దుష్కిని తన రథం మీద కూర్చో బెట్టుకుని బయలుదేరాడు. అయితే దుష్కి, తన చెల్లెల్లై దుష్కిణిని తీసుకు రాకుండా కుందినపురం ప్రవేశించి సని ప్రతిష్ఠ చేసి ఉన్నాడు. ఆ ప్రతిష్ఠ విఫలం అయింది గనక, అతను భోజనకలక మనే సంగరం నిర్మించి, అందులోనే ఉండిపోయాడు.

జరాసంధుడు మూర్ఖు తెలియకనే, చెల్లెలవద్దైన తన సేనలను తిరిగి ఏకం చేసుకుని, పూర్తిగా నష్టం పాలైపోయిన కురుపాండవుల వెంట బెట్టుకుని తన దేశానికి వెళ్ళిపోయాడు.

యాదవవృద్ధులు శృష్టుడి వివాహానికి ముహూర్తం నిశ్చయించి, బంధుకోటికి, ఇతర రాజులకూ ఆహ్వానాలు పంపారు. రాజులకుకు పెళ్ళిముస్తాలు బంగింది. మణులు కూర్చి గోదలను కుంకుమపువ్వుతో తుడిచి భగభగా మోసేటట్టు చేశారు. బంగారు వ్రాతలకు శభర గుర్తలు ఉండేవి, వాటి పై నున్న చెక్కరపు పనితనం అందరికీ కనపడేలాగు చేశారు. గచ్చునెలల మీద శస్త్రాని వీరు పాసి రుద్ది మెరుగు

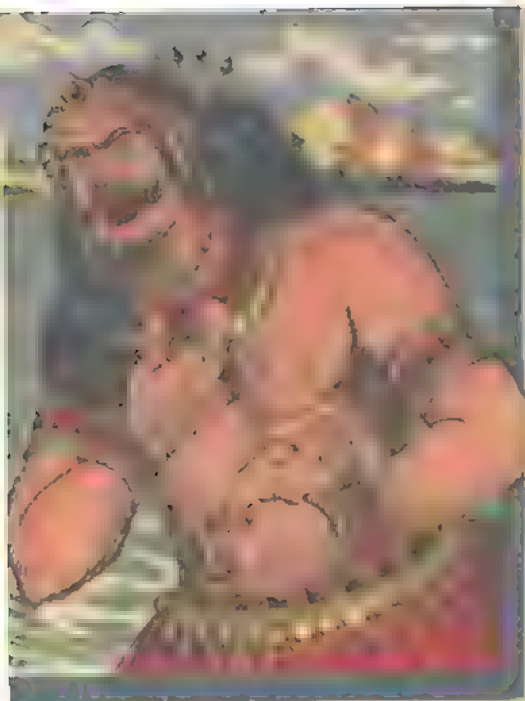
కృష్ణుని పెళ్ళి అతని బంధువులూ, అనేకమంది రాజులూ తమ వైభవాలు ఉల్లిపడేశాగా, రథాలనూ, ఏనుగులనూ, గుర్రాలనూ వెంట బెట్టుకుని ఎంతో స్నేహ భావంతో వచ్చారు. కృష్ణుని చూసి తమ తపస్సులు ఫలించి బేనుకుందామని ముసురు వచ్చారు. ఇంకా, నాచుగు వస్త్రా

ఇట్లు చెప్పినట్లు, బాహ్యముల నేనా
 వ్యక్తియనా, రావాలికు మంచి మాగ
 యిలు చేసి నవారలూ, స్త్రీలు తిరుగాడు
 తొలకై వారి ఆధారముల వ్యక్తి, ఏమగు
 యుకారలూ, గుర్రాల సరియైనా, ఇట్లు
 వాదలూ, అలాగన చెప్పుదురునులూ,
 అట్లెరికి చాలా సుదదిగా ఉన్నది.

నానగు బంగారు స్తంభాలతో కళ్యాణ
మంచమ కట్టి, మాణిక్యాలతోనూ, పుష్పాల
తోనూ అలంకరించి, రంగవల్లులు చిత్ర
విచిత్రంగా వదిలి, అందులో మోసమయ
మమన వేదిక మీద కృష్ణుడు కూర్చు
న్నాడు. అలరేడుస్తూ ఉగ్రసేనయూ, బం
ద్యయూ, కులరాముడూ, సుమన్యులూ,
మునులూ కూర్చున్నారు. పురోహతుడు
ఆగ్రీమంకుల చేసి వేల్పుతున్నాడు.

ముహూర్తం పెచ్చింది. సాగుమార్గానికి, సాందర్భానికి, సాభాగ్యానికి, సాశిల్పానికి ప్రతిమీదగా ననిమించే దుక్కిణిని కృష్ణుడు పాణిగ్రహణం చేశాడు. అతని ముద్ర ముత్యుడువులు లక్షలరూపాయలు, అకాశం

నుండి చేతకావులు పుష్పాలనూ ఒకేసారి చల్లారు. బాహ్యమున, ఆకర్షణను చేశారు. కృష్ణుడు తన తల్లిదండ్రులకూ, పెద్దలకూ మున్నంగులచేసి, వారి ప్రవర్తనలు పొందాడు. తరివారి ఆతను అనుభవానుభవైత బాహ్యములకు వినిమిదివల వఖాలూ, పదకొండు వల అయిదువందల వసుగులూ, అంతులేని గురాలూ, ఆవులూ దానం చేసి, నగలనూ, బంగారాన్నీ, వెండినీ, దానదానాలనూ కానుకలుగా ఇచ్చి, నూతులూ, మాగధులూ, నర్తకులూ, వంది వైకాళికులూ ముదలై వారికి అంతలేని బహుమానా లిచ్చి, అందరికి భోజనాల పెట్టి సంతోషులను చేశాడు.

+++++

పెళ్ళిరెజులు నీలంగా పెళ్ళిపోయాయి. పెళ్ళికి ముప్పైవారు కృష్ణుడికి కట్నాలు చదివించి, అలాగే చట్టివింపులు అందుకుని, వెళ్ళిపోయారు.

కృష్ణుడు రుక్మిణికి దాంపత్య సౌఖ్యంలో ఓలరాడకూనే, మ్లేతవించా. బాంబవరీ, సత్కభామా, కాళిందీ, మదంతా అనే వారిని కూడా పెళ్ళాడాడు.

కృష్ణి కాలానకే కృష్ణుడి అగ్ర భార్య అయిన రుక్మిణి గర్భవతి అయింది. కృష్ణుడు తన మోదాదాకు తగినట్లుగా అమెను పుంస పరమూ, సమంతమూ ముదలై పేడకులు బరిపాడు. కాలక్రమంలో రుక్మిణి ఒక మగ కుమారుని ప్రసవించింది. పూర్వం శివుడి మూడో కుంటి మంటకు భస్మమైన ముద్దుడుడే రుక్మిణి కడుపున జన్మించాడు. అతనికి ప్రద్యుమ్ను డనే పేరు పెట్టుకున్నారు.

రుక్మిణి కడుపున పుట్టే ఈ బిడ్డ పల్ల అనికు చావున్నడని ముందే తెలిసి కుబురు డనే రాక్షసుడు, ఏడు రోజుల బాలిక పక్కలో పడుకుని ఉన్న ప్రద్యుమ్నున్ని అర్ధ రాత్రి వేళ అవహరించి తనకు పాలు సముద్రంలో పారేశాడు. ఆ బిడ్డను ఒక పెద్ద చేప మింగింది. ఆ చేపను ఒక జాలరి వలలో పట్టి, అంత పెద్ద చేపను పట్ట

+++++ చందమామ +++++

మమకు సుకృతిమిది, దాన్ని తమ రాణి అయిన మాయావతికి కానుకగా ఇచ్చాడు. ఈ బాలి అకమతి పురుషుడు ఉండే వాడే. అకమతి పురుషుని కంటికి పాల్గొన్నాడు. మాయావతి కంటికి భార్య.

మాయావతి బాలిని ఇచ్చిన దేవుని కావాలని స్వయంగా తరిగి, అందులో అందమైన పెళ్లి వాడుండటం చూసి మరొక ముచ్చటపడి, వాణ్ణి పెంచి పెద్దవాణ్ణి చేసింది. తనకు పెళ్లిలు లేని కారణం చేత కంటికి భార్య కూడా ఆ పెళ్లివాణ్ణి చూసి మురిచాడు.

మాయావతి పెంపకంలో పెరిగినప్పుడు ముందు రాజుని మాయలన్నీ తెలుసుకున్నాడు.

కున్నాడు. సకల విషయాలూ నేర్చుకుంటూ పెరిగి పెద్దవాడయ్యాడు. చివరకు అతను ఎంత అందంగానూ, ఆకర్షణీయంగానూ తయారయ్యాడంటే, పసితనం మించి అతన్ని పెంచిన మాయావతికి అతని పైన మోహం వుట్టు కొచ్చి, తన శరీర అతనితో చెప్పింది. అతను బుద్ధిమంతుడు తనకి మాయావతితో. "నువ్వు తల్లివి, నేను కొడుకును. దాన్ని నీ కిలాది భావం ఎలా కలిగింది? నీని నేడన్నా కారణం ఉంటే చెప్పు," అన్నాడు.

దానికి మాయావతి, "నీ అమ్మది మాయావతి భార్య అయిన కృష్ణుడు. నీ అమ్మ అమ్మని

తరువాత అతడు మాయావతుని పెట్ట
బెట్టుకుని మాయా ప్రభాసుతో అకాశ
మారాని ప్రయాణం చేసి, కృష్ణుడి అంతు
ప్రకారం దిగాడు. అకస్మాత్తుగా అమె ముఖ్య
దిగిని ప్రద్యుమ్నాన్ని చూసి కృష్ణుడి భార్య
అందరూ భయపడ్డారు. అతని అంద
చందాలు చూసే సులతో పెరిగినాడా వందాడు.
చిశ్శిని ఆ కుమారుని చూసి, అ. గు. పట్టి.
కృష్ణ బ్రహ్మ ఉంటే ఈ పాటికి ఇంతవాడై
అంటే వాడు ఇదా : మార్గం చూస్తూ
కది ఈ కృష్ణునిపాటిలో కృష్ణుడి చిహ్నం
కనిపించి, ఒకవేళ తన కోడుకే బ్రతికి
గిరిది ఇదా : వచ్చాడే. అన్న అనుమానం
కూడా కలిగింది. కృష్ణుడు కూడా అతని
వాళ్ళ ముఖమంతా నిక్క బేరమని చూస్తూ,
అనందించ సాగాడు.

అంతలో నారదుడు అక్కడికి వచ్చి
 కృష్ణునితో ప్రేమ, ముద్ది ఇది అంతా
 చెప్పాడు. అంతా స్వప్నమైపోయినది. ప్రేమ
 ముద్దులు దిగ్విజయి అయ్యాయి. మాయాపతి
 కూడా భార్య అక్కడో ముద్దులది భార్య
 అయి. చిరమిత ఈ కిందకి అంతా భాగ్య

దేవి, ఇదివరలో నీ నన్ను శుభముగా నమస్కరించుచు వచ్చితి, ఇదివిధముగా ముప్పిళ్ళ వదిలి
చేరావు. నేను నన్ను గురికాలమూ రక్షి
చాను. నీ శత్రువు నీ అర్థి గురికాలమూ
బుగ్గవది ఉన్నది. నువ్వు వెళ్ళి తమిళ శిల్ప
విదుల వడు. నేను నీ అరచు చూసి నేమి
చాను. నన్ను నిరాశపరచను. శుభముల్లు
నీవు మాయా మాయా హుల్లు చేర అతని
భార్యగా నిటిల్లు ఉచ్చాను. అతను విచారి.
అతన్ని చంపెయ్యి." అన్నది.

మాయావతి ఇలా చెప్పేసరికి ప్రభు
మొదలు శరణుజ్ఞు యుద్ధానికి వచ్చిపోయి.
ఇద్దరికీ యుద్ధం జరిగింది. ఆ యుద్ధంలో

♦♦♦♦♦ చందమామ ♦♦♦♦♦

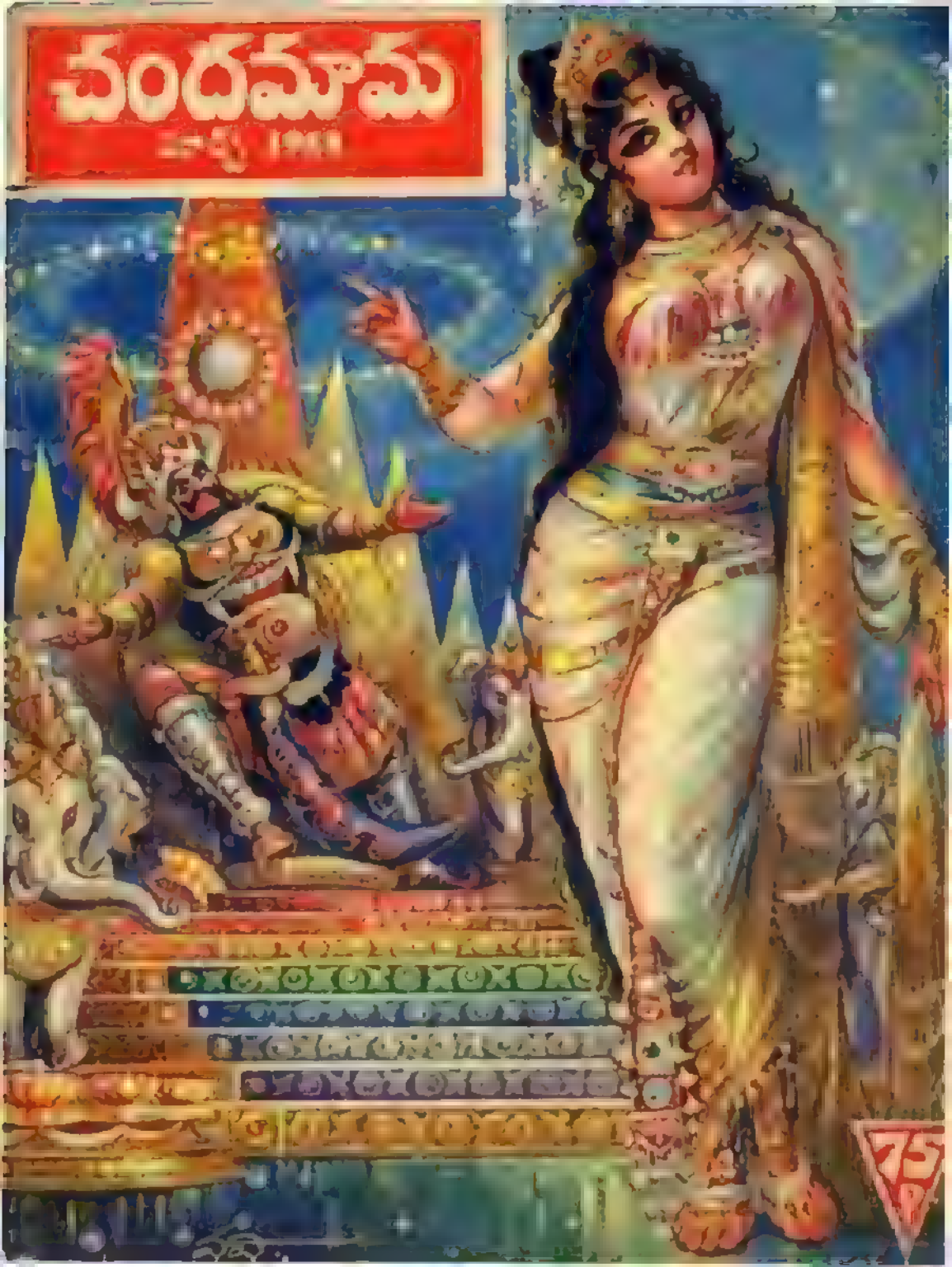
మామి మీద ఉంటే రాజులందరి అహ్లాదాలు పంపాడు. ఆ స్వయంవరానికి వెళ్ళే రోదరు రాజులో వెళ్ళాడు. తన తల్లి దండ్రుల ఆశుమతి పొంది ప్రద్యుమ్నుడు కూడా సహివారంగా బయలుదేరి వెళ్ళాడు. స్వయంవరం చి. ధా విధిగా జరిగింది. కుభాంగి ఆదివరకే ప్రద్యుమ్నుడి అంద చుదాలను గురించి విని, ఆతన్న పరిచటానికి సన్నయించుకుని ఉండిటల చేత ఆతను మొదలొనే పరమాల చేసింది. స్వయంవరానికి వచ్చి నిలిచి రాజులందరూ ఆమె సౌందర్యాన్ని మెచ్చుకుని, పెద్దావడమి ఒకరి కొకడు అని ఉచ్చారణ క్లబుంచారు. ప్రద్యుమ్నుడు కుభాంగిని వెళ్ళాడి తండ్రి తిరిగి వచ్చాడు. నిలికాకానికి ఆ చంపకు లను ఆనందపుడు పుట్టాడు. ఆనందపుడు పెరిగి పెద్దవాడవుతూ సమస్త కాస్తాల్లా, శస్త్రాస్త్ర వద్యాలూ నేర్చి ముక్త వయస్సు చేయూడు. అతనికి పెళ్ళి యాడు వచ్చింది.

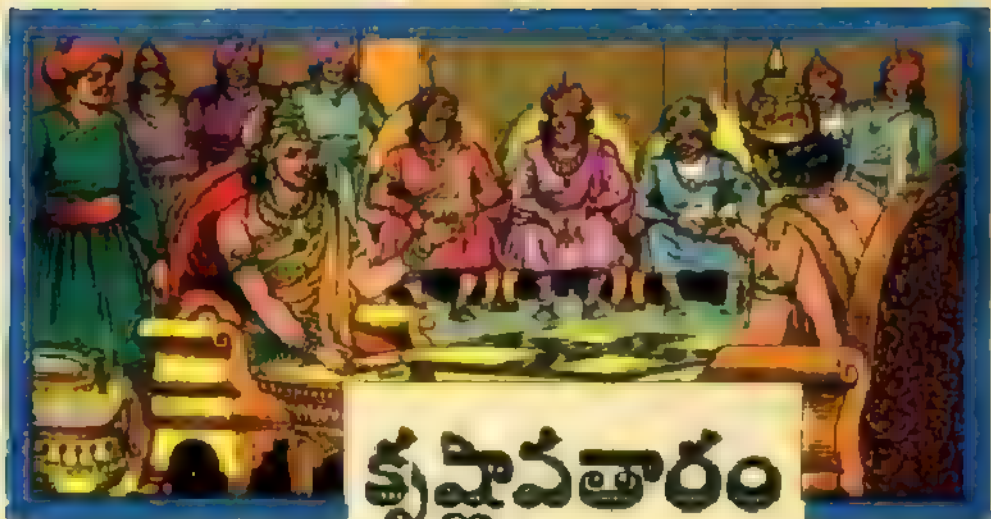
చిక్కిరి చక్కవతి అనే మనసురాలు, కొడుకు కుమార్తె, ఉన్నది. ఆ పిల్లను ఆనందపుడికి ఆదగమని కృష్ణుడు సూచించగా ప్రద్యుమ్నుడు దూత ద్వారా చిక్కిరి కబురు పంపాడు. చిక్కి కూడా, పాత పగలు మరచి, సరే నన్నాడు. పెళ్ళి సెళ్ళయమయింది. పెళ్ళికి బలరామకృష్ణులూ, ప్రద్యుమ్నుడు మొదలై కుమారులూ, అనిపద్మదూ, చిక్కినీ, అనేకమంది యావప ముఖ్యులూ తరలి వెళ్ళాడు. వివాహం వైభవంగా జరిగింది. అందరూ మహోల్లాసంగా ఉన్న సమయంలో వేణుధారి, కుశవచ్చిదూ, అంతు మురుదూ, జయశ్వేనుడూ మొదలైన దాకి జాత్తులు తమ మిత్రులైన చిక్కితో, "నువు ఖాదంలో నేర్పరివి గద. బలరాముణ్ణి కదిలించి చూడు. అతను కాస్త వ్యసన పడిడు. అతన్ని ఓడించి మనం ప్రతిష్ఠ సంపాదించాలి," అని బొధించారు.

చందమామ

మార్చి 1968

కృష్ణావతారం

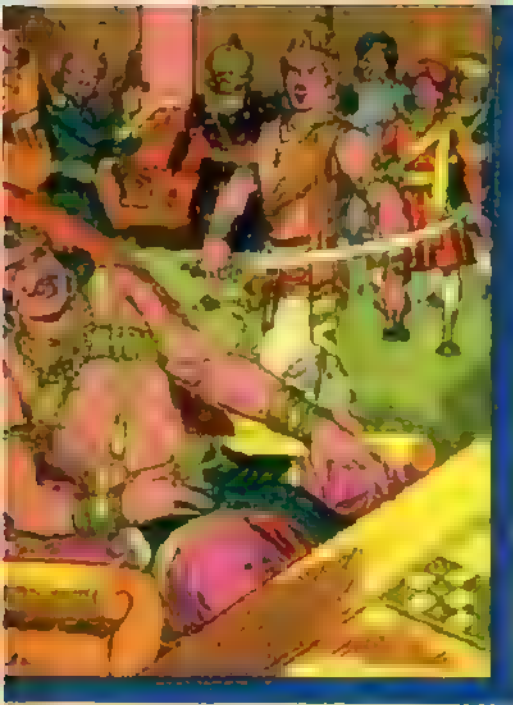
ఈన దక్షిణాది ముఠలు చెప్పిన సరిహ
తంకిర్నీ దుర్గి, చక్కగా అంతురించి
ఉన్న సేదాదవనంలో జూదం ఆడడానికి
ఒక బంగారు వలకా, పావులూ, పావికలూ
ఏర్పాటు చేయించి, సరదాగా జూదం
ఆడదాం రమ్మని బలరాముడికి కలుగు
పంపాడు. ద్యూతప్రియుడైన బలరాముడు
పంటనే ఉత్సాహంతో వచ్చాడు.

బలరాముడితో దుర్గి ఆడితేనే బాగుం
టుందని దక్షిణాదులు అన్నారు. పంటెం
కాయబానికీ ముక్కలూ, ముఠలూ, బంగా
రమ్మా కుప్పలు పోగాడు. జూదం ఆడంభ
మయింది. పదివేల బంగారు మోదలు
పంటెంకాది బలరాముడు ఓడిపోయాడు.
మళ్ళీ అంత పంటెంకాది మళ్ళీ ఓడాడు.

అదే విధంగా ప్రతిపాటి బలరాముడే
ఓడుతూ వచ్చాడు.

చిట్టచివరకు బలరాముడు కోటి బంగారు
మోదలు పంటెంకాది గెలిచాడు. కాని దుర్గి
గెలుపు తనదేనని గట్టిగా తేకపెట్టాడు.
"బలరాముడికి పంటెం వెయ్యటమే చేత
కాదు. నేను కోటి బంగారం గెలుచు
కున్నాను, చూసుకోండి." అన్నాడతను

అతని ముఠుడైన కళింగరాజు, "నిజమే!
అంతే!" అంటూ సెక్కున్నీ బయటపెట్టి
సేవ్చాడు. బలరాముడికి కోపం వచ్చింది.
కాని అతను తనను కాను నిగ్రహించుకుని,
అక్కడ చేరి సవాళ్ళతో, "పంటెం నేను
గెలిస్తే, అతను కాను గెలిచానంటాడేమిటి?
మీరు నిజం చెప్పండి," అన్నాడు.

చుట్టివి ఒక్క గుడ్డుతో పాతమార్పి. జూదపు
వలక తినుకుని కాళంగుడి కల పగిలేటట్టు
కొట్టాడు. మిగిలిన రాజులు తన పైకి
వస్తే, కత్తి చూసి ఊచకోత కోశాడు. ఇలా
కొండలు చాచగా, మిగిలినవాళ్ళు కదిం
పారిపోయారు.

బలరాము దిలా దీరత్వం చేసి, తన
ఒగుకు వెళ్ళి, కృష్ణుడితో జరిగిన సంగతి
చెప్పాడు. కృష్ణుడు జరిగినదాన్ని గురించి
లక్షింపించలేదు, హర్షించనూలేదు. కాని
మిగిలిన జూదపులు బలరాముణ్ణి తెగ
మెచ్చుకుని, అతనికి చాలా తృప్తి కలి
గిందారు.

ఆ తరువాత అందరూ సదాసదులను
వెంటబెట్టుకుని ద్వారకకు తిరిగి వచ్చేశారు.

బలరాముడు సాచిలెని బల వరాక్ర
మాలా, కత్తి సామెట్టాడా కలవాడు. వది
వేల పనుగుల బలు కలవాడని త్యాతి
పొందిన దీముడు బలరాముడి పద్ధతి
కలిసి పొందాడు. ఇద్దరికీ యుద్ధం జరిగి
వశించి దీముడు గెలుస్తాడన్న నమ్మకం
కూడా ఉండేదివాడు.

ఒకసారి కృష్ణుడి కొడుకైన సోముడు,
దుర్జోధనుడి గుమార్తె అయిన లక్ష్మణును
మోహించి, ఆమెను తీసుకుని పారిపో

అందరూ తలచు వంచుకున్నారు.
ఒక్కడూ జవాబు చెప్పలేదు.

ఒక్క బలరాముడితో, "నేను గెలిచానన
టానికి సంబంధమేమీ లేదా! ఎందుకీలా
కన్ను ర్తివది అబద్ధంలాడుతున్నావు?"
అన్నాడు. అంత వచ్చి అబద్ధానికి ఏమీ
సమాధానం చెప్పిలో బలరాముడికి అర్థం
కాలేదు. అంతలో అకాశవాణి, "బల
రాముడి మాట నిజం. చుట్టి అబద్ధ
మారాడు. మీరంతా మొద్దుబట్టి చూస్తూ
ఉండకుండాలో?" అని వర్ణించింది.

అప్పటికి ఎవరూ మాట్లాడలేదు. బల
రాముడు కాక ద్విగ్రహించుకోలేక అనేకంతో

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

సాగాడు. అప్పుడు కొరవులు సాంబళ్ళ
తమి వట్టడం, హస్తినాపురానికి వెళ్ళి,
చెరలో ఉంచాడు. అది తెలిసి బలరాముడు
అక్కడై హస్తినాపురానికి వచ్చి సాంబళ్ళ
విచిరిపుచ్చుమని మర్యాదగా అడిగాడు.
అందుకు కొరవులు ఒప్పుకోలేదు.

అప్పుడు బంధములు హస్తాపరాన్త
బసంతసూ, ఇళ్ళతోనూ నహ గుగడో
తోస్తానని ప్రతిజ్ఞచేసి, పాశాలి నీలవ తన
వాగది వెని ఎత నారంభించాడు.

దుర్బోధనుడు వెనడవైన నాశ్వరుకా
 విచిత్రపాయి, సాంబుల్లు తెచ్చి బలరాముడికి
 అప్పగించి, కాంతింపజేసాడు. అప్పుడే
 దుర్బోధనుడు బలరాముడికి కానుక ముగ్గు
 డుగా ఉండొనని చెప్పి, గురువూరి చెకాడు.
 బలరాముడి మూలాన ఈ వైవాపురం కాశ్య
 పురా ఒక చక్క పైకి లేచి, రెండోవైపు
 విటవారుగా ఉండిపోయింది. దుర్బోధనుడు
 బలరాముడి శిష్యుడుగా గదామూర్తులలో
 సాదరించు కీర్తి సంపాదించాడు.

ఇది ఇలా కులకగా రాకన ప్రపంచంలో
నరకు దనెనాడు ప్రపంచముగా పైకి
వచ్చాడు. అతని రాజధాని ప్రాశస్త్యము
పురం. అదిను చూడేది కొడుకు. అహ్మదాబాద్
వరకు పొందినవాడు. ఏ దేశమునకూ పోలే

నాడు కాదు, ఇన్ని చోకలనూ తన బల
వశాకమూలతో అయిగొట్టినాడు.

నరకుడు ముందుగానే అంధుడి నగరా
నికి తన రాజసేనతో సహా వెళ్ళి, నగర
ద్వారాలను తన విడిదిలి పోట్లతో వగలగట్టి,
సింహవాదం చేసి, యుద్ధానికి రమ్మని
ఇండ్లుల్ని విరిచాడు. అంధుడు వచ్చాడు.
వక్షాయుధం చేతబట్టి, రరాచకాన్ని ఎక్కి
వచ్చిన ఇండ్లుల్ని ఏమాత్రమూ లక్ష్యపెట్టక,
నరకుడు అతనితో యుద్ధానికి తలపడ్డాడు.
అంధుడికి తోడుగా యము, నరుణు, కుబే
రులు తమ సైన్యాలను తెచ్చి, యుద్ధంలో
పాల్గొన్నారు.

పందేనూను

నరకుడికి కూడా ముగ్గురు రాక్షస నాయకులు, హయగ్రీవుడూ, నికుంఠుడూ, ముచుడూ అనేవాళ్ళు. తోడుగా ఉన్నారు. వారిలో హయగ్రీవుడితో వరుణుడు యుద్ధం చేసి, తం పగలి, నెత్తురు తక్కుకూ, మూర్చుపోయి, స్పృహ తెలియగానే పారి పోయాడు. వరుణుడితోనే అతని పేన కూడా పోయింది. అలాగే నికుంఠుడి చేతిలో యముడూ, మురాసురుడి చేతిలో కుబేరుడూ చావు దెబ్బలు తిని, సైన్యాలతో సహా పారి పోయారు. చివరకు నరకుడి దెబ్బకు తట్టుకోలేక ఇంద్రుడు కూడా పారి పోయాడు. నరకుడు అమరావతి నగరం

ప్రవేశించి, తన విజయాన్ని దేవలోక మంత్రుల దాటంపు చేయించాడు.

తరవాత నరకుడు ఇంద్రుడి సంహారమే ఆధిష్టించి, దూర్వశుని పరిచించి, "దిక్పాలకు లందునీ ఒడిందాను. నమస్త దేవతలకూ ఇక నేనే రాజును. అందుచేత ఇక నుంచి నన్ను నువ్వు మరచివేయి," అన్నాడు.

దానికి ఉత్తరం, "అలాగే? అయితే మునులందరూ యజ్ఞాలలో నిన్నే పూజించి నట్టయితే నేను విధిగా నీకు ఉంపుడుగత్రాగా ఉంటాను," అన్నది. నరకుడు సరేనన్నాడు. అతను అమరావతిని కొల్లగొట్టి, మమేరు పర్వతంలోని రత్నరాసులన్నీ రవ్వించి, విశామిదీపేల దేవతస్వరూపులను చెరవెట్టి, విశ్వ కర్మ కూతురిని కూడా తీసుకుని, రత్నాలు పొదిగిన అదితి కుండలాలను సంగ్రహించి, తన నగరానికి తిరిగి వచ్చాడు.

నరకుడి అజ్ఞుడైంది అతని అనుచరు లైన రాక్షసులు పచ్చాలుగు లోకాలలోనూ, విక్కడ ఏ విలువగల వస్తువున్నా, దాన్ని తెచ్చి అతనికి అస్త్రా వచ్చారు. వాళ్ళు పోయిన చోటనల్ల పీతన కలిగిస్తూ, అప్పుర స్త్రీల సందంబి తెచ్చారు, వదలాయెనె ఒక వంద గంధర్వ కన్యకలనూ, అనేక లలిల యుక్త స్త్రీలనూ, అపంజ్యకులైన కిన్నర,

***** చందమామ *****

విధ్య, పాఠ్య, విద్యార్థక స్త్రీలనూ చిక
పట్టి తెచ్చారు.

ప్రాశ్నోత్తరవిషయాలను నాలుగు వర్గాల
నలుగురు మహాయోధులు—మురుగూ,
హయగ్రీవుడూ, విశుంభుడూ, వంద
జనుడూ రక్షించేవాడు. మురుగుడికి వేల
సంఖ్యలో కొడుకులుండేవాడు. వాళ్ళు
మూలాన నరకుడి సగరం ఎలాటి వారికి
చెరకానిదిగా ఉండేది.

నరకుడికి భూలోకమంతా పరివరమౌ
వాలనిపించింది. అతను అంతటా తిరుగుతూ
యజ్ఞాలు ధ్వంసం చేశాడు, బ్రాహ్మణులను
చంపాడు, మునులను హింసించాడు, రాజు
లందరినీ రకరకాలుగా ఏడించాడు, ధర్మ
నాశనాన్నే తన ఆశయంగా పెట్టుకున్నాడు.

ఒకసారి నరకుడు బడరించడానికి వెళ్ళి
వెరికి అక్కడ అనేకమంది ఋషులు యజ్ఞ
కార్యంలో మునిగి ఉన్నారు. అప్పుడు
నరకుడికి ఈర్ష్య అన్న మాట జ్ఞాపకం
వచ్చింది. అతను వాళ్ళను, "ఎవరిని తం
పెట్టి ఈ యజ్ఞం చేస్తున్నారు?" అని
అడిగాడు.

"వేదాలు చెప్పిన విధంగా ఇంద్రుణ్ణి
గురించి యజ్ఞం చేస్తున్నాం," అని వాళ్ళు
జవాబు చెప్పారు.

ఈ మాటకు నరకుడు అరిగి, "మీ
ఇంద్రుణ్ణి వరుణ యమ కుబేర సహితంగా
నేను యుద్ధంలో ఓడించాను. అతని రాజ్య
మంతా గెలుచుకున్నాను. విశ్వాని కంఠకూ
నేనే ఎలికను. అందుచేత నన్నే కొలనంది.
నాకే మొక్కుంది. నన్ను సంర్పప్రవరచి
సప్తయితే నేను మీ కొరికలు దీర్చు
తాను," అన్నాడు.

దానికా ఋషులు, "ఈ మాట ఎంత
మాత్రమూ నీతియిగాలేదు. లోకాలను
పాలించవలసినవాడు ఇంద్రుడు. నువ్వు
దుష్ట రాక్షసుడివి. నిన్ను మే మెలా
కొలుస్తాం?" అన్నారు.

కృష్ణుడు వారి రాక గురించి విన్నగానే ప్రద్యుమ్నుణ్ణి పిలిచి, ఋషులకు స్వాగతం చెప్పి తమకురమ్మని పంపాడు. ప్రద్యుమ్నుడు ఋషునికి వచ్చి, అదరంత ఋషులకు స్వాగతం చెప్పి, వారిని కృష్ణుడు కొలువుపీఠి ఉన్న చోటికి, తీసుకువెళ్ళాడు.

సదాభవనంలో యాదవులందరూ తనను కొరిచి ఉండగా, కృష్ణుడు ఉన్నతాననం మీద కూర్చున్నాడు. మునులు అతన్ని చూసి, "మన కొరికలన్ని తిర్చి రక్షించడానికి ఇతను ఉండగా, మనం ఇన్నాళ్ళూ ఆ రాక్షసుడి చేత ఎందుకని అంతగా అవమానాలు పొందినట్లు? ప్రావృత మంటే ఇలాగే ఉంటుందగదా! దాని సప్తచక్రాలను మహాత్ముడి దర్శనం చేసుకున్నాం. తపస్సు, తపస్సు అంటూ అదవుల్లో అలమటించి మనకు ఆ రాక్షసుడి మూలంగా ఈ లాభం ఒకటి కలిగింది." అని తమలో అనుకుంటూ కృష్ణుణ్ణి నమించారు.

కృష్ణుడు గతగదా తన అననం నుండి దిగి వచ్చి, మునులకు నమస్కారం చేసి, వారికి అసనాలూ, అర్ఘ్యపాద్యాలూ, మేడు పక్కాలూ ఇచ్చి సత్కరించి, వారి అనుమతి పొంది, తిరిగి తన అననం మీద కూర్చున్నాడు. అతని రథవార మిగిలిన యాదవ ప్రముఖులంతా మునులకు నమస్కారాలు చేసి తమతమ అసనాలలో తిరిగి కూర్చున్నారు.

అప్పుడు కృష్ణుడు చేతులు జోడించుకుని మునులతో, "మిత్రకువులు నిర్విఘ్నంగా సాగుతున్నాయా? మిత్రకాలూ, తపస్సులూ యథావిధిగా జరుగుతున్నాయి గదా? మీరంతా ఇలా దయచేయడానికి కారణమేమిటి? నా మీదగల అనుగ్రహం కొద్దీ, నన్ను కృతార్థుణ్ణి చేయడానికి మీరిలా వచ్చి ఉంటారు. నాకు మీరందరూ ఏదైనా పని చెప్పినట్లయితే, ఆ పని చెయ్యటానికి మేమంతా నంపెద్దంగా ఉన్నాం," అన్నాడు.

చందమామ

పుటలు

కృష్ణావతారం

కృష్ణుడు తమతో కుకల ప్రశ్నలు చేశాక మునులు చాలా నంతోషించి, కాము తెచ్చిన బహరీఫలాలను అతనికి కాసుకగా ఇచ్చి, "మేము పెద్ద పని మీదే నీ పద్దకు వచ్చాం. చూడేవి కొడుకైన నరకుడు రాక్షస నాయకుడు. వాడిది ఉచ్చండ పరాక్రమం. వాడు సముద్రాలు ఇంకించ గలడు, భూమిని చలింపజేయగలడు, కొండ లను అణగదొక్కగలడు. వాడు లోకా లన్నిటినీ గగ్గోలు పరుస్తున్నాడు. ఒకసారి బహరీఫలానికి వచ్చి, యజ్ఞకార్యంలో వియుక్తులమై ఉన్న మమ్మల్ని చూసి, దేవతలను గురించి యజ్ఞం చెయ్యవద్దనీ, తనను గురించి చెయ్యమనీ అడిగాడు. అందుకు మేము ఒప్పుకోక పోయేసరికి,

వాడు అరిగి, తన అనుచరుల చేత మా అగ్నులు అర్పించి, మా వస్తువులన్నీ ధ్వంసం చేసి, మా స్త్రీలను చెరపల్లి తినుకు పోయాడు. మా కర్మకాండకు భగ్నం కలగటమే గాక, మా మర్యాద మంట గలిసింది. మాకు తిరవి దుఃఖమూ, భయమూ పట్టుకున్నాయి. మమ్మల్ని నువ్వే కాపాడాలి," అన్నారు.

మునులు అన్న మాటలకు కృష్ణుడికి అశ్చర్యమూ, నరకుడి పైన అగ్రహమూ కూడా కలిగింది. కాని అతను ఏ మాటా అనకుండా కొంతసేపు విశ్రాంతిగా ఉండి పోయి, అలోచనలో పడ్డాడు. అది చూసి మునులు భయపడ్డారు, అనుమానపడ్డారు, ఒకరి ముఖాలోకరు చూసుకున్నారు.

అప్పుడు సాత్యకి చెబుచున్న యాదవ
ప్రజలు కూడా కృష్ణుని హెచ్చరిం
చును. కృష్ణుడు మునుల కేసి తిరిగి,
'మీరు మరొక విధంగా అనుకోకండి.
ఆ రాక్షసుడి చర్యలు విన్న కోపంలో
నా మునుల కథించింది. నేను సక్రమంగా
ఆ రాక్షసుని విచక్షణస్థాను. మీ కేమి
భయం లేదు. మీరు వెళ్ళి మీ నిత్య
కృత్యాలు కొనసాగించండి.' అంటూ వారికి
అభయం ఇచ్చాడు.

కృష్ణుడిచ్చిన మాటతో మునుల
ముఖాలు వికసించాయి. వాళ్ళు కృష్ణుని
రకరకాల అభినందించి, వెళ్ళివస్తామని

చెప్పి అలాగే పథ్త సెలవు పుచ్చుకుని,
బిడలక్కాడ మాసికి వెళ్ళు ప్రయాణం
సాగించారు.

మునులు వెళ్ళిపోయిన అనంతరం
ద్వారకకు చేరినాడు. మిగిలిన డిక్టాల
కులతో సహా డిగి వెచ్చాడు. కృష్ణుడు
వారికి ఎదురు చెప్పి స్వాగతం చెప్పాడు.
ఇంకా వారు మునుల సలహాని
అరిచినట్లు చెబుతూ, వారిపై తమకుగల అభి
మానాన్ని ప్రకటించాడు. తరవాత సుధర్మ
సభాభవనంలో అందరూ సభ చేశారు.

ఇప్పుడు కృష్ణుడి చేతని తన చేతిలోకి
తీసుకుని, "నేను నన్ను చూడరానికి ఇలా
బయలుపడి వచ్చిన కారణం చెబుతాను
దేవు. నీరకు ఉన్న చైతన్య వాతావరణం
బ్రహ్మ చేత ఏర్పాటు వారిది, ఏర్పాటు
దేవతలను యుద్ధంలో చేతుగా పడించాడు.
వాడి ఛాటికి తట్టుకోలేక, ఇళ్ళా వాకిళ్ళా
పడితేరి, మనుష్య లోకానికి పాలపోయి
నచ్చాడు. మా ఇళ్ళలో ప్రవేశించి వాడు
మా సంపద లన్నిటినీ కొల్లగొల్పాడు. మా
పాట్లు ఏమని చెప్పను? ఎవరికి సాధ్యం
గానీ అడిగితేవి కుండలాలను కూడా వాడు
కాచేశాడు. మునుల ఆశ్రమాల నన్నిటినీ
వాడు భీభత్సం చేశాడు. జగద్రక్షణకు

కంకణం కట్టుకుని నువ్వు అనేకమంది రాక్షసులను చంపినట్లు చెప్పి వాడు నన్ను పిడిచాలని మహా అహతహలాడుతూ ఉన్నాడు. కంకణ నువ్వు వెళ్ళి వాడి అంతు తెల్పటం మంచిది. అందువల్ల లోకాలకు ఎంతో మేలు కలుగుతుంది. ఇటుగే గమిస్తుంటువు, నీకు వాహనం కావడానికి నాతో కూడా వచ్చావు," అంటూ గమిస్తుండు మాపాడు.

ఇలా అన్న వేమెందుడితో కృష్ణుడు, "ఈ విషయాలన్నీ మునుల వల్ల ఇంకాకు ముందే చెన్నాను. నీ రాకతో నా సత్త్వముల మరీత దృఢమయింది. ఇప్పుడే ఒకరు చేరి ప్రాగ్జ్యోతిష పురానికి పోవాలి," అంటూ అనకం మీది నుంచి దిగి, యావప ప్రముఖులకు విద్యలు చెప్పి, తన చక్రాయుధం మొదలైన అయుధాలు తీసుకుని, సత్యభామకు కలుసు పంపి, ఆమెతో సహా గరుడవాహనం ఎక్కాడు. పెద్దలు దీవించారు, వందిమాగధులు స్తోత్ర పాఠాలు చదివారు. ఇంద్రుడు ముందు దారి దిక్కుంటే కృష్ణుడు వెనకగా ఒకరులు చేరాడు. కొంత దూరం నేలమార్గాన వెళ్ళాక, ఇంద్రుడూ, కృష్ణుడూ కూడా అకాశ మార్గాన ప్రయాణం సాగించారు.

కృష్ణుడికి అకాశం నుంచి ప్రాగ్జ్యోతిష పురం కనిపించింది. అది ఎవరికి ప్రవేశించ సాధ్యం కానిది. దాని సైనికరక్షణలు ఎలా ఉన్నదీ కృష్ణుడు తెలుసుకున్నాడు. నరకుడి ముదిరాస్తూ రక్షించే రాక్షసవిరులను చూశాడు. కృష్ణుడు ఇంద్రుడికి విద్యలు చెప్పి, ముందుకు వెళ్ళి, ఆ రాక్షసులను తాకి, అనేకమందిని చెందాడాడు.

మురాసురుడు కృష్ణుడితో కలవడి భయంకర మైన యుద్ధం సాగించాడు. కృష్ణుడు ఒక అస్త్రంతో మురాసురుడి కంఠం తగవేశాడు. తరవాత నిసుండు దనేవాడు యుద్ధం ప్రారంభించి, సత్యభామ చేరిని

గాయపరిచి, రక్తం కారేటట్టు చేశాడు. కృష్ణుడు మండిపడి, బాణాలతో వాడి చేతులూ, కలా నరికేశాడు. హయగ్రీవుడూ, అపారపాయడూ, విరూపాక్షుడూ, ప్రావణుడూ, వంచజనుడూ మొదలుగా గల రాక్షస పితులు ఎన్నెన్నాలుగు వేలమంది కృష్ణుడి చేతిలో చచ్చారు.

నగరద్వారాన్ని రక్షించే రాక్షసు లందరినీ చంపి కృష్ణుడు ఆ ద్వారాన్ని సమీపిస్తూండగా రాక్షస సేనలు అతనిపై వచ్చి పడ్డాయి. కృష్ణుడు ఆ రాక్షస మూకను అవలీలగా చించిచెందాడాడు. ఇంకలో నరకుడే యుద్ధసన్నద్ధుడై వచ్చాడు. అతను,

ఒంటరిగా యుద్ధానికి వచ్చిన కృష్ణుణ్ణి చూసి, "నన్ను నరకుడంటారు. ఇందుల్లో, ఇతర దేవతలనూ జయించి, మూడులోకాలనూ సంకల్పించి జేసినవాణ్ణి. నా దగ్గర ఎంతలేని పీకుల పరాక్రమాలూ ఎందుకూ పనికిరావు. నువ్వు ఎవరివి? ఎందుకు వచ్చా విక్కడికి? ఈ పెద్ద పక్షి ఎక్కడిది? ఈ అడమనపి ఎవరు? కొంచెం స్పష్టంగా చెప్పు. విన్నప్పుడే చంపి, ఈ స్త్రీని వశపరుచు గుంటాను. పారిపోక పోరాడు," అన్నాడు.

కృష్ణుడి మాటలకు నవ్వి, "నేను కూడా మూడు లోకాలలోనూ ప్రసిద్ధికన్నవాణ్ణి. నన్ను గురించి నువ్వు విన్నావ్, లేదో తెలియదు. నా పేరు వాసుదేవుడు. ఈమె పేరు సత్యభామ, నా భార్య. ఈ పక్షి పక్షిబాతికి రాత్రిన గరుత్మంతుడు, నా వాహనం. నేనిక్కడి నెందుకు వచ్చానంటే, నిన్ను చంపి లోకకల్యాణం కలిగించటానికి వచ్చాను," అన్నాడు.

నరకుడు చిరునవ్వు నవ్వి, "నీవేనా వాసుదేవుడివి? నీకో యుద్ధం ఎప్పుడు వస్తుందా అని ఉబలాట పడుకున్నాను. నీ శక్తి కొద్దీ యుద్ధం చెయ్యి. నాకు దొరికి ప్రాణాలతో తప్పించుకు పోలేవులే," అంటూ కృష్ణుడితో యుద్ధం ప్రారంభం

చాడు. వారికి జరిగిన యుద్ధం రామరావలు యుద్ధంలాగా వర్ణించ శక్యంకానది. మహా దాహముమైనది. ఈ యుద్ధంలో కృష్ణుడు తీవ్రంగా గాయపడి మూర్ఛపోయాడు.

అది చూసి సత్యభామ కంగారుపడక, కృష్ణుడి నుదుట గుచ్చుకున్న బాణాన్ని తీసి, రక్తస్రావం కాకుండా గాయాన్ని చెక్కిపెట్టి, కృష్ణుడికి ఉపచారాలు చేసింది. గరుత్మాంతుడు తన చెక్కిల గారితో కృష్ణుడికి సేద తీర్చాడు. కృష్ణుడు స్పృహవచ్చి సత్యభామ లేని చూస్తూ, "నేను అరిసిపోయానాను. కాస్తేమీ నువ్వు యుద్ధం చెయ్యి," అన్నారు. సత్యభామ అతని విల్లూ, అమ్మల పాదుబూ తీసుకున్నది.

అమె తన పైన ఒక్కసారిగా బాణ పర్షం కురిపించేసరికి నరకుడు, "ఈ కృష్ణుడు తాను యుద్ధం చెయ్యటం మాని, నన్ను జయించటానికి ఆడదాన్ని నియోగిస్తాడా? ఛీ, ఛీ!" అనుకుని, సత్యభామ పైన తీవ్రమైన బాణాలు ప్రయోగించాడు. అవి సత్యభామ రొమ్ములోనూ, చేతులలోనూ, పక్కలలోనూ గుచ్చుకున్నాయి. ఆమె వాటిని లక్కపెట్టక, అత్యంత రోషావేశంతో నరకుడి ధ్వజం విరగగొట్టి, రథాశ్వాలను చంపి, సారథిని చంపింది. నరకుడు బాణం

ఎత్తిపెత్తడల్లా దాన్ని విరగగొట్టింది. ఇలా మూడు బాణాలు విరిగిపోయేసరికి నరకుడు గద ఒకటి తీసుకుని, బలంగా ఆమె మీద విసిరాడు. దాన్ని సత్యభామ మధ్యలోనే నలుసులకింద కొట్టేసింది. ఇదేవిధంగా ఆమె నరకుడు విసిరిన ప్రతి ఆయుధాన్ని నుగ్గు చేసేసింది.

సత్యభామ చేసే అద్భుత యుద్ధానికి కృష్ణుడు తృప్తిపడి, అమెను కౌగలించుకుని, నుదుటి మీది చెమట తుడిచి, "అరిసి పోయావు. ఇక యుద్ధం చాలించు," అని అమెను ప్రశంసించి తన మెడలో ఉన్న రత్నాల హారాన్ని అమె మెడలో వేశాడు.

అ పోరాన్ని సంపాదించాలని చిక్కిన, సత్య భామా కూడా కోరుకున్నాడు. ఇంతవరకు ఇద్దరికీ అది లభించలేదు. అటువంటి పోరు ఇప్పుడు సత్యభామకు లభించింది.

శృష్టుడు సత్యభామ చేతి నుంచి విల్లు తీసుకుని తిరిగి యుద్ధానికి ఉత్సాహించాడు. ఈ లోపల సరకుడు మరొక రకం ఎక్కి, శరవరంపరలను శృష్టుడి పైనా, సత్యభామ పైనా, గపత్కంతుడి పైనా విసిరాడు. శృష్టుడు అతని కొత్త రథాన్ని, గుర్రాలనూ, సారథిని వరసగా ధ్వంసం చేశాడు. అప్పుడు సరకుడు క్రోధావేశుడై గద తీసుకుని, నెల పైకి దిగి, శృష్టుడి

రామ్ముకు గురిచేసి విసిరాడు. శృష్టుడు అపరింగా దాన్ని బింగించాడు. సరకుడు శృష్టుడి పైన ఎత్తై ఆయుధాలూ, చివరకు చెటూ, రాళ్ళూ కూడా విసిరాడు. కాని ప్రయోజనం లేకపోయింది.

చెట్లచివరకు శృష్టుడు సరకుడి పైన తన సుదర్శన చక్రాన్ని ప్రయోగించాడు. అది సరకుణ్ణి విలంభనా రేయంగా చీల్చి పారేసింది. సరకుడి చావుతో భూమికి గొప్ప విడద తీరిపోయింది. భూదేవి మానవాకారంలో వచ్చి, సరకుడి శవాన్ని కొగలించుకుని, అతని చెవులకు గల దివ్య మణినుండలాలు తీసి, శృష్టుడి వల్లకు వచ్చి, పిడుక్తూ, దేతులు మోర్చి, "నువ్వేదా కి కొడుకును ఇచ్చావు. నువ్వే వాణ్ణి లోక కండ్లకుదని భావించి చంపేశావు. ఇక దేవతలూ, మునులూ నుఖంగా ఉండనీ. ఇవి ఇండ్లున్న జంతుల తల్లిస రత్నకుండలాయి. వీటిని తీసుకో. వీడి కొడుకును కాపాడి. వీడి రాజ్యం వాదిరియ్యి," అన్నది.

శృష్టుడు సరేన్నాడు. భూదేవి అంతర్ధానమయింది. శృష్టుడు సరకుడి శత్రు బలానికి అంత్యక్రియలు జరిపించి, అతని కొడుకైన భగదత్తుడికి రాజ్యాభిషేకం చేయించాడు.

నగరంలోపల అంతులేని నిమలున్నాయి. అవి దిక్పాలకులను జయించి, నరకుడు తెచ్చుకున్నవి. నరకుడి కింది అధికారులు వాటి నప్పటిని కృష్ణుడి పరం చేశారు.

మంగిలెలం పట్ట పదహారువేల నూరు మంది దేవతాస్థీలు నరకుడి చేత చెర పట్టబడి తెచ్చి ఉంచబడ్డారు. కృష్ణుడు సమీప వారంగా అక్కడికి వెళ్ళాడు. అ స్త్రీలు కృష్ణుణ్ణి చూసి, "మేము నరకుడి చేత చెర పట్టబడిన దేవ స్త్రీలు. ఒకసారి వారదుడు మా దుఃఖాల చూసి, చింతించి పద్దనీ విష్ణు మూర్తి మారవావతావతై వచ్చి, నరకుణ్ణి చంపి, మాకు భర్త అవుతాడని చెప్పాడు. మేము అ భార్యతోనే ఇంతకాలమూ మా కష్టాలను పీడ్చాం. ఇప్పుడు మేము ధన్యత్యం పొందాం," అన్నారు.

కృష్ణుడు వారి కొంకను మన్నించి, వారిని స్నేహంతో చూసి, వారి తోసం పల్లకీలు తెమ్మవి రాక్షససింహులను నియోగించాడు.

తరవాత కృష్ణుడు మణిలైల మంతా తిరిగి, దాని శిఖరం ఒకటి చెట్టతోనూ, పక్షులతోనూ సహా దిరిచి, గరుత్మాంతుడి పైన వెళ్ళాడు. గరుత్మాంతుడు కూడా దాన్ని తెరికగా మోశాడు. కొండశిఖరంతో బాటు కృష్ణుడు కూడా ఎక్కి, ఇంద్రుడి నగరానికి ప్రయాణమై వెళ్ళాడు. అక్కడ శచీదేవి, ఇంద్రుడూ ఉన్నారు. శచీదేవి, సత్యభామా కొంగలించుకున్నారు. కృష్ణుడు ఇంద్రుడికి నమస్కారం చేసి, తాను తెచ్చిన కుండ లాలు అందికి ఇచ్చాడు. కృష్ణుడు నరకుణ్ణి చంపినందుకు శచి సత్యభామను ప్రశంసించింది.

"సిక్కిమైన దేవైనా ఇవ్వాలని ఉన్నది. ఏమిటి నీ కొరిక?" అని శచీదేవి సత్యభామను అడిగింది.

"నా కే కొరకా లేదు. నీ స్నేహం తప్ప నా కింకమీ అక్కర్లేదు," అన్నది సత్యభామ.

చంద్రమౌళి

— 174 —

కృష్ణావతారం

ఇంద్రుడూ, కృష్ణుడూ ఇష్టాగోష్ఠి ముగించి, శివీశ్వరిని, సత్యభామనూ మంటపెట్టెకుని అదితని చూడటోయాడు. వారందరూ అదితికి ప్రణామాలాచరించారు. అప్పుడు ఇంద్రుడు అమెకు అమె గుండలాలు ఇచ్చేస్తూ, కృష్ణుడు సరకుడిని చూపి చరాక్రమాన్ని వివరంగా పర్చించి చెప్పాడు.

అదిత కృష్ణుడికి అనిక వేల డిమ్మల తిట్టి, "నామనా, వాటిలేని నీ భుజబలంతో నా కష్టాలన్నీటినీ గట్టిక్కించావు. నీది అపూర్వమైన బిన్ను. ఇంద్రుడి లాగే నువు కూడా దేవతలకు అందగా ఉండు. ఊహ మీద సన్నెవ్వరూ బయించలేక పోయిరిగాక. స్త్రీలలో ఈ సత్యభామకు ఎవరూ తాడు రారని ప్రసిద్ధి. నీ నీ మానవావతారం మరత

కాలమేతే ఉంటుందో అంత కాలమూ సత్యభామకు యవ్వనిం నెలిపే ఉండు గాక." అని దీవించింది.

అంతా కృష్ణుడు అదిత వద్దా, ఇంద్రుడి వద్దా సెలవు పుచ్చుకుని, గరుడవాహన మెక్కి, సత్యభామా సమేతుడై సందనవనం మువలగా గల దేవద్యాలకు వెళ్ళి, అక్కడ సహారాలు చేశాడు. అక్కడ కల్ప వృక్షాన్నిచ్చాడు. వాటి ఫలాల మీద తుమ్మె డలు ముసురుతున్నాయి. వాటి కొమ్మలను ఉయ్యాలలు చేసుకుని దేవకన్యలు ఉడు తున్నారు. లోకాలన్నీ తిరిగి వచ్చిన సద్ద మిధునాలు వాటి నితన విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నారు. అలాటి కల్పవృక్షాల మధ్య కృష్ణుడు పారిజాతాన్ని చూశాడు. అది చేప

తలకు మహావర్తితమైనది. శబీదానికి దాని మీద చాలా సీతి. దానికి రీతి మూడులోకాల లోనూ ప్రసిద్ధమైనది. దానికి సమీపంగా వెళ్ళిన వారికి జాతిస్మరణ కలుగుతుంది.

సత్యభామకు పారిజాత సారథం సొక గానే తాను దేవతాస్థిలలో అగ్రగణ్యురాల నన్న భావం కలిగింది. ఆమె అమితమైన అనందం పొందుతూ, ఆ చెట్టు తనకు కావాలని కృష్ణుణ్ణి వెదుకున్నది.

కృష్ణుడు వెంటనే పారిజాతాన్ని వెళ్ళకే సహా పెల్లగించి గరుత్మాంకుడి వీపు మీద పెట్టి, బయలుదేరాడు. ఆప్పుడు దేవవనా లను కాపాడేవాళ్ళు అడ్డపడి, అతనితో

యుద్ధం ప్రారంభించారు. కృష్ణుడు తన బాబాతో అపరితంగా వాళ్ళను చెండాడాడు. ఈ సంగతి ఇంద్రుడికి తెలిసింది.

కృష్ణుడు మూడులోకాలకూ రక్షకుడని తెలుసు, అతను పారిజాతం తీసుకుపోవటానికి అభ్యంతరం కూడా లేదు; అయినా సరే, తనను తాను సగౌరవించుకోలేక, దేవగణాలతో బయలుదేరి కృష్ణుడికి అడ్డం వెళ్ళి, అతని పై ప్రజాయుధం విసిరాడు. కృష్ణుడు దాన్ని దారిలోనే ఆపేశాడు. ఇంద్రుడి అపకర్తృత్వం. కృష్ణుడు జీవించి ఉన్నంత కాలమూ పారిజాతం భూలోకంలో ఉండటానికి సమ్మతించి, ఇంద్రుడు తిరిగి వెళ్ళాడు. కృష్ణుడు కూడా ద్వారకకు బయలుదేరాడు.

గరుత్మాంకుడు పారిజాతంతో సహా సత్యభామా కృష్ణులను కృష్ణుడి మేడ పైభాగాన దింపాడు. కృష్ణుడు పాంచజన్యం పూరించి, తన రాక తనవారి కందరికి తెలియబరిచాడు. అందరూ సంభ్రమంతో అతని వద్దకు పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చారు. కృష్ణుడు పెద్దలకు నమస్కరించి, చిన్న వాళ్ళను కొగలించుకుని, పరికరించాడు.

ప్రద్యుమ్నుడు వచ్చి పారిజాతాన్ని అంతః పురంలో చేర్చాడు. దాని సమీపానికి వెళ్ళిన

వారందరికి అశ్చర్యంగా భూర్వహస్వప్నానం కలిగింది. దాని మహత్తు చూసి అందరూ అశ్చర్యపోయారు. తరవాత దాన్ని తిమికు పోయి తగిన ప్రదేశంలో నాటారు.

నరకుడు చెరలో ఉండి, పల్లకిలలో ద్వారకకు చేరిన ప్రేలందరినీ కృష్ణుడు తానే వివాహమాడాడు.

తరవాత కృష్ణుడు గరుత్మంతుణ్ణి తగిన విధంగా సన్మానించి, అతను దేవలోకానికి తిరిగి వెళ్ళడానికి అనుమతి ఇచ్చాడు. ఎవ్వరూ తలచుకున్నా రాగలసిన మాట గాల్చి గరుత్మంతుడు వెళ్ళిపోయాడు.

అనంతరం కృష్ణుడు సభచేసి, నరకుణ్ణి చంపి తాను సంపాదించిన వస్తువులను ఉగ్రసింహానికి, అయిన భార్యకూ, తది తియ్యలకూ పంచి, మిగిలినది బాబానాలో పెట్టించాడు.

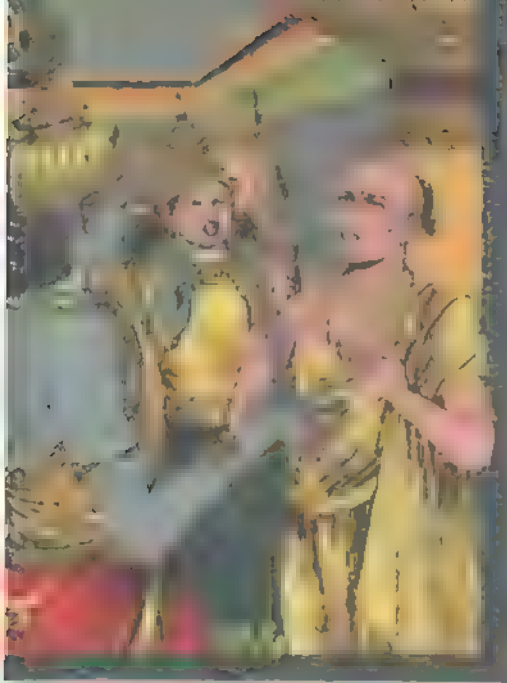
సత్యభామ రోజూ పారివాత పుష్పాలతో తనను తాను అలంకరించుకుని, తన సవతులను కూడా పంపివెట్టుతున్నది. తన పనులలో పారివాతం లేకుండా పోయిందని గొల్లదుడు మూతం వీసంగా శిచివేలి కేసి చూస్తూ ఉండేవాడు.

ఒకవారి మర్యాదను హింసించేవాళ్ళలో ఒక యజ్ఞం చేసి అనేకమంది రాజులను

అహ్వనించాడు. యజ్ఞం పరిసమాప్త మయింది. ఆ యజ్ఞానికి వచ్చిన రాజులు కృష్ణుడి విభవాన్ని గురించి ఎంతగానో విని ఉన్నవాళ్ళు కావటంచేత ద్వారకకు వస్తూ మన దూతద్వారా కృష్ణుడికి కబురుచేశారు. తప్పక రావలసిందిగా కృష్ణుడు ఈ దూత ద్వారా వారిని అహ్వనించాడు. భృతరా స్త్రుడి నూరుగురు కొడుకులూ, వారి సోమం తులూ, పాండవులూ వచ్చేనిమిది అశ్వి ణుల సేనతో సహా బయలుదేరి వచ్చి, రైవత త్నాది ప్రాంతంలో విడిచారు.

బలరాముణ్ణి, సాత్యకినీ, ప్రద్యుమ్నుడు మొదలైన కుమారులనూ, పెద్ద సేననూ

దీక్షలో ఉన్న కృష్ణుడికి ఎదురుగా నిలబడి దీక్షింగా, "అయ్యా, నా మొర అలరించుంది. నా భార్య ప్రసవించి మరుక్షణంలోనే బిడ్డలను ఎవరో కాబట్టినారు. ఈ విధంగా గొప్పటికి మూడుసార్లు జరిగింది. గొప్పడు నాలెవరో నా భార్య గర్భవతిగా ఉంది. కాస్తా ఎట్టే సమయం దగ్గర వదింది. మమ్మల్ని చూచే కాపాడాలి," అని మొర పెట్టుకున్నారు.

ఆ మాటలు కృష్ణుడు, "ఎవరు కాపాడ మన్నా వెంటనే ఆ పని చెయ్యటం నా విధి. కాని నేనీ కీవాస యస్థానములో ఉండి పోయాను. మీ చెయ్యూలో తోచకుండా ఉన్నది," అన్నారు.

కడలా వెంటన్న అర్జునుడు, "ఎందుకాలోచన? నన్ను మురిచరాదా? నేనీ బ్రాహ్మణుడి వెంట వెళ్ళి, అయినా కలిగిన అవడ తొలగించ, నన్ను మరొక పెడతాను," అని కృష్ణుడితో అన్నాడు.

కృష్ణుడు విచారపట్ట సవ్వి, "ఈ పని నీ వల్ల అవుతుందా?" అన్నారు.

అర్జునుడి కీ మాటతో కల రిసేసికట్టు, కల మంచుకున్నాడు అది చూసి కృష్ణుడు, "అయినా ఏంటే, ఒక్కడివి వెళ్ళకు. బలరామున్న, ప్రద్యుమ్నున్నీ, మర

వెంటబెట్టుకుని, కృష్ణుడు తన అతిథులను సత్కరించడానికి వచ్చాడు. అతను అందరినీ గౌరవించి, అందుకీ బట్టలుపెట్టి, "నేనూ, నా వాళ్ళూ మీ వాళ్ళమే. మీరే కావాలన్నా అడగండి. సమకూర్చుతాం," అని అందరికీ సంతోషం కలిగించాడు. వారంతా కొంతకాలం గడిచి వెళ్ళిపోయారు.

ఒకసారి అర్జునుడు భర్మరాజు అను మఠితో కృష్ణుణ్ణి చూడవచ్చి ద్వారకలో కొంతకాలం ఉన్నాడు. ఆ సమయంలో కృష్ణుడు ఒక యజ్ఞం ప్రారంభించాడు. యజ్ఞం కొనసాగుతూ ఉన్న సమయంలో ఒక పల్లటూరి బ్రాహ్మణు డొక్కడికి వచ్చి,

కొందరు యాదవవీరులనూ, సాత్యకి సేననూ వెంటబెట్టుకు వెళ్ళు," అన్నాడు.

అప్పుడు మిగిలిన యాదవలనూ, పెద్ద సేననూ వెంటబెట్టుకుని, బ్రాహ్మణుడు దారి చూపుతూండగా రథంలో బయలుదేరి ఆ బ్రాహ్మణుడి గ్రామం చేరాడు.

అంతలో సక్కలు కూచుంటు విన పడింది. అకాకన సూర్యుడి కాంతి కినించి, సాయంకాలం అవుతున్నట్టనిపించింది. భయంకరమైన ధ్వనితో ఉల్క ఒకట తూమి వైన పడింది. అదే సమయంలో బ్రాహ్మణుడి భార్యకు పెండ్లి భారం పడింది. ఆ సంగతి బ్రాహ్మణుడు వచ్చి చెప్పగా మహాయోధులందరూ విల్లలూ, బాణాలూ సిద్ధంగా పట్టుకుని పురిటింటి దగ్గర చేరాడు.

అర్ధరాత్రి అయింది. బ్రాహ్మణి ప్రసవించింది కాబట్టి, చుట్టిదిద్ద పడుపు చేయించింది. అంతలోనే ఆడవాళ్ళు, "అయ్యో, పోయి! పోయి!" అని అర్తనాదాలు చేశాయి. చుట్టిదిద్ద పడుపు అకాకం దిక్కు నుంచి వినిపించింది.

అప్పుడు, మిగిలిన యాదవలూ అకా కన్న బాణాలతో సంపాదించారు. అకాకన వానిని కనిపించలేదు. ఒక్క బాణం కూడా

ఎవరికీ తగలలేదు, అందుకే దిగ్భ్రాంతులై, కొయ్యబారిపోయి నిలబడ్డారు.

ముగిలివాళ్ళూ, ముక్తివ్వలూ అప్పుడు మొదలైన వాళ్ళను నానా మాటలూ అన్నారు. బ్రాహ్మణుడు వచ్చిరాని కోపంతో అప్పుడు వచ్చి, "గొప్ప శూరుడి లాగా కృష్ణుడి ముందర ప్రగల్భాలాడి, కార్యభారం మీద వేయకుండా పచ్చావు. కృష్ణుడి పల్ల తప్ప కాని పని నీ పల్ల అవుతుందా? నీకూ అతనికి సావత్త మేమిటి? ఇంకెన్నిదూ మంభాలు పలుకకు. కాపాడతానని చెప్పి, కాపాడలేక పోయావు. జరిగిన ధర్మహని పల్ల కలిగే పాపంలో నీకు

సముద్రుడు సమ్మతించి దారి ఇచ్చాడు.
కృష్ణుడి రథం ఉత్తర కుశభాములు దాటి

అయిన వెంటనే కృష్ణుడి దగ్గరికి మళ్ళీ
బయలుదేరాడు. ఆయన వెనకగా అప్పు
నుడు మెదల్లనవాళ్ళు కూడా బయలు
దేరాడు. స్గ్గలో తల వంచుకుని, కంటి
తడిపెట్టుకుంటూ తన ఎడటికి వచ్చి నెల
బడిన అప్పునుణ్ణి చూసి కృష్ణుడు, "ఈ
మూతానికి ఇంత పిచారం దేనికి? దీని
కంతా వేరే కారణం ఉన్నది. దాన్ని నీకు
తరవాన చెబుతాను," అని, దాచుకుణ్ణి
పిలిచి రథం ఆయన పరచేమన్నాడు.

గంధమాచల సర్వతం కేసి వెళ్ళిపోయింది. అప్పుడతనికి అవి పర్వతాలు-జలసంకలం, పుష్పయంతం, నిలం, స్వైతం, ఇంద్రకూటం, కైలాసం అనేవి రంగురంగుల ఛాయలు లతో అలంకరించి ఉన్న శరీరాలతో ఎదురై,

"దేవా, ఏమిట నీ ఆజ్ఞ?" అని అడిగాయి.

"నా రథానికి దారి ఇయ్యండి," అన్నాడు కృష్ణుడు.

అప్పుడా పర్వతాలు ఒదిగి, కృష్ణుడి రథానికి దారి ఇచ్చాయి.

మేఘాల మధ్యగా నడిచే సూర్యుడిలాగా కృష్ణుడి రథం కొంతల మధ్యగా చాలా దూరం పోయేసరికి, అంతటా అంధకారం అవ్వించింది. అప్పుడునుండే భయపడ్డాడు. గుర్రాలు నిలచి పోయాయి. చుట్టూ రాయి లాగా పేలకు పోయిన అంధకారాన్ని కృష్ణుడు తన సుదర్శన చక్రంతో ముక్కలు ముక్కలు చేసి, "రథం పోనీ," అని అర్జునుడితో అన్నాడు.

చాలాదూరం వెళ్ళగా, వెళ్ళగా ఎక్కడట కొటి సూర్యుల కాంతి ఒక్కచోట పొగు చేసియు కనబడింది. కృష్ణుడు రథం దిగి, ఆ కాంతిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

"ఈ వెలుతురేమిటి? ఇందులోకి కృష్ణుడు ఒంటరిగా ఎందుకు పోయాడు? ఏం కానున్నది?" అని అర్జునుడూ, బ్రాహ్మ ణుడూ భయపడుతుంటుంటే కృష్ణుడు ఆ కాంతిలో నుంచి తిరిగి వచ్చాడు. అతని వెంట ముగ్గురు బ్రాహ్మణులూ ముసలూ ఉన్నారు. అతని చేతిలో కొత్తగా పుట్టిన శిశువు కూడా ఉన్నాడు.

కృష్ణుడా పిల్లలు నలుగురినీ బ్రాహ్మ ణుడి కిచ్చాడు. బ్రాహ్మణుడు పొందిన అనుదానికి, అర్జునుడు పొందిన ఆశ్వత్థా నికి మేరలేదు.

రథం వెళ్ళిన దారినే కృష్ణుడి ఇంటికి తిరిగి వచ్చేసరికి, కృష్ణుడా బ్రాహ్మణుడికి ఇచ్చినట్టి పంపి, యజ్ఞాన్ని పూర్తిచేశాడు.

చంద్రమౌళి

1991

వృష్టావతారం

కృష్ణుడు ప్రారంభించిన యజ్ఞం పూర్తి అయింది. అనేక వేలమంది బ్రాహ్మణులకు సంతర్పణ జరిగింది. అట్టేనుచూ, సాత్వికీ మొదలైన వాళ్ళను యాజ్ఞమందిని తన వలెతీసే పెట్టుకుని కృష్ణుడు వెళుతున్నాడని అనుకున్నారు. తరవాత అందరూ సభా భవనంలో చేరి కులాసాగా కబుర్లు చెప్పి కునేటప్పుడు అశ్వమేయ కృష్ణుణ్ణి, "ఇంకా అ బ్రాహ్మణుడి కొడుకుల ఏలా పోయారు? వాళ్ళను ఎవరు ఎత్తుకుపోయారు? ఎక్కడ దాచారు?" అని అడిగాడు.

"నమస్తే స్వస్తికి మూలకారణమైన పర మేశ్వరుడు నన్ను చూడగోరి, బ్రాహ్మణ కార్యాన్ని నేను అలక్ష్యం చెయ్యమని గతక, బ్రాహ్మణ బాలకులను మాయం చేస్తూ

వచ్చాడు. అయిన కొరిక తీర్చడానికి నేను సముద్రాన్ని పాయలుగా చేర్చి, కొండలను తోసి దారిచేయమని వెళ్ళవలసి వచ్చింది." అన్నాడు కృష్ణుడు.

తరవాత అట్టేనుడు తిరిగిపోయి ధర్మ రాజుకు తాను చూసిన వింతలన్నీ చెప్పి, అయినా అందులేని సంతోషం కలిగించాడు.

ఒకనాడు చిక్కిని కృష్ణుడితో, "నేను ప్రయ్యమ్ముడు మొదలైన చిల్లలను కన్నాను గానీ, నా కింకా సంతాన కాంక్ష తీరలేదు. నీ వంటి కొడుకును ఇంకొక్కణ్ణి కనాలని ఉన్నది," అన్నది.

"శంకరుణ్ణి ఆరాధించి నీకు మరొక కొడుకును కంటాను. తపస్సు ద్వారా లభిం

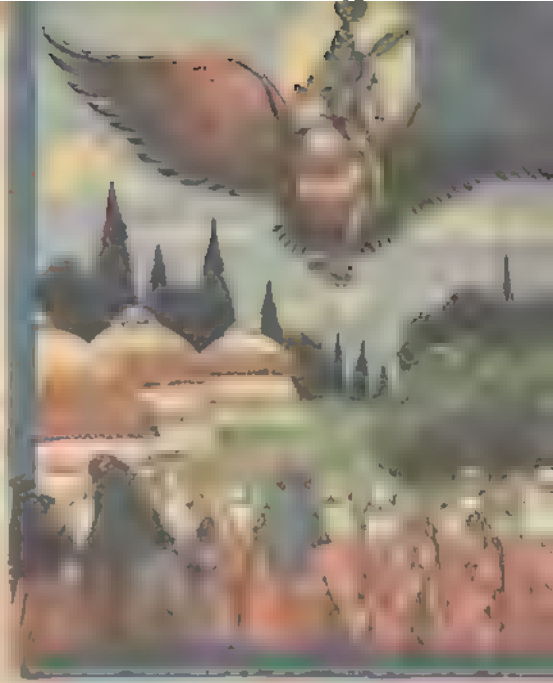

నన్ను రక్షించుగా వచ్చాడు చెప్పాను," అని చెప్పాడు.

"నీ అమ్మా, బలరాముడి అమ్మా ఈటె నేను చెప్పలేని దేవు ఈటెనంది? పొండు తేమటి, ఇండుతే చక్కలను లంచన, దేవతలనూ వెంటచెట్టినా ఎత్తివచ్చినా ఇదే నేను లక్ష పెట్టాను," అన్నాడు సాత్యకి.

కృష్ణుడు ఉత్తరవదితో, "నేనువచ్చానువు బుద్ధికి ఒకహస్త్యతివి. నీకు నేను చెప్పట మేమిటి? పరాశ్రమపంతులైన ముని యాదవపీఠులను నీ బుద్ధిబలంతో నడిపించు," అన్నాడు. అతను గదివెధంగా బలరామున్నో, ఉగ్రసేనున్నో, జలర యాదవ ముఖ్యులనూ హెచ్చరించి, గరుత్మంతున్నో స్వరించాడు. వెంటనే గరుత్మంతుడు వచ్చి వలాడు. తాను కైలాసానికి వెళ్ళాలని చెప్పి కృష్ణుడు గరుత్మంతుడి పేపు మీద ఎక్కి కూర్చున్నాడు. కృష్ణుడితో సహా గరుత్మంతుడు ఆకాశంలోకి లేచి, ఈకాశం దిక్కుగా ప్రయాణమయ్యాడు.

అలా ఐదులుచేరిన కృష్ణుడు దారిలో బహిరంగంలో దిగాడు. అక్కడ ఉండే మునులు అతనికి గొప్ప స్వాగతం ఇచ్చాయి. వారి ఆతిథ్యం స్వీకరించి కృష్ణుడు ఆ రాత్రికి

అక్కడే ఉండిపోయాడు. ఉత్తరాతి వెళ ఆరానికి ఆ ప్రాంతమంతా సంచరించాలని బుద్ధి వచ్చింది. అతను చాలాసేపు బహిరంగ ప్రాంతానికి సంచరించ, ఒక మనోహర ప్రదేశానికి వచ్చి, అక్కడ స్వప్నకాననం వేలమంది సమాధియోగుల ఆవలిండుచాడు.

ఆ సమయంలో అటుగా అనేకవేల సంతకాలో విశాచులు మృగాలను తరుము గుంటూ వచ్చారు. వాళ్ళు నాయకులుగా ఘోరకష్టం తనే విశాచి, అతని తమ్ముడూ ఉన్నారు. వాళ్ళు కృష్ణుడున్న చోటికి వచ్చి, "ఎవరవు, బాబూ? చూచబోనికి నాబాకుగా ఉన్నావు. ఈ వనంలో ఎందు

తరవాత అతను కృష్ణుడి దగ్గరలోనే
పేగులు పరిచి కూర్చుని, చేతులు మోడ్చి,
తన యిష్టప్రవాన్ని ధ్యానించుకో సాగాడు.
వాణ్ణి చూస్తుంటే కృష్ణుడికి ముచ్చటవేసింది.
వాడు తన భక్తుడు, కాని చేసేవన్నీ ఏకా
చపు పనులు. కళ్ళు మూసుకుని ధ్యానించే
ఘంటాకర్ణుడి మనోనేతంలో తన స్వరూపం
కనబడటాన్ని కృష్ణుడు చెబాడు. వాడు కళ్ళు
తరిచి చూసేటప్పటికి అదే రూపం కళ్ళ
వివట కనబడింది. వాడు లేచి అనంద
పారవశ్యంతో స్తుత్యం చేస్తూ, "కృష్ణుణ్ణి
చూకాను! విష్ణువును చూకాను!" అని
శేకల పెట్టాడు. కృష్ణుణ్ణి రకరకాల
స్తోత్రం చేశాడు. తరవాత వాడు తన
కూదానికి గుచ్చి ఉన్న శవాన్ని తీసి, శత్రుతో
రెండుగా పరికి, "ఇది పవిత్రమైన బ్రాహ్మ

ఆ మాటకు ఘంటాకర్ణుడు, "నా పేరు
ఘంటాకర్ణుడు. మీరు నా తమ్ముడు. నేను

◆◆◆◆◆ చందమామ ◆◆◆◆◆

విశ్వేశ్వరుడూ, సుమారస్వామీ, వాళ్ళకు ముందుగా అముఠాలు ధరించి నంది, మహాకాళుడూ, వెళ్ళగా భూతగణాలూ వచ్చారు. వారంతా పొడితూ, స్మృత్యాలూ చేస్తున్నారు.

కృష్ణుణ్ణి అంతరూరాన చూడగానే శివుడు పార్వతితో సహా పృథుభవాహారం దిగాడు. కృష్ణుడు కూడా శివుణ్ణి దూరాన చూస్తూనే, తన అననం దిచి నుంచి లేచి వచ్చి పచ్చి ఎంతో భక్తితో తలవంచి, సమస్తరీతులూ శివుడి కెదురుగా నిలబడ్డాడు. అ సమయంలో అక్కడ చేరిన చెవికిలందరూ వివేకితులను విశేషాని

చూసి తమ జన్మలు తరించాయని అనందపడ్డారు.

కృష్ణుడు శివుడికి సాక్షాంగ ప్రణామం చేసి అయినాడు కిక్కిరాడు. శివుడు చాలా సంతోషించి, కృష్ణుడి చేతన తన చేత్తో పట్టుకుని అలా అన్నాడు.

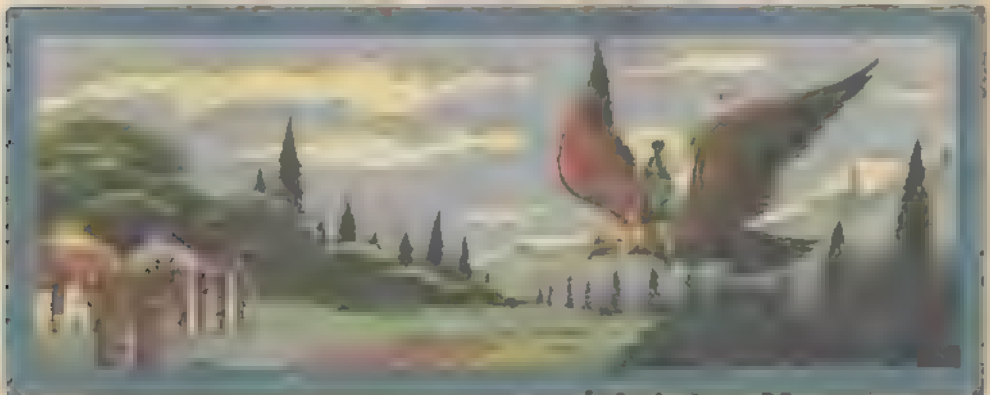
"కృష్ణా, నీమొక శివు అపిస్సద్రి చేత నా నుంచి వరంగా ఒక కొడుకును పొంది ఉన్నావు. నేను పూర్వం శ్మశరముగంలో అలా మంచల పిళ్ళపాటు ఒకానొక సంవత్సరంతో అతిస్వల్పగా అమ్మని చేశాను. అప్పుడు నాకు పరిచయం చెయ్యటానికని హిమచంతుడు ఈడు వచ్చి న

తన కుమార్తెనూ, ఆమె సఖి జనాన్ని
సమర్పించాడు. నేను కూడా అందుకు
అంగీకరించాను. ఆ సందర్భంలో మా కాథ
రిన్ కలపాలని నిశ్చయించి ఇక్కడకు
మళ్ళింపు చేరపించాడు. ఆ మళ్ళింపు
నా మీదికి ఎత్త వచ్చి, నేను నమాథిలో
నుంచి బయటికి వచ్చి నమయం కోసం
వేచి వుండి, నా గుండె మీద మోపానాస్త్రం
ప్రయోగించాడు. వెంటనే నాలో మన్మథ
వికారం కలిగి నేను పార్వతి కని చూశాను.
ఆమె పులికిచిన శరీరంతో చాలా అందంగా
కనిపించింది. ఎందు కిలా ఆయిందా అని
అశ్చర్యపడుతూ నేను చుట్టూ కలయ
బాగాను. తన దగ్గర ఉన్న అయుధాలన్నీ
నా పైకి ప్రయోగించడానికి సిద్ధపడిన మన్మ
థుడు కనిపించాడు. అటువంటి దుర్భాషణ
చలవితే మూర్ఛిమయిటని నేను అనుకు
ంటూదగానే నా ఫాలినైతం నుంచి అగ్ని
ప్రకృతి కొద్దింది. మన్మథుణ్ణి కలిచి వదల

అగ్రహించ వద్దనీ ఆకాశన దేవతలు కేకలు పెడుతుండగానే, అగ్ని జ్వాలలు మన్మధుణ్ణి ఆవరించి, బూడిద చేసేగాయి. అతరవాత బ్రహ్మ మొదలు గాగల దేవతలు వచ్చి, మన్మధుడు ముల్లోకాలకూ మేలు చేకూర్చే వాడని చెప్పగా, బ్రహ్మ ఉద్దేశానుసారం అతన్ని నీకు కొడుకుగా నిర్ణయించాను. అతనే ప్రద్యుమ్నుడు. నీకూ, రుక్మిణికీ కలిగిన కోరి సంతానం. సువ్యిష్టుడు చేసిన తపస్సుకు ఫలితం ముందుగానే పొందావు."

తరవాత కొన్ని అక్కడ చేసిన మునులు
మొదలైన వారిని పలకరించి, శృష్టుని
శ్రమన్నారాయణుడుగా భావించి పూజించ
మని చెప్పి, అంతర్ధానమైనాడు. అతనితో
బాటే పార్వతి, విష్ణుశ్వురూ, కుమార
స్వామి, నందీ, ప్రమథగణాల వారూ
అంతర్ధానమయ్యారు. శృష్టుడు కూడా బదరీ
వనానికి తిరిగి వచ్చాడు.

చంద్రావతారము

కథలు

కృష్ణావతారం

దొంగల పైకి చుట్టూ ఉన్న సన్నాహంలో ఉండిగా వాళ్ళు దాసుదేవుడి ఇంటికి వారు వచ్చాడు. వాళ్ళు దాసుదేవుడి పడుకొని ఉన్న అర్చనాద్వారానికి, బంగారు అంబుషింగ్ వాళ్ళు దాసుదేవుడికి, "మహాదేవా, మీరు తిరిగి లోకం లేదు. వాళ్ళు దాసుదేవుడి అర్చనాద్వారానికి. అందు చేత నా కోరిక నడవడం చెయ్యి. నేను కృష్ణుని. అలాగే బంగారు సర్పవాక్యం చెప్పింది. నా అన్న లోకంలోనూ చెప్పి. ఆ గొల్లవాడు నా పేరు కృష్ణుని తిరుగుతున్నాడు," అన్నాడు.

ఈ మాటకు నారదుడు చెప్పినట్లు నవ్వి, "నేను నన్ను లోకాలా తిరిగి మాటాడటం, నా మాట అందరూ నమ్మేది

నిజమే. కాని నువ్వు చెప్పేమాట అనుమానాస్పదంగా ఉన్నది. కృష్ణుడికి, నీకూ పోలిక ఉంది? కొంద ముందు నీ నీలాలి వాడివి. నువ్వు కృష్ణుడికి ప్రతి యోధుడి పోలిక ఉంది? నీ నువ్వు కృష్ణుడు తప్పక నడిస్తాడు. అందుచేత ఈ ప్రయత్నం మానుకో. నీ పేరు వాళ్ళు చెప్పేది నా అని, నీకు కూడా నీకు దీని గదా వాళ్ళు చెప్పాడు. నీ కృష్ణుడితో నీ మానుడివి కాబోవు. నీవు బంగారు వాళ్ళు. నీ పేరు అలాగే బంగారు అలాగే కూడా ఎదురు చూస్తూనే ఉంటాడు," అన్నాడు.

వాళ్ళు దాసుదేవుడి నవ్వి, "నువ్వున్నది కాదుటే కోప్పడతావు, నీవెస్తావు. అందు చేత నీ నువ్వు అలాంటి మా పోలిక వాళ్ళం

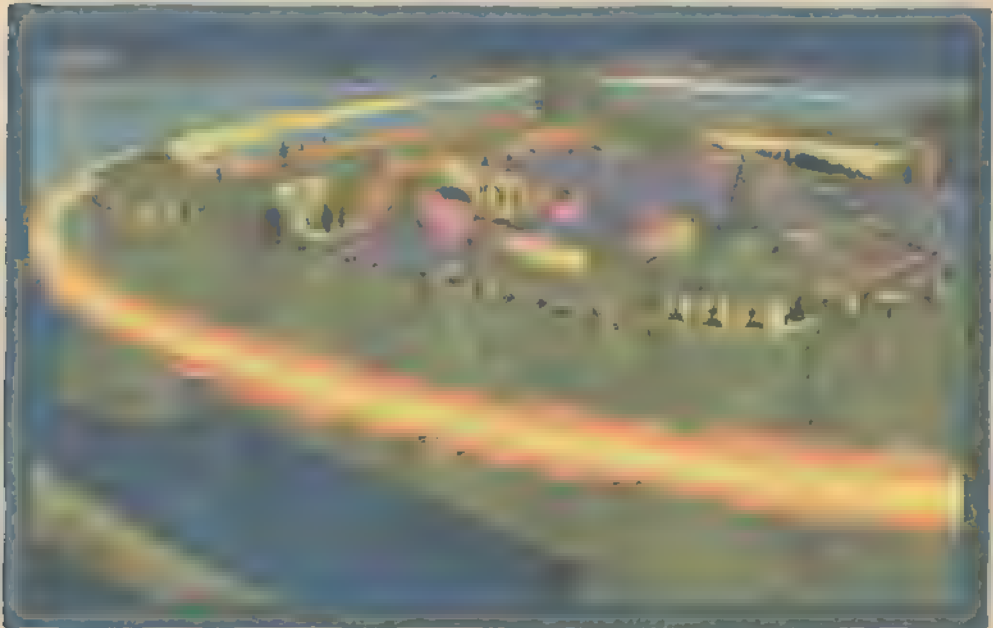

పోయాయి. యుద్ధరంగం అంతా చీకటి అయింది. కృష్ణుడు తాను గెలిచాడని ఆనందం వున్నాడు. "కొట గోడలు ఎక్కండి, ధ్వజాలు విరిగి పోయింది, సగం ఆకాశం చుండి!" అని పొండ్లడు శత్రు సేనలకు తూలించి అతని సేనలో ఉత్సాహమూ, కోలాహలమూ జాస్తిఅయాయి.

ఈ పర్వత యుద్ధ సాత్యకి ముడి పోయింది. కృష్ణుడు సగం రక్షణ భారం తన మీద పెట్టి పోయాడు. కృష్ణుడు లేని కాలిని చీల్చి క్రతువు కులంగా విష్ణుం భరించలే మాట వచ్చింది. అందుచేత అతను తన విజృంభణ చెంది, యోధులను

ఉత్తేజపర్చి, "నేనీ క్రతువులను ఎలా నిర్మూలించబోతున్నా నే చూడండి. సగరం రక్షించే భారం మన అందరి పైనా ఉన్న దన్న సంగతి మరిచారా?" అన్నాడు.

ఇలా అంటూనే సాత్యకి అగ్నేయార్ధం ప్రయాగించాడు. దానితో కొట నాలుగు పక్కలా మంటలు పుట్టుకొచ్చాయి. కొట గోడలు ఎగబాకి ప్రయత్నంలో ఉన్న సైనికులు పారిపోయారు. సాత్యకి వారిని రక్షణ కుంటూ వెళ్ళి, "రాజైష్ట్ర, రాచమర్యాద కూడా తెలియకుండా, అర్హతలేవేళ అయినా నిద్రపోయే సమయంలో దొంగ లాగా యుద్ధానికి వచ్చిన ఆ సేనకు ఎక్కడ?

నేను అతనితో యుద్ధానికి వచ్చాను." అని లేక పెట్టాడు.

ఈ కేసు విని యుద్ధనన్నయ్యతో ఉన్న పొంగ్రుడు ముందరికి వచ్చి, "ఓయీ, సాత్యగి, నువ్వు యుద్ధానికి వచ్చావు, బాగా? ఉన్నది. కాని ఆ కృష్ణుడు అక్కడ? అలాగాడు అవులను తోలుకోక పెద్దయోధుడని నీ తమ్ముడు తేలికగా? నా సంగతి ఎరిగదా? ప్రియమా, గొల్లనూ సుఖమిచ్చే వాడు నా పేరు తగిలించుకుంటే ఏమైనా నష్టమిందా? ఆ కృష్ణుడు నా మిత్రుని సరకుణ్ణి చంపాడు. అందుచేత అతని యుద్ధంలో కడుతెచ్చి వచ్చాను. నీతో

యుద్ధం చెయ్యటం నాకు పరువు చేటు. అందుచేత నువ్వు తప్పికో. కాదుటావా? ఒక్క కినులో నా బాణాలతో నీస్సు పర లోకానికి పంపగలను, చూడకో! దాంతో మీ గోపాలుడి మడు అణిగి పోతుంది. అతను ఈ గొల్లపల్లి భారమంతా నీ నెత్తిన పెట్టి కైలాస యాత్ర వెళ్ళాడని తెలుస్తున్నది. వచ్చాక అతని సంగతి చూస్తాం. ప్రస్తుతానికి అతనికి సుఖం కలిగిఉట్టుగా చాపటమే నీ ధర్మం," అన్నాడు.

ఇద్దరూ గజే భరణిలో కీరాలు పరికి యుద్ధానికి దిగారు. ఇద్దరూ బాణాలతో పర స్పరం క్రూరంగా హింసించుకున్నారు. ఒకరికికూడా మూర్చి పోగొట్టారు. ఒకరి రథాలొకడు వర్షంను చేశారు. ఒకరి బాణాలొకడు విరగగొట్టారు. ఇద్దరూ గదాయుద్ధం చేశారు. చివరకు ముష్టియుద్ధం కూడా చేశారు. ఇద్దరూ సమ బలముగా కనిపించారు. చివరే ఇద్దరూ చచ్చారు గానీ, ఒకరి మరొకరు చంపి, గెలుపటం నాథుల కాదని చూసే వారికి అనిపించింది. చివరకు ఉభయపక్షాల యోధులూ వారి యుద్ధానికి అడ్డం కగిరి, వారిని విడదీశారు.

తుపాత ఏకలవ్యుడూ, బలరాముడూ ధ్వంసమై యుద్ధం చేశారు. ఆ యుద్ధంలో

లరాముడు పికలత్తుణ్ణి మూర్ఖపోగొట్టి,
తన హతాయుధంతో శత్రువైత్యాన్ని
చించి తొలగివేశాడు.

ఇంతలో స్వర్ణహతేంద్రుడు పికలత్తుణ్ణు
తనకు పిలరాముడు పై కలయ పెట్టాడు.
వాని భయంకరంగా యుద్ధం చేస్తారే
గానే తూర్పు తెల్లవారింది.

అప్పుడు పాండుడు తన సేనలను
యుద్ధం నిలపమని పిచ్చిపెట్టి, "మీరు
ఎంత మందిని చంపి ఏమి లాభం? అసలు
శత్రుని లేడు. అందుచేత ఈ యుద్ధం
నిరర్థం. కృష్ణుడు ఎలా క మీరు పరా
క్రమం చూపుతారు. ఈ కృష్ణుల మీద మీ
ప్రకాశం చూపే దేమిటి?" అన్నాడు.

వెంటనే పాండుడి సేనలు యుద్ధం
మానే పనిని ఆగాయి. వాండుడు తన
సేనలను వెంటబెట్టుకుని, తన మిత్రులైన
కాశీరాజు వద్దకు వెళ్ళిపోయాడు. కృష్ణుడి
రాకకు ఎదురుచూస్తూ అతడు అక్కడే
ఉండిపోయాడు.

ద్వారకలో యావత్తుల తమకు విజయం
లభించిందన్నట్లు తూర్కనాథులు చేసి,
సూర్యుని లోపలికి వెళ్ళిపోయారు. కృష్ణుడి
మాట నిలబెట్టి గరిగిపోయిన వారి చాలా
సంతోషించారు.

ఇంతలో కృష్ణుడు అకాశమార్గాన వారికి
కనిపించాడు. అతను సగరం బయట
గరుడవాహనం దిగి, దాదాకుడు తెచ్చిన
రథం మెక్కి, ద్వారకలోకి వచ్చాడు. పన్నెండు
దేళ్ళ అనంతరం కనిపించిన కృష్ణుణ్ణి
చూసి యావత్తు లెంత సంతోషించారు.
కృష్ణుడు తన కైలాసయాత్ర పవరాలన్నీ
చెప్పి, జాంతుడు చేసి వెళ్ళిన యుద్ధం
గురించి విన్నాడు.

కృష్ణుడు ద్వారకకు తిరిగి వచ్చాడని
తెలిసి, కాశీలో ఉన్న జాంతుడు ఒక దూత
ద్వారా ద్వారకలో ఉన్న కృష్ణుడికి ఇలా
సంతోషం పంపాడు:

***** చందమామ *****

యనుట. నా చక్కలతో ఎక్కుది లాగా ఎండలో చచ్చాను. ఇక్కడ ఉన్న వారిలో ఒక్కరూ నన్ను రక్షించ లేడు. నీ మేలు కోరి హతం చెప్పాను." అన్నాడు.

"నా లాంఛనాలని నువ్వు పట్టుకున్నావు. అందుకు నన్ను శిక్షించటానికే నేను వచ్చాను. నా రాక తెలిసి కొంతకాలం క్షణానందో దాక్కున్నావు. నువ్వు తిప్పని తెలిసి నీ సగరాన్ని నీల మట్టం ఎక్కుక పదిలాను. నువ్వు రావటం ముంచవలసింది. నీ కోసం యముడు కాడుకుని ఉన్నాడు," అన్నాడు పాండుడు.

గాడ్డూ యుద్ధానికి ఉత్సాహించారు. కృష్ణుడు ఒకసగా పాండుడి అయుధాలన్ని నిర్మూలించి, తన చక్కాయుధాలతో పాండుణ్ణి కదలేర్చాడు.

తన అస్త్రమైతులైన పాండుడు చచ్చాడన్న రోషంతో కాకరాజు కృష్ణుడితో యుద్ధానికి తలపడ్డాడు. కృష్ణుడు ఒక అస్త్రంతో

కాకరాజు అల తెగపెట్టాడు. అలల వెళ్ళి కాకినగరం మధ్యన పడింది.

ఈ విధంగా కృష్ణుడు తాను వచ్చిన పని ముగించి ద్వారకకు తిరిగి వెళ్ళాడు.

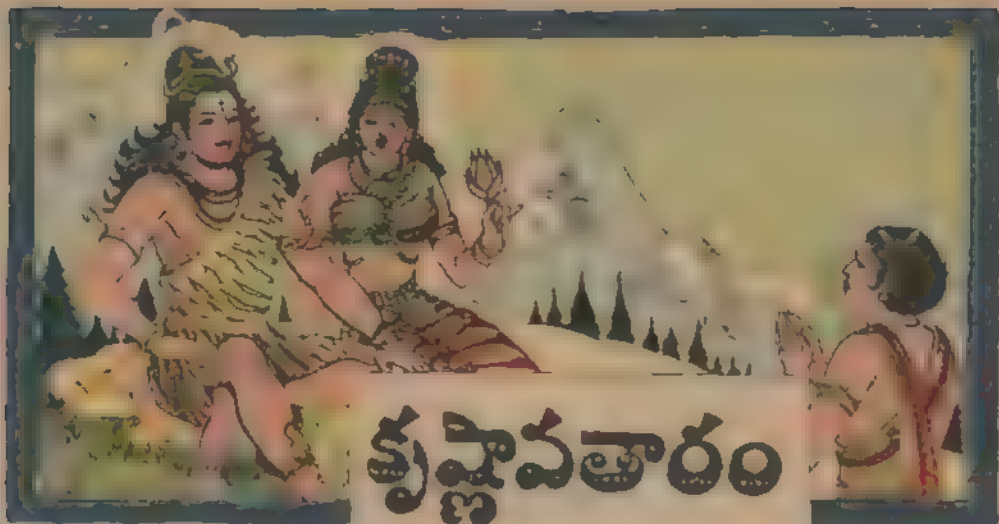
కాకరాజు కొడుకు తన తండ్రి చావుకు దుఃఖించి, తమ పురోహతుడి చేత ఆగ్ని హోత్రం చేయించగా పక్షిణాగ్నియందు కృత్య ఆనీ భయంకర పకాపి అవిర్భవించి, "ఏమి అబ్బ?" అని అడిగింది. కృష్ణుణ్ణి, అతని వాళ్ళనూ చంపి రమ్మని కాకరాజు కొడుకు దాన్ని గోరాడు. కృత్య ద్వారకకు వచ్చింది. ద్వారకావాసులు దాన్ని చూసి భయపడి కృష్ణుడితో చెప్పించి. కృష్ణుడు తన సుచిహ్నులకాస్త దాని మీదికి వదిలాడు. కృత్య తిరిగి కాకి పారి పోయింది చక్కల దాన్ని వెన్నెలటి వెళ్ళింది. కృత్య కాకినగరంలో ప్రవేశించగానే సుద ప్పనిచక్కల కృత్యతోబాటు కాకినగరాన్ని కూడా పూర్తిగా నెడమలించేసింది.

నందమూరు

పుస్తకాల వ్యాసము

కృష్ణావతారం

బిలి కుమారుడు బావానుడుడు. అతని రాజధాని శివాపురం. వెయ్యిచేతులు గల బాబుడు చిన్నతనంలో తగ తిరిగాడు. ఒకనాడు అతను, మణులతోనూ, బంగారు తోనూ ప్రకాశించే కుబేరవర్చితపు గుహలో కుమారస్వామి అటలలో మునిగి ఉండటమూ, శివదార్శవులు పరచించుకూ ఉండటమూ చూశాడు.

కుమారస్వామి ఆరు ముఖాలూ, చేతులూ, శరీరచ్ఛాయూ, తెజస్సు చూసి బాబుడు, "ఈ కుమారవాడు ఏ తపస్సు చేసి శివుడికి కొడుకై బన్ధించాడో గదా! నేను కూడా అలాగే తపస్సు చేసి ఈ మహా దృష్టాన్ని సాధించాలి," అనుకున్నాడు. అలా అనుకున్న బాబుడు ఏకాగ్రభక్తితో

అనేక సంవత్సరాల పాటు నిద్రగా శివుణ్ణి ఆరాధించాడు. శివుడు అతని ఆరాధనకు సంతోషించి, పార్వతీనమేతులై బాబుడి ఎడట ప్రత్యక్షమై, చివినవ్వు నవ్వుతూ, "నాయనా, నీ ఇష్టంపెద్దైన వరం కోరుకో, ఇస్తాను," అన్నాడు.

బాబుడు చేతులు మోద్ది, "దేవా, నే నీ చేవికి కొడుకనై, నీ అనుగ్రహవికి ప్లాతుణ్ణి అయేటట్లు వరం ఇయ్య," అని అడిగాడు.

శివుడు సరేనని, పార్వతిని చూసి, "చేపీ, పిడు బాబుడు, నీ చిన్నకొడుకు. కుమార స్వామికి రెండేవాడు. ఏణ్ణి గ్రహించు," అన్నాడు. తరువాత శివుడు బాబుడికి సమస్త సంపదలతోనూ కులతూగే శివు

పురావ్వి రాజధానిగా ఇచ్చి, "నీ సగరావ్వి నేను స్వయంగా కాపాడుతూ ఉంటాను. నిన్ను ఎంతటివారూ జయించలేదు. అందు చేత నువ్వు నిశ్చలంగా ఉండు," అన్నాడు.

కుమారస్వామి బాణుడికి ఒక చిన్న మైన నెమరీని ఇచ్చి, "ఈ నెమరీ నీకు వాహ సమూ, పతాక కూడా అయి ఉంటుంది," అని చెప్పాడు.

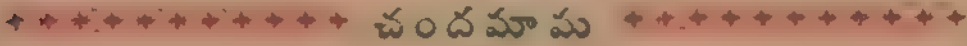
అక బాణుడికి ఎవరి తయమూ లేదు. ఎందుకంటే, ఇప్పుడే తనక, రక్షి, అతను విజృంభించి దేవతలనూ, గంధర్వులనూ, నాగులనూ, ఇచ్చలనూ, రాక్షసులనూ, సమస్తమైన వారిని ఒకటే తరవాత ఒక

రినిగా జయించి, యుద్ధం చెయ్యాలి అన్న పిల్ల, తనకో యుద్ధం చెయ్యగల వాణ్ణి కానక తపించిపోయాడు.

అనేక సంవత్సరాలు ఇలా గడిచిన మీదట అతని చేతుల పీట దుప్పర మయింది. అతను ఇప్పుడిప్పుడు వెళ్ళి, సాష్టాంగపడి, భక్తిగా పూజ చేసి, "దేవా, నాకు యుద్ధం కరువైపోయింది. నా చేత అనేకసార్లు ఓడిపోయిన దేవతలు నా ఎదట పడకుండా ఉన్నాయి. నాలో యుద్ధం చెయ్యటానికి సిద్ధంగా ఉన్న మీరుకు మూడు లోకాలలోనూ ఒక్క డైనా కానరాదు. నా చేతులన్నీ వ్యర్థంగా ఉండిపోయాయి. ప్రచర్చించటానికి లేని పరాక్రమం వృథా కదా! నాకు యుద్ధం చేసే అవకాశం ఎలా కలిగిందీ తెలిపి అనుగ్రహించు," అని వేడుకున్నాడు.

ఇప్పుడు బాణుణ్ణి చూసి నవ్వి, "నువ్వడిగి నది నేను కావనటం భావ్యంకాదు గదా. విను. నీ మయూరధ్వజం ఏ కారణమూ లేకుండా ఒరిగి, పడిపోయినప్పుడు నువ్వు కోరికుంటున్న యుద్ధం నీకు సన్నిహిత మవుతుందనుకో. అప్పుడు నీ బాహుబలానికి తగినటువంటి యుద్ధం సంభవిస్తుంది. విచారించు," అన్నాడు.

వివేదాలా, వెదుకలూ సాగించారు. పుండ్ల
గానాలు సాగాయి.

మహా ఉల్లాసంగా సాగే ఈ వివేదాల
మధ్య పాఠశాలకులు అరంగం చదువో
వటం ఉప మానింది. వెంటనే ఆమెకు
తన భర్తను తాను కొంగలించుకునే
అప్పుడు ఎప్పుడు కలుగుతుందా అనిపి
చింది. తన కేమి లోటు? తన తండ్రి
మూడు లోకాలూ పిలిచారు. సాక్షాత్తు
పార్వతిదేవే తన కలవేచ్చు. తనకు తగిన
భర్తను ప్రసాదించమని తాను పార్వతిని
నిత్యమూ ప్రార్థిస్తున్నది. అయితే తన
కొరిక ఎందుకు తీరటం లేదు?

+++++

ఈ విధంగా ఉప తన మనస్సులో
అనుకోవటం పార్వతి గ్రహించి, చెయ్యి
ఉప ఆమెను తన దగ్గరికి పిలిచి, "దాదా,
నీ మనసులో ఉన్న అల్పచేస సరిఅయినవే.
కన్యలు భర్తల కోసం తపించటం తప్ప
కాదు. త్వరలోనే నీకు భర్త దొరుకుతాడు.
ఇప్పుడితో నేను పొందే సాక్షాత్తు నువు
కూడా పొందుతావు. అది ఎలా బంగిదీ
చెబుతాను, విను. వచ్చే వైశాఖ శుద్ధద్వాదశ
రాత్రి నువు నిద్రపోతూండగా ఒక
పురుషుడు కలలో వచ్చి నిన్ను కలుస్తాడు.
అతనే నీది. కాబోయే భర్త," అన్నది.

ఉప సంతోషంతోబాటు నిగుడుతూ,
పార్వతికి మొక్కి చెప్పిపోయింది.

పార్వతి చెప్పింది బంగింది. ఒకరాత్రి
రాత్రి ఉప తన చెలికత్తెలతో సహా మహా
మీద ముగిసినలో ఉండగా ఆమెకు కల
వచ్చింది. అందులో ఒక ముగ్ధుడొకాడు.
ఆమెను సమీపించి, ఇప్పుడూ ఆమెను
వలకరించి, ఆమె చేతిని తన చేతిలోకి
తీసుకుని, ఆమెను కొంగలించుకుని, కల
లో ముంచి ఎత్తాడు.

ఉప అదిరిపోతుంటే నిద్ర లేచింది. ఇంక
తెచ్చి చూస్తే ఎవరూ లేరు. కానీ బంగింది
కలలాగా లేదు, చాలా వాస్తవంగా ఉన్నది.

అమెకు భయమూ, సిగ్గు కలిగాయి. అమె పార్వతిదేవి చెప్పిన మాటలపూర్తిగా మరిచి పోయి, ఎవరో తన కన్యాశుల్కం భంగం చేశారని, తనకూ, తన కుడి వంశానికి అపకీర్తి వచ్చిందని దిగులుపడి, పెద్దగా విడవసాగింది.

చెలికత్తెలందరూ సందలేది అమె చుట్టూ మూగారు. చిత్రలేఖ అమె వక్కనే కూర్చుని, అమె తలను తన రొమ్ముకు అదుముకుని, "చెలీ, భయపడకు. ఎందు కేడుస్తున్నావు? నీ మనసును కష్టపెట్ట సాహసించే వాళ్ళెవరు? నీ కుడి బాముడు కాదా!" అంటూ కన్నులు కుడిచి ఓదార్చింది.

ఉష తనకు వచ్చిన కల చెప్పి, అది కల అనబానికి పీల్చేదని, తనకు తిరని కళంకం చుట్టకున్నదని, తాను కులటనై పోయానని అన్నది. అప్పుడు చిత్రలేఖ ఉషకు పార్వతి చెప్పిన మాటలు జ్ఞాపకం చేసి, "ఇవారే వైకాకురుద్ద ద్వాదశి. ఈ రాత్రి నీకు కలలో కనిపించినవాడే నీకు భర్త అవుతాడని దేవి చెప్పలేదా? ఎంతోపించక దిగులు పడకపోయిందా?" అన్నది.

వెంటనే ఉష ముఖం మబ్బు తొలగిన చంద్రుడిలాగయింది. "చిత్రలేఖ, నా దిగు లంతా ఒక్క క్షణంలో పోగొట్టావు. అన్నది చిత్రలేఖ.

నా అదృష్టంవంటే ఉపాయంకూడా నువ్వే చెయ్యి. పర్జించలేను గాని, అతని అకారు కళ్ళకు కట్టినట్టే ఉంది. అతన్ని నువ్వే వెతకాలి. నా భాగ్యమంతా నీ చేతిలోనే ఉన్నది." అన్నది.

"చానికే? నే నున్నదే నిన్ను నుఖ పెట్టబానికి కద. అతన్ని తీసుకు రావటం ఒక సమస్య కాదు. ముందు అత నెవరై నది తెలియాలి. అది తెలుసుకోవడానికి సాధన మేమిటా అని అలోచిస్తున్నాను. నువ్వేమో అతన్ని పర్జించలేనంటున్నావు. నేనేమో అతన్ని చూడక పోతిని," అన్నది చిత్రలేఖ.

ఉచిత కళ్యాణము నింపుకుంటూ, "ఎవరి
పనులు వారు చెనుకోవటం నరీతయనది.
ఇంకొకరి పను చెయ్యటం కష్టం. నువ్వు నా
ప్రాణం లాంటి దానివి. నిజం చెబు
తున్నాను, నువ్వు చదువుదలచిన పక్షంలో
సఖ్యముగా నేను చచ్చిపోతాను," అన్నది.

చిత్రలేఖ అడుతే, "ఎందుకు నీకు విచారం? నాకు కాస్త వ్యవధి అయ్యింది. ప్రియునిని ఏదో విధంగా తెలుస్తుంది. లోకేశ్వరి అయిన పార్వతీదేవి నన్ను కదా వీలించి ఉండగా నీ కోరికలు తీరజాలని సంరేహమేమిటి?" అన్నది.

చిత్రరేఖ మిగిలిన చెలికత్తెలతో, "మీరు
ఈషను కనిపెట్టి ఉండండి." అని చెప్పి,
ఏకాంతంగా కూర్చుని, రంగులూ, కుండెలూ
టినుకుని, ఒక వారంరోజుల లోపల ప్రపంచం
లోగల ప్రముఖ పురుషులందరి చిత్ర
పటాలూ గిసింది. ఎవరెవరు ఎలాటి యుద్ధాలు
ధరించేడి, ఎలాటి అభిరహాలు పెట్టుకునేడి

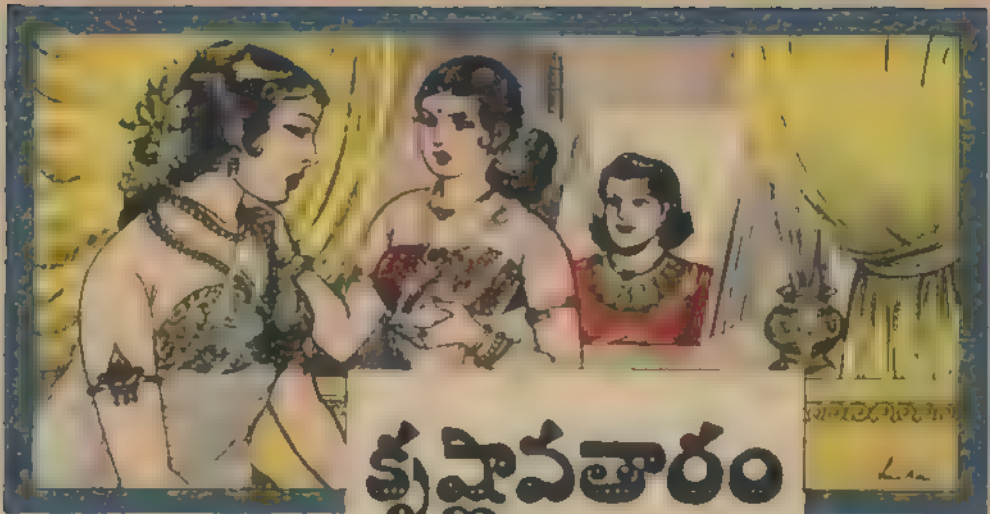
ఆ చిత్తరువులలో సరిగా చిత్రించింది. తరవాత ఆమె ఆ చిత్రమకాలపైకినీ ఉప వర్ణకు పీసుకుపోయి, "చెరి, స్టూడియో ఉండే ప్రముఖుల నందరినీ స్వయం చిత్రించి పీసుకువచ్చాను. వీరిలో నేను కలలో కనిపించిన వాడెవరికి చూసి చెప్పి. ఈ పకాలలో చేపదానవేమాను ముఖ్యులందరూ ఉన్నారు," అన్నది.

ఈప పక్కొక్క చిత్రమవే చూసి
పక్కన పెడుతూ యాదవ ప్రముఖుల
దగ్గరికి వచ్చేసరికి కృష్ణుడి పటం చూసి
ఆశ్చర్యపడింది. తరవాత ప్రద్యుమ్నుడి
పటం చూసి మరింత ఆశ్చర్యపడింది.
ఏందుకంటే ఇద్దరిలోనూ అనేకద్దుడి సోలిక
లున్నాయి. అటుతరవాత ఆమె అపరద్దుడి
పటం చూడగానే అతను తానే మరచి
పోయింది. ఆమె దానిన పక్కన పెట్టితమ.
ఈప కలిలో కనిపించిన బాధు ఆతనిని
చిత్రరేఖ గ్రహించింది.

చంద్రమౌళి

కృష్ణావతారం

ఈ ప చూపులు అనిరుద్ధుడి వటు మీద లగ్నమైపోవటమూ, అమెకు కలిగిన గగుర్పాటూ గమనించి చిత్రరేఖ చిరునవ్వు సవ్వకూ, "నీకు కలలో కనిపించినవా డెవడో తెలిసిపోయిందిలే. అతను ఎక్కడ, ఏస్థితిలో ఉన్నానరే, నేను వెళ్ళి అతన్ని తిసుకువచ్చి నీకు అప్పగిస్తాను. అ తరవాత నియిష్టం," అన్నది.

ఈ ప చిత్రరేఖను చూసి, "ఏ నేర్పు ఎలాబడోగాని, మన రచించిన ఈ చిత్రపు చూస్తూంటే, కలలో అతన్ని చూసినప్పుడు కలిగిన భావాలన్నీ మళ్ళీ కలిగాయి. అతనిది ఏ వంశం? పెరమిది? ఎలాబడవాడు? ఏం చేస్తూఉంటాడు? దయ వుంచి కాస్త చెబుదూ!" అన్నది.

దానికి చిత్రరేఖ, "ద్వారకా నగరాన్ని ఏలే కృష్ణుణ్ణి గురించి నువ్వు విన్నా ఉంటావు. శివుడి కంటిమంటకు అనుతి అయిన మన్నుడులే కృష్ణుడికి ప్రద్యుమ్ను డనే కొడుకుగా పుట్టాడని చెబుతారు. అతను ఆ ప్రద్యుమ్నుడి కొడుకు. పేరు అని రుద్ధుడు. అతని శార్యం జగత్ప్రసిద్ధమయి నది. అటువంటి వాణ్ణి భర్తగా పొందగలిగితే ఏ అదృష్టాన్ని పొగడటం అదిశేమిదికి కూడా సాధ్యంకాదు. మన ఈ కౌజువురం లాగే ద్వారకానగరం కూడా వరులకు చొరరానిది. అయినప్పటికీ, నీకు వంశోపం కలగగలం దులకు, నేను ఏదో ఒక ఉపాయం చేసి అక్కడికి పోతాను. ఏ ప్రయిష్టాన్ని తప్పక తిసుకువస్తాను," అన్నది.

నారదుడు చిత్రరేఖకు తామసి అనే విద్య ఉపదేశించి, "ఈ విద్యద్వారా నీవని సానుకూలం అవుతుంది. నువ్వు అనిరుద్ధుణ్ణి తీసుకుపోయిన కారణంగా బాణుడితో యుద్ధం జరిగినప్పుడు నే నక్కడికి వచ్చి యుద్ధం నిలుపుచేస్తాను," అని తనదారిన తాను వెళ్ళిపోయాడు.

చిత్రరేఖ అదృశ్యరూపంలో కృష్ణుడి భవనాన్ని, ప్రద్యుమ్నుడి భవనాన్ని దాటి, అనిరుద్ధుడి మందిరం చేరి, బంగారు లోదా లతో మధువు తాగుతూ అనేకమంది స్త్రీల మధ్య కూర్చుని ఉన్న అనిరుద్ధుణ్ణి చూసింది. అతన్ని రంజింపజేయటానికి

సౌందర్యవతులైన స్త్రీలు అడుకున్నారు, పాడుకున్నారు. కాని చిత్రరేఖ అతని శేని పరీక్షగా చూసి, అతని మనసు అన్యాయత్తంగా ఉండటం గమనించింది. అతను నవ్వితే అది తెచ్చిపెట్టుకున్న నవ్వులా గున్నది, మాట్లాడితే గొంతు గడ్గదంగా విని ఎస్తున్నది. అతని ఏ చేష్టలోనూ పూనిక అన్నది లేదు.

"కొంపతీసి ఇతను కూడా ఉపలాగే కలగనలేదు కద! ఇతని మనసును చెదర గొట్టగల అందం ఉపగు కాక మరెవరెలో ఉంటుంది? పార్వతీదేవి అనుగ్రహం వల్ల ఏదైనా సాధ్యమే," అనుకున్నది చిత్రరేఖ.

అమెకు అతనితో మాట్లాడాలనిపించింది. నారదుడు తనకు ప్రసాదించిన విద్యద్వారా అమె అక్కడ ఉన్న మిగతావాళ్ళందరినీ మూర్ఖులను, అనిరుద్ధుణ్ణి సమీపించి, అతని ఎదట ప్రత్యక్షమై, చేతులు జోడించి, ఇలా అన్నది:

"బలిమహారాజా కొడుకు బాబుడు. అయనకు పార్వతీదేవి అనుగ్రహంవల్ల ఒక కుమార్తె కలిగింది. అమె పేరు ఉష. అమె త్రిలోకైక మందరి. అమె చక్కదనాన్ని బ్రహ్మ కూడా వర్ణించలేడు, నావల్ల ఏమవుతుంది? ఉపాకన్య ఒక రాత్రి ఏద్రలో నిన్ను చూసి, అప్పటినుంచి విరహబాధతో

నతమక మవుతున్నది. నే నామె చెలికత్తెను, చిత్రరేఖ అనేదాన్ని. నీకు నమ్మకమయిన వడిలో నా వెంట విన్ను తీసుకుపోవద్దాను. మీ రిద్దరూ ఒకరి కోసం ఒకరు పుట్టారు, నందేహంలేదు. అదంతా దైవ ఘటన. అలా జరుగుతుందని పార్వతీదేవి ముందే చెప్పింది. నేను నీ పటం తయారు చేసి చూచి, అళిరేఖ త్రించకపోతే మా ఉష ఏమైఉండేదే! అనేక మంది భార్యలు గల నీ దారి వేరు. నీ కోసమే అరిమటిస్తున్న మా ఉషను కాపాడు. నేను నీకు నమస్కారం చేసి వేడుకుంటున్నాను."

ఈ మాటలు విని అనిరుద్ధుడు, "ఏం చెప్పింది? మీ చెలి కన్న కలె నాకూ వచ్చింది. అది మొదలు నాకు ఏది రాత్రీ, ఏది పగలో తెలియటంలేదు. ఏద్ర అనేది ఎరగను. నాపాలిటి దేవతలాగా నువ్వు రాకపోతే నాకు ఏం చెయ్యాలో కూడా తెలియదు. నన్ను నువ్వు వేడుకోనవసరంలేదు. ఉష దగ్గరికి నన్ను నువ్వు తీసుకుపో, నేను వస్తాను," అన్నాడు.

ఈ మాటలు చిత్రరేఖ చాలా సంతోషించింది. అమె అతని చెయ్యి వట్టుకుని అకాశంలోకి లేచి, తనకోపాటు అనిరుద్ధుణ్ణి కూడా అదృశ్యమయేటట్టు చేసింది. మరు

క్షణంలో వాళ్ళిద్దరూ కోణపురంలోని ఉష మందిరంలో ఉన్నారు.

ఉషా అనిరుద్ధులు ఒకరి నెకరు ప్రత్యక్షంగా చూసుకున్నారు. ఇద్దరూ అనంద పారవశ్యం చెందారు.

"ఇదుగోనమ్మా, నీ ఏయిదు. నామాట చెల్లించుకున్నాను. ఇతనికి నీ చెయ్యి ఇచ్చి పాణిగ్రహణం చెయ్యి. గాంధర్వ వివాహం రాజులకు తగినది. దీనికి పార్వతీదేవి కటాక్షం కూడా జోడయింది. ఇక మీరు భార్యా భర్తలు," అంటూ చిత్రరేఖ ఉషమ కొగలించుకుని, ఇద్దరికీ కొత్తబట్టలూ, పూల దండలూ, ఆభరణాలూ ఇచ్చింది. అని

రుద్ధుడు ఉష చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుని పాణిగ్రహణం చేశాడు.

కొన్నాళ్ళు ఉషా అనిరుద్ధులు దాంపత్య నుఖం అనుభవిస్తూ గడిపిన మీదట, వారి రహస్యం అంతావురపు కాపరివారికి తెలిసింది. వాళ్ళు వెళ్ళి బాణుడితో చెప్పారు. ఎవరో ఒక మానవమాత్రుడు, తన బ్యాకినీ, పరాక్రమాన్ని లక్ష్యపెట్టుకుంటా, తన యింట ప్రవేశించి, తన పంకానికి మణిపూసలాటి తన కుమార్తెను కళంక వరిచాడనేసరికి బాణుడికి అగ్రహం వచ్చింది.

"మీరు వెంటనే వెళ్ళి ఆ దుర్మార్గుణ్ణి పోనీక, చుట్టుముట్టి పట్టుకోండి. నాకు పరాభవంచేసి దేవతలు కూడా ప్రాణాలతో తప్పించుకోలేరు," అని బాణుడు తన భటులను హెచ్చరించాడు. వెంటనే కొన్ని వేలమంది రాక్షస కింకరులు కత్తులూ, బాణాలూ పట్టుకుని ఉష అంతావురం మీద వచ్చారు.

ఆ కలకలం విని అనిరుద్ధుడు మేడ పైభాగం నుంచి, భవనాన్ని చుట్టుముట్టి తేకలుపెట్టుకున్న రాక్షసభటులను చూసి, ఒక్క క్షణంలో పారాటానికి సద్దమయే సింహంలాగా అయిపోయాడు.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦ చందమామ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

ఈ లోపల ఉప కన్నీరు కాపుకూ, చేతులు నలుపుకుంటూ, "కన్యలు చేయ కూడనివని చేశాను. కులనాశకురాలిని, కులటనూ అయ్యాను. మూడు లోకాలనూ ఏలే తండ్రికి శక్తువునయాను. వెలలేని మాణిక్యంలాటి రాజకుమారునికి చిక్కు తెచ్చిపెట్టాను. జగదంబ ఇచ్చిన వరం కూడా వృథా పోయేట్టున్నది. నేనెం చేసేది? అదృష్టదేవతలారా, ఈ అపద తప్పించలేరా?" అంటూ అక్రశించింది.

అమెను చూసి అనిరుద్దుడు చిరునవ్వు నవ్వుకూ, "పిచ్చిదానా, నా పరాక్రమం నికు తెలిదు. మి తండ్రి బలగం మాట చెప్పుకు, పాలాకుడు ప్రమథగణాలతో పచ్చినా గెలవగలను. నా శక్తువులను నా పిడికిళ్ళతో పాడిచి, సవరంధ్రాలా నెత్తురు కక్కించి, ఈ సగరానికి శోణపురం అనే పేరు స్థాపకమయేట్టు చేస్తాను, కిటికి దగ్గర నిలబడి చూస్తూ ఉండు. భయపడ వలసిన పనిలేదు," అన్నాడు.

ఇలా అంటూనే అతను అంతుపుర ద్వారం వద్ద ఉన్న పరిఘ ఒకటి తీసుకుని, రాక్షసుల పైకి వెళ్ళాడు. ఈ సమయంలో నారదుడు వచ్చి, అకాశాన నిలబడి వివేదం చూడసాగాడు.

రాక్షసులు అనిరుద్దుడి మీద బాణాలూ, గదలూ, తమ వద్ద ఉండే సమస్త అయుధాలూ ప్రయోగించారు. కాని అతను వాళ్ళను లక్ష్మిపెట్టక, తన చేతనున్న పరిఘతో రాక్షసులను ఎడాపెడా చదమ పాగాడు; చేతికి అందిన వాళ్ళను పిడికిలితో పాడిచాడు. రాక్షసులలో కొందరు చచ్చారు. కొందరు గాయపడ్డారు. మిగిలినవాళ్ళు పారిపోయి బాణుడి ఎడట నిలబడ్డారు. బాణుడు వాళ్ళను చూసి కోపంతో వానా మాటలూ అన్నాడు.

"శక్తువుకు విజయం ధారపోసి, ప్రాణాలమీది తిపితో పారిపోయి వచ్చారా?

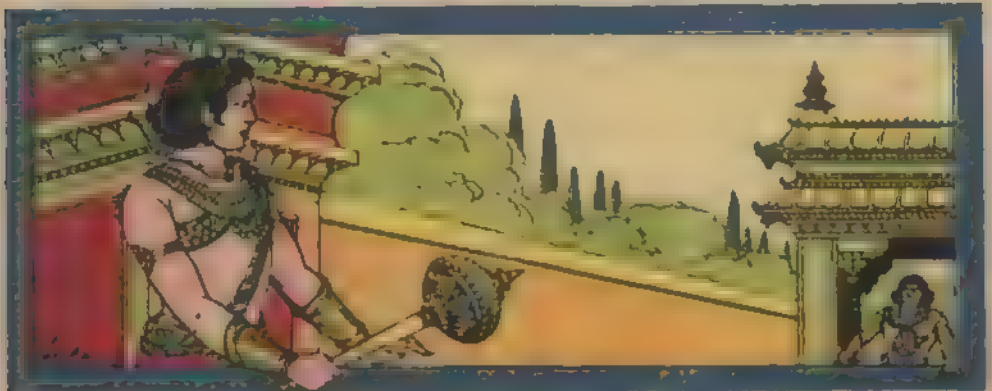
కొరవరాక్రమాలు పారిపోయి రావడానికా? ఒకప్పుడు మీ మీద ఆధారపడి లోకాలు జయిస్తినే! నా కెంత అవమానం తెచ్చి పెట్టారు! వదండి, మీ వెనకనే రథగజ కురగవడాకులనూ, యోధులనూ పంపు కున్నాను. శత్రువు హతమారిరాలి," అంటూ బాణుడు కాలకేయులనే రాక్షసులను అనిరుద్దుడి పైకి పంపాడు. వాళ్ళు భూమ్యాకాశాలు ఆక్రమించి అతడి పైకి యుద్ధానికి వచ్చారు.

రాక్షసులు తన మీదికి యుద్ధానికి వస్తూ ఉండటం గమనించి అనిరుద్దుడు ఒక కత్తి, దాలా తీసుకుని రాక్షసుల పైకి వెళ్ళి, తన కత్తితో శత్రుబలాలను ఉచితకొక కొయ్య వారంభించాడు. కాను ఒంటరి అయి ఉండి కూడా, అనేక వేల సంఖ్యగల రాక్షసులతో తలపడి అనిరుద్దుడు మెరుపులాగా యుద్ధం చేస్తుంటే నారదుడికి ఆ యుద్ధం అద్భుతంగా కనిపించింది. ఆయన ఎందరో

మేలి ఏరులు పోరాడుతూండగా చూశాడు. అనిరుద్దుడిలాగా శత్రువులకు దిగ్భ్రమ కలిగించేలాగా యుద్ధం చేసినవాడు ఒక్కడూ లేడు.

బాణుడు పంపిన రాక్షసులు కొందరు చచ్చారు, కంగారులో ఒకరి నొకరు తొక్కుకున్నారు, కొందరు పారిపోసాగారు. అనిరుద్దుడు పెడబొబ్బలుపెడుతూ వాళ్ళను తరిమికొట్టాడు.

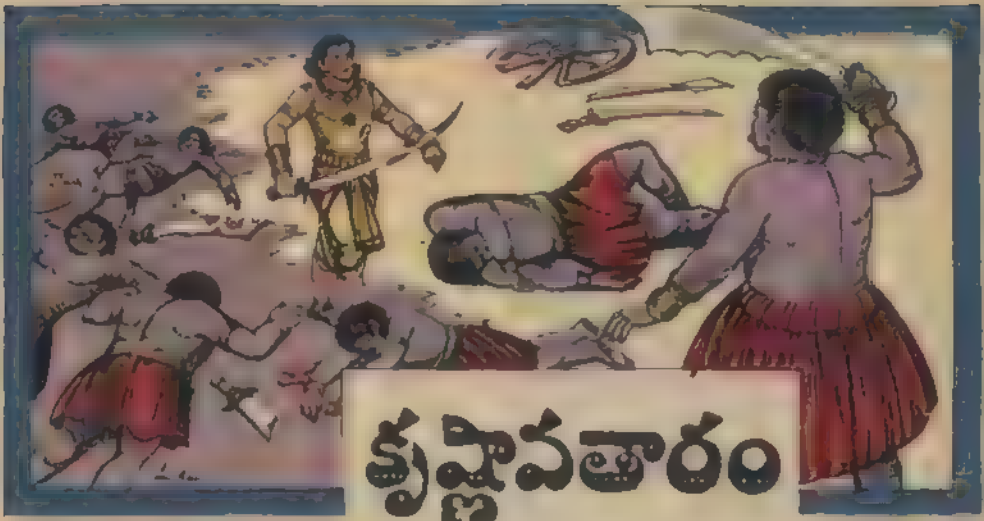
అనిరుద్దుడి చేత చావుదెబ్బలు తిని పారిపోయి వచ్చిన తన యోధులను చూసేసరికి బాణుడికి ఏదో సంకోచంలాటిది బయలుదేరింది. తన చేతి దెబ్బతిని, ప్రాణాలతో విడిచిపెట్టబడిన అంద్రాదులు అప్పటికి తన పేరు చెబితే వణికిపోతారు. అటువంటిది ఒక అనామకుడు తన బలాలను ఎదిరించి జయించాడు! అది చూసి బాణుడు కానీ అనిరుద్దుడితో యుద్ధం చెయ్యటానికి బయలుదేరాడు.

చందమామ

వెంకటేశ్వర

కృష్ణాపతారం

బొంబుడి రథం వెయ్యి మూరల నిడివిగలది. దానికి వెయ్యి గుర్రాలు పూసివున్నాయి. రథం ఎలుగుబుడి తోలు కప్పి ఉన్నది. దానికి ఒక ఎర్రబెండా, నెమలి పతాకా ఉన్నాయి. ఆ రథం నిండా గదలూ, విల్లులూ, బిడ్డలూ, శక్తులూ పెట్టుకుని కుంభాండస్థి సారధిగా చేసుకుని, బాణుడు అనిరుద్దుడి పై యుద్ధానికి బయలుదేరాడు. అది చూసి అతని సేనాపతు లందరూ ఉత్సాహం తెచ్చుకుని, తమ సేనలను బాణుడి రథానికి ముందూ, పక్కలా నడి వించుకుంటూ వచ్చారు.

అనిరుద్దుడు తన పైకి వచ్చే బాణుణ్ణి, అతని అయుధాలనూ, అతని చుట్టూ గల బలాలనూ చూసి ఏమాత్రం లక్ష్యపెట్టక,

నుటిగా బాణుడి రథం కేసి ఎదురు రావారంభించాడు.

ఒక సామాన్య మానవుడు, అందులోనూ అయుధాలు విశేషంగా లేనివాడు, తన పైకి ధైర్యంగా వస్తూ ఉంటే బాణుడికి అశ్చర్యం కలిగింది. అతను తన రాక్షస సైనికులతో, "చూస్తారే? వాణ్ణి పట్టుకోండి! చంపి పారేయండి!" అంటూ అనిరుద్దుడి పై బాణవర్షం కురిపించాడు.

చేత ఒక్క కత్తి మాత్రమే గల అనిరుద్దుడు ఆ బాణాలను లక్ష్యపెట్టక, తనకు అడ్డంగా వచ్చే రాక్షసులను తోసు కుంటూ బాణుడు ఎక్కివున్న రథాన్ని చేరుకున్నాడు. అది చూసి బాణుడి పరి వారం నిర్భంకపోయింది.

రథాన్ని నమివిస్తూనే అనిరుద్ధుడు రథపు గుర్రాలను చంపసాగాడు. రక్తం ఎరులై పారింది. ఈ లోపల బాణుడు అనిరుద్ధుడి పై అనేక ఆయుధాలు విసిరాడు. అనిరుద్ధుడు చచ్చాడనుకుని రాక్షసులు పెదబొబ్బ పెట్టారు. అయితే అనిరుద్ధుడు ముందుకు రాలేకపోవటం మాత్రమే జరిగింది.

గంతలో బాణుడు అనిరుద్ధుడి పైకి మహాకత్తిని విసిరాడు. అనిరుద్ధుడు దాన్ని చేత్తో పట్టుకుని, బలంకొద్దీ బాణుడి పైకి విసిరేసరికి, అది బాణుడి గుండెలను చీల్చుకుని, పిపులోనుంచి బయటికి వచ్చి,

భూమిలో దిగబడి పోయింది. బాణుడు ధ్వజస్తంభాన్ని పట్టుకుని కూలిపోయాడు.

కుంభాండుడు బాణుడికి స్పృహ పచ్చేటట్టు చేసి, "శక్రువు అసామాన్య ప్రతిభావంతుడు. ప్రపంచ మంతా ఎత్తి వచ్చినా లక్ష్మి పెట్టేటట్టు కనపడదు. అతడి సాహసమూ, ధైర్యమూ చూశావా? అతన్ని గెలవటం తెలిక కాదు. ముందు నీ ప్రాణాలూ, నా ప్రాణాలూ ఒక్కే ఉపాయం చూడకపోతే అతను రాక్షసకులానికి ఎనడు పెట్టేటట్టున్నాడు," అన్నాడు.

బాణుడు తన మంత్రితో, "గరుత్మంతుడు సామును పట్టినట్టుగా ఈ క్షిణం లోనే ఈ మూడుణ్ణి పట్టిస్తాను చూడు," అంటూ అదృక్పథం పోయి, తన శివసంధికుల్లు చూస్తున్న అనిరుద్ధుడి పైన కృష్ణ నర్ప ముఖాలు గల బాణాలు వేసి, అతని అవయవాలన్నీ బంధించి, కదలకుండా చేశాడు. తరువాత అతను కుంభాదుడితో, "యౌవన గర్వితుడైన ఈ దుర్మార్గుడు ఇప్పుడు మనకు చెక్కాడు. వీణ్ణి వెంటనే కత్తికి బలి చేద్దాం. లేకపోతే ఏడు తెచ్చి పెట్టిన కళంకం మాయదు," అన్నాడు.

అమాటకు కుంభాదుడు, "అదనిజమే గాని, ఒక్క విషయం గమనించాలి.

ఇతను మన ఉపకు గాంధర్వ వివాహం ద్వారా ఇదివరకే భర్త అయి ఉన్నాడు. ఇతనికి ఏదన్నా జరిగితే అమ్మాయికి తీరని దుఃఖం కలిగి తీరుతుంది. అసలు ఇతను ఎక్కడి నుంచి వచ్చాడో, ఎవడో తెలుసు కోవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఇతను మామూలు మనిషి మటుకు కాదు. ఇతని అందమూ, పరాక్రమమూ చూస్తే దేవతలను మించి ఉన్నాడు. ఇతను తప్పక చాలా గొప్పవాడే అయి ఉంటాడు. నీ పంటి మహా ఏరుదితో ఎలా యుద్ధం చేస్తానా అన్న జంకు అతనిలో ఏ మాత్రమైనా కనబడిందా? ఆ సహాయుడైపోయి కూడా అతని ముఖాన క్రోధం ఎట్లా తాండవిస్తున్నదో చూడు! నీ కింతకన్న మంచి అల్లుడూ, అమ్మాయికి ఇంతకన్న మంచి భర్తా, నీ కింతకన్న మంచి ప్రత్యర్థి దొరుకుతాడా? కాస్త ఆలోచించు," అన్నాడు.

కుంభాదుడి మాటలలో నిజం ఉన్నట్టే బాణుడికి తోచింది. బాణుడు, "అదీ నిజమే," నన్నట్టు తల ఆడించి, అనిరుద్దుడికి భటులను కావలి ఉంచి, తన ఇంటికి తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

అప్పుడు నారదుడు అనిరుద్దుణ్ణి సమీపించి, తీరదించి, "నేను వెళ్ళి కృష్ణుణ్ణి

తీసుకు వస్తాను. అతని రాకతో నీకష్టాలన్నీ విచ్చిపోతాయి. అంతదాకా ఈ వచ్చిన కష్టాన్ని ధైర్యంగా ఓర్చుకో," అని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

అనిరుద్దుడు తల ఎత్తి చూసే సరికి, కన్నీరు కాచుకు ఉప కిటికి వద్ద కనిపించింది. అతను ఆమెతో, "నీ తండ్రి నాతో ముఖాముఖి యుద్ధం చెయ్యలేక, మాయోపాయంతో నన్ను బంధించాడు. అయినా విచారంలేదు. నా కష్టం తొలగించకలవాడు కృష్ణుడున్నాడు. తన సుదర్శన చక్రంతో ఎందరో రాక్షసులను నిర్మూలించినవాడు నాకు జరిగిన ఈ పరాభవాన్ని

ఈ లోపల ద్వారకలో చాలా గందరగోళం జరిగింది.

చిత్రలేఖ అనిరుద్ధుణ్ణి తీసుకు పోయాక అనిరుద్ధుడి భార్యలు స్పృహ తెలిసి, తమ భర్త జాడ తెలియక, పెద్ద పెట్టున కోరాలు పెట్టసాగారు.

అనిరుద్ధుడి మందిరం నుంచి స్త్రీల అర్తనాదాలు వెలువడటం విని నగరంలోని యూదవ ప్రముఖులు తమ తమ ఇళ్ళలో నుంచి బయటికి వచ్చేసరిక, సభాభవనంలో భేరి మోగింది. త్వరలోనే కృష్ణ బలరాములు మొదలుగా అందరూ సభలో చేరారు. అనిరుద్ధుడు కనిపించటం లేదని తెలిసి అందరూ విచారగ్రస్తులయ్యారు. కృష్ణుడు సైకం కంట తడిపెట్టాడు.

అది చూసి విక్రదుడు కృష్ణుడితో, "నీ చాటున యాదవవంశం క్షీణంగా ఉన్నది. దేవేంద్రుడే తన క్షీణానికి నీ మీద ఆధారపడి ఉన్నాడు. అలాటప్పుడు నువ్వు కంట తడిపెడితే, అనిరుద్ధుడు కనపడక పోవటం కంటే కూడా ఇది పెద్ద విచారం అవుతుంది. అందుచేత నువ్వు అందరికీ నిదన్నా ధైర్యం చెప్పు," అన్నాడు.

దానికి కృష్ణుడు, "నా విచారం అనిరుద్ధుడి జాడ తెలుసుకోలేకపోతే జనం

సహస్రదా? ఎందుకు దీగులు పడతావు? నీ కండ్రికి మంచిరోజులు చెల్లిపోయాయి," అని చెప్పాడు.

తరవాత అతను దుర్గను స్త్రోత్రం చేసి ధ్యానించసాగాడు. కొంతసేపటికి లోకేశ్వరి అయిన దుర్గ అతని ఎడట ప్రత్యక్షమై, అతన్ని బంధించిన బాణాల వంజరాన్ని చేత్తో తాకి భగ్నం చేసి, అతన్ని బంధ విముక్తుణ్ణి చేసి, "త్వరలోనే కృష్ణుడు వచ్చి, బాణుడితో యుద్ధం చేసి ఓడించి, నిన్ను తీసుకు పోతాడు. నీకు శుభం చేకూరుతుంది," అని చెప్పి అంతర్ధానమయిపోయింది.

నన్ను ఏమంటారో ననే. చంటి పిల్లవాడుగా ఉండగానే ప్రద్యుమ్నుణ్ణి ఒక రాక్షసుడు ఎత్తుకు పోయాడు. ఆ రాక్షసుణ్ణి ప్రద్యుమ్నుడే చంపి తిరిగి రావటంతో నా పరువు కొంతవరకు దక్కింది. ఈ సారి కూడా అలాగే అయినట్టు కనబడుతుంది. నా శత్రువు లెవరో నా మీది కనితే ఈ పని చేశారు. ఇది సాధారణ ఘటన మాత్రం కాదు. ఏదైనా మార్గం ఉంటే చెప్పండి. దాన్ని అనుసరించి నా శత్రు కొద్దీ చెయ్యగలిగినది చేస్తాను," అన్నాడు.

అప్పుడు సాత్యకి, వివిధ ప్రాంతాలకు పునుమలను పంపమని సూచించాడు.

ఉగ్రసేనుడు ఆ నూచనను బలపరిచి, రథాలమీదా, గుర్రాలమీదా, కాలినడకనా, అనేక మందిని అనేక ప్రాంతాలకు పోయి, అనిరుద్ధుణ్ణి వెతకమని ఉత్తరు విచ్చాడు.

అనాద్యుష్టి అనే సేనాపతి కృష్ణుడితో జంకుతూ జంకుతూ, "అయ్యా, నా కొక అనుమానం ఉన్నది. దేవతలు చాలా సార్లు నీ పల్ల ఉపకారం పొందివున్న మాట నిజమే గాని, పారిజాతం తెచ్చినప్పుడు ఇంద్రుడు నీతో యుద్ధంచేసి ఓడిపోయాడు. ఆ అనుమానం లోపల బాధిస్తూ ఉండవచ్చు. ఇంద్రుడే అనిరుద్ధుణ్ణి మాయం చేశాడా అని నా అనుమానం," అన్నాడు.

కృష్ణుడు ఈ మాటకు నవ్వి, "దేవతలు ఇలాంటి పని ఒక్కనాటికీ చెయ్యరు. ఇది రాక్షసులు చేసే పని. నా పల్ల తమకు ఉపకారం ఉన్నదని తెలిసిన దేవతలు ఇలాటి పని చెయ్యరు," అన్నాడు.

అక్రూరుడు కూడా కృష్ణుడి మాటను బలపరిచాడు.

"అనిరుద్ధుణ్ణి ఇలా దొంగిలించుకు పోవలసిన పని పురుషుల కుండదు. ఎవరో పాపాత్మురాలైన స్త్రీయే ఈ పని చేసి ఉండాలి. దైత్య, దానవ, దేవతా స్త్రీలకు ఎన్నో మాయలు తెలుసు. వాళ్లు ఎక్కడి

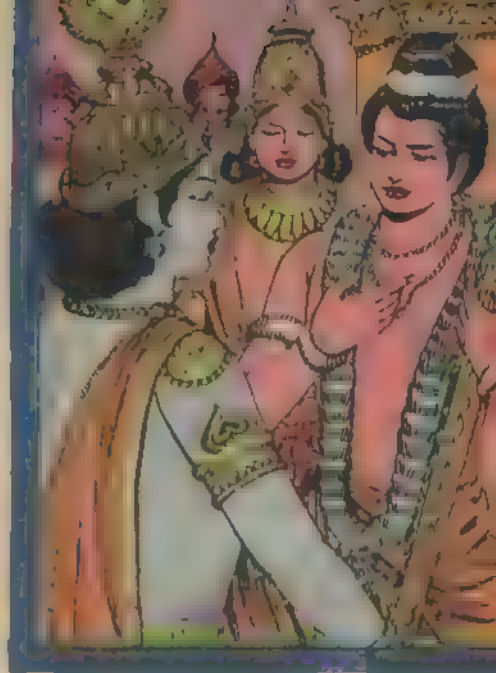
కైనా పోగలరు, ఎవరినైనా భ్రమ పెట్ట గలరు. కనక మనం ఆ బాదలను బట్టి వెతకాలి," అన్నాడు కృష్ణుడు.

కొన్ని రోజులయ్యాక, అనిరుద్ధుణ్ణి వెతక బోయిన చారులు తిరిగి వచ్చి, తమ ప్రయత్నం విఫలమయిందని చెప్పారు.

ఆ మర్నాడు ఉదయం కృష్ణుడు సభకు వచ్చాడు. ఉగ్రసేనుడు మొదలైన యాదవు లందరూ సభ తీరి ఉంచగా అక్కడికి నారదుడు వచ్చాడు. అతిథి మర్నాడలన్నీ పూర్తి అయ్యాక నారదుడు అందరి కేసి చూసి, "ఏమిటి మీరంతా పుట్టెడు విచారంలో మునిగి ఉన్నట్టున్నారు?" అన్నాడు.

"ఏం చెయ్యం? అనిరుద్ధుడు కనిపించటం లేదు. అతని కోసం అంతటా వెతికించాం. కాని ఫలితం లేకపోయింది," అన్నాడు కృష్ణుడు.

"అన్నట్టు, ఇన్ని యుద్ధాల చూశాను గాని, మీ అనిరుద్ధుడు బాణుడితో చేసిన యుద్ధం ఉండే అలాంటిది ఎక్కడా, ఎన్నడూ చూసి ఎరగను. అసలు ఏం బరిగిందంటే, ఆ బాణుడి కూతురు ఉష అనేది అనిరుద్ధుణ్ణి ప్రేమించి, చిత్రరేఖ అనేదాన్ని పంపింది. అది కాస్తా వచ్చి అనిరుద్ధుణ్ణి తిసుకుపోయి ఉషతో చేర్చింది.

ఈ సంగతి బాణుడికి తెలిసి అనిరుద్ధుడితో యుద్ధానికి వచ్చి, చావుదెబ్బ తిని, మాయా యుద్ధానికి దిగి, నర్మబాణాలతో అనిరుద్ధుణ్ణి కాస్తా బంధించాడు. అందుచేత నుపు వెళ్ళి ఆ బాణుడి అంతు తేచ్చుకో. బాణుడుండే శోణపురం ఇక్కడికి చాలా దూరం. అందుచేత ఏ గరుత్మంతుడి సహాయంతోనే వెళ్ళు. ఈ మాట చెప్పబానికే వచ్చాను. శలవు," అంటూ నారదుడు నిష్క్రమించాడు.

కృష్ణుడు గరుత్మంతుణ్ణి స్మరించాడు. గరుత్మంతుడు వచ్చాడు. వెంటనే కృష్ణుడూ, బలరాముడూ, ప్రద్యుమ్నుడూ గరుత్మంతుడి మీద ఎక్కారు. వాళ్ళు

కొనసగరం చేర వచ్చేసరికి వారి ముందు ఒక అద్భుతమైన వెలుగు కానవచ్చింది.

"కృష్ణా, ఈ వెలు గేమిటి?" అని బలరాముడు అడిగాడు.

"మనం ఇప్పుడు బాణుడి నగరాన్ని చేర వస్తున్నాం. ఇప్పుడు ఈ నగర రక్షణకు అగ్ను లన్నిటినీ నియోగించాడు. మనకు ఇప్పుడు ఎదురైనది అపవనీయాగ్ని. దీని సంగతి గరుత్మంతుడు చూసుకుంటాడులే," అన్నాడు కృష్ణుడు.

కృష్ణు డలా అంటుండగానే గరుత్మంతుడు అకాశగంగ నుంచి జలం పుక్కిట పట్టి అగ్నిపై చల్లి, దాన్ని ఆర్పేగాడు. కృష్ణుడు గరుత్మంతుణ్ణి పొగడాడు.

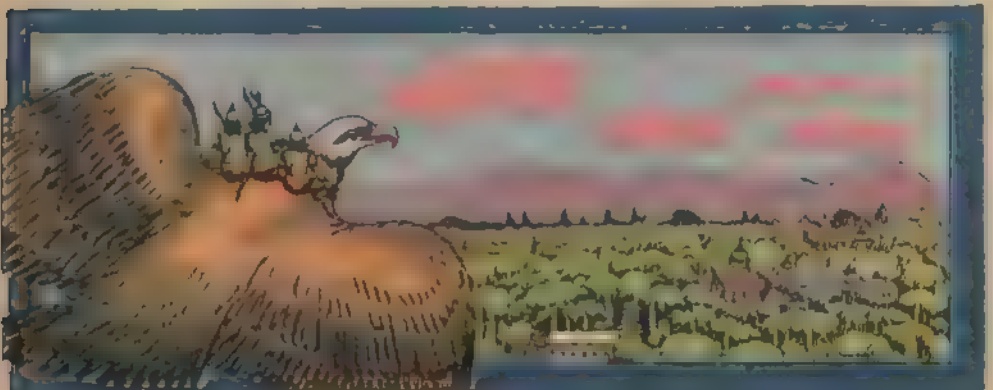
గరుత్మంతుడు మరికొంత ముందుకు పోయేసరికి, ఇప్పుడు నియోగించిన మిగిలిన అగ్నులు పెద్దపెట్టున సంహనాదాలు చేశాయి. వాటిని విని బాణుడు యుద్ధ సన్నాహాలు ప్రారంభించాడు.

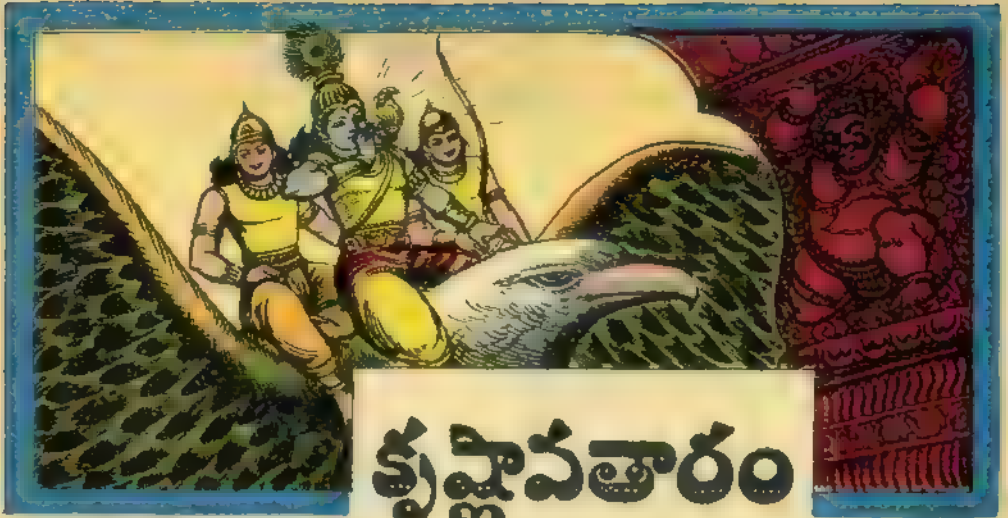
ఈలోపల అంగిరసు డనే అగ్ని, జ్యోతి ప్రాముదూ, విభాంగుడూ అనే అగ్నులను అరు పార్యాలా పెట్టుకుని, మిగిలిన అగ్ను లన్నిటినీ సహ కృష్ణుడితో యుద్ధం చేయ వచ్చాడు.

కృష్ణుడు అతనితో, "ఓ అంగిరసుడా, మునులు వేల్చిన అహుతులు మెక్కి, కొవ్వి నా పైకి యుద్ధానికి వస్తున్నావా? పో అవతరికి!" అన్నాడు.

అంగిరసుడు కోపించి, "దీనితో నీ ప్రాణం తీస్తాను," అంటూ ఒక కూలం కృష్ణుడి పైన విసిరాడు. కృష్ణుడు దాన్ని తన బాణంతో దారిలోనే విరిచి, మరొక బాణంతో అంగిరసుడి రొమ్ము చేదించే సరికి, అంగిరసుడు నెత్తురు ఓడుతూ రథం మీద మూర్ఛపొయాడు. అ దెబ్బతో అగ్నులందరూ చల్లాచెదరుగా పారిపోయారు.

వాళ్ళు అద్దం తొలగగానే కృష్ణుడి కళ్ళ ఎడట కొనపురం తనడింది.

కృష్ణావతారం

బొణుడి నగరాన్ని చూస్తున్న కృష్ణుడి దగ్గి రికి నారదుడు వచ్చి, "చూశావా, కృష్ణా? ఈ పట్టణాన్ని పార్వతి సమేతుడైన శివుడు స్వయంగా కాపాడుతున్నాడు. అందువేత నీకు కార్యసిద్ధి అయే మార్గం జాగ్రత్తగా చూసుకో," అన్నాడు.

దానికి కృష్ణుడు చిరునవ్వు నవ్వి, "మా పనికి ఈశ్వరుడే అడ్డపడినా సంతోషమే. మా శక్తి కొద్ది మా ప్రయత్నం చేస్తామే గాని, వెనక్కు తిరిగి పోయి, కార్యహిని కానియ్యం," అన్నాడు.

ఇలా అంటూనే కృష్ణుడు నగరద్వారం వద్దకు వెళ్ళి, పాంచజన్యం పూరించాడు. అనాదం చెవుల పడుకూనే బొణుడి సేనలు మహాసముద్రంలాగా వచ్చి పడ్డాయి.

కృష్ణుడూ, బలరాముడూ, ప్రద్యుమ్నుడూ, గరుత్మంతుడూ కూడా విజృంభించి ఆ రాక్షససేనలను దారుణంగా చెండాడారు. వచ్చిన వాళ్ళు చాపగా మిగిలిన వాళ్ళు నగరంలోకి పారిపోసాగారు.

అప్పుడు వాళ్ళను చూసి బొణుడు, "రాక్షసవీరులై పుట్టి, యుద్ధాలలో అరితేరి కూడా మీరిలా పారిపోయి వస్తున్నారా? నేను లేనా? నా మంత్రి కుఞ్ఞాండుడు లేడా? ప్రమథగణాలు లేవా? మన ముందు ఈ శత్రువు లెంత? అగండి! నిలవండి!" అన్నాడు. కుంభాండుడు కూడా వారిని హెచ్చరించాడు. కాని అందువల్ల ప్రయోజనం లేకపోయింది. రాక్షససేనలు ఆగకుండా పారిపోయాయి.

ఈ విధంగా తన భక్తులైన బాణుడికి కలిగిన అవమానం చూసి శివుడికి అగ్రహం పచ్చింది. అయిన యుద్ధానికి సిద్ధమై, సింహాలు వూన్చిన రథం మీద వృషభ ధ్వజం ప్రకాశిస్తూండగా, నందిని సారథిగా పెట్టుకుని, కుమారస్వామిని కూడా వెంట బెట్టుకుని, ప్రమథవీరులు వెంట రాగా అట్టహాసంగా బయలుదేరాడు.

శివుడూ కృష్ణుడూ యుద్ధం ఆరంభించారు. ఆరంభంలోనే శివుడు కృష్ణుడిపైన నూచ బాణాలు వేశాడు. దానికి సమాధానంగా కృష్ణుడు జంధ్రాస్త్రం ప్రయోగించాడు. దాని నుంచి వెలకొద్దీ బాణాలు వెలువడి

శివుడి రథాన్ని కప్పేశాయి. అప్పుడు శివుడు అగ్నియాస్త్రం ప్రయోగించేసరికి, చుట్టూ మంటలు పుట్టు కొచ్చి బాణాలన్నిటినీ తగల బెట్టేశాయి. ఆ తరువాత అవి తననూ, బలరాముణ్ణి, ప్రద్యుమ్నుణ్ణి, గరుత్మంతుణ్ణి చుట్టు ముట్టుతూంటే కృష్ణుడు వారుణాస్త్రం వేసి ఆ బాణాలను చల్లార్చాడు.

అటు పైన శివుడు దారుణమైన అస్త్రాలను అయిదారింటిని ప్రయోగిస్తే వాటన్నిటినీ నిర్వీర్యం చేయగలి అస్త్రాలను కృష్ణుడు ప్రయోగించి, చివరకు వైష్ణవాస్త్రాన్ని మంత్రయుక్తంగా ప్రయోగించాడు. ఆ మహాస్త్రాన్ని ఎలా ప్రతిఘటించాలో పాటాటోక శివుడు అమిత కోపంతో యుగాంతకమై, ప్రళయభయంకరమైన పాశుపతాస్త్రాన్ని పైకి తీశాడు.

శివుడి ఉద్దేశాన్ని గ్రహించి కృష్ణుడు అతి వేగంగా జృంభకాస్త్రాన్ని ప్రయోగించాడు. మరుక్షణమే శివుడికి చెప్పరాని నీరసమూ, అవలంతలూ వచ్చేశాయి. చేతి నుంచి ధనుర్పాణాలు పడిపోయాయి.

ఆ సమయానికి బాణుడు కూడా యుద్ధ రంగానికి వచ్చి ఉన్నాడు. అతను శివుడికి చైతన్యం కలిగించాలని ప్రయత్నించాడు గాని, ప్రయోజనం లేకపోయింది. కృష్ణుడు

దిక్కులు మారుమోగేలాగా పాంచజన్యం పూరించాడు.

ఇదంతా చూసి ప్రమథులకు చాలా కోపం వచ్చింది. వారు ప్రద్యుమ్నుణ్ణి చుట్టు ముట్టి ఆయుధాలతో ముంచివేశారు. రాక్షసులు కూడా అతని పైన మాయాయుధం సాగించారు. ప్రద్యుమ్నుడు అలిగి నమ్మోహన విద్యతో వారందరికీ నిద్ర తెప్పించి, అనేకమంది రాక్షసులను చంపాడు.

ఈ లోపల కుమారస్వామి, తన తండ్రి యుద్ధ విముఖుడు కావటం చూసి, తానే ఆ స్థానంలో యుద్ధం చేయ బునాడు. అతను కృష్ణబలరామ ప్రద్యుమ్నులతో పోరాడుతూ, వారిని తీవ్రంగా గాయపరచి, తానూ గాయపడ్డాడు. కుమారస్వామి అలిగి కృష్ణుడి పైన బ్రహ్మశిరోనామాస్త్రం ప్రయోగిస్తే కృష్ణుడు తన నుదర్శనచక్రంతో దాన్ని నిర్మూలించాడు. ఆ వెంటనే అతను కుమారస్వామి పైన తన చక్రాన్ని ప్రయోగించేసరికి, అది వచ్చి కుమారస్వామికి తగిలే లోపల లంబాదేవి అనే ఒక దేవతాస్త్రి వచ్చి కుమారస్వామిని యుద్ధవంగం నుంచి తీసుకుపోయింది.

తనకు అంగరక్షగా ఉన్న వారంతా ఈ విధంగా తొలగిపోగా, యుద్ధం ద్వారా

తన చేతుల తీట తీరే అవకాశం దొరికిందని సంకోషించి బాణుడు తానే స్వయంగా కృష్ణుడితో యుద్ధానికి వచ్చాడు. ఇద్దరికీ జరిగిన యుద్ధంలో బాణుడి రథమూ, ఆయుధాలూ నుగ్గయాయి, పెక్కెం విరిగి పడింది. రెమ్ములో నుంచి కృష్ణుడి బాణం దూనుకుపోయి బాణుడు మూర్ఛిల్లాడు.

ఆ స్థితిలో కృష్ణుడి చక్రాయుధానికి బలిగానున్న బాణుణ్ణి కాపాడటానికి శివ పార్వతులు మళ్ళీ లంబాదేవినే పంపారు. అమె వచ్చి బాణుడికి అడ్డంగా నిలబడింది. అదృశ్యంగా పార్వతి కూడా అక్కడే నిలబడింది.

చందమామ

అప్పుడు కృష్ణుడు దామెను చూసి, "దేవీ, ఎందుకీ కుయుక్తులు? నువ్వు అడ్డంగా నిలిచి సంత మాత్రాన నేను శత్రువును ప్రాణాలతో వదులుతా ననుకున్నావా?" అన్నాడు.

ఆ మాటకు పార్వతి, "నువ్వు సమర్థుడివి. ఏం చేసినా నేను నిన్ను అడ్డలేను. కాని ఈ బాణుణ్ణి నేను నా కొడుకుగా పెంచుకున్నాను. నాకు పుత్రశోకం కలిగిస్తావా? వీణ్ణి కాయి," అన్నది.

దానికి కృష్ణుడు, "తల్లీ, వీడు తన వెయ్యి చేతులు చూసుకుని ముడించి, విర్రవీగుతున్నాడు. రెండు చేతులే ఉంచి, మిగిలినవన్నీ సరికేస్తేనే గాని వీడి దర్పం

అణగదు. అప్పుడు వీడి రాక్షసత్వం పోయి, నీ అండన బతికే కొడుకులాగే మిగులుతాడు. అడ్డం రాకు," అన్నాడు.

పార్వతి లంబాదేవిని అడ్డం తొలగమన్నది. పార్వతీదేవితో బాటు లంబాదేవి కూడా అంతర్ధానం కాగానే, కృష్ణుడు తన చక్రాయుధాన్ని ప్రయోగించాడు. అది వెళ్ళి, బాణుడికి రెండు చేతులను మాత్రం మిగిల్చి, మిగిలిన చేతులన్నీటినీ ఖండించి, కృష్ణుడి చేతికి తిరిగి వచ్చింది.

అప్పటికి బాణుడి పొరుషం చాపలేదు. అతను తనకు మిగిలిన రెండు చేతులతోనే ధనుర్బాణాలు తీసుకుని, కృష్ణుడిపై బాణవర్షం కురిపించాడు. కృష్ణుడు ఆగ్రహించి తిరిగి చక్రాన్ని ప్రయోగించబోయేటంతలో శివుడు తన పరివారంతోసహా వచ్చి, "కృష్ణా, వీడు నా సంరక్షణలో ఉన్నవాడు. వీణ్ణి చంపి, నా అభయ దానాన్ని వ్యర్థం చెయ్యకు. నీ చక్రాన్ని ఉపనంహరించు," అని కోరాడు.

కృష్ణుడు బాణుణ్ణి చంపే ప్రయత్నం మానుకుని, శివుణ్ణి కీర్తించి, గరుత్మంతుణ్ణి ఎక్కి, అనిరుద్ధుడున్న చోటికి వెళ్ళాడు. నందికేశ్వరుడు బాణుణ్ణి శివుడి దగ్గరికి చేర్చాడు. శివుడు బాణుడికి చేతులు పోయిన

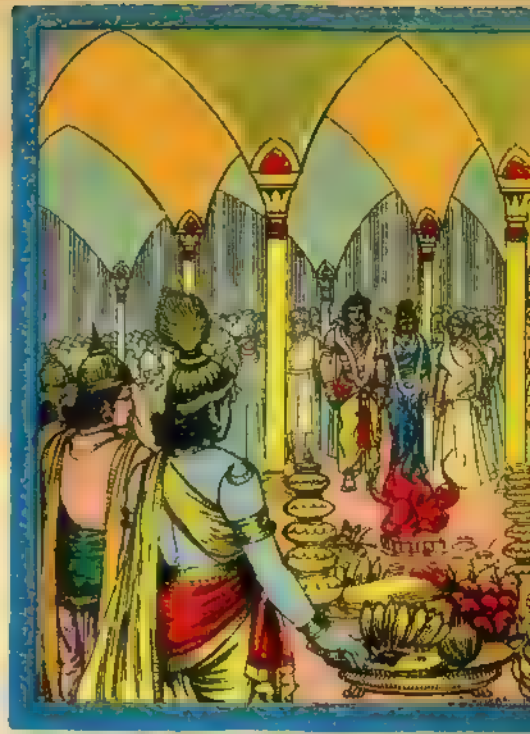
బాధ మాన్పి, అతనికి ప్రమథులలో చాలా ఉన్నతమైన స్థానం ఇచ్చి, నందికి సమమైన హోదా ఇచ్చాడు. బాణుడి పేరు మహాకాళుడుగా మారిపోయింది. శివుడు అంతర్ధానమయ్యాడు.

అక్కడ గరుత్మంతుణ్ణి చూడగానే అనిరుద్ధుణ్ణి పాముల రూపంలో బంధించిన బాణాలన్నీ, తిరిగి బాణాల రూపం పొంది పడిపోయాయి. అక్కడికి నారదుడు వచ్చాడు, చిత్రరేఖ కూడా వచ్చింది. కృష్ణ బలరామ ప్రద్యుమ్నులు అనిరుద్ధుణ్ణి కొగలించుకున్నారు. అతను వాళ్ళకు భక్తితో సమస్కారాలు చేశాడు.

నారదుడు కృష్ణుణ్ణి చూసి, "ఇంకా అలస్యం దేనికి? అబ్బాయికి వివాహం చేసేయ్యి," అన్నాడు.

ముహూర్తం కూడా సమీపంలోనే ఉన్నది. కుంభాండుడు పెళ్ళి ప్రయత్నాలన్నీ పూర్తి చేసి వచ్చి, కృష్ణుడికి సమస్కారం చేసి, "నన్ను తమరు అనుగ్రహించి కాపాడాలి," అన్నాడు.

కృష్ణుడు అతనితో, "నువ్వు చాలా యోగ్యుడవని విన్నాను. బాణుడి సర్వస్వమూ నువ్వే తినుకుని నిశ్చింతగా అనుభవించు," అన్నాడు.

తరవాత ఉపానిరుద్ధులకు వైభవంగా వివాహం జరిగింది. కృష్ణుడు నూతన వధూవరులను శివపార్వతులున్న చోటికి తీసుకుపోయి, వారికి సమస్కారాలు చేయించాడు. ఆ అదిదంపతులు వారిని ఆశీర్వదించారు. పార్వతి అనిరుద్ధుడికి వాహనంగా బాణుడి నెమలినే ఇచ్చింది.

ఆ సమయంలో కుంభాండుడు, కృష్ణుడు బయలుదేరి పోబోతుండగా, "బాణుడి ఆవులమందలు వరుణుడి దగ్గర ఉన్నాయి. వాటి పాలు తాగితే ఎంతో బలవీర్యాలు కలుగుతాయి. వాటిని తమరు స్వాధీన పరుచుకోవటం మంచిది," అన్నాడు.

ఇక నేం? కృష్ణుడు గరుత్మంతుడి మీద తనతోబాటు అన్ననూ, కొడుకునూ తీసుకుని పడమటి సముద్ర తీరానికి అతి వేగంగా వెళ్ళి, అక్కడి వనాలలో తిరుగుతున్న గోవులను అనేక లక్షల సంఖ్యలో చూశాడు. గోవులను మాలిమి చేసుకోవటం తనకు చిన్నతనం నుంచి అలవాటైన విద్యే గనక, కృష్ణుడు నేల మీద దిగి ఆ గోవుల దగ్గరికి వెళ్ళాడు. అవి గణగణా సముద్రంలో ప్రవేశించి, అదృశ్యమయ్యాయి.

కృష్ణుడు నిరాశ చెంది గరుత్మంతుడితో, "నా ప్రయత్నం ఇలా గయించేమిటి? ఇప్పుడు ఏం చెయ్యాలి?" అన్నాడు.

"చేసేటందు కేమున్నది? వరుణుడితో యుద్ధం చేయక తప్పదు!" అన్నాడు గరుత్మంతుడు.

అతను రెక్కలతో బలంగా విసిరేసరికి సముద్రపు నీరు తొలగి, అడుగున నాగ లోకం దాకా దృగ్గోచరమయింది. కృష్ణుడు పాంచజన్యం పూరిస్తూ వరుణుడి ఇంటి మీదికి ఎత్తి వెళ్ళాడు.

మరుక్షణమే శంఖాలు పాడయ్యాయి, అరవై అరు రథాల మీద వరుణుడి భటులు కృష్ణుడి పైకి వచ్చారు. కృష్ణుడు వారితో దారుణమైన యుద్ధం చేశాడు. అతనికి సహాయంగా బలరాముడూ, ప్రద్యుమ్నుడూ కూడా పోరాడారు. గరుత్మంతుడు కూడా వారికి సహాయం వెళ్ళాడు. ఈ నలుగురూ చేసిన యుద్ధానికి తట్టుకోలేక వరుణుడి భటులు పారిపోయారు.

"కృష్ణుడు ఇంత పని చేస్తాడా?" అని అగ్రహించి వరుణుడు స్వయంగా యుద్ధానికి వచ్చాడు. కృష్ణుడికి వరుణుడికి జరిగిన యుద్ధంలో కృష్ణుడు వైష్ణవాస్త్రం ప్రయోగించేసరికి వరుణుడు, ప్రాణం మీదికి వచ్చి, కాళ్ళ వేరానికి దిగాడు.

"నన్ను శరణు వేడి నంక మాత్రాన లాభం లేదు. నీ దగ్గర ఉండే బాణుడి

పశువులను ముందు నా వరం చెయ్యి.” అన్నాడు కృష్ణుడు.

“అది మాత్రం అడగవద్దు. బాబుడు తన పశువులను నాకు అప్పగించేటప్పుడు, ప్రాణం ఉన్నంతదాకా యుద్ధమైనా చేస్తాను గాని వాటిని ఎవరికీ ఇవ్వనని ప్రమాణం చేశాను. ఉన్నమాట చెప్పాను. తరవాత నీ కెలా తోస్తే ఆలాగే చెయ్యి.” అన్నాడు పరుణుడు.

కృష్ణుడు పశువుల మీది అశ పదులుకుని తన దివ్యాస్త్రాన్ని ఉపసంహరించాడు. పరుణుడు కృష్ణుడికి అతిథి మర్యాదలు చేసి తన లోకం నుంచి సాగనంపాడు.

పరుణుడికి పిడ్డెలు చెప్పి, కృష్ణుడు బలరామ ప్రద్యుమ్న అనిరుద్ధులతో సహా గరుడవాహనం మీద తన నగరాన్ని చేరుకుని, విజయనూచకంగా పాలచజన్యం పూరించాడు. అది విని యాదవ ప్రముఖులు పెద్ద బలగాన్న వెంటబెట్టుకుని ఎదురు

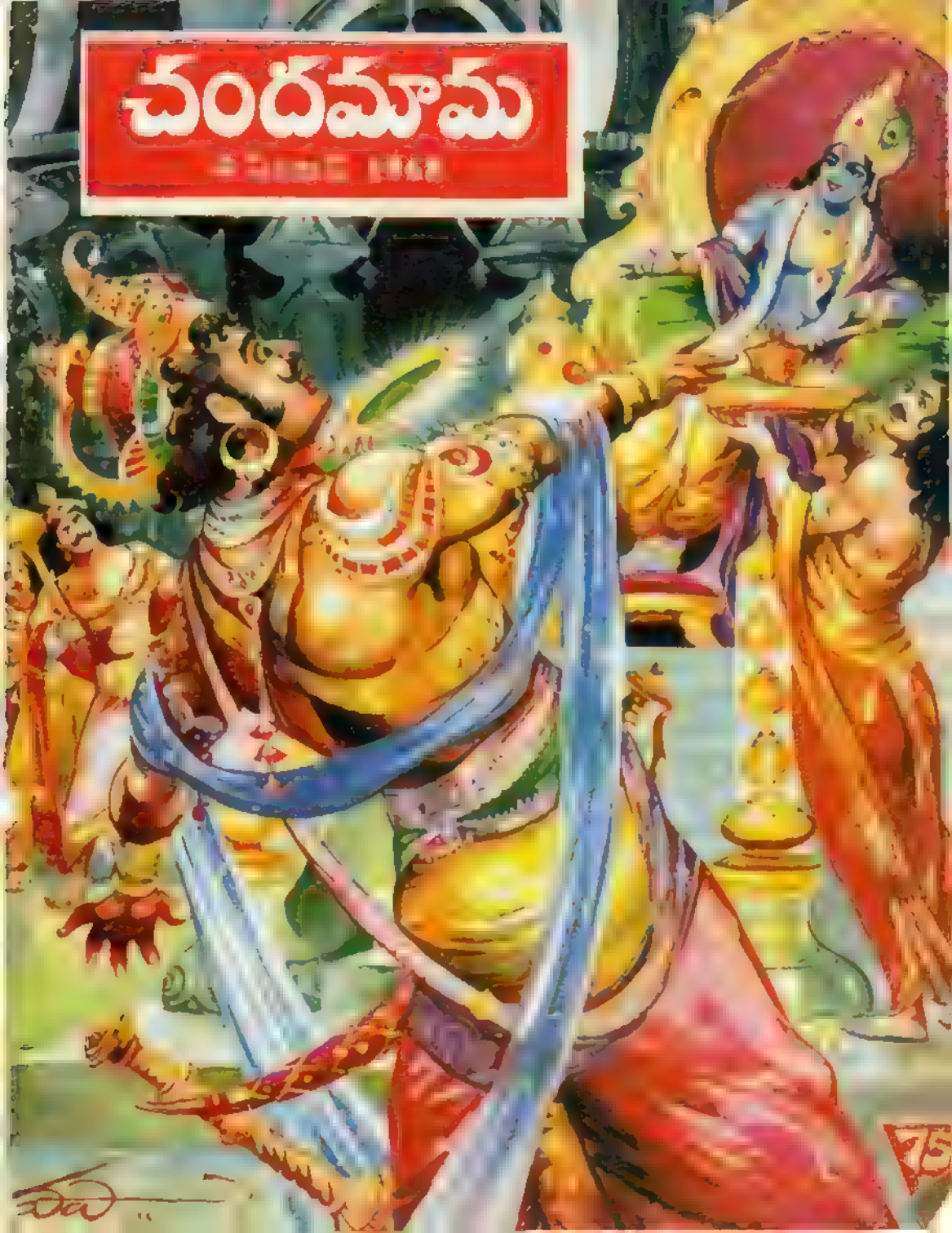
వచ్చారు. వారు వచ్చేసరికి కృష్ణుడు నగరం వెలపల ఉండే ఉద్యానాలలో దిగి, విహరిస్తున్నాడు. అతని వెంట ఇంద్రాది దేవతలు కూడా ఉన్నారు. యాదవులు వారినందరినీ వైభవోపేతంగా రథాలలో నగరంలోకి తీసుకుపోయారు. కృష్ణుడు విజయుడై తిరిగి వచ్చాడన్న వార్త తెలిసి పురజనులు వీధుల వెంబడి కిక్కిరిసి నిలబడ్డారు. కృష్ణుడు శోణపురంలో అగ్నులను జయించటమూ, శివుణ్ణి నిగ్రహించటమూ, పార్వతికి పుత్ర భిక్ష పెట్టటమూ, బాణుణ్ణి చేతులు నరికి ప్రాణాలతో వదలటమూ మొదలైన వృత్తాంతాలు వారు చెప్పుకుంటున్నారు. వాళ్ళ మాటలు చెవిని పడుతుంటే కృష్ణుడికి ఆనందం కలిగింది.

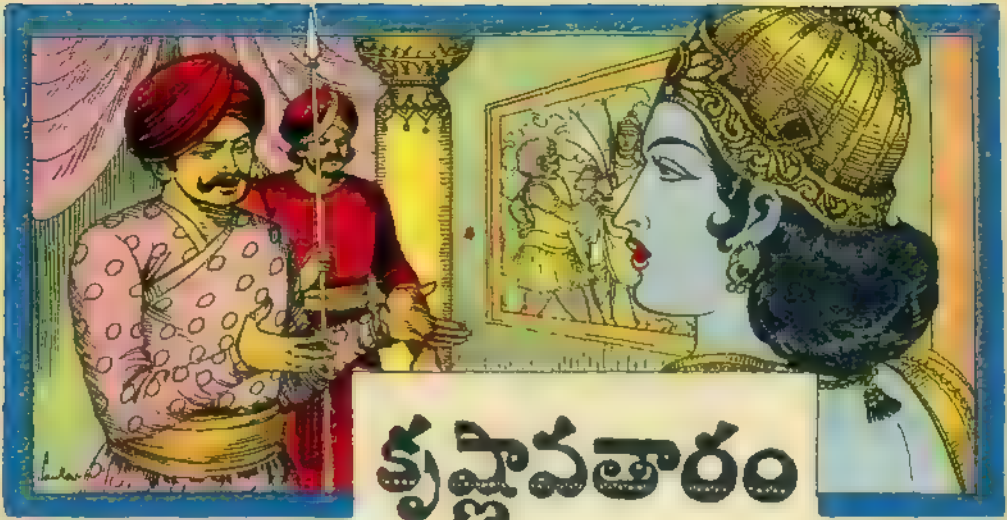
నగరు చక్కగా అలంకరించి ఉన్నది. అక్కడికి చేరగానే కృష్ణుడు తన మందిరానికి వెళ్ళిపోయాడు: ఉపానిరుద్ధులు తమ మందిరానికి వెళ్ళారు.

చందమామ

ఆగస్టు 1968

కృష్ణావతారం

ఒకనాడు తెల్లవారుఝామున కృష్ణుడు సాత్యకిని, ఉద్ధవుణ్ణి వెంటబెట్టుకుని సభకు బయలుదేర బోతుండగా, ఎవరో ఒక మనిషి అతని దర్శనార్థమై వచ్చాడు. ద్వారపాలకుల వెంట వచ్చిన ఆ మనిషి, "దేవా, మగధదేశాన్ని పాలించే జరాసంధుడు ఇరవైవేలమంది రాజులను జయించి, చెరలో పెట్టి, నానా హింసలూ పెడుతున్నాడు. వారందరూ నిన్ను శరణు పడుతూ, నన్ను తమ ప్రతినిధిగా పంపారు. మే మందరమూ నీ ప్రబలమే గనక, మమ్మల్ని రక్షించేభారం నీదే." అన్నాడు.

అదే సమయంలో ఆకస్మికంగా నారదుడు వచ్చాడు. కృష్ణుడు నారదుడికి అతిథి మర్యాదలన్నీ చేసి, విశేషా లేమిటని

అడిగాడు. అప్పుడు నారదుడు, "పొండ వాగ్రజుడైన ధర్మరాజు రాజ్యం సంపాదించ గోరి రాజసూయం తలపెట్టాడు. దానికి నీవే అధ్వర్యం వహించాలని కోరుతున్నాడు. నీ రాక కోసం రాజులందరూ ఎదురు చూస్తున్నారు," అన్నాడు.

ఒక వంక జరాసంధుడి చేత చెర పెట్ట బడిన రాజులు కృష్ణుడి సహాయం అర్థిస్తూ యాతను పంపారు. అదే సమయంలో ధర్మరాజు చేసే రాజసూయానికి అధ్వర్యుడుగా ఉండమని నారదుడి ద్వారా పిలుపు వచ్చింది.

"మనం ఈ రెంబిలో ఏది ప్రథమ కర్తవ్యంగా భావించాలి?" అని కృష్ణుడు ఉద్ధవుణ్ణి సలహా అడిగాడు.

యడ్డంలో జయించవలసిందే. మరో మార్గం లేదు.

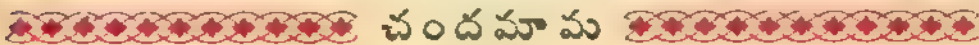
ఉద్దవుడి సలహా కృష్ణుడికి నచ్చింది. అతను బలరాముడి అనుమతి పొంది, స్త్రీలతో సహా ఇంద్రప్రస్థానికి ప్రయాణ సన్నాహాలు సాగించమని దారుకుడు మొదలైన వారికి ఉత్తరువిచ్చాడు. కృష్ణుడు చతురంగ బలాలనూ, పల్లకిలలో రుక్మిణీ, సత్యభామా మొదలైన స్త్రీ జనాన్ని వెంట పెట్టుకుని అట్టహాసంగా తరలి వెళ్ళాడు. ఒయలుదేరే ముందు నారదుణ్ణి పంపిసి, తన పద్ధతు వచ్చిన దూతతో, "మీ రాజులను భయపడవద్దని చెప్పి. నేను తప్పక బరాసంధుణ్ణి చంపించి, మీ రాజులకు స్వేచ్ఛ ఇస్తాను," అని ఆతన్ని కూడా సాగనంపాడు.

కృష్ణుడు వస్తున్న వార్త విని ధర్మరాజు ఎదురు వెళ్ళి, ఆనందబాష్పాలు కాచుస్తూ కృష్ణుణ్ణి ఆలింగనం చేసుకున్నాడు.

కృష్ణుడు పాండవులను తగిన విధంగా పరామర్శించి, జెండాలతోనూ, తోరణాలతోనూ, అరటిచెట్లతోనూ ఆలంకరించిన వీధుల వెంబడి ఇంద్రప్రస్థం ప్రవేశించాడు. కృష్ణుణ్ణి చూడటానికి పౌరులు వీధుల వెంబడి, మిదైల మీదా గుమికూడారు.

"జరాసంధుణ్ణి చంపటానికి వేరే పని పెట్టుకుని వెళ్ళవలసిన పని ఉండదు. ఎందుచేతనంటే, ధర్మరాజు రాజసూయం చేసేటప్పుడు ఎలాగూ అనేకమంది రాజులను జయించవలసి ఉంటుంది. పనిలో పనిగా జరాసంధుడి సంగతి కూడా చూడవచ్చు. రాజసూయానికి వెళ్ళటమే మంచిది. ఆ విధంగా రెండు కార్యాలూ నెరవేరుతవి," అన్నాడు ఉద్దవుడు.

ఉద్దవుడు మరొక సంగతి కూడా గుర్తు చేశాడు: జరాసంధుడి పైకి సేనలతో వెళ్ళి గెలవటం సాధ్యం కాదు. బలంలో ఆ జరాసంధుడికి తుల్యుడైన ఏ భీముడో ద్వంద్వ

చందమామ

ధర్మరాజు ఇంట కృష్ణుడు కుంతిని
అమె కోడళ్ళనూ చూశాడు.

పాండవులకు కృష్ణుడు ఎంతో అత్తడు.
కృష్ణాష్టనుల ప్నేహం లోకోత్తరమైనది.
అర్జునుడు భాండవదహనం చేయించి
సప్తడు కృష్ణుడు స్వయంగా అతనికి
సారథ్యం చేశాడు; అతనికి దివ్యమైన
రథమూ, గుర్రాలూ, అశ్వతూణిరాలూ
అప్పించాడు; మయుడి చేత మయసభ
నిర్మింపజేసి పెట్టాడు. అందుచేత ధర్మ
రాజు చాలాకాలం పాటు కృష్ణుణ్ణి సపరి
వారంగా తన వద్ద ఉంచుకుని, చివరకు
ఒకనాడు, తాను తలపెట్టిన రాజనూయం
గురించి నిండుసభలో కృష్ణుడితో ప్రస్తా
వించాడు.

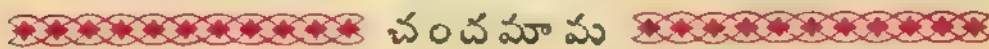
కృష్ణుడు ధర్మరాజును అభినందిస్తూ,
"సుప్త రాజనూయం చెయ్యటానికి అశ్వ
పణ ఏమున్నది? దిగ్విజయం చెయ్యటానికి
దిక్పాలకుల పంటి నీ తమ్ములున్నారు.
వాళ్ళు నీకు నాలుగుదిక్కులూ గెలిచిపెట్ట
గలరు," అన్నాడు.

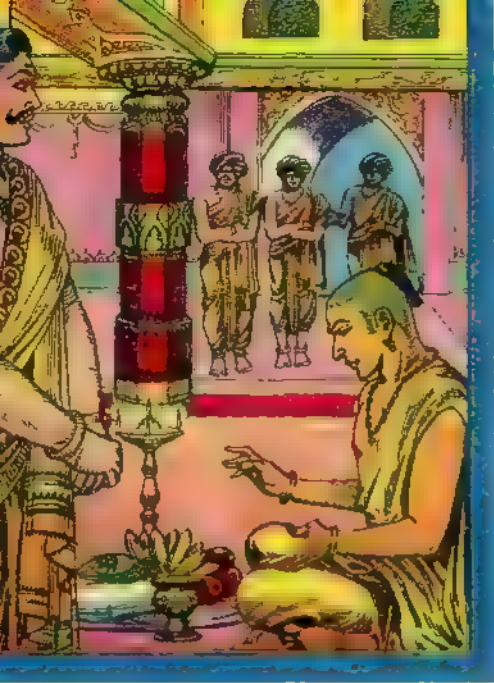
ఆ మాట విని ధర్మరాజు చాలా సంతో
షించి, నలుగురు తమ్ములనూ నాలుగు
దిక్కులూ జయించి రావటానికి పంపాడు.
సహదేవుడు దక్షిణానికి, నకులుడు పడ

మరకూ, అర్జునుడు ఉత్తరానికి, భీముడు
తూర్పుకూ వెళ్ళి ఆయా దిక్కుల గల
రాజులను గెలిచి, రాజనూయం కొనసా
గించటానికి అంకులేని ధనాలను తెచ్చి
ధర్మరాజు కిచ్చారు.

రాజులందరూ ఓడారు గాని, జరాసం
ధుడు ఓడలేదు. ఇది ధర్మరాజుకు విచార
కారణ మయింది. అది చూసి కృష్ణుడు,
"జరాసంధుడి విషయం దిగులుపెట్టుకో
వద్దు. అతన్ని జయించే ఉపాయం
నే నిక్కడికి బయలుదేరే ముందే ఉద్ధ
వుడు చెప్పాడు. ఆ పని నేను నెరవేరు
స్తాను," అన్నాడు.

అతను భీముణ్ణి, అర్జునుణ్ణి వెంటబెట్టుకుని, జరాసంధుడి రాజధాని అయిన గిరిప్రజపురం వెళ్ళాడు. అక్కడ ముగ్గురూ బ్రాహ్మణ వేషాలు ధరించారు. జరాసంధుడు రోజూ బ్రాహ్మణ పూజ చేస్తాడు. అతను ఆ పనిలో నిమగ్నుడయి ఉండే సమయంలో వీళ్ళు అతని వద్దకు వెళ్ళి, "మేం దూరదేశం నుంచి వచ్చిన ఆతిథులం. మేము కోరినది ఇయ్యి," అన్నారు.

జరాసంధుడు వాళ్ళను క్రద్ధగా చూశాడు. ఆ ముగ్గురి ఆకారాలూ, కంఠస్వరాలూ పరిచితమైనవిగానే వున్నాయి. వాళ్ళ ముంజేతులు కాయలుగాచి ధనుర్పా

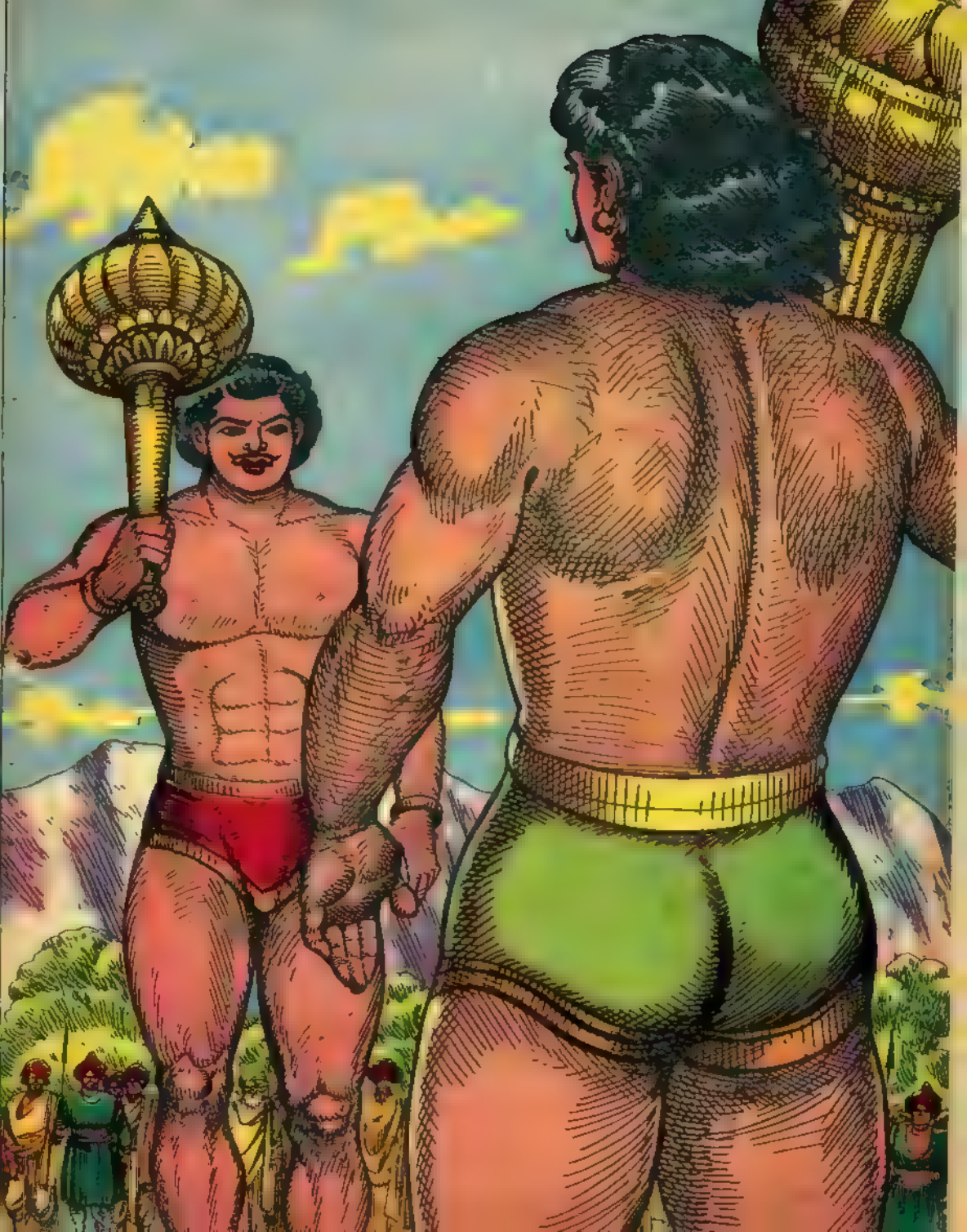
ణాలు ఉపయోగించే రాజుల కున్నట్టుగా ఉన్నాయి. వాళ్ళు నిస్సందేహంగా బ్రాహ్మణ వేషాలు ధరించిన క్షత్రియులే!

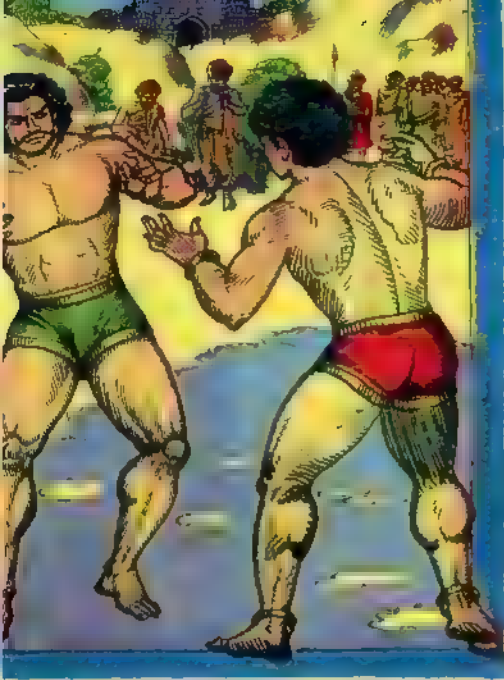
అయినా జరాసంధుడు వాళ్ళ కోరిక తీర్చటానికే నిశ్చయించుకుని, "మీకేం కావాలి?" అని అడిగాడు.

"మాకు కావలసింది నీతో ద్వంద్వ యుద్ధం. ఇతను భీముడు, ఇతను అతని తమ్ముడు అర్జునుడు. నేను నీ పగవాణ్ణి, కృష్ణుణ్ణి," అన్నాడు కృష్ణుడు.

ఈ మాటలు విని జరాసంధుడు నిర్లక్ష్యంగా నవ్వి, "అలా అయితే ద్వంద్వ యుద్ధం చేస్తాను. కాని నీతో చెయ్యను— నన్ను చూసి మధుర నుంచి పారిపోయి, సముద్రంలో దాక్కున్న పిరికిపండవు! ఈ అర్జునుడితోనూ యుద్ధం చెయ్యను. ఇతను నా కన్న చిన్నవాడు. అదీగాక బలంలో అతను నాకు చాలాడు. నాతో భీముడు సమానుడు. అతనితో ద్వంద్వ యుద్ధం చేస్తాను," అన్నాడు.

జరాసంధుడు ఒక ఉద్దండమైన గదను భీముడికిచ్చి, అలాటిదే తాను కూడా తీసుకున్నాడు. కృష్ణార్జునులతో సహా వారిద్దరూ నగరం దాటి యుద్ధభూమికి వెళ్ళారు. అక్కడ భీమ జరాసంధులు గదా యుద్ధం

ప్రారంభించారు. ఒకరిదెబ్బలు ఒకరు తప్పుకుంటూ, అవకాశం దొరికినప్పుడు ఒకరి నొకరు గదలతో మోడుకుంటూ ఆ ఇద్దరూ రెండు మడించిన ఎనుగుల్లాగా పోరాడారు. చివరకు ఇద్దరి గదలూ విరిగి పోయాయి. అప్పుడు వారు ముష్టియుద్ధం సాగించారు.

జరాసంధుడు పుట్టినప్పుడు రెండు చీలి కలై పుట్టాడు. జర అనే ఏకాచి ఆ రెండు చీలికలనూ కలిపింది. అందుచేత అతనికి జరాసంధు డనే పేరువచ్చింది. ఈ సంగతి కృష్ణుడు ఎరుగును. అతన్ని చంపటానికి కూడా రెండుగా చిల్పటమే మార్గమని

భీముడికి తెలియ జెప్పటానికై, కృష్ణుడు ఒక పుల్ల తీసుకుని రెండుగా చీల్చాడు. ఈ సంకేతం భీముడికి అర్థమయింది. భీముడు జరాసంధుణ్ణి కింద పడదోసి, ఒక కాలిని తన కాలితో తొక్కిపెట్టి, రెండోకాలు పట్టుకుని జరాసంధుణ్ణి నిలువుగా చీల్చాడు.

యుద్ధాన్ని చూడవచ్చిన జనులు రెండు చీలికలైపోయిన జరాసంధుణ్ణి చూసి హాహా కారాలు చేశారు.

కృష్ణార్జునులు భీముణ్ణి కొగలించుకుని, అభినందించారు.

జరాసంధుడు చచ్చిన మీదట కృష్ణుడు జరాసంధుడి కొడుకైన సహదేవుణ్ణి మగధ రాజ్యానికి రాజుగా అభిషేకించి, జరాసంధుడు చెరపెట్టిన రాజులందరినీ విడిపించాడు. కృష్ణుడు చెప్పిన మీదట సహదేవుడు ఆ రాజులందరికీ స్నానపానాలు ఏర్పాటు చేసి, మంచి కానుకలిచ్చి సత్కరించి, వాళ్ళ వాళ్ళ దేశాలకు పంపేశాడు.

కృష్ణుడు భీమార్జునులను వెంట బెట్టుకుని ఇంద్రప్రస్థానికి తిరిగి వచ్చి, జరాసంధుడి మరణవార్త ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. తన కోరిక సంతించినందుకు ధర్మరాజు సంతోషించి, కృష్ణుణ్ణి రకరకాల స్తోత్రం చేశాడు.

తరవాత ధర్మరాజు రాజసూయ యాగం ఆరంభించాడు. దానికి ఋత్విక్కులు కృష్ణ ద్వైపాయనుడూ, భరద్వాజుడూ, పనిష్ఠుడూ, విశ్వామిత్రుడూ, గౌతముడూ మొదలు గాగలవారు అనేకమంది.

యూగానికి ధర్మరాజు భీష్ముణ్ణి, ధృతరాష్ట్రుణ్ణి, ఆయుర్యకొడుకులనూ, ద్రోణుడూ, కృపూడూ, విదురుడూ మొదలైన వారిని పిలిపించాడు. అనేకమంది రాజులూ, నాలుగు కులాలవారూ కూడా వచ్చారు.

ఒంగారు నాగశృతో యజ్ఞభూమి దున్ని, వేదిక మొదలైనవి ఏర్పాటు చేసి, ఋత్విక్కులు ధర్మరాజు చేత యజ్ఞాదీక్ష ధరింపజేశారు. రాజసూయం చాలా వైభవంగా జరిగింది. యజ్ఞకర్త సదస్యులనూ, యాజకులనూ సత్కరించుటలైన రోజు వచ్చింది. ఆ రోజు ధర్మరాజు సదస్యులను, "తమ అందరిలోనూ ప్రథమ పూజార్హుడెవరో నిర్ణయించండి," అని అడిగాడు.

కాని ఆ ప్రశ్నకు ఎవరూ సమాధానం చెప్పలేకపోయారు. ఎందుచేతనంటే సభలో ఎందరో మహాత్ములున్నారు. అందరూ నోళ్ళు కట్టుపడి ఉన్న సమయంలో సహదేవుడు, సభను ఉద్దేశించి, "దీని కింత అలోచన దేనికి? భగవంతుడైన కృష్ణుడే

ప్రథమ పూజార్హుడు. అతన్ని పూజిస్తే సర్వ మాతాలనూ పూజించినట్లే," అన్నాడు.

సహదేవు డన్న ఈ మాటకు సభాసదులందరూ తమ ఆమోదం తెలిపారు. ధర్మరాజు వెంటనే కృష్ణుడి కాళ్ళు కడిగి, అతనికి పచ్చని పట్టుబట్టలూ, ఆభరణాలూ పెట్టాడు. మిగిలిన రాజులందరూ కృష్ణుడికి సమస్కారాలు చేశారు.

కాని ఇదంతా డమఘోముడి కొడుకైన శకుపాలుడికి కొంచెం కూడా నచ్చలేదు. అతను చివాలన లేచి నిలబడి, చెయ్యొత్తి, "కాల ప్రభావం కాకపోతే ఆ కుర్రకుంక చెప్పటమేమిటి, మీరంతా అవుననట

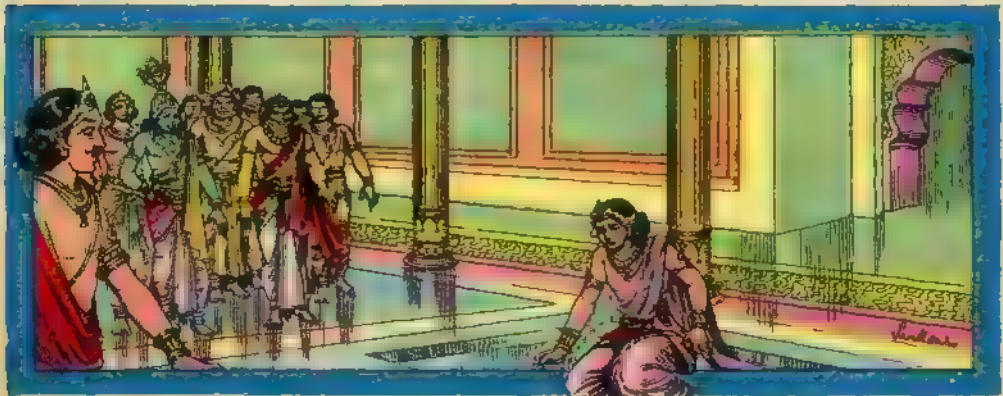
మేమిటి? ఇంతమంది మేటి తపస్వులున్న ఈ సభలో, కులపాంసనుడైన ఈ గొల్లవాడికి ప్రథమ పూజ చేయవచ్చునా? యయాతి శాపం పొందిన యాదవులు పరమ హినులు గద?" అంటూ పేలాడు.

కృష్ణుడు చలించ లేదు. కాని మిగిలిన వారిలో కొందరు చెవులు మూసుకుని సభ నుంచి లేచిపోయారు. మరి కొందరు శిశు పాలుడితో యుద్ధానికి తలపడ్డారు. కృష్ణుడు వారి నందరినీ వారించి, తన సుదర్శన చక్రం ప్రయోగించి, శిశుపాలుడి తల వరి కేశాడు. గగ్గోలు పుట్టింది. శిశుపాలుడి వక్షం వారంతా పారిపోయారు.

ధర్మరాజు అందరికీ సక్రమంగా దానాలు చేసి, అవభృతస్నానం చేసి యజ్ఞం పరిసమాప్తి చేశాడు.

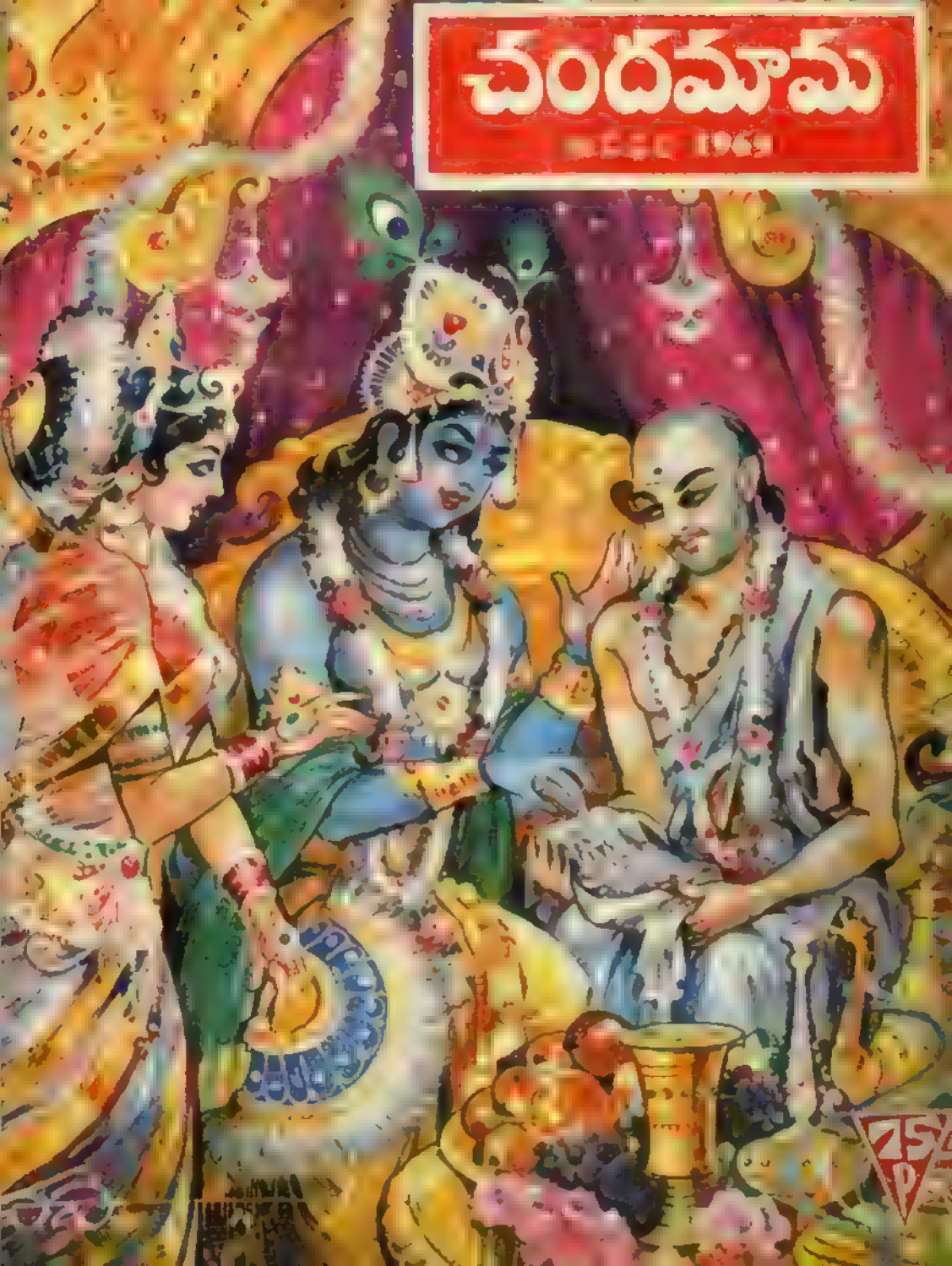
రాజసూయం చూడటానికి వచ్చిన రాజులందరూ వెళ్ళిపోయాక కూడా, ధర్మరాజు కోరికపై కృష్ణుడు ఉండిపోయాడు.

ఈలోపల దుర్యోధనుడు అసూయతో కుమిలి పోసాగాడు. ఎందుకంటే, ధర్మరాజు విభవాన్ని తాను కళ్ళారా చూశాడు. రాజసూయం మహా గొప్పగా జరిగింది. మయుడు ధర్మరాజుకు అద్భుతమైన సభ నిర్మించాడు. ఆ సభలో పాండవులకు ఎక్కడెక్కడి రాజులూ కైంకర్యం చేశారు. అందులో కృష్ణుడి భార్యలు విహారాలు చేశారు. ఆ సభలోనే దుర్యోధనుడు పరాభవం కూడా పొందాడు. అందులో ఎక్కడ నీరున్నదీ, ఎక్కడ నేల ఉన్నదీ సరిగా తెలియరాలేదు. దుర్యోధనుడు నీరులేని చోట బిట్టలు పైకి తీసుకున్నాడు; నీరున్న చోట బిట్టలు తడిసేలాగ దిగబడ్డాడు. కృష్ణుడు నవ్వాడు. అది చూసి అందరూ, స్త్రీలతో సహా నవ్వారు. ధర్మరాజు సవ్య వద్దని వారించాడుగాని, ఎవరూ లక్ష్మి పెట్ట లేదు. పుట్టెడు అపమానం పొంది దుర్యోధనుడు హస్తినాపురానికి తిరిగి వెళ్ళాడు.

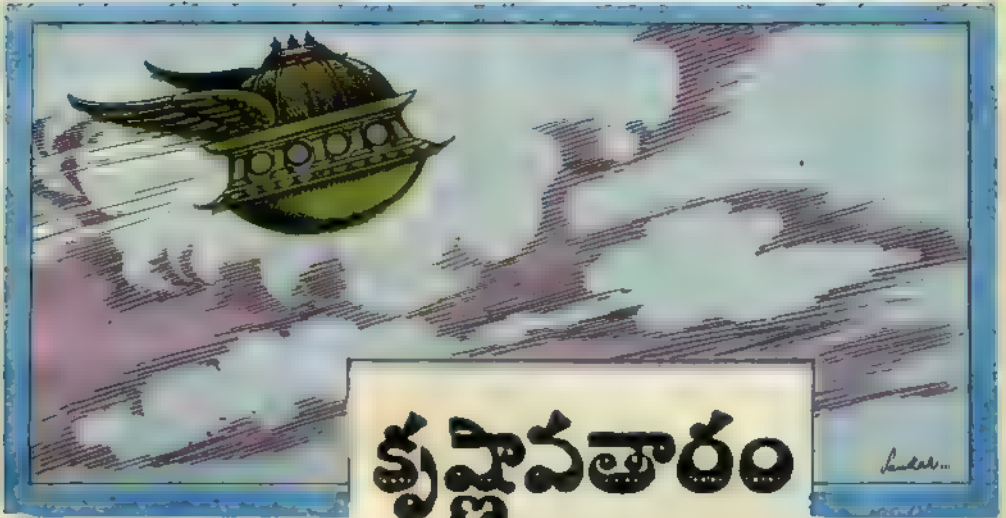

చంద్రమామ

జనవరి 1969

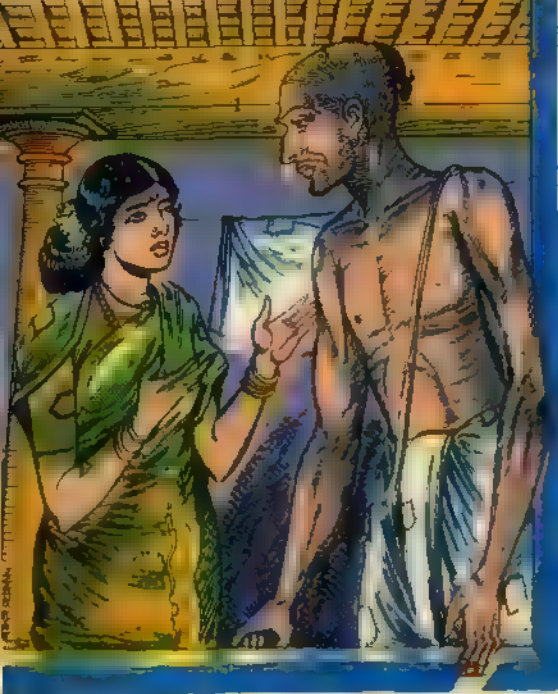
TSR
P

శిశు పాలుడికి సాల్వడనే స్నేహితు
 డున్నాడు. రుక్మిణిని కృష్ణుడు ఎత్తుకు
 పోయే సందర్భంలో మిగిలినవాళ్ళతోబాటు
 ఈ సాల్వడు కూడా ఓడిపోయాడు. అందు
 కని అతడికి పొరుషం వచ్చి, లోకంలో
 యాదవులు లేకుండా చేస్తానని ప్రతిజ్ఞపట్టి,
 కేవలమూ మట్టి మాత్రమే తింటూ శివుణ్ణి
 గురించి దారుణమైన తపస్సు చేసి ప్రత్యక్షం
 చేసుకుని, తనకు ఎదురులేని విమానం
 ఒకటి కావాలని కోరాడు. శివుడు చెప్పగా,
 విశ్వకర్మ నల్లని ఇనుప విమానం ఒకటి
 తయారు చేసి సాల్వడి కిచ్చాడు. సాధ
 మనే ఆ విమానం ఎక్కి సాల్వడు ద్వారక
 పైకి దాడి వెళ్ళాడు. అతని సేనలు కూడా
 వచ్చి నగరాన్ని ముట్టడించాయి.

సాల్వడు విమానం నుంచి రాళ్ళూ,
 చెట్లూ, అయుధాలూ నగరం మీద వేసి
 భీభత్సం చేశాడు. అతని సేనలు నగరపు
 ప్రాకారాలనూ, ద్వారాలనూ, కోటలనూ
 ధ్వంసం చెయ్యసాగాయి. అది చూసి
 ప్రద్యుమ్నుడు నాయకత్వం వహించి,
 సాత్వకి, చారుదేష్టుడూ, సాంబుడూ,
 అక్రూరుడూ, కృతవర్మ మొదలైన యోధు
 లనూ, సైన్యాన్ని వెంటబెట్టుకుని సాల్వడి
 పైకి యుద్ధానికి వెళ్ళాడు. అప్పటికి కృష్ణు
 డింకా పాండవుల వద్దనే ఉన్నాడు.

సాల్వడి పక్షానికి, యాదవుల పక్షానికి
 మధ్య ఇరవై ఏడు రోజులపాటు తీవ్రంగా
 యుద్ధం జరిగింది. అప్పటికి కృష్ణుడు
 ద్వారకకు తిరిగివస్తూ యుద్ధ పరిస్థితి

గ్రహించి, తన రథాన్ని తిన్నగా సాల్వడి పైకి తోలించాడు. ఇద్దరూ ఒక గురువు దగ్గరే చదువుకున్నారు. కుచేలుడు పెళ్ళాది, గృహస్థాశ్రమం గడుపుతున్నాడు, కాని కటిక దారిద్ర్యంతో బాధపడుతున్నాడు. దారిద్ర్య బాధ కుచేలుడికి కన్న అతని భార్యకు దుస్సహంగా ఉన్నది. అందుచేత అమె ఒకసారి తన భర్తతో, "కృష్ణుడు నీకు స్నేహితుడే గదా? అతను బ్రాహ్మణులకు ఎడతెగని దానా లిస్తాడట. శరణువేడిన వారిని తప్పక ఆదుకుంటాడట. అలాటప్పడు, స్నేహితుడివి, సంసారభారం మోస్తున్నవాడివి అయిన నీకు సహాయం చెయ్యడా?" అన్నది.

కుచేలుడికి కూడా, సహాయం కోరే పంకన కృష్ణుణ్ణి చూడాలనిపించింది. చూడటంవల్ల లాభం ఉంటుందని కూడా అతనికి తెలుసు. కనక అతను భార్యతో, "కృష్ణుణ్ణి చూడబోతాను. కాని వట్టి చేతులతో కాకుండా అతనికి కానుక ఏదైనా తీసుకుపోతే బాగుంటుంది. అందుకు తగిన దేమన్నా ఇంట్లో ఉన్నదా?" అని అన్నాడు. కుచేలుడి భార్య ఇరుగు పొరుగు ఇళ్ళ వారి నుంచి నాలుగు గుప్పిళ్ళు అటుకులు ముప్పైఎత్తి తెచ్చి, వాటిని చిన్న గుడ్డలో

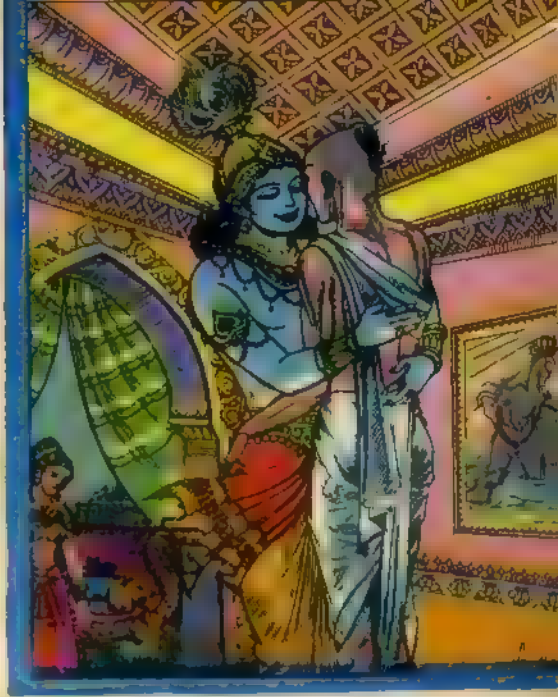
చందమామ

మూట కట్టి, భర్త కిచ్చింది. కుచేలుడు
ఆ అటుకుల మూట చేత బట్టుకుని
ప్రయాణమై, ద్వారకకు చేరుకుని, కృష్ణుడి
ఇల్లు వెతుక్కుంటూ వెళ్ళాడు.

మంచం మీద పడుకుని ఉన్న కృష్ణుడు
కుచేలుణ్ణి చూడగానే లేచి ఎదురు వచ్చి,
గట్టిగా కొగలించుకుని, తీసుకు వచ్చి తన
మంచం మీద కూర్చోబెట్టి, తానే స్వయంగా
కుచేలుడి కాళ్ళు కడిగి, ఆ నీరు నెత్తిన
చల్లుకుని, కుచేలుడి శరీరానికి గంధం
రాచి, పూలమాలవేసి, దేవుణ్ణి చూసినట్టు
చూశాడు. ఒళ్ళంతా మట్టి కొట్టుకుని, చింతి
బట్టలు ధరించి, శవాకారంలో ఉన్న
అ బ్రాహ్మడికి తన భర్త అంత ఆదరం
చూపటం గమనించి, రుక్మిణి వింజామర
తీసుకుని కుచేలుడికి వినర నారంభించింది.
కృష్ణుడు కుచేలుడి పట్ల చూపిన
అభిమానానికి అక్కడ ఉన్న వారంతా
ఆశ్చర్యపోయారు.

కృష్ణుడు కుచేలుడికి చెయ్యదగిన
మర్యాదలన్నీ చేసి, గురుకులంలో చదివిన
రోజులనాటి తమ అనుభవాలు నెమరువేయ
నారంభించాడు.

ఒకసారి గురుపత్ని వాళ్ళను సమీధలు
తెచ్చుని పంపింది. వాళ్ళు ఒక మహా

రణంలో ప్రవేశించారు. ఇంతలో ఒక పెద్ద
గారివాన ఆరుంభమయింది. ఆ కాకాన
మెరుపులు మెరిశాయి. పిడుగులు పడ్డాయి.
ఇలా మెరుపులూ, ఉరుములూ సాగుతూండ
గానే నూర్కాస్తమానమై పోయింది. సమి
ధల కోసం వచ్చినవాళ్ళు తడిసి ముద్ద అయి
పోయారు. దారి తెలిదు. మిట్టపల్లా లేకమై
పోయాయి. ఒకళ్ళ చేతులొకళ్ళు పట్టుకుని
అరణ్యంలో తెల్లవాల్సూ తిరగావారు.
మర్నాడు తెల్లవారింది. శిష్యులు అడవిలో
చిక్కుపడి పోయారని తెలిసి సాందీపని
గురువు వాళ్ళను వెతుక్కుంటూ వచ్చి,
దైన్యస్థితిలో ఉన్న కుర్రవాళ్ళను చూసి,

"మా కోసం ఎంత ప్రయాసపడ్డారు! ఇంత తన్ను ఉత్తమ శిష్యులు గురువుకు ఏం చెయ్యగలరు? మీ భక్తికి సంతోషం చాను. మీ కోరికలు ఈడేరుతాయి," అని ఆశీర్వదించాడు. ఈ సంఘటనను కృష్ణుడు కుచేలుడికి జ్ఞాపకం చేసి, "గుర్తు ఉన్నదా?" అని అడిగాడు.

"నీతో గురుకులవాసస్నేహం చేసిన నాబోటి వాడికి ఏ కోరిక తీరదు?" అన్నాడు కుచేలుడు.

కృష్ణుడు దామాటకు నవ్వి, "ఇంతకూ మీ ఇంటి నుంచి నాకేం తెచ్చావు?" అని అడిగాడు.

కుచేలుడు కంగారు పడ్డాడు. కృష్ణుడికి తాను తెచ్చిన అటుకు లివ్వాలంటే అతనికి చాలా సగ్గు వెసింది. కృష్ణుడే బలవంతంగా కుచేలుడి చేతిలో ఉన్న గుడ్డపేలిక మూట తీసుకుని, "ఇందులోది ఏమిటి?" అని అడుగుతూ విప్పి, "అటుకులే? నా కెంత ఇష్టమనుకున్నావు!" అంటూ విడికెడు నోట వేసుకుని, మరో విడికెడు చేతిలోకి తీసుకున్నాడు.

"ఆ తిన్నవి చాలు!" అంటూ రుక్మిణి కృష్ణుడి చెయ్యిపట్టుకున్నది.

ఆ రాత్రి కుచేలుడు కృష్ణుడి ఇంటనే స్నానమూ, భోజనమూ, నిద్రా సుఖంగా చేసి, తాను నిజంగా స్వర్గంలోనే ఉన్నాననుకున్నాడు.

మర్నాడు కుచేలుడు తన ఇంటికి ప్రయాణమయేటప్పుడు కృష్ణుడు అతన్ని కొంతదూరం సాగనంపాడు. తనకు కృష్ణుడు ధనమేమీ ఇవ్వలేదు. అతను తన మనసులో, "కృమడు మహారాజు. నేనే హినుడైన నిరుపేద బ్రాహ్మణ్ణి. బ్రాహ్మణ్ణి కదా అన్న అదరంతో నన్ను అతను కొగలించుకున్నాడు. తన తమ్ముణ్ణి చూసినట్టు చూశాడు. తన భార్య పడుకునే మంచం మీద కూర్చోబెట్టాడు. తన భార్యచేత వింజా

మర వియించాడు. దేవుడికి చెయ్యదగి నంత మర్యాద చేశాడు. నాకు డబ్బిచ్చి నట్టయితే నాకు కళ్ళు నెత్తికొచ్చి తనను మరిచిపోతాననుకుని కాబోలు ఆ పని చెయ్యలేదు," అనుకున్నాడు.

కాని కుచేలుడు తన ఇంటి కేసి వెళ్ళే సరికి, ఎట్టెదట కళ్ళు జిగేలుమనే రాజ భవనాలు కనిపించాయి. ఉద్యానవనాలూ, సరోవరాలూ కనిపించాయి. వాటిలో రక రకాల పక్షులూ, తామరలూ, కలువలూ కనిపించాయి. భవనంలో దాస దాసీలు తిరుగాడుతున్నారు.

"ఇది ఎవరి ఇల్లయి ఉంటుంది? నా యిల్లు కాదే! ఇదంతా ఇక్కడ ఎలా వచ్చింది?" అని కుచేలుడు దిగ్భ్రమ చెంది ఉండగా, దేవతలా అన్నట్టున్న ప్రీ పురుషులు మేళతాళాలతో అతనికి ఎదురు వచ్చి, భవనంలోకి అతన్ని తీసుకుపోయారు.

మారువేషంలో ఉన్న లక్ష్మీదేవి లాగా కుచేలుడి భార్య వచ్చి తన భర్తను చూసి, కన్నీరు తోసుకు వచ్చే కళ్ళను గట్టిగా మూసుకుని భర్తకు నమస్కరించి, మనసు లోనే అతన్ని ఆలింగనం చేసుకున్నది.

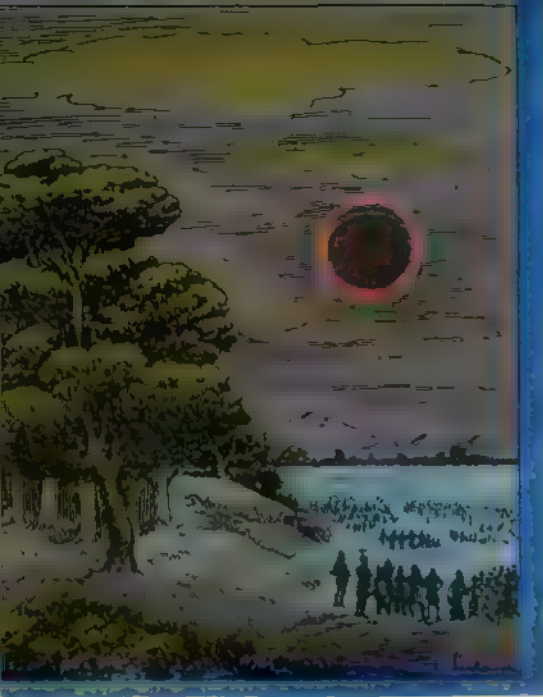
ఇదంతా చూసి కుచేలుడు తనలో, "నా కి ఐశ్వర్యమంతా కృష్ణుణ్ణి చూసి

రావటం చేతనే కలిగి ఉంటుంది. మరో కారణమేదీ కనబడదు. స్నేహితుడంటే అలాగే ఉంటాడు; తాను పుచ్చుకున్నది కొంచెమే అయినా దాన్ని చాలా ఘనంగా భావిస్తాడు; తాను ఇచ్చేది ఎంతో గొప్పదే అయినా దాన్ని అల్పంగానే భావిస్తాడు," అనుకున్నాడు.

అటు తరవాత సకలైశ్వరా లతో కుచేలుడు తన భార్యతోనూ, బిడ్డలతోనూ సుఖంగా జీవించాడు.

ఒకప్పుడు సంపూర్ణ సూర్యగ్రహణం వచ్చింది. అప్పుడు యూదపులందరూ, అని రుద్దుణ్ణి ద్వారకకు రక్షికుడుగా ఉంచి,

"నన్ను శిశుపాలుడి 'కివ్వాలని జరా నందుడు మొదలైన వారంతా నిర్ణయిస్తే, కృష్ణుడు వచ్చి, అందరినీ మట్టి కరిపించి, నన్ను ఎత్తుకుపోయి పెళ్ళి చేసుకున్నాడు," అని రుక్మిణి తన వివాహ వృత్తాంతం చెప్పింది.

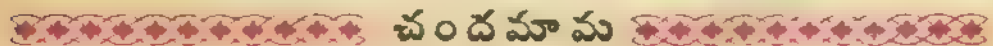
"నన్ను మా తండ్రి సత్రాజిత్తు మరెవరికో ఇద్దామనుకున్నాడు. అంతలో నా పిన తండ్రి చనిపోయాడు. అది కృష్ణుడి పనేనని మా తండ్రి ఒక ఆపవాదు వేశాడు. అప్పుడు కృష్ణుడు బయలుదేరి వెళ్ళి, మా పిన తండ్రిని చంపిన సింహాన్ని చంపి శ్వమంతకమణిని తీసుకుపోయిన జాంబవంతుణ్ణి జయించి, మణిని తెచ్చి మా తండ్రి కిచ్చి, నన్ను పెళ్ళాడాడు," అన్నది సత్యభామ.

"మా తండ్రి జాంబవంతుడు ఇరవై అయిదు రోజులు కృష్ణుడితో పోరిన మీదట, ఆ నాటి రాముడే ఈ కృష్ణుడుగా అవతరించాడని గ్రహించి, ఆయన కాళ్ళు పట్టుకుని, సింహాన్ని చంపి తెచ్చిన శ్వమంతకమణితోపాటు నన్ను కూడా కృష్ణుడికి అర్పించాడు," అన్నది జాంబవతి.

"నేను తన కోసం తపస్సు చేశానని తెలిసి, అర్జునుణ్ణి వెంట పెట్టుకుని నా దగ్గి

కురుక్షేత్రానికి బయలుదేరి వెళ్ళారు. అక్కడ కృష్ణుడికి పాత చుట్టాలంతా కలిశారు. నందుడూ, యశోదా వచ్చారు. కుంతి వచ్చింది. భీష్మద్రోణులూ, ధృతరాష్ట్రుడూ, సంజయుడూ, విదురుడూ, కృపూ, దుర్యోధనుడు మొదలైనవారూ, గాంధారి, పాండవులూ, వారి భార్యలూ, అందరూ చాలా కాలానికి ఒక చోట సమావేశమయ్యారు. అందరూ కబుర్లు చెప్పకున్నారు.

ఆ సమయంలో పాండవుల భార్య అయిన ద్రౌపది కృష్ణుడి అష్టభార్యలను, "మీకూ కృష్ణుడికి ఎలా వివాహాలు జరిగాయి?" అని అడిగింది.

రికి వచ్చిన కృష్ణుడు నన్ను పెళ్ళాడాడు," అని కాళింది చెప్పింది.

"నాకు స్వయంవరం ఏర్పాటయి నప్పుడు అనేకమంది రాజులు వచ్చారు. కృష్ణుడు ఆ రాజులందరినీ, జయించి నన్ను పెళ్ళాడాడు," అని భద్ర చెప్పింది.

"మా తండ్రి ఏడు అబ్బాయిలను ఎవరు గెలిస్తే వారికి నన్నిచ్చి పెళ్ళి చేస్తానన్నాడు. కృష్ణుడు వాటిని మేకపిల్లలనులాగా అవలీలగా నిగ్రహించి, నన్ను పెళ్ళాడాడు," అని నీళ చెప్పింది.

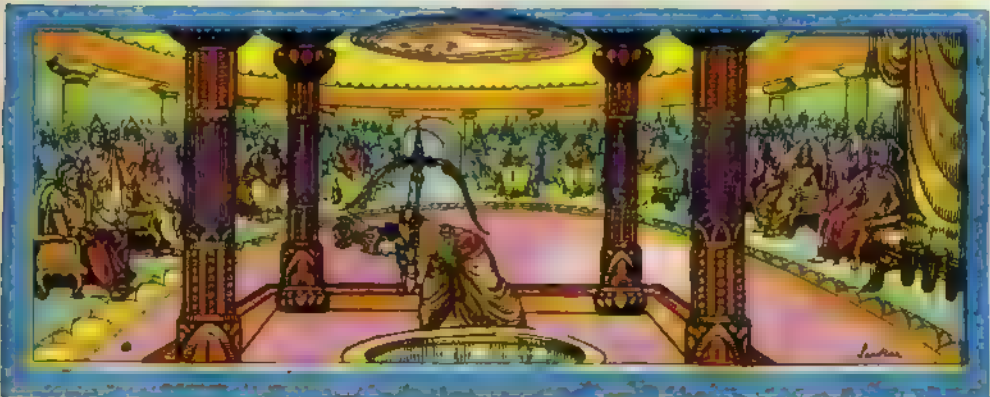
"నాకు కృష్ణుడు మేనమామ కొడుకే. నాకు అతన్నే పెళ్ళాడాలని ఉన్నదని తెలిసి మా తండ్రి నన్నతనికిచ్చి పెళ్ళి చేశాడు," అన్నది మిత్రవింద.

చివరకు లక్ష్మణ తన వివాహ వృత్తాంతాన్ని అలా చెప్పింది:

"మీ తండ్రిలాగే మా తండ్రి బృహత్సేనుడు కూడా ఒక మత్స్యయంత్రం

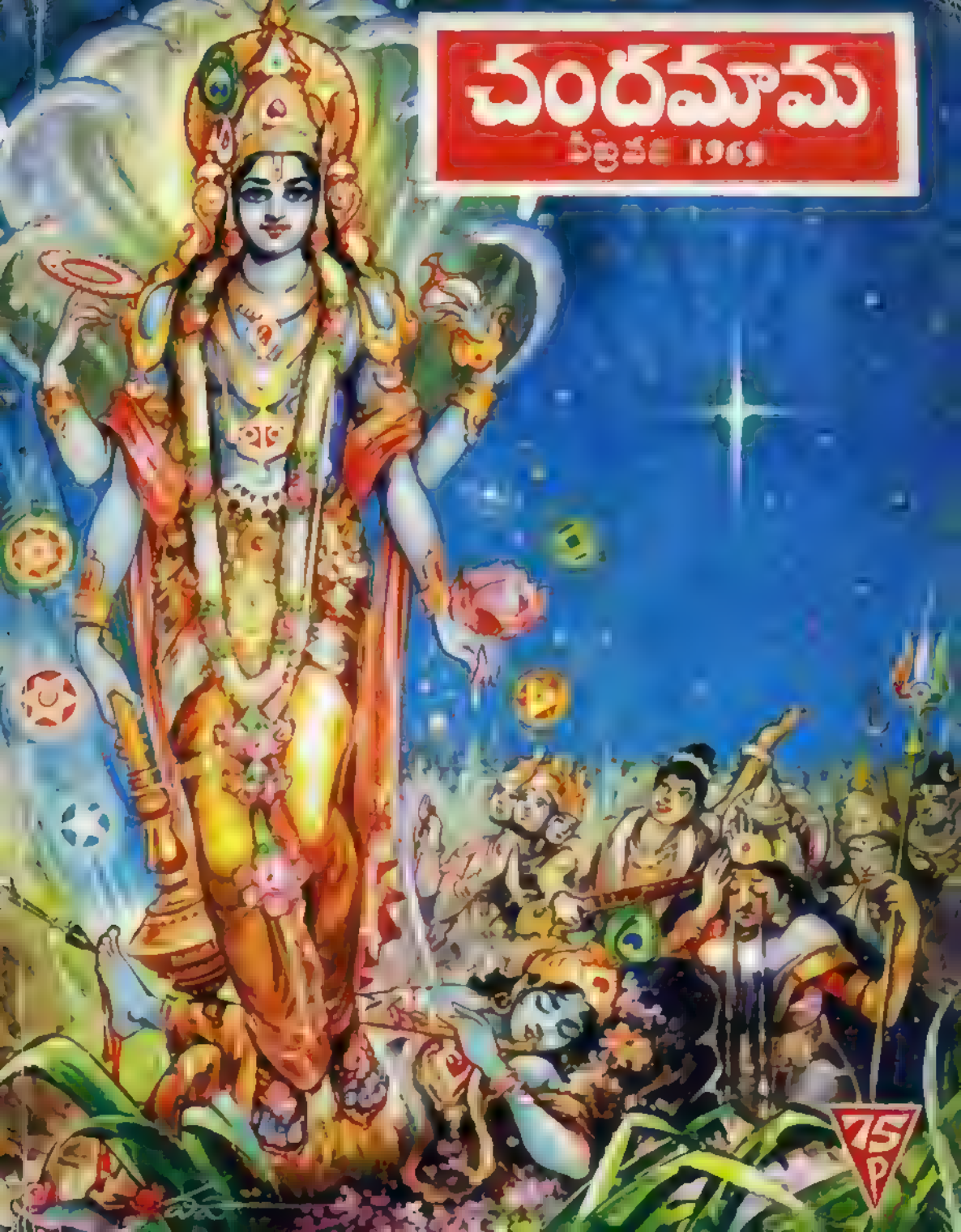
ఏర్పాటు చేసి దాన్ని కొట్టినవారికి నన్నిచ్చి పెళ్ళి చేస్తానని ప్రకటించాడు. నీ తండ్రి ఏర్పాటు చేసిన మత్స్యయంత్రం బయటికి కనిపించక పోయినా, లోపలికి కనిపించింది. కాని మా తండ్రి ఏర్పాటు చేసినది బయట, లోపలా కూడా కనిపించక, నీటిలో దాని ప్రతిబింబం మాత్రమే, అది కూడా అస్పష్టంగా, కనిపించింది. దాన్ని కొట్టి దానికి మా తండ్రి ఏర్పాటు చేసిన బాణాన్ని చాలామంది ఎక్కుపెట్టలేకనే పోయారు. జరాసంధుడూ, శిశుపాలుడూ, భీముడూ, దుర్యోధనుడూ, శ్రద్ధుడూ విల్లు ఎక్కుపెట్టి కూడా నీటిలో ప్రతిబింబాన్ని కనిపెట్టలేక పోయారు. అట్లునుడు ప్రతిబింబాన్ని కనిపెట్టి కూడా కొట్టలేకపోయాడు. అప్పుడు కృష్ణుడు వచ్చి, విల్లు ఎక్కుపెట్టి, మత్స్యయంత్రాన్ని కొట్టి, నన్ను పెళ్ళాడాడు."

ద్రౌపదితో బాటు ఈ కథలన్నీ విన్న నీలందరూ ఎంతో ఆనందించారు.

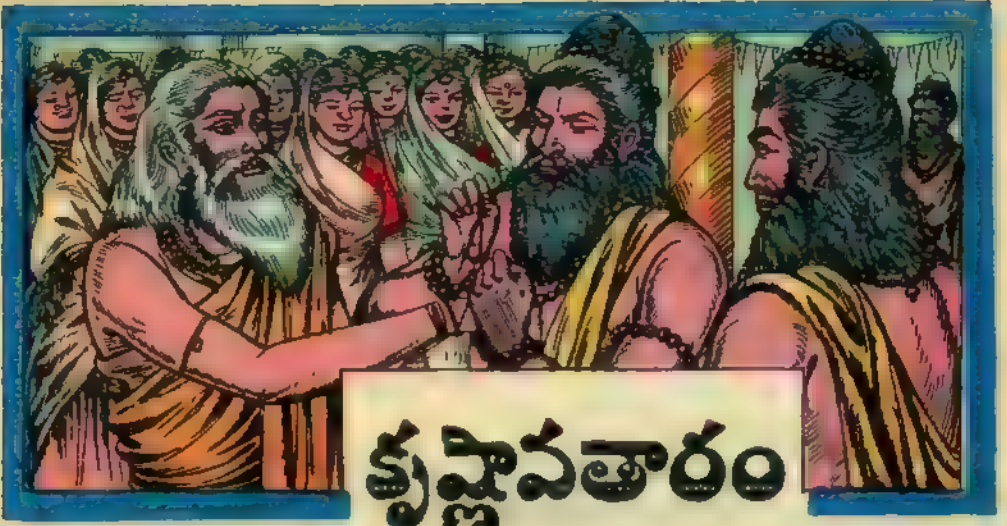

చందమామ

ఏప్రిల్ 1969

75
P

కృష్ణావతారం

ద్రౌపది, కృష్ణుడి భార్యలూ, ఇతర స్త్రీ బసమూ తమచౌతాము కమర్లు చెప్ప కున్నట్టుగానే పురుషులంతా ఒక చట చేరి వారి ముచ్చట్లు వారు చెప్పకున్నారు. ఆ సమయంలో అనేకమంది మునులు బలరామ కృష్ణులను చూడ వచ్చారు. పాండవులూ, మిగిలిన రాజులూ గౌరవ పూర్వకంగా లేచి, మునులకు నమస్కారాలు చేశారు. అందరితోబాటు కృష్ణుడూ, బల రాముడూ కూడా వారిని శ్రద్ధాభక్తులతో పూజించారు.

మునులు కృష్ణుణ్ణి కీర్తించి, "నువ్వు మానవరూపం ధరించిన అదిదేవుడివి. మేము ఎంత తక్కువేత్రలమైనా నీ మాయకు కట్టుబడిన వాళ్ళమే," అన్నారు.

వసుదేవుడు ఆ మునుల సలహా పైన యజ్ఞాలు చేసి దేవమునం తీర్చుకుందా మని సంకల్పించాడు. యాదవులు యజ్ఞానికి అవసరమైన సంహారాలన్నీ సమ కూర్చారు. వసుదేవుడూ, అయనకు గల పద్మనిమిది మంది భార్యలూ స్నానాలు చేసి, కొత్త బట్టలూ, అభరణాలూ ధరించి యజ్ఞ డీక్ష వహించారు. మునుల సహాయంతో ప్రకృతి యజ్ఞాలూ, వికృతి యజ్ఞాలూ చేసి, అన్ని యజ్ఞాలలోనూ యజ్ఞపురుషుణ్ణి ఆరా ధించి, ఋత్విక్కులకు అవులనూ, భూమిని, కన్యలనూ దక్షిణగా ఇచ్చి తృప్తి పరచాడు. యజ్ఞాలు పూర్తి అయిన అనంతరం అవ భృత స్నానం చేసి వసుదేవుడు తన బంధు జనాని కంతటికీ విందులు చేశాడు.

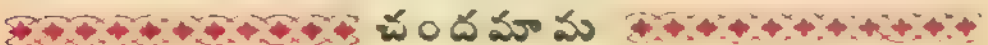
ఘనమైన స్వాగతం తెలిపి, వారు వచ్చిన వని అడిగాడు.

"మహారాజా, పూర్వం స్వాయంభువ మన్వంతర కాలంలో మరిచి కొడుకులు అరుగురు, బ్రహ్మ నరన్వతిని మోహించగా చూసి నవ్వారు. అప్పుడు బ్రహ్మ వారిని రాక్షసులుగా పుట్టమని శపించాడు. స్మరుడూ, ఉష్ణిడుడూ, పరిష్వంగుడూ, వతంగుడూ, కుద్రభుషూ, ఘృశ ఆనే ఆ ఆరుగురూ మొదట హిరణ్యకశిపుడి కొడుకులై పుట్టి, అనంతరం మా తల్లి అయిన దేవకిదేవి గర్భాన జన్మించి, కంసుడి చేత చంపబడి, ఇప్పుడు నీ రాజ్యంలో ఉన్నారు. వారిని నా వెంట పంపినట్లయితే, మా తల్లికి చూపి, ఆమె విచారాన్ని పోగొడతాను. ఆ తరవాత వారిని ఉత్తమ లోకాలకు పంపుతాను," అని కృష్ణుడు బలితో అన్నాడు.

ఆందుకు బలి అంగీకరించి ఆ ఆరు గురినీ కృష్ణుడి వెంట పంపాడు. తాను పోగొట్టుకున్న ఆ కొడుకులను చూసి దేవకి దేవి ఎంతో సంతోషించింది. అమె వారిని కొగలించుకుని, తన పాలు కూడా ఇచ్చింది. తరవాత ఆ ఆరుగురూ కృష్ణుడి అనుగ్రహం వల్ల ఊర్ధ్వలోకాలకు పోయారు.

ఒకనాడు దేవకిదేవికి ఒక ఆలోచన వచ్చింది. తన కొడుకులు బలరామ కృష్ణులు సామాన్యులు కాదు, శక్తి సంపన్నులు. వారు తమ గురువుకు గురుదక్షిణ కింద, చచ్చిపోయిన గురుపుత్రుణ్ణి తెచ్చి ఇచ్చారు. కంసుడు తన కొడుకులను పరనగా చంపేగాడు. అలాపోయిన తన కొడుకులందరినీ వాళ్ళు తిరిగి తీసుకువచ్చి తనకు చూపించ లేరా?

అమె ఈ మాట బలరామ కృష్ణులను అడిగింది. వాళ్ళు అలాగేనని దేవకిదేవికి చెప్పి, యోగమాయ ధరించి, సుతలానికి వెళ్ళారు. అక్కడ బలిచక్రవర్తి వారికి

కాలం గడిచిపోయింది. భారత యుద్ధంలో కొరవ పొందవులు అపారమైన ఐనక్రియం కలిగించారు. యుద్ధంలో గెలిచిన ధర్మ రాజును సింహాసనం పైన కూర్చోబెట్టి కృష్ణుడు ద్వారకకు తిరిగి వచ్చాడు.

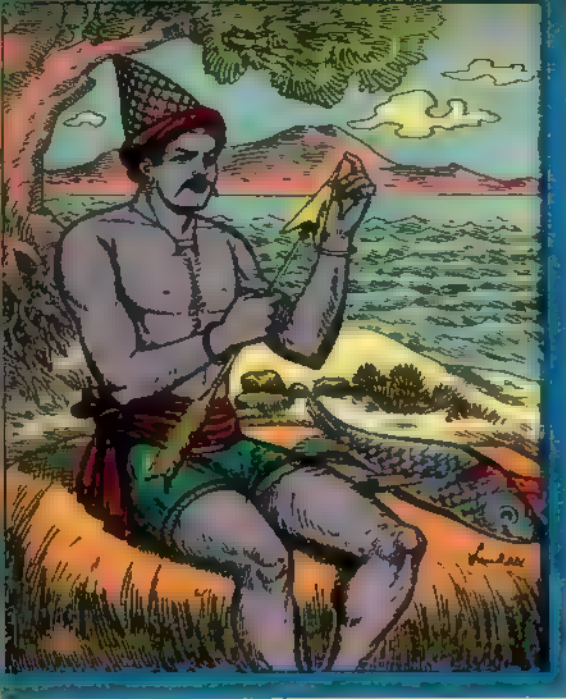
ఒకనాడు కృష్ణుణ్ణి చూడటానికి విశ్వా మిత్రుడూ, అనితుడూ, కణ్వుడూ, దూర్యో నుడూ, భృగువు, అంగిరసుడూ, కశ్య పుడూ, వామదేవుడూ, అశ్రీ, వసిష్ఠుడూ, నారదుడూ మొదలైన మునులు వచ్చి నవ్వుకు కొందరు యాదవకుమారులు సాంబుడికి గర్భిణి స్త్రీ వేషం వేసి వారి దగ్గి

రికి తెచ్చి, ఎంతో వినయం నబిస్తూ, "ఈమె తన కే ఒక్క కలిగేదీ మిమ్మల్ని అడగటానికి సిగ్గు పడుతున్నది. అందుచేత మేమే అడుగుతున్నాం. తమకు తెలియనిదంటూ లేదు గనక దయచేసి చెబుతారా?" అని మునులను అడిగారు.

మునులకు చాలా కోపం వచ్చింది. "మూఢులారా, దీని కడుపున కులనాశన కరమైన మునలం పుడుతుంది!" అని వారు శపించారు.

యాదవకుమారులు భయపడి పారి పోయి, సాంబుడి బట్టలు విప్పి చూస్తే, అతని పొట్ట నుంచి ఒక ఇనసరోకలి బయ

టికి వస్తూ కనపడింది. వాళ్ళు దాన్ని బయటికి తీసి, "ఎంత పాపిష్టి పని చేశాం! ఈ సంగతి తెలిస్తే యాదవులందరూ ఏమంటారో?" అని భయపడుతూ ఉగ్ర సేనుడి వద్దకు పోయి, జరిగినదంతా ఆయనకు చెప్పారు.

ముసలం గురించి, మునుల కాపం గురించి యాదవుల కందరికీ తెలిసింది. వాళ్ళు అశ్చర్యపోయారు, భయపడ్డారు కూడా. ఉగ్రసేనుడు యాదవులతో, అమున లాన్ని అరగదీసి, దాని పొడిని సముద్రంలో కలపమన్నాడు. యాదవులు అలాగే చేశారు. ఆ పొడి సముద్రపు అలల తాకిడికి ఒడ్డుకు

కొట్టుకు వచ్చి, అక్కడ తుంగ రూపంలో మొలిచింది. మునలాన్ని అరగదీయగా చివరకు మిగిలిన సన్నని ముక్కను ఒక చేప మింగింది. ఆ చేప ఒక జాలరి వాడికి మరికొన్ని చేపలతో సహా దొరికింది. ఆ జాలరి ఆ చేప కడుపులో కనిపించిన ఇనప ముక్కను తీసుకుని, ఒక బావానికి మురికిగా ఉపయోగించు కోవటానికి ఒక వేట గాడికి ఇచ్చాడు.

ఈ విధంగా యాదవ వివాళవానికి తగిన పిర్యాట్లు పూర్తి అయ్యాయి.

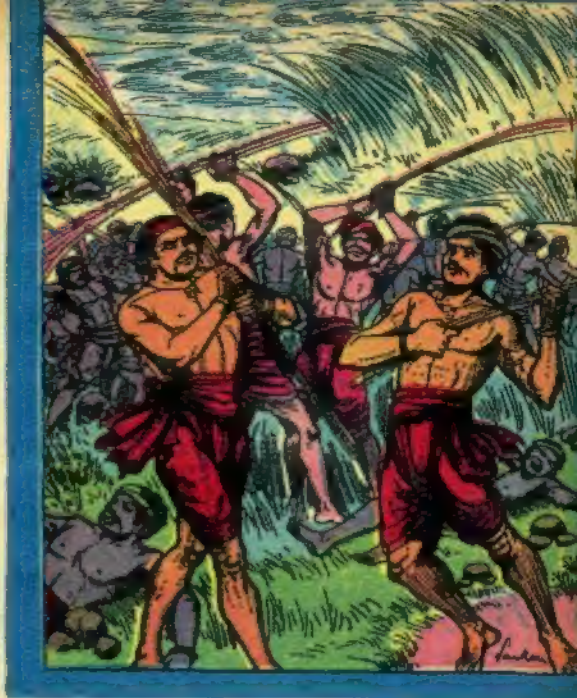
తరువాత కొంత కాలానికి ద్వారకలో ఉత్పాతాలు కనపించాయి. అప్పుడు కృష్ణుడు సుధర్మ సభాభవనంలో యాదవులందరినీ సమావేశపరచి, వారితో ఇలా అన్నాడు:

"అయ్యా, ద్వారకలో మహా దారుణ మైన ఉత్పాతాలు కాగ వస్తున్నాయి. ఇవి కిడును నూచిస్తున్నాయి. మునులు యాదవ వంశాన్ని శపించిన సంగతి మీకు తెలిసిందే. అందుచేత మనం ఒక్క కిలుం కూడా ఈ ద్వారకలో ఉండటం మంచిది కాదు. స్త్రీలనూ, పిల్లలనూ, వృద్ధులనూ శంఖ ద్వారానికి పంపిద్దాం. మిగిలిన వాళ్ళ మందరమూ సరస్వతీ నదీ తీరాన గల

ప్రభావతీర్థానికి వెళ్ళి, అక్కడ స్నానాలూ, ఉపవాసాలూ చేసి, దేవపూజ చేసి, బ్రాహ్మణులకు గోవులనూ, బంగారాన్ని, వస్త్రాలనూ, ఏనుగులనూ, గుర్రాలనూ, గృహాలనూ దానం చేద్దాం. వారి చేత శాంతికర్మలు చేయింతాం. దేవతలనూ, బ్రాహ్మణులనూ, గోవులనూ పూజిస్తే అన్ని అరిష్టాలూ తొలగి పోగలవు. మనకు శుభం కలుగుతుంది.”

యాదవ ముఖ్యులందరూ కృష్ణుడు చెప్పిన దాన్ని ఆమోదించారు. స్త్రీలనూ, పిల్లలనూ, వృద్ధులనూ పంపిసి, యాదవులందరూ ఓడల మీద సముద్రాన్ని దాటి ప్రభావతీర్థాన్ని చేరుకున్నారు. కాని అక్కడ వారిని దైవమాయ ఆవరించింది. అందరూ కల్లుతాగి, ఆ మైకంలో కొట్లాటలకు దిగారు. అది తీవ్రమైన యుద్ధంగా పరిణమించింది. ఆ యుద్ధంలో ఏనుగులూ, గుర్రాలూ చచ్చాయి. రథాలు విరిగాయి. ప్రముఖ యాదవుల మధ్య ద్వంద్వ యుద్ధాలు సాగాయి. ప్రద్యుమ్నుడూ, సాంబుడూ పోరాడారు. అలాగే అక్రూరుడు భోజుడి తోనూ, అనిరుద్ధుడు సాత్యకితోనూ, సుభద్రుడు సంగ్రామజితుతోనూ, సుచారుడు గడుడితోనూ, సుమిత్రుడు సురధుడితోనూ యుద్ధాలు సాగించారు. ఇదే విధంగా

మిగతావారంతా కొట్లాటలకు తలపడ్డారు. బంధుభావమూ, మిత్రభావమూ లేకుండా పోయాయి. వెర్రెత్తిన వారిలాగా ఒకరినొకరు చంపుకోసాగారు.

కొంత సేపటికి బాణాలన్నీ అయి పోయాయి. విల్లులన్నీ విరిగిపోయాయి. మరి ఆయుధాలు లేవు. సముద్ర తీరాన విపుగా పెరేగిన తుంగ ఉన్నది. దాన్ని పీకి, దానితో ఒకరినొకరు చంపుకోసాగారు. కృష్ణుడు వారిని ఆపాలని చూశాడు. వాళ్ళు అలిగి, బలరాముడి మీదా, కృష్ణుడి మీదా కలియబడ్డారు. కృష్ణుడికి మండిపోయింది. ఆతనే ఆ తుంగ పీకి, దానితో యాదవులను

ఎదాపెదా చంపేకాడు. మునుల కాపం, కార్పిచ్చు వెదుళ్ళను కార్చినట్టుగా, యాదవవంకాన్ని నిర్మూలించింది.

అందరూ చచ్చారు. కృష్ణుడు అంతటా కలయ జూసి, "భూభారం తగ్గిపోయింది," అనుకున్నాడు.

బలరాముడు సుముద్ర తీరాన యోగ నమాధిలో కూర్చుని ప్రాణాలు వదిలాడు. అది కళ్ళారా చూసి కృష్ణుడు ఒక రావి చెట్టు మొదట్లో, కుడి తొడమీద ఎడమ పాదం పెట్టి కూర్చున్నాడు. ఎర్రని అ ఎడమ పాదాన్ని చూసి, అదేదో జంతువు ముఖమనుకుని, జరు డనే వెటగాడు దాన్ని

బాణంతో కొట్టాడు. ఆ బాణం మురికి ముసలాన్ని యాదవులు అరగదీయగా మిగిలినదే!

బాణం వేసి పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చిన ఆ వెటగాడు, తాను మృగమనుకున్నది మనిషి పాదమని తెలుసుకుని, కృష్ణుడితో, "అయ్యా, పొర పాటు జరిగిపోయింది, నన్ను క్షమించు," అన్నాడు.

కృష్ణుడు జరుడితో, "విచారించకు. నేను కోరుకున్నదే జరిగింది," అని వాణ్ణి పంపేకాడు.

ఈలోపల దారుకుడు రథంలో, కృష్ణుణ్ణి వెతుక్కుంటూ ఆటు వచ్చి, కృష్ణుణ్ణి చూసి, రథం దిగి దగ్గరికి వచ్చాడు. కృష్ణుడు దారుకుడితో, "నువ్వు ద్వారకకు వెళ్ళి, మనవాళ్ళతో అందరూ చచ్చారని, బలరాముడు పోయాడని, నేను ఈ స్థితిలో ఉన్నానని చెప్పి. మీరెవరూ అంక ద్వారకలో ఉండకండి. నేను పోయాక సముద్రుడు దాన్ని ముంచేస్తాడు. నా తల్లి దండ్రులూ, మిగిలినవాళ్ళూ ఇంద్రప్రస్థానికి వెళ్ళి, అర్జునుడి అందన ఉంటారు. నువ్వు జరిగిన దాన్ని గురించి నిర్లిప్తంగా, జ్ఞాననిష్ఠలో బతుకు," అని చెప్పాడు.

దారుకుడు కృష్ణుడికి ప్రదక్షిణం చేసి, చిన్నబోయిన మనసుతో ద్వారకకు వెళ్ళి

***** చందమామ *****

పోయాడు. అక్కడికి చేరి అతను ఏడుస్తూ ఉగ్రసేనుడి కాళ్ళమీదా, వసుదేవుడి కాళ్ళ మీదా పడి, యాదవులంతా చచ్చిపోయిన సంగతి తెలియజేశాడు. అందరూ గుండెలు బాదుకుంటూ యాదవులు చచ్చిన చోటికి వెళ్ళారు. వసుదేవుడూ, దేవకీ, రోహిణి తమ కొడుకులైన బలరామ కృష్ణుల కోసం ఎంతో వెతికారు. కాని వాళ్ళ శరీరాలు కనిపించ లేదు. ఆ ముగ్గురూ గుండెలు పగిలి అక్కడే ప్రాణాలు విడిచారు.

యాదవుల భార్యలందరూ తమతమ భర్తలతో సహగమనం చేశారు. బలరాముడి భార్యలు కూడా బలరాముడి చితి మీదనే కాలిపోయారు. వసుదేవుడి భార్యలూ, కృష్ణుడి భార్యలూ కూడా అలాగే చేశారు.

అర్జునుడు వచ్చి, చచ్చిపోయిన బంధు గణానికి ఉత్తరక్రియలు చేయించాడు. అదే సమయంలో ద్వారకానగరం సముద్రంలో ముణిగిపోయింది. నగరంలో ఉన్న దేవా

లయం ఒక్కటి మాత్రం సిటి మీద కన బడుతూ నిలిచింది.

అర్జునుడు, చాపగా మిగిలిన స్త్రీలనూ, బాలలనూ, వృద్ధులనూ వెంట బెట్టుకుని ఇంద్రప్రస్థానికి వచ్చి, వజ్రానికి పట్టాభిషేకం చేశాడు. అటు తరవాత పాండవులు ద్రౌపదితో సహా మహాప్రస్థానం వెళ్ళారు.

కృష్ణుడు నిర్భాణం చెందే సమయంలో అక్కడికి బ్రహ్మ, ఇంద్రుడూ, తదితర దేవతలూ, ప్రజాపతులూ, సద్గుణులూ, విద్యాధరులూ, అప్పరలూ వచ్చారు. అకాశమంతా వారి విమానాలతో నిండి పోయింది. విమానాల నుంచి పుష్పవర్షం కురిసింది. కృష్ణుడు దివ్యమైన విష్ణువు రూపం ధరించి, తనను చూడవచ్చిన వారి సందరినీ ఒకసారి చూసి, సత్యమూ, ధర్మమూ, ధృతి, శ్రీ, కీర్తి తనవెంట రాగా, వైకుంఠానికి బయలుదేరాడు.

—(అయిపోయింది)

